

יש) ויאמר אלהים אבל שרה אשתק. (עד) כלומר באמת שרה אשתק, הדותה לו אבל אשטים אנתנו (גלוותית מובן), וזהו באמת:

ב) וילישמעאל שמעתיך. (עה) כבר שטעתיק על ידי מלאך הרבה ארבה את זרעך ונור: (כג) ואות בריתך אקים את יצחק. (עו) דכתיב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר (כללית מפניהם), אבל ישמעאל שנים עשר נשיים (פס), וכן נשים

בב) ויבל לדבר אותו ויעל אלhim סעל אברהם. (עח) ארש בן לקיש האבות הן הן הטרכבה ויעל אלhim סעל אברהם, ויעל טעלוו אלhim (כללית לסינון), והנה נצב עליו (פס כה ז):

כג) ויקח אברהם את ישמעאל בנו וגנו. (עת) ר' אביהו אמר בשעה שלם אברהם אבינו את כל ילדי ביתו העטידן נבעה של ערלות, וזרחה עליהם השטש והתליעו, והריח ריחן לפני המקומות, והוא זוכר בכל דור ודור ברית אברהם אבינו: נר) בהמולו בשר ערלה. (פ) באבטחים כתיב (פא) בשר ערלה, לפי שנחטף על ידי אשה, ובישמעאל כתוב בהמולו את בשר ערלה, לפי שלא נתפער ע"י אשה:

ט) בעצם היום הזה. (פב) בעיצומו של יום, כדי להרניש כל העולם, שלא יאטרו בלילה ניטול, ואם היינו יודעים לא היינו מניחין אותו ליטול: נמל אברהם. (פג) א"רABA בר מהנא הרניש ונצטער כדי לקבל שבר, (פד) א"ר לוי מל אין כתוב אלא נמל, א"ר ברכיה בהריא שעטה אקיים, שבדק עצמו ונמצא מודול: כן) וכל אנשי ביתו ליד בית נסקנת כסף מאות בן נמר נמלו אהוג. כולם, ביחיד נמצאו מהולים, לkiem מה שנאמר והבוטח בה חמד ימובנרו (תלאיס נב' י), שש אגבי על אמרתך כמוצא שלל רב (פס קיט קמכ): סליק פרשת לך

פרק ששת זורא

(נ'יח) א) וירא אליו ה': כתוב טוב לי כי ענייתי לטען אלמד חוקך (תלאוס קיט מל') ;
ב) צ'ג' צ'ג' זה אברהם אבינו ; שנייסחו הקב"ה בכתה נסיגנות ונמצא נאtan , שנא'
ומצאית את לבבו נאtan לפניך וטרות עמו הברית (נמ' מ' פ' ח) ; זו מילה שנכרתו עליה
שלש עשרה בריתות , (א) עד שלא מל אברהם אבינו , היו עוביים ושבים באו אצלו ;
תאמר משפט לא היו באו ; אמר לו הקב"ה עד שלא מלת היו בני ארם פחותין בהם
אצלך , עכשו אני כבודי וופמייא . שלוי נגלה עלייך , הדא הוא דכתיב וירא אליו ה' ;
(ב) וכי שהקב"ה סבker חולים , שנא' (ג) ה' יסערנו על ערשות דווי (טלאוס מל' ג) . מאין

הערות ותקוניים

ב' ימלה נגע ח"ה עד מ"ז. (עד) ככלמל נחלת. מ"י טרוֹך סְרָך הַנֶּלֶת, הַמֶּלֶת לְפָנֵי הַנֶּלֶת (עִירוֹנִין ג' ה' ה' ה') פ"י.
אלת ותרכט הַנֶּלֶת טְרַכְתָּךְ נְחַמֵּת פְּכַ"ל וְכֵן כְּנִיחָה רְתַ"י נְגַמְּרָה טַס, וְעַיְיָ רְתַ"י טְפַ"ת טַס. (עה) כנכל
אמטמיך. ב"ל טַס, וַיְלַקּוּם טַס. (עו) דְּכַתִּיב כָּל הַלְּתָא. כְּנַ"ר טַס מַתְחִיל הַיְלָךְ יְחַק כָּל הַלְּתָא. טַעַמְיִי יְהָ, מַיְן
סְפָק הַגְּלִי. טְמַלְטִיסִים חַטָּטִ טַהֲטָס יְחַק מַן סּוֹף סְפָקוֹק הַקִּיס חַתְּ יְחַק תָּוֹךְ לְמוֹרָךְ וְכוֹסִיסָגָה הַיְלָךְ לְסְמִיכָה,
וּנְחַמֵּת לִיתְחַזְקֵה צִילְקוּם נְצָס סְמָלָת, וְגַס סְמָחָנָת, לְהַכְּנִיל הַמְּהֻמָּל בְּצָמוֹ, וְדְנָלִי סְמָלָת מַוְקָּנִיס עַל הַכְּתוּב
וְהַתְּגִּילִי הַקִּיס חַתְּ יְחַק. (עז) הַגְּלִי יְמַעְלֵל. הַכּוֹנָס הַגְּלִי יְמַעְלֵל כְּתִיב יְיָכָב סְמִיחָה וְדָרָת הַלְּלָט נְגַדְּלִים
סְמִיחָה, כְּלָמָר פְּנִינִיס, כְּמַד"ה סְמִיחָה וּרוֹת וּנוֹ, הַגְּלִי הַלְּלָט נְגַדְּלָה מִמּוֹת, וְצָנָת וּמְנַשָּׁה מִנִּין הַמְּלָאָה.
(עח) הַלְּסָכָל. ב"ל טַס וַיְלַקּוּם טַס, וְזַיְן הַמְּלָרְלָה לְהַלְּיָה וְכִיָּה כְּתוּב לְהַלְּיָה וְתַּדְבֵּר טַהְוָת רִישׁ הַקִּיס
וְכַתְבֵּן לְטַבְבָּל. (עט) לְהַנְּסָה הַמְּלָרְלָה. כְּכָל הַיְלָךְ הַיְיִיט, וְכִילְקוּם טַס לְמַז ס"ב כָּלִי טַס פְּלָוְמָלָה. (פ) נְהַגְּרָס
כְּתוּב. ב"ל טַס וַיְלַקּוּם טַס, וְפַיְיָ רְתַ"י טְפַ"ת. (פא) כְּטָר עַרְלָהוֹ. צָלִי מְלָת הַת. (פב) נְפִיעָתוֹ טַל יוֹס.
נְעַל טַס וַיְלַקּוּם טַס. (פג) חַרְמָגָל. ב"ל טַס וַיְלַקּוּם טַס, וְזַכְיָי סְלָגְלָפָנָץ חַסְלִיס סְמָלוֹת "בְּרָ כְּפָנָה".
(פר) הַיְלָךְ לְוי. נִי' הַחְלָתָה בֵּית כְּכָל הַפְּלִיט וּמוֹכָה צִילְקוּם טַס וְכַיְלָל הַרְלָלָן מֶל הַגְּרָסָה הַיְיָן כְּתִיב כְּלָהָן הַלְּגָה
כְּגָל נְדָק הַת פְּנַת וּמַהָּ פְּנַמּוֹ מְפַול; הַיְלָךְ כְּרָכִיכָה צְבָהוֹ עַכְתָּה הַוְקִיל רְיָה נְרָ כְּסָגָה גַּלְּרָה לְוי, מַלְלָט קְרָנָה
כְּזָנָה הַת הַלְּגָה כְּלָנִית וּנוֹמָשָׁר כְּלִי קְיַכְפּוֹל לְזַקְבָּס זְכָרוֹ פְּגָכָה.
[א'ח] (א) עד טַלְהָ מֶל הַגְּרָס. ב"ל סְפַמְמִי. (ב) לְטִי טְקָגָנָס מַגְלָגָר חֻלִּים. צָנָת יְגָג פְּגָג. (ג) פְּ
יְסָטָלָט (לְקָטָה) וְאוֹ

בראשית יח וירא

משפע רכחיב ופקחת כל האדם יפקד עליהם (נמדדנו פ' כט), מתרגם ומערא דבל אנשא יסתער עליוון, ולפי שמל אברהם אבינו, נגלה עליו הקב"ה: אליו. ולא על שאר נפוליים: ה'. אדוֹן זהא לכל כי העולם: באלני טפרא. (ד) שהטרת פניט באברדים, (ה) שבשעה שאטר לו הקב"ה לאברהם ואתה את בריתך תשמור (נילעט ח' ט) נפלך בשלשה בעלי בריתו (ו) דכתיב עניר אשכול וטמרא והם בעלי ברית אברהם (פס י' י'). (ז) אמר לו עניר כבר אתה זקן בן מאה שנה ואתה רוזחה לצער עצמו, אל אשכול מה אתה הוילך (ח) וטמאס עצט בין שונאייך, אל טפרא אי בן לא עמד לך אלהיך, הלא בכבשן האש, ברעבון, במלחים, והדבר הזה שאטר לך עשה אותו מחרה אל תעכבר, אמר הקב"ה אתה נתת לך עצה ליטול, הייך שאני נגלה עליו אלא בפלטין שלך, הוה"ד יורא אליו ה' באלי טפרא: וזהו ישב פתח האهل. (ט) ישב כתיב, (י) סיפן יפה לו שישישראל יושבין בבתי בנסיות ובבתי מדרשאות, ושכינה ניצבת עליהם, שנאמר אלהים נצב בעדת אל (חכליס פ' ח): פתח האهل. (יא) שפתחה פתח טוב לעוברים ושבים, פתח פתח טוב לנרים: בחום היזם. (יב) מלמד שהחומר יפה למטה. ולמה ישב פתח האهل, (יג) לפי שהוא עוברים ושבים באים אצלו, אמר משפטתי שטאו לא יהוו באים אצליו, לפיכך ישב פתח האهل, אמר הקב"ה עד עכשו היו באין אצל בני אדם, עכשו אני ובני פטלייא שלו נגליים עלייך:

(ב) **וישא עניינו וירא.** מה ראה, ראה (יד) השכינה: וירין לקראותם. אל המלכים: והנה שלשה אנשים. (טו) מיכאל נבריאל רפאל, שמצוינו שהמלכים נקראו אנשים: נצבים עליו וירא וירץ לקראותם. (טו) אמר אם זהה אני ששכינה מסתגה עליהם יודע אני שהם בני אדם הוגנוסים, וכיוון שראה שכינה מסתגה עליהם, ידע (יז) שמדובר בני אדם הוגנוסים: (יח) א"ר אברהם (ויט) שער של אברהם אבינו מפולש היה

ה ערות ותקוניים

ישערת. נקלול ישערת גללית. ונכ"י פלגרען מונע כמו שטוח נקלוך יטפדו וכוח נדרך לא תקיישערת לאט ישערת, וכן תרולע גרטס"י סנת טס מינן טאטכינט סועל מה קחולס, טנו' ס' ישערת, שתחמפס רגנית יעג טער חרנוווע צל פוקד כלומר מנקר, כוח ווחת לחיך טפוקד לנטוס (ט"ו י"ז י"ח) ומתרנמייך וחת לחיך חספער לנטוס, ולכך ליטנול גרטינן כל חקיי ישערת לאט יטערו, ולפי"ז יט לאקון גרטס"י נטלייס מ"ע"ז טנו' ס' ישערת קרי כיש ישערת, ג"ל קלי כיש ישערת. (ד) טאמרט פניט גלגרעס... נ"ר סמ"כ טל בכתות וגוח זוקן כהלווי ממלה ומוגה צילוקט רוח פ"ג. ודרכו מתרח מלטן מורי, שאטראס פניט גלגרעס ולמר לא טימול. (ה) טנטעה טהמרא לא אקנ"ס לאקנ"ס. נ"ר טס, וחנומול וירוח, ועי' חגדת גראתית פ"ט. (ו) דכתיב פניר לאטול וממרח וכט גפלן גראית הילטס. וכ"ס נ"כ פלגרען .. ג"ל גמלר נג' צעלן כריהו פניר לאטול וממרח, דכתיב והס געלן גראית הילטס. (ז) ה"ל טאל. כ"ס גט נ"כ"ר טס, ועי' גאנומול וירוח. (ח) וממלס טומך נין צויהיך. וכ"ס נ"כ פלגרען, וגילוקט רוח ט"ג פג' פג' וממלס טומך בין צויהיך, (ו) ח'ן חגדת גראתית פ"ט פג' פג' מילוקט נטזט (נטזט) ונרטא נ"דו כ"ה ומסיף, וולין ספק ג"ל כ"ה ומסיף כמו שטוח לאטנו צמלהך נ"ר, וכרכוס' גטס ממלס כמו טאניג. סממצער, ודר"ל טיזוטו צטמלו. (ט) יטב כתיב. נ"ר פמ"ח, ילקט וילוך רוח פ"ג, ורט"י פ"ת, קיטט נס' דומס חולדי נגני, ט"ט מזמור כ"ג, פסיקת הchodat דף מ"ח פ"ב. וכל ט"ט דכתיב יטב נ"ג וויז' חמל לדרכט טום' פסחים ג' פ"ג ד"כ רכנת. (ו) כימן יפס ט. פ"י נטעלה ק"ז נסמייקת טס. (יא) ספתה פמה טוג. נ"ר טס, וילוקט טס. (יב) מלמד. נ"ר פמ"ח, וילוקט טס. (יג) לטי טסיו שענירס וענירס. נ"ל וילוקט טס. (יד) עטביבה. נ"ר טס. (טו) מיכאל. נ"ר טס. (טו) חמל טס רומח. נ"ר טס, צ"ט פ"ז ע"ב. (ו) טפס נ"י לודס טוגנישיס. נ"כ"ר סטמייטו קמדפיסיס הילט כזוח וקיטו טטן נ"י לודס גודליים, וגילוקט טס כ"נ' טקן נ"י לודס הוגניות, ונרטא נ"דו פ"י נכלדיים, הולס נ"י, סמחנער נטניכס וס"י צוינו צמיעעטען ליוחס ונכנד, ועי' עלווק ערך בנן, טנודס לה לילט פיי טכינס מהחנות עליין, הני יודפ טפן סנוינין, ולחס הילט הולקיס כנוד זל"ז הני יודע טפן כווננסין. (יח) מ"ר הילט. נ"ר טס וילוקט טס. (ויט) טער טל גלגרעס. וכ"ס נ"כ פלגרען, וכ"ר פג' פג' הילט פילען טל גלגרעס, וכ"ר פערו. מהגרת טג'י נ"ד כ"ח טגמלה מלה "היל" פ"י טספה כי פלן פ"י מלה זוינט וט"י הולס וטער, וגרעריך מכין מלמר בטלהט זאה פלען טל גלגרעס, נ"ל פלהט היל, וגילוקט טס רומו פ"ג באניל פטלען טל גלגרעס ימפרט בטמלה צ"דו פ"י היל, וכן סטמיסיס צ"נו פ"י בטמך בטמלה, וכן נ"כ"ר פטיש היל"ה טוליזט טל הילט יטחק מפלודט סי"ה, ורגינו מועניש כטמיים נס מה פטמלה פילען, וכטמיים הות בט"י טער. כוין

בראשית יח וירא

לד' רוחות העולם, להביא כל עובר ושב בבריתו: וירץ לקראות וישתתח ארצה. (ב) כיוון
- שראה אותה שחיו ספליין סיד וירץ לקראות:
ג) ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך. (כא) תני ר' חייא למלאך רגдол שבטים,
(כב) וזהו מיכאל, לפי שלשה עסקים (כב) מיכאל לבשר
את שרה, וגבריאל להפוך את סדום, (כג) ורפה להציל את לוט:
ד) יקח נא מעט טים. (כד) ר' אלעזר בשם ר' סימאי אמר הקב"ח לאברהם. אתה
אמרת יקח נא מעט טים, חיך שני פורע לבנייך חדוד או ישראלי ישראל את
השידה הזאת עליך באר ענו לה (נמלכו כל יי), בארץ פנין, ארץ נחלי טים (לנليس ח),
לעתיד פנין, דכתייב והיה ביום ההוא יצא טים חיים טירוזלים (ויליכ יק ח): אתה
אמרת ורחשו רגליךם, חיך שני פורע לבנייך, במדבר, בארץ, ולעתיד לבא. במדבר,
וארחץ בימים (יחיקל ט ט). .. בארץ, רחשו הוזו (ישיע ה ט). לעתיד, אם רחץ ה'
(סס לז): אתה אמרת והשענו תחת הארץ, חיך שני פורע לבנייך, במדבר, בארץ,
ולעתיד. במדבר, פרש ענן למסק (חליס קה ט). בארץ, בסוכות תשטו (ויקלה ג עט):
לעתיד, ומכה תהיה לאל יומם (ישיע פ ז): אתה אמרת ואקחה פת לחם, חיך שני פורע
לבנייך, במדבר, בארץ, ולעתיד. במדבר, הגני מטהיר לכם לחם (סמות ט ז). בארץ,
ארץ חטה וشعורה (לנليس ח ח). לעתיד; יהי פשת בר בארץ (טליס עט טו): יקח נא מעט טים
ורחשו רגליךם, (כח) מלמד שננדטו לו בערביים חולכי מדבריות, אך אטר להם ורחשו רגליךם:
ה) ואקחה פת לחם וסעדו. (כט) מן התורה ותן הנביאים ותן הבתובים להם טעד. פן
התורה, דכתייב ואקחה פת לחם וסעדו לבכם. פן הנביאים, דכתייב סעד
לבך פת לחם (זופטיס יט ט). מן הכתובים, דכתייב ולחים לבב אנוש יסעד (טליס קד פו):
וסעדו לבכם. (כז) אמר רב אחא לבבכם אין כתיב בגין, אלא לבכם, לפי שאין יצר
הרע שלט במלחאים, שככל מקום שנאטר לב בע' אחד, אין שם יצר הרע הזה ובן
לעתיד לבא, וכמו שיתו לבכם לחילה (סס מה יי), וכמו ולבך יתגח איתה (ישיע ג ע יח),
ובן כל מקום שמדבר על מלחאים או לעתיד בע' אחד, אבל על בני אדם שלולט בחם
יצר הרע ויוצר טוב, כתיב- בשתי ביתין, כגון. בכלל לבבכם (לנليس יט יג): כי על בן
ערתם על עבדכם. (כח) טששת ימי בראשית מוגנים היותם לבא עצמו: על עבדכם.
שמע במצות: ויאמרו בן תעשה כאשר דברת. (כט) מכאן שאין מטבין לנחל:
וימחר אברاهם האלהת אל שרה.. כל כבודה בת מלך פגימה, שנאמר בחאהלה אל
שרה: ויאטר מהרי שלוש סאים. זריז ומריז במצות: שלוש סאים כטה סלת.
(ל) אם כטה סלת, אלא נ' סאין היה כטה, והוציאה מהם סאה טלת: לזריז ומשיז
עוגות, להאכיל לחם חטודות: ענות: (לא) רמז רמז שעתידין בנוי. לעשות ענות
בצאתם ממצרים, ה' חד' ויאפו את הבזק אשר הוציאו ממצרים ענות (סמות יג ט):

גערות ותקוניים

(ב) ליוון טרחה. נעל סס ווילקוט סס. (כא) פני ר' חיון. (כב) (כב) פמ"ח. (כ"ר פמ"ח.) פ"ג מיכאלן. כדתתיכ גננת סהיל עטול מיכאלן הדר בגודל. (דניאל י"ג ה'), ועי' מס' ד"ה ס"ג וכ"ה מיכאלן צהמוץ ונגרילל בימיט ורפהל מתקהלו, וכ"ה ניזומת ל"ז ע"ה. וע"ה צפירות"י וטפי צמיכאלן כייס כהמצע לפיקר פוח גדוֹלַן זנכט, ועיין רשת"י טבנושות נ"ס פ"ג. (כבב) מיכאלן נצטל. (כ"ת פ"ז ע"ב, וכ"ר פ"ג, ולש"ז עט"ח.) (כג) רפהל רשת"י טבנושות נ"ס פ"ג. (כ"ה נג"ר ס"ע, ונגמרה סס ובמס' ד"ה חייתה רפהל צנוֹר לרפהל חותם הרכבת, וע"ה צבוט, יכאי חותם לאם. (כ"ה נג"ר ס"ע, ונגמרה סס ובמס' ד"ה חייתה רפהל צנוֹר לרפהל חותם הרכבת, וע"ה צבוט, ל"ה הראהו ונחייו דנלי המדסת וכחטו דרפומלה וכחלה חלה מלטה כייח ועיין נלט"י עט"ת ונתר' ירוכנמי. (כד) ר' הנטזר. (כ"ר פמ"ח, וכלהן מסר וככ"ל טהני פורע לבניין גמלניר וניצוב ולעתיד נכהן סס"ד ח' יסיל וט' מט לא פורי גמלניר גהlein מניין כו', פסיקתא להצתי פיע"ל לחות נ' ווילקוט וילך רמי' ס"ג. (כה) מלמד צממענו לו כמראיות. עיון כ"ת פ"ז ע"ב, ומונח נילקוט רמז פ"ג טט"כ וריהו רגעניכס. (כו) מען סתולס. (כ"ד) כמראיות. פמ"ח, וטוי' מזמור ק"ד, ילקוט רמז פ"ג. (כו) ה"ר מהח. (כ"ר סס, ווילקוט סס. (כח) מצסת ימי פמ"ח, וטוי' מזמור ק"ד, ילקוט רמז פ"ג. (כט) מכחן טהין מפלניון גדוֹלַן. (כ"מ פ"ז ע"ג. (ל') חס קאה נמה סולת. כרחותית. (כ"ר סס ווילקוט סס. (כט) מכחן טהין מפלניון גדוֹלַן. (כ"מ פ"ז ע"ג. (ל') רמז רמז צעתילין כו'. עיון כ"ע פ"ז ע"ה, וב"ר פמ"ח, ומונח נילקוט רמז פ"ג, ונלט"י עט"ת. (לא) רמז רמז צעתילין כו'. כב"ר פמ"ח ומונח נילקוט סס כלוח מהרת פרט ספסת פום, וכלהן נפסיקתא-הצתי פ"ז לחות כ' לוט' וטשי פנואה. טביס סמח, ועי' חום. ר"כ י"ח פ"ה לד"ה חלה הבנייהו דנלי המדסת מג"ר וטסאין ג"כ כלוח מהRET ספסח כייח, ובכיהו ג"כ ולו' מהיר טלית גנוֹר יסוד נמערין של פסח. ומאות הפסה וייחכלו נלי חג ספסח.

בראשית יח וירא

וְאֶל הַבָּקָר רַצְאֵדָם וַיִּקְחֵה בֶן בָּקָר רַד וַתֹּובַע . הַטּוֹב שְׁבָבְהַמְּטוֹת , (לְבָ) רַד וְלֹא וְקוֹן , וַתֹּובַע וְלֹא כְּחוֹשָׁן : וַיִּתְן אֶל הַגָּעֵר . (לְגָ) וְהַיְשָׁמְעָל לְזֹרֶז בְּמִצּוֹת : ח) וַיִּקְחֵה חַמְאָה וַחֲלָב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה . (לְדָ) מִיכְנָן שְׁבָתְחָלָה רָאוּי לְהַבִּיא מִינִי תְּלֵב וְאַחֲרָב תְּבִשֵּׁיל שֶׁל בָּשָׂר , (לְהָ) וַפְתַּח הַיָּאָר לֹא זָכָר , (לוֹ) אַר אַפְרִים פְּקַשָּׁאָה תְּלִמְיָדָו שֶׁל רְ' סָאִיר מִשּׁוּס רְ' פָּאִיר טְלִימָד שְׁפִירָה נְדָה וּגְטָמָאת הַעִיסָּה , רַבְגָּנוּ אַמְרִי הַבִּיא פַת וְלֹא הַזְרָך לְזָטָר ; וּמָה אִם דְבָרִים שֶׁלֹּא אָסְרָר לָהֶם הַבִּיא לְפָנֵיהֶם , דְבָרִים שֶׁאָמַר לָהֶם עַל אַחַת כַּמָּה וּכַמָּה , (לוֹ) שְׁהָרִי הַצְדִּיקִים אֹמְרִים מַעַט , וּעוֹשִׁין הַרְבָּה , דְכִתְבַּיָּה וְאַקְהָה פַת לְחַם וַיִּקְחֵה חַמְאָה וַחֲלָב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה : וְהָוָא עוֹמֵד עַלְיָהֶם . לְפִיכְךָ זְבוּ בְנֵי אֱלֹהִים נִצְבֵּב בְּעַדְתָּאָל (תְּכִלִּס פְּגָ) : תְּחַת הַעַץ . תְּחַת הַאַשְׁלָל : וְיָאָבְלוּ . (לְחָ) גְּדוּלָה בְּעַדְתָּאָל . תְּמִשְׁמָנָה תְּמִשְׁמָנָה בְּעַדְתָּאָל .

ט) ויאמרו אליו. (לט) למה נקוד, א"ר שמעון בן אלעזר כל מקום שאחת מוצא כתוב רבה על הנקודה, אתה חורש את הכתב, דמשמע "א"יו, כשם שאמרו לאברהם איה שרה, בר אפרון לשורה אינו אברךם;

ויאמר שוב אשוב אליך. (ט) פיבן ידענו שמלאך היה, שאדם אין יודע עתו, שיאמר
שוב אשוב, שהרי אליה אמר לשונמית למווער הוה (מ"ג ר' י') ולא אמר
שוב אשוב: כתה חיה. לשנה הבאה: ושרה שוטעת פתח האهل והזא אחריו.
(טא) זה ישמעאל, דכתיב ביה והוא יהה פרא אדם (כלמת י' יג): ד"א וזה
אחריו. (טב) תרגיש שבא אורחה;

א) ואבולדם ושרה זקניהם . (מן) א"ר יצחק מלמד שהזיו זקניהם ושבו לנערותם , וכן הוא אוטר ואבולדם זקן (גרלצ'יט כח ח) , מששב לנערותיו עוד נהייה זקן : (סיד) חدل . פטק , כמו וכי תחדרל לנדור (דנليس מד ע) :

יב) ותצתק שרה בקרבה. ברוח הקדש נודע: אחרי בלותי הייתה לי עדרנה.
(טה) אמרה האשה הזאת כל זמן שהוא ילדה יש לה תכשיטין: (טז) ר' א' היהת לי עדרנה. עדין זמן ווותת נשים: ואדוני זקן. לא ר' שעני זקינה אלא ואדני זקן:
יג) ויאמר ה' אל אברהם לסתה זה צחקה שרה לאמר הארץ אמן אלך ואני זקנתי:
(טז) בתמייה הארץ אמן אלך ואני זקנתי מלעשות נשים: ד' ואני זקנתי.
(טמ) בר כפרא אומר נROLL השלום שאף הכתוב שנייה להטיל שלום בין אברהם לשודח,
זה אמרה ואדני זקן, והקב"ה אמר לאברהם שאמרה שודה ואני זקנתי;

ט) ותבחש שורה לאמר לא צחktiy כי יראה ויאמר לא כי צחkt. (טט) מעולם לא
יד) היפלא מה' דבר. אמר הקב"ה לבראותן כבתחלה אני יכול, להזירם לנערות
לא כל שכן; זה מודיע כי אני זקנתי והוא לשון תימת:

הערות ותקוניים

(לב) רק ולל זתק. עי' נ"ר צס, וטס פנ' יטול ניהול ת"ל רך הייט חסר ת"ל ומזכ. וסתוונה גדורן טזקון; ונמקוס יכול חסר פנ' בילקוט צס יכול חטול, ומפרשת ננדו פ"י כחאת. (לו) זה יטעהן. נ"ר צס, וילקוט צס. (لد) מיקן עצתלה רלווי לאכילה תנייל תלג. פטונה בלחנרטס קיטס כל גתולס חס' ע"ת, לנין פקידיס חלב לנדר. (לה) וסת כייחר למ' אכל כו'. נ"ר סמ"ח, ילקוט רמז פ"ג, ג"ת ד"ג פ"ג פ"ה. (לו) מהר ר' מפריס, בכ"י פלורנטן וכגמרא ומדרש צס חמץ טפלייס. (לו) סכרי כליריקס. כ"ט פ"ז מ"ה, וטטעטעה וירלה פ"י ד'. (לח) נרהיין כהוילין לרשות רמאן מטהלק. נ"ל צס, וג"ת פ"ז ע"ב ולט"ז פה"ת, וילקוט צס. (לט) למש מקוד. נ"ר פמ"ח, ילקוט רמז ס"ב, ויזעטני פסחים פ"ק. נ"ב (ד"ג ל"ז פ"ל) כ"ט פ"ז ע"ה, ומ"ט נחום. ד"ה למכ, ומדרש חייח ס' טמך, ושיין מס' טפלייס פ"ב וולדל"ג פל"ד. (ט) מיכן ידעת קמלוח כייכ. עי' רצ"ז עכ"ת צס, אליטעט פאלט מטונמיות גמורע צה כו'. (סא) זאו יטעהן. נ"ר צס, וילקוט צס. (טב) ל"ה האגניות בנהו חורה. כן תקאי, וג"י נס בכ"י פלורנטן נמשת הורה, וויל האמדשן צס ואווח החריז. זה קמלוח ספכינט גויהיזו וכרגינט בנהו הורס מהאריזו. (טג) ה"ר יוחק. בכ"ז וילקוט צס כני' ה"ר יומאן, חיון ספק טסיט כטוב לסני פטשטייך ה"ר. נ"ה. ואגיג ה"ר יוחק. (טד) חיל ספק כמו וכי תחולן נדר. עי' נ"ר ועי' נמל ונקו דנרי כמתוצרת תרלה סכיס כן פנ' לפסיו כנ"ר קמד"ל וכי מחדל, ואמלת סמד"ה וחיל לנטאות לסתם, אין כופסס מהיזה מפחיק. (טה) מהרס נלאה פוזה. נ"ר פ"ט וילקוט צס וט"ז. (טו) ל"ז. נ"ר צס וילקוט צס. (טז) נחמייס. נ"ר סמ"ח, וילקוט צס. (טח) נר קפוא. נ"ר צס, וילקוט צס, כ"ט פ"ז פ"ה, וטף מס' ד"ט. (טט) משפט נהג נזקק. נ"ר צס וילקוט צס. וכן

בראשית יח וירא

זוקק הקב"ה להשיח עם אשה אלא עם הצדקה הזאת, ויאמר ה' לה שני נינים בבטןך (נלהcit כה ג), על ידי מלאך, (ג) וכן הנר: טו) זיקמו שם האנשיים. (נה) האחד עשה שליחות וגופטר לו, ושנים הלאם לסתום, אחד להציל את לוט, ואחד לשחת את הערים: ואברהם הולך עטם לשלחם.

(גב) אכילה שתיה ולויה: זי) זה אמר הטעמה אני מאברהם. (גנ) ושה כי לא יעשה אלהים דבר כי אם נלה מטה אל עבדיו הנביאים (עמוס ג): (נד) ד"א וזה אמר הטעמה אני מאברהם. לפי שנאמר לו רועך נתתי את הארץ הזאת (נלהcit יב), וחטשה ברובים הללו בתוך הארץ, לפיכך הזדיע לבקש עליהם רחמים:

יח) נאברהם היה יהיה. (נה) א"ר יצחק כל טה שחווא וכבר את הצדיק צריך לברכו, שנאמר זכר צדיק לבוכה (מ"ל י), וחילופה ברשעים, ר' רכתי ושם רשעים ירכב (פס): (נו) ד"א ואברהם היה יהיה לנו נдол. ר' תנחותם ברבי אמר בישוד שאין העולם חסר משלשים צדיקים כאברהם: ונברכו בו כל גוי הארץ. כי יורם אודחות: חיים ויבנים יהודו של עולם:

יט) כי ידעתו לטען אשר יצוה: (גנ) זה צואת בריא: את בניו ואת ביתו אחורי לעשות צדקה ומשפט. (נה) בתחלה צדקה ולבסוף משפט, שהיה עושה סעודות לכל עובר ושב, ולאחר אכילתו היה אומר לו אסור בחזק טה שאמר והיה העולם שאכלת משלג, אם היה אומר מוטב, ואם לאו היה אומר לו תן לי הדמים טה שאכלת. הרי משפט, לפיכך היה כל עובר ושב קורא בשם ה' אל עולם: לטען הביא ה' על אברהם את אשד דבר עלייו. (נט) לא נאמר את אשר עליו, אלא את אשר דבר עליו. (ס) תני ר' שמעון בן יוחי כל טה שיש לו בן יגיע ל תורה כאלו לא מת:

כ) ויאמר ה' זעקת סdom ועמויה כי רנה. (סא) ר' חנינא אמר הרבה וholesת: תהום רבה (ישע י), ליתן את האמור בסדום במקול, ואת האמור במבול בסדום, שהיה נידונין בשניהם באש ובמים:

כא) ארדה נא ואדראה. (סג) תני לר' שמעון בן יוחזק אחת טשריר ירידות שבתורה: עשו כליה ואם לא אדרעה. (סד) א"ר אבא בר כהנא מלמד שפתח להם פתח של תשובה: עשו כליה. כליה הן חייבין ואם חווירין אודיע בהן טdat הדין בעולם, יש ידיעה ורחמים; כמו יודע צדיק נפש בהמתו (מ"ל יכ), וכגון יידע אלהים (סמות ג כ): כב) זיפנו שם האנשיים. (סה) הדא אמרת אין עורף למלכים: ואברהם עודנו עומד לפני ה'. (סו) בינה הבtów ששכינה מסתנה לאברהם:

הערות ותקוניים

(ג) וכן הנר. ר' אל פ"ש מלוחך לדכתין ותקlein טס כי פלונגר מלייך (נלהcit ס"ז י"ג) וככ"א פלמרטך חמליס (גנ) וכן סנלי. (נה) כליה עטה סליחתו. ר' ג"ר פ"ג. (גב) חכילה וטפייש וטיש. נגאל טס וכן גילקוף מתלה מהר הצלית, מצקה, ליטה, פ"י התר טהמכלה והקאות מה כהורה, לווט נ"כ. (גנ) זק"ס. כ"ר פמ"ס. (נד) ד"ג. סס. (נה) מ"ר יתק. ג"ר ריש פ"מ"ס. וילקוט רמו פ"ג. יומת ל"ה פ"ג. (נו) ד"ה ר' תנמות גראני חמל. נג"ר פמ"ס וילקוט רמו פ"ג קני ר' נרלי. וע"ס. נג"ר שמאפיק לסמן יכיס צנוי צלבים, וע"ז הנחומר וירוח הוות י"ג. וככ"י פלמרטך לר' תנמות גמל. (נו) זה נוולת נריאן. וכ"ס צנוי פלמרטך, ונג"ר ליתלה כר ר' יונן נצ"ץ הילכגדלי זו טגנילין ומפרט לתכל"ט טהרת סנרטה סמגנין מה סמגנין וחטא נדקה פכ"ע, ורמיית נמושפי ערך סוכנייה כביה לNEL סקדרט וכחנן פ"י גל"ז עדריות וחוריות. הולס זה לנו יחקן ויתפרק לפי כוונת פאולמל, ונילקוט רמו פ"ב סטמיים סמלת פזמות. וכליין נמקומס. זה גמילת חמליס. (נח) נזהלב נדקה. ג"ר פמ"ס, וילקוט רמו פ"ג: (נט) זה גהמאל. מה שמר עליו ט'. גנ"ל קני הליו נלה נחומר הולג נפל לנדר פליז, ונילקוט קני הפלר לנבר ט' הין כתיב כלון הולג דנבר פליז, ונברט"ס עכ"ה ני' מהבה וו"ל על נית הרכבת לנו נחומר הולג על חנרטס למבדט. כל אמתheid כן לדיק כלול גה מות. (ס) מני לטני". ג"ר טס; ילקוט רמו פ"ג: (סא) ר' חנינא. ג"ר טס; ילקוט טס, וככ"י פלמרטך קני פ"י מ"ק: (סב) ר' גראלי. ג"ר וילקוט טס. (סג) מני לטני". ג"ר וילקוט טס, וע"ז חנילר"ג פל"ל. (סד) מלהנץ. ג"ר וילקוט טס, וע"ז מכילתו נטה לדייש פ"ס. (סה) סלט וע"ז חנילר"ג פל"ל. (סז) מלהנץ. ג"ר וילקוט טס מהתמן. ג"ר וילקוט טס. כ"ר טס;

בראשית יח וירא

85

כג) **וינש אברהם ויאמר**. (סז) רבען אמרין תנסה לתרפה ; **הבראיה ויזד** (סח) בעלות המנוחה ויגש אליו הנביא (מ"ל יט לו) : **האף תרפא** ; (סט) **א"ר יהושע בר נחמי** אף שאתה טביה בעולםך , את מבללה את הצדיקים ואת הרשעים , לא די שאין אתה תוליה לרשותם בשבייל הצדיקים , אלא אתה מבללה הצדיקים בשבייל הרשעים ; **בד) אולי יש חמשים צדיקים**. (ע) פתח בחמשים כטבורה אברודם אבינו לכל ברך עשרה צדיקים , סדום ועמורה ארומה וצבויים וצוער : **האף תרפא**. (עה) בשר ודם חיטה כובשתו , אבל הקב"ה כובש את החיטה , שנאמר נוקם ה' ובעל חמה (ימוס לו נ) : **כה) חולילה לך**. א"ר אבא בר לרגא אמר אברודם לפני הקב"ה רבענו של עולם חולין הוא לך מעשות אתה קדוש ומעשיך קדושים , (עב) וחיללה לךשתי פעמים , א"ר אחא חילול שם שטמים יש בדבר מעשות בדבר הוה , מהו בדבר , (עג) א"ר אבא בר כהנא לא היה ולא דבורה ולא דפחותה מינה :

כו) **חמשים צדיקים**. (עד) **א"ר יונתן כל צדיקים הנאמר בסודות חסידים** , שאינן צדיקים נטורים :

כו) **ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואنبي עפר ואפר**. (עה) אמר אברודם (עו) אولي הרגני נטרוד לא הייתה עפר , אולי שרפני לא הייתה אפר , (עו) **אל הקב"ה אתה אמרת ואنبي עפר ואפר** , חזיך אני נתן לבניך בפרה בהם , אפר החטא , ועפר שריפת החטא , דבריך ואסת איש טהור את אפר הפרה (נמדדניכ יט ט) , **וכתיב ולקחו לטמא טuper שריפת החטא** (פס טס ז) :

לב) **ויאמר אל נא יתר לאدني ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה**. (עה) **למה** עשרה , **שהיה סבור שיש שם עשרה** , **לוט ואשתו וארבע בנותיך וד'** חתנייו : (עט) **ד"א** **למה עשרה שכבר נשתייר בדור הסובל שמנה ולא נטללה לעולט בזוכותם** , נח ואשתו ושלשה בניו ושלשת כלותיו : (פ) **ד"א** **עזרה כדי בניסת לבולם** , בתחילת חתיכיל אברהם להפחות חיטה , דבריך אולי יחcropון חמשים הצדיקים חמישה , (פא) **א"ר חייא בר אבא בקש אברהם לירוד מן החמשים לחיטה** , **ולא הגיהו הקב"ה לכן** **תפס מנין העשרות** :

לו) **וילך ה' כאשר כללה** , (פב) **הדין הוה כל זמן שהסניגור מלמד וכותה הו אמתהין** , **נשתתק הסניגור עד לו הדין** , **כך וילך ה' כאשר כללה** , **הסניגור הוה כל זמן שהדין מסביר לו פנים הוא מלמד וכותה** , **עד לו הדין נשתתק הסניגור** , **לכך נאמר**

הערות ותקוניים

מחנתה לחרבם , ועי' מתוחמל נטה , וילקוט רמז פ"ב בג' **לייר יטמפלן תיקון סופרים טה** . (סז) רבען למלין . **כ"ר פמ"ט ופ"ג וילקוט רמז ס"ג** . (סח) **כעלות סמנחה** . וכן **כ"י פלארעך** , ונקלתו לפסיט געלות פטנחתה , וגס נמלצת טס וילקוט טס מונגי געלת , ולחיותי גרא"ק טכ' געלות סמנחה נכ"ית פ"י . נפערת מנהת טעריך טכ"ל , געלת מה טנקות טסחאות כייס כתוב געלת . (סט) **ח"ר יקוצע נר נחמי** . **כ"ר טס** , **וילקוט טס** . (ע) **סחמת נחמתיס** . **נס רט"ז פג"ז** **בניהם לדרכם זה טארך צדיקים לכל ברך וכרכך** **לי חמאת מקומות יט טכ"ל** , **וכ"כ צתרכט ינ"ע טס מהיס היה חמאתין אליהם** **גנו קרתלה דינגן קדרון** **טארך לכל קרוותם כל קנד חמאת קלוין וכו'** . (עה) **בכר פמ"ט** , **ילקוט רמז ס"ג** . (עב) **חלילם לך ג' סטמיט** . **כ"ר פמ"ט** . (עג) **ח"ר חנ"כ** . **כ"ל טס** . (עג) **ולא לטוטה** . **כ"י פלארעך ולו זוטה** . (עד) **ח"ר יונתן** . **כ"ר פמ"ט וילקוט טס טני' ר' יומק** , וכן **כ"י פלארעך טני' מהר ר' יוחנן** . (עה) **המר** **הבראה** . **כ"ר וילקוט טס** . (עו) **חולי קרני מילוד** . **וכ"כ נכ"י פלארעך** , **ונכ"ל טני' הלו סרגני מארסט** **לה סייתי ספר ולו לי שרפני גמוץ לה סייתי ספר** , **וכ"ל נס טס** . (עו) **ח"ל פקנ"ס** . **כ"ר וילקוט טס** , **ושין טפס יי"ז ע"ה** . (עה) **למה עטלה** . **כ"ר פט"ט** , **וילקוט רמז ס"ג** . (עט) **ד"ה** . **כ"ל טס** , **וילקוט טס** . (פ) **ד"ה** . **כ"ר טס וילקוט טס** . (פא) **הלייח נר חנ"ה** . **כ"ר טס נמלאר טפנוי טכ"ל הלו יחפוזן טס** , **טפיטס** , **וילקוט בטף רמז ס"ג** . **ונמלצת טס נמלה הלא ממולר טס מטל טכנית ר'** **לו נחנף סדרת מלמס טס** , **וילקוט טס רמז ס"ג** **הנירסן להלך סדרת ומטרת נזה סדרת פ"י** **פרינס** , **וועלס מהטפס טס** **טאמלה משאנטה וויל הלאסדרא מינס מהט** , **ופייה מלאה צנעכלין מ"כ דף ק"כ** **נאומפה קרטיל'א צאקליטסידר** **טווטי גערכו** . **ועי' כל' צפotta מליה מיס ועי' טפלמה צגעכלין מ"כ דף ק"כ** **נאומפה קרטיל'א צאקליטסידר** **כלה כל' גיס צמתקאטטען ט פער כמן וסיוויס ואיזומייס כיון מגניליס גו** **כאנן טיכל סטמיטר לו סקמיטר** **לדניל דנרטס נפי האופים** . (פב) **אדין טס** . **כ"ר טס וילקוט רמז ס"ג** .

וילך ה' כאשר כליה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו, הקטינור היה ביוון שרואה שגשח התקה הניגור הולך לעשותות שליחותו, כך ואברהם שב למקומו סיד ויבואו המלאים סדומה הערב, (פנ) למה הפתינו עד הערב, אלא מלacci רחמים היו והיו המלאים מפטיניגים. שמא אברהם מוצא להם זכות, ביוון שלא מצא, סיד ויבואו שני המלאים סדומה הערב;

[ימ] א) ויבואו שני המלאכים סדומה. (א) כאן קורא אותן מלאים, ולטעה קורא אותן אנשיהם, דכתיב ויפנו שם האנשים וילכו סדומה, אלא להלן שהיתה השכינה על נביין נקראו אנשים, כיוון שנסתלקה השכינה טען נביין לבשו מלאכות. (ב) ר' לוי אמר אברהם היה כהו יפה נידמו לו אנשים, לוט לא היה כהו יפה נידמו לו כמלאים: סדומה. (ג) חני טשומ ר' נחמי כל דבר שצרייך למ"ד מתחלה נתן לה ה"א בסופו: בערב. (ד) בא ערבה של סדום שקעה שטשה נתחרם גור דין: (ה) א"ר לוי אין הקב"ה דין את האומות אלא בלילה, בשעה שחן ישניין פן העבירות, דכתיב (ז) והוא ישפטת תבל בצדק ועטיפות במשיריהם (תהלים מה פ): ולוות ישבע בשער סדום. (ז) ישב כתיב, אותו היום מינו אותו (ח) ארבי הדרינאים: וירא לוט ויקם לקראותם. וב אברהם הוא אומר וירא וירץ לקראותם, מלבד שבאו עליו בעוף הפורה באוויר: ב) ויאמר הנה נא אדוני. (ט) כל אדני שנאמר באברהם קודש, ושנאמר בלוט חול: סות נא אל בית עבדכם. (י) ר' יודן אמר אף' אני כדאי, עקתו עלי את

הדרך, רב הונא אמר עקמו עלי את הדרך כדי שלא תהא נראה באים אצל לפי
שבסודות לא היו טקכליים אורה : אל בית עבדכם וריהזו . (יא) אברדים הקדשים
רוחיצה לילינה, כדרך העולם מוחצאים לנינט, ולוט מקדים לינה לרוחיצה, פדי שיצאו
יראו אבק שעל רגליהם, שלא יאמרו אנשי סדום היבן לנו הלילה : ויאמרו לא כי ברחוב
נליין . (יב) ממןין לקטן ואין ממןין לנдол : (ג) ממןין לנטול
ויסורץ אליו . (ינ) היינו דאמר רב הונא עקמו עליו הדרך : ויעש להם משטה .
(יד) מנידול ביתו של אברדים עושה את העוברין ואת השבין : ומצוות אפה .
באברדים כתיב ועשוי עונות, ובאן ומצוות אפה, (טו) אשתו של לוט אפלו מלך לא
הביאה לפניהם ולפיקך נהייתה נציב מלך : (טז) ממןין לנטול
טרם ישכנו . (טז). הדתינו טבערבע לשאול אותו שאלות, אמרו לו המלאכים
אנשי העיר מה הם, אמר להם כל מקום יש בהם טובים ורעעים, אבל בגין
כולם רעים : ואנשי העיר אנשי סדום נסבו על הבית . (יז) אין אחד מדם מעכב :
(ח) יזכירו אל לוט ומי הוציאים אלינו ונדרעה אותם . (יח) לתשמש ביקשות :

הערות ותקוניים

(פג) למכה כמותינו מד טערכן. נ"ל טט וילקוט טט. (ו'ז) נ"ל מטוט טט.
[ו'ז] (א) כלהן קולע. נ"ל ס"ג, וילקוט רמז פ"ג. (ב) ר' לוי. נ"ל טט וילקוט טט: (ג) מי מטוט טט ר' נחמייכ. נ"ל טט וילקוט טט; ינמות י"ג פ"ג, ועי' מכילתא נה פ"ד. (ד) נה ערנכה. נ"ל טט וילקוט טט, ולסת בערנכ כלו כויה עטוי תינכות כל ערנכה. (ה) הילען. נ"ל טט, וילקוט טט. (ו) דכתין וכויה יטפומ. נ"ל וילקוט כני' ומייט דין מלה יטראול הילג ניוס נטעה טלאס עטוקיס נמלות הילו וואו יטפומ חנגל נילדק. (ז) יטב כתיב. נ"ל טט ופמ"ט וילקוט טט, פראקי דר"ה פ"ה פ"ה (ח) הילci' פ' כ"ס ננ"ל וילקוט טט רמז פ"ד, ומרci' כייח מלך יונית הילקוט ופי' נגידות וטראול, וליון ספק טכיאס כני' גמלכת כמה טכיאיל האיזר זפראך ידקוי וזאל ננ"ל ס"ה [ז"ל פ"ג] ולטם יוזב יאנז כתיב הוווע פיווט מיטאו להליך יודקי פ' לר' נדייניס לעז כויה. ופנ' זב כתוב פאומספ' גטטהלוות טלא כחווב הילci'. סדייניס וואמת דגנער געל קטראוך גל"ר אומגעז archijuris לר' נדייניס ונל"י הוואריט הילכילדיק' סאטטיאקס. (ט) כל מהדי פ' נהנרכס. פ' ע"כ. ע"כ שנות ל'ה ע"כ. (י) ר' יודן. נ"ל טט, וילקוט רמז פ"ד. (יא) חנילקס פקידיס, נ"ל טט וילקוט טט. (יב) ממיליכין ליקטן. נ"ל טט, ועי' ב"ה פ"ז רע"ה, וגכ"י פלאטראק ממרנץ ליקטן ולין מפלכין גנדול. (יג) כייטה דהאמר רב נאום. מונח נפסוק טלאיזו, וכדמ מסיעוף נידן כויה נ"ל טט. (יד) מגידול נ'תו: נ"ל טט, וטט פ'ג'י' ננ'תו. כל היררכס. ה'נ'יט פ'יט, ה'נ'ל נילקוט רמז ס"ל בגוי' ג'יגול נית היררכס כיס. (טו) לאחו אל נט. פ' ע"כ. נ"ל טט וילקוט טט מהות גשלט טמדט על אמתה ט' פ"ט: (טו) כתהילע מונטרכ. נ"ל טט, וילקוט טט, ורט"י פ"ט. (ו') חיין מהד מפקב. נ"ל טט, וילקוט טט. (ז'ז) להצמץ: נ"ל וילקוט טט, ועי' רט"י מס'ז.

בראשית יט ויד

ו) ויזא אליהם לוט הפתחה והחלט מר אחיו. עצמל פנ' הדלת;
ח) רק לאנשים האל. (יט) לשון אלהות, שליחות אלהים הם עושים; כי על כן
באו בצל קורת. (כ) לא בוכותי אלא בוכות אברחים;
ט) ויאמר נש הלאה ויאמרו האחד בא לנור. שני פעמים ויאמר; (כא) אלא
כשהוא אומר להם דברים ערבים אמר לו נש הלאה, (כב) טיק לעיל.
ובשהוא אומר דברים שאין ערבים להם, אמר לו האחד בא לנור וישפט שפט;
(כג) אמר לו דין שדנו ראשונים אתה בא לעוזת, שקר תנתנו סודותים (כד) שכל אכפנאי,
הבא במקומם להיותם מتعلלים בו ונותין את מטנו;

יא) ואלה האנשים אשר פתחו את הבית הכו בסנוירים. (כח) כי שותחיל בעבירות מטה התחילת הפורענות: (כט) וילאו. נשתטו, כמו כי הויאל הלך אחר צו (סוטה ס יד): ג) כי משותחים אנחנו. (כז) לפיו שנילו (כח) טסטוריין, ולפי שנתגאו, נידחו מטבחיתן קל"ח שנה, עד שעלו בימי יעקב, דכתיב והנה מלאכי אלhim עולים (נראה כת יג). (כט) וכתיב ויצחק בן ששים שנה בלבד אותם (סס כה כט), ובן שבעים ושבעה נתרך יעקב כשיצא סבית אביו ללכת אל פדן ארם, וטול שנה אחת טרם לידות יצחק נחפה פדורם. הרי קל"ח:

יד) וַיֹּהֵי כִּטְצָחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו . כַּשְׁחֹק לְכַסְּלָע עֲשָׂות זִימָה (מְלֵי י' ט) וּכְמַלְאָה הַשְׁחָר עַלְלה . (ל) אֶרְחָנִינָא מְשֻׁעָלה עַמּוֹד הַשְׁחָר עַד שִׁיאַר הַמְּזָרָח אָדָם מְתַחְלָד אַרְבָּעָה טִילֵין , שְׁכַנֵּן כְּתִיב הַשְׁמָשׁ יֵצֵא עַל הָאָרֶץ וּלְוֹטָה בָא צְעוּדָה , וּמְסִדּוֹם לְצֹעָר ד' טִילֵין : קָח אֶת אַשְׁתָך וְאֶת שְׁתֵי בְּנוֹתֵיך הַנְּמַצָּאוֹת . (לא) ר' טָבוּבִיה ב' ר' יִצְחָק אַסְרָר שְׁתֵי טְצִיאֹת , רְחוֹת הַמְּוֹאָבִיה , וּנוּעָמָה הַעֲמֹונִית , (לב) אֶרְחָנָק מְצָאָתִי דּוֹד עַבְדִי (חַלְלִים פָמָס כה) , הַיְבָנָן מְצָאָת אָוֹתָו בְּסִדּוֹם :

ויתה מימה. תמהון אחר תפוז אמר כמה אבוד בכף זהב ובאבני טבות,
הה'ד עושר שמור לבעליו לרעתו (קהלת ס יג):
ויאמר המלט. (לג) זה רפאל שבאה להצילו : הדזה המלט. (לד) אל זכותו של
אברהם : פן תספה . בעון העיר:

יט) וְאַנְבֵּי לֹא אָכֶל לְהַמְלֹט הַתּוֹרָה . ר' לוי בְשֵׁם ר' חַמָּא בֶּן חַנִּינָא , אָמַר לֹוט וְאַנְבֵּי
לֹא אָכֶל לְהַמְלֹט הַתּוֹרָה , לְפִי שֶׁעָד עַתָּה הִזְכָּרָה זָכָרָה נִיכְרָה בֵּין אֶלְוּ הַרְשָׁעָם ,
אָכֶל אֶצְל הַצְדִיקִים כְּמוֹ אֲבָרָהָם אֲהִיה כָּאֵין מִפְנֵי זְבוּתָו שֶׁרֶב ; וְאַינוּ יִכְלֶל לְעַמּוֹד בְּגַחַלְתָּן
(לו) וּבָנָן אָמְרוֹת צְרָפִית הַאלְמָנָה לְאַלְיוֹתָו , עַד שֶׁלֹּא בָאת אֶצְלָיו הַיּוֹם מַעֲשֵׂי טְרוֹבִין סְבִנִי
עִירִי , וְמִשְׁבָּאתָה אֶצְלָיו הוּא מַעֲשֵׂיך מְחוּבִין מִשְׁלֵי וּנוֹצֵר עֻוֹנִי : (לו) ר' לוי אָמַר בְשֵׁם שְׁנָה

הערות ותקוניים

פתח

בראשית יט וירא

רע פזיק, אך שנייה גויה טוב סזיק שסודות היה עסוקה, אך נאמר לא אוכל לדמלת הדזהה;
ב) דגשה נא העיר הזאת קרויה לנוט שפה והוא סצער. (לח) אפטוז רזיל כל עיר
שישובה טקרוב עונתיה מוצערים, (לט) וישיבת צווער נ"א שנה וסודם נ"ב,
כמו שפירשנו למטה:

כ) ויאמר אלו הנה נשאתי פניך. (ט) א"ר תחליפא מה לוט על שכיבר הפלאר
נשא לו פנים, ישראל שכיברו הקב"ה על אחת כתה וכמה; אך נאמר
ישאה ה' פניו אליך (גמלני וכו): שאלית מתי נהפכה סתום. תשובה (טא) בשעה עשר
בנין. בעת היה בפסח נולד יצחק, (טב) בעת שהחמה והלבנה עופדות ברקיע ביום
שהשתרש יוצאה בטורוח; והלבנה עדין במערב, וכל כך לסתה, שלא יאמרו אין אלהים
בעולם, כי היו עובדים להחמה וללבנה והפכים בפניהם, היינו דכתיב השטש יצא על
הארץ ולוט בא צוערה:

כ') וזה המטייר על סדום ועל עמורה גפרית ואש טאת ה' טן השטים. (טג) משל לעמד
עוף התנור בא בנו נתן לו[פת, בא שנאו נתן לו[נחים על ראשו, כך והוא המטייר
על סחם ועל עמורה גפרית וננו'. וכתייב הגני מטטייר לכם להם טן השטים (טמ"ז טז).
ר' יהודה בר' סימון אמר זה הפליך נבריאל: מאת ה'. טן הנבורה:
(טח) ר' יצחק אמר מנגג הפסוק הוא להזכיר ב', פעמים אפילו בהדיות כל שכן בגבורה.
ודבר זה כתוב בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה, דכתיב ויאמר למך לנשוי עדה
וצלחה שטען קולי נשוי למך וננו' (נכחות דכ'). בנביאים; (טט) ויאמר להם המליך קחו
עומכם מעבידי אדוניכם (מ"ט ט ג). בכתובים, דכתיב כי כתוב אשר נכתב בשם הטלך
ונחתם בטבעת הממלך (טלך ח ח): גפרית ואש. (טט) א"ר יודן ספנוי מה אדם שתפחד
טן האש ונפשו סולחת בגפריות, לפי שהוא יודעת שניידונית בה לעתיד:

כ') ויהפוך את הערים האל. (טט) שהוא בצרות, א"ר יהושע בן לוי עבשו (טט) אם
קלות אדם טטה מאיריה של סדום ויתן (ג) בערינה אחרית אינה מצטחת:

ט) ותבטח אשתו מאחריו ותהי נציב מלחה. (נא) א"ר יצחק על שחטאת במלח.

(טט) כدلעיל: (טט) כדרהם - בברך. (טט) טיבן שהזריזון סקדיטין למצות: אל הטעם
אשר עמד שם. זו תפלה שחרית, (טט) טיבן ארוז אל אברהם תיקן
תפלה השור. (טט) תנן תפלה השחר עד החזות, ר' יהודה אומר עד ארבע שעות.
תפלה טומד, דכתיב אשר עמד שם: את פנוי ה': (גה) מיבן למתרפל שיראתה

העריות ותקוניות

חיילו כטס טטס טרטט נזדק, ומפני כתנות ק"י פ"ג. נמסה. (לח) חמעו. רועל. טנט טט פ"ג.
(טט) ויתנית גועל ליה טנא וסחוס י"ג. עי' טנת טט ה"ר יצחק יטנתח טל טער נ"ה טנא לכתיב הולמת
כל טט, נט גנומפריל נ' ומק סי' וטט סדום י"ב. זעט גרט"י ותוס' ד"ה וטט סדום, ועי' ב"ר סמ"ט,
טל סכתוג מלדא כל, ה"ר ירמייס עיקל טטוח טט מטוס לה סיטט מלך י"ג טנא, ועי' סל"ע רנס פ"ט,
ורט"י עט"ח. (טט) ה"ר תחליפט. גג"ר סוף פ"ג, וילקוט רמז פ"ל פנוי ה"ר חלפתה קבאייה. יט לתקון
טט"ל ר' תחליפט קפראייה כי ליה מלגנו גטוט מקטס ר' חלפתה קפראייה חכל מזחט ברכנא סטמייס ר' תחליפט
קפראייה, (טט) נאצה טט ניקון. גג"ר סוף פ"ג. (טט) נעה סכתומה וסלגנא. עי' ציל טט, וילקוט
סוף רמז פ"ל, ורט"י פס"ט פטוק כ"ד. (טט) מטט. ג"ר פ"ט, וילקוט טט. וטטט טהסגדתוי מסדרים
ונמגמות גאנטן נכ"י פלאהטן. (טט) וט תלוך גנריין. ג"ר טט, וילקוט רמז פ"ט. (טט) ר' יתקן למלר.
ג"ר טט, ורט"י פס"ח. (טט) ווילמר לטט סטט קהו עטמס מטבאי הלויכס. וכ"ה נכ"י פלאהטן,
ובקראט לטט כטיג ווילמר סטט לטט קהו עטמס מטבאי הלויכס, ווילמר ענלי הלויכס וליה מגע טנאי, וכ"ה
קמדראט טט, להט פנדוי ליאן כתיכ כלון הילג להט פנדוי הלויכס, כטט טטגיא סרכ נעל יפ"ח, וכ"ה נסדיין
נרכ"י פס"ח טט. (טט) ה"ר יודן! ג"ד טט, וילקוט רמז טט. (טט) פסי נערות. עיין ג"ר טט
הטטט ככרכיס לטט סי' יוטנוח מל נור לחה. ודרכן מטוס טטט נכנייה לרוץ ממקריה דנחלמייס טט
יזו, ועי' רט"י פס"ט טכ"ט טכ"ט נ"כ סדרטה כוותה מקמדראט. (טט) ה"ס יקלט טט מס. נכ"י פלאהטן
ווגג"ר וילקוט כנייה ה"ס יקלט טט מס מפרק. (טט) נערונה לחורת... גג"ר מס' מפרק מהט "לחורת" וכן לטגיה גפען
שוח לחות גג"ר טט, ווילמר לגכו נילקוט טט כמו טכ"ט רצית. (נא) ה"ר יתקן. ג"ר פ"ג וטט"ט.
(טט) מילט. נערונה או פטוק נ' ופיין רט"י עט"ח. (טט) מיכן קפראיין. סטמיס ד' פ"ט. (טט) מיכן
טראיל. נערונט כ"ז פ"ג. (נא) חנן. טט כ"ז פ"ג נערונט. סטמיס ד' פ"ג.

בראשית יט ב וירא

๖๘

כיאל שBITAH מבנוז, וכן הוא אומר שBITI ה' לנדרי תמיד (חכמים ט' ט') ; כח) ווישקפת על פניו סדרום . (ט) השקיפה ממעון חדש פון השיטים (ונכיס כ' ט') ; כט) וויה בשחת אליהם את ערי הבכר ויזבור אליהם את אברם . (טז) מה זבירה זבר, זבר ללוות שתיקה ששתק לאברהם בשעה שאמר אמר נא אהוטי את , היה ידע לוט ושותק : בהפוך את הערים אשר ישב בהן לוט . (טז) שהיה מלאה אותם ברבית , אך נאמר אשר ישב בהן לוט :

לא) וחאמר הבכורה אל הצעירה אבינו וכן איש אין בארץ . (טט) כסטרות היו של העולם נהפך , כדרך שנהייה בטבול , לכך אמרה נשקה את אבינו יין , (ט) פנין היה להם יין , אלא שלפי שהיה להן יין בשופע , היו מכנים אותו במערות ומיצאו בהן יין :

לב) נשקה את אבינו יין . לנין אחת : ונחיה מאבינו זרע . (סא) בן אין כתוב אלא זרע , להיות זרע בעולם : ד"א זה מלך המטה (סב) שבא מרות הפטואביה : לנ) ולא ידע בשכבה ובគומה . (טג) נקוד עליו למלוד שבסכבה לא ידע , אבל בគומה ידע שהרניש , ולא היה לו ראוי לשנות נם בליל שני , לפיכך הוברים של עמון ומואב נתרכץ מישראל והנקבות נתקרכבו :

לו) ותלד הבכורה בן ותקרה שמו . (סיד) בוא וראה שאין הקב"ה מקפח אף שיחת נת דכתיב ותקרה שמו מואב שביווה את אביה , אל הקב"ה למשה אל תזר את מואב ואל התנרג בם מלחמה (ונכיס ג' ט) , מלחמה הוא דלא , אבל אתה עושה בם (סה) אנגלי, אבל צערה שאמרה כלשון כבוד בן עטי , אמר לו הקב"ה למשה (טט ט' יט) אל תצורך ואל התנרג בם , כלל : (טו) ולפיכך קדמה ק' דורות למלאות בכורה , לפיכך שקדמה לילה אחת ; שמדוד עד נעטה העתונית ד' דורות , (טו) בוא וראה כתה נדלה מהשנה טובה , אף עבירה שהיה כוונתה לטובה , זכו מכני בניה למלאות , (טו) היינו דתנן וכל מעשיך יהיה לשם שמים :

וב) א) ויסע שם אברם . (א) לטה נסע , מפני שם רע של לוט , שהיו אמורים לוט בן אחיו אברם בא על בנותיו , וכדי שלא לשטו נסע שם : (ב) ד"א ויסע שם אברם . בוא וראה כתה היה מתחאה אברם אבינו בהכנות אורחין , שמשעה שנחרב מוקמה של סדום פסקו העוברים ושבים , אמר למה אני מפסיק צדקה מביתי הילך וגטה לו אهل בגרור : (ג) תנן חתום אלו , דברים שאדםائق פירוטיהם בעולם הזה והקרן קיימת להן לעולם הבא , כבוד אב ואם , והכנות אורחין : (ד) תנן

הערות ותקוניים

(נו) פתקיפה ממשן קלטן. מס טהני ס"ס סכטוב חולין מסר וכ"ל כל פתקיפה לרעה חזן פתקיפה ממשן קלטן, כמו טכני לרט"י נרלהת י"ח ט"ז. ואולם מתחומל כי תן לו י"ל, כל מוקם טנמאל ט פתקיפה לרען גמר טוח. חזן פון פתקיפה ממשן קלטן. וט"ט מכילתו נטלת פ"ה יוזלמי מעטן פ"ט כ"ח, וככ"י פלאירען מילמי ק"ק: ווילקוף פל פני סדום, פתקיפה ממוקם גנוז, וכן חומר כתקיסס ממטען קלטן מן נטמים . (נו) מס אילה זכר. ב"ר טניאו , וילקוף רמז פ"ה , ורט"י מה"ת . (נח) צהיפ מטה מותם הכרנית. צ"ל טס נטס לנטק . (טט) כבננותם ציו . צ"ל טס . וילקוף טס , ורט"י עכ"ח . (ס) מאין פיס לטס יין . צ"ל טס וילקוף טס רמז פ"ה , ורט"י כמלייה דטירה פ"ב וספרי פקב פ"י מ"ג , ופיין רט"י פכ"ת . (סא) צ"נ לין כתיב . צ"ל טס וכלהן תחת לסייע זל לחיות זרף . (סב) צנוך פרוות . מלראות רוות פ"ז נס' וימל טט צפוייס ; ופי' גרכות ז' ע"ג נ"ב ז"ל פ"ג . (טג) נקי פלויו . צ"ר טס , הלרין פל"ל , ספרי צפערטך , ניר פ"ג פ"ה ליקוף רמז פ"ה , ורט"י עכ"ח . (סיד) נוע ורלהט . צ"ק ליח פ"ג , ופיין צ"ל טס , וילקוף רמז פ"ג , ורט"י פ"ה . (טה) הונרייט . צ"ס נגמלה טס , ופיין צ"ל טס . (טו) ולפיכך קדמא . צ"ק טס . (טט) טס ורלהט . פיין מיר צ"ג פ"ה . (טו) צ"יט לדען . טנות פ"ה .

(כ) (א) כמה נספ . צ"ר פל"ג , ליקוף רמז פ"ג , ורט"י עכ"ח . (ב) ל"ט . צ"ל טס , גמאלר צלפל"ז גרכות פ"ג ווילקופ ורט"י טס . (ג) תנן סחס והכנות לורהין , וכ"ט צ"כ פלאירען , ונמאנט פלאט פ"ט פ"ט , נימע אכלהת "וכננט לורהין" ומיתה נקדוזין ל"פ פ"ג וטפער טס גנטען קרי"ג צ"ט פינט פלאט "וילקופ הורהין" ליאט נמאנט דפלאט פ"ט ופיין תנמ קב"ז פ"ט צ"ט גנרטס מהם מוכן פיעתוטן גשס"ג ווילקופ מון פלאט לורהין (ד) חק . פלה פ"ז מ"ז , וגט נעל אטטילטוט וילק מהט י"ט אטטילטוט סטטטטט

בראשית ב וירא

טו

אין פותחין לעני העובר ממקום מכביר בפונדיין מ"ד, סאין בסלע, (ה) ופייחש הלכה זו. סלע ד' דינרין. שש פעה כפה דינר, הרי כ"ד שעת מסלע, פעה ב' פונדיות, נבצא פונדיון אחד סט"ח לסלע, ובו מן שד' סאין הולcin בסלע, כל סאה י' קבין, האר' כ"ד קבין בסלע, כל קב ד' לנין, הרי צ"ז לנין בסלע, לכל פונדיון ב' לנין, כי הלוגין צ"ז בסלע, והפונדיונים ט"ת, הרי לכל פונדיון ב' לנין, ואותן הב' לנין הנזכר בפונדיון הוא שיעור סעודת אחת לעני העובר ממקום למקום, וכל לנ' בצדים, הרי שנים עשר בצדים הוא הסעודה לעובר. ממקום למקום, וחצי כבר והוא פרט (ה) ששיעור רכובינו לבית הטנוגע, שאם שהה כזה השיעור בכדי אכילת פרט טמא, ובכליו שעליו טמא, משום שנאמר והבא אל הבית (ויקיל י' מו), (ה) וחצי ח齊ה שהן נ' בצדים לפסול את הנזיה בנבלת עופט טמא, שאין מענו טמא ופסול את הנזיה באכילה. (ו) לנ' גותנין לו פרנסת לינה. (ו) א"ר פפא פוריא וכוי סדייא, (ח) בר וכסת, (ט) שבת נוחנין לו פזון שלוש סעודות, (ו) חד של לילי שבת ושתיים של יום, (יא) וכל המארח תלמיד חכם בחוץ ביתו באלו טקטיים חטידין, שכך נארט בשוננית עובר עליינו תמיד (מ"ג ל פ'), נשוב לעני הפרשה:

ב) ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא. (יב) על בריחה שלא בטובתה, שהרי בראשונה אמר לה אמרי נא אחותי את, והיא לא רצתה לוטר, ולכן כתוב ויאמר אברהם: וישלח אבימלך סלק נורר ויקח את שרה. בתומו לקחה בחזקת פניזה: (ו) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה. (יג) אין הקב"ה גנלה אל האותות אלא בלילה, וכשהא בסעיפים מהוויניות לילה (ליוג ד יג), וכתיב ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה (גילעדי למד), וכתוב ויבא אלהים אל בלעם לילה (גדנגי ככג): הנך מת. (יד) מיבן שאין התראה בבני נח: והוא בעולת בעל, (טו) א"ר אחא שנחתעטר בה בעלה, (טו) בungan שנאמר אשת חיל עטרת בעלה (מליל יג ל): ר) ואבימלך לא קרב אליה. (ו) לפי שאפיאלו טי רגליו נעצרו: ויאמר אדני, לשון תחינה: הנני גם צדיק תחרוג. (יח) אמר לפניו רבש"ע אם כך דעתן על אנשי דור המבול ודור הפלגה, שבאת עליהם בשונג כטoid, ועל אונס ברצון, אם כן צדיקים היה וחרנת אותם. (יט) ר' ברכיה אמר הנני גם צדיק תחרוג, תינת נוי תחרוג אבל גם צדיק תחרוז:

ה) הלא הוא אמר לי אחותי הוא, זה היא גם הוא אמרה אחי הוא. הוא כתיב, בלוMER אברהם הוא אמר והיא שתקה על דברי אברהם כאילו היא אמרה, טשומ רשותקה כהודה דמי: גם הוא. (ב) לרבות חטיריו ועבדיו וגטלו הכל אמרו מה אחד אחותי היא: בתם לבבי ובנקוין כפי עשית זאת. כיון שאמר הכתוב

הערות זות קזנים

כמלהר כס לעין סכמת-לולמן. (ה) ופיירות פלכט או צו'. פ"י טריך טרך ככר ובל"ט כלים פ"ז, מי"ט, ונפירות הרים"ט ובל"ט נפה פס. (ה) סטימרו רטתינו לנית המטגט. נגעיס פ"ג מ"ט וט"ט גטמנ"ט ור"ט. (ה) וחלי תליס טפס ג' נויס לפסול מה וגוויס. פ"י מקרות פ"ל מ"ג, וחלי חלייך קלי פל חלי ככר דקינו תליס פסוק ג' נויס וואלי ממת פסוק נויס וממלח וואלה תליס פלטס טישו לפטול להט פגוייס ולכינו ס"ל סכימת פלומל טפרס כו"ג ג' נויס ומכממת הרים"ט י"ז מליט וגעיס פס. (ו) לנו טחין ל. גמטטה פלהט פס. (ו) ה"ר פס. סכת קי"ח פ"ל, כ"ב פ' פ"ל. (ח) כר וכסת. טספת רצית לפטה פמלות פוליח וני פדייה. זנכ"י פלארטן לימה. (ט) סכת טחין ל. מטה פלהט פס. (ו) כל ליל סכת וטמיס כל יומ. סום דבורי רצית; ועין גטוס סכת קי"ח פ"ל ל"ט וט. (יא) וכל סתמה. (יב) גרטות י' פ"ג. (יב) על כרכש. נ"ל פ"ל, ילקט רמז פ"ח. (יג) פין אקז"ה גטלה. נ"ר וילקוט פס. (יד) מיקן טמין סתמה. מאדרין י"ז פ"ג, ונו"ר פס. (טו) מ"ר מהל. נ"ל טס, זביבקם רמז פ"ט כני, מהר רב נ"ל מ"ר מהל. (טו) כטינן טלה. מהר חיל טפלת גטלה. טספת מהר גצ"ר וילקוט פס, ומגנו גצ"ר פמ"ז כתיג להט חיל טפלת גטלה, נ"ל מהל גטלה מטפלת גט, וכיום למ גטטלס גטטלס. (ו) נמי טפליט. טין נ"ק י"ג פ"ל, ורט"י פס"ח גטטלס כ' ס'. (יח) מהר נגנו רנט"ע. נ"ר פס וילקוט רמז' וע"י סטיקתון רנטוי פמ"ג טי' נ' . (יט) ר' מליכת נ"ר וילקוט פס. (כ) גרטות מהרין. נ"ז וילקוט פס, ורט"י פס"ח.

ט"ז

בראשית ב וירא

92

זאבימלך לא קרב אליה אפלו שום קריבה בעלמא, אלא סאי עשית זאת, שנענש על הלקיחה; דכתיב וישלח אבימלך מלך גור ויקח את שרה:

ויאמר אליו האלים בחולם נם אנכי ידעתיך וגוי ואחשוך נם אנכי אותו מחתך לוי. חסר א' (כא) א"ר יצחק מחתוכך לי, כלומר אין השבח הזה לך אלא שערת מחתך, דכתיב כי עצור עזר ה' בעד כל רחם. לי היה האנותך ולא לך, לי השבח ולא לך. (כב) בשל להזוב כוס ותינוק בירך, תפם האזוב הטוס ולא רטסו, לטמי השבח לרובבו ולא לסתום:

ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא. אמר אבימלך רבש"ע (כג) מי טפייטו שלא נגעתי בה, אל הקב"ה כי נביא הוא ויודע שלא נגעתי בה: (כד) ד"א אויל בשעה שאמר אבימלך הלא היא אמר לי אחותך היא, אמר לו הקב"ה נביא הוא ומתחך דבריך לטך. אכמאנאי בא לעיר על עסקך אכילה ושתייה שואליין אותו, או על עסקך אשתו שואליין אותו, טיכון לבן נח שנחרג שהיה לו ללטוד ולא לטך: ואמ איןך משיב דעת כי מות תפות. בזה ובבא:

ח) וישבעם אבימלך בכברך וגוי ויראו האנשים מאר. אמרו זה חוטא וכולם מתים, לכך נאמר ויראו האנשים מאר:

ט) ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתך חטאה נדולה. (כח) א"ר חנן לפ"י שהיו רואיין עונה של סדום. עולה ככבשן האש, אמרו תאמר אותן האנשים שנשתלחו לסתום באו לכאנ לשתחה, לך נאמר מה עשית לנו: מעשים אשר לא יעשו. (כו) א"ר חלבו, בכ"ט שהיה הולך רוחה מקדמתך, ובאן רעבון קדרך:

ויאמר אבימלך אל אברהם מה ראות כי עשית את הדבר הזה. לפ"י שלא היו שטופי ומה כמוי המצרים:

יא) ויאמר אברהם כי אטרתי רק אין יראת אליהם במקום הזה. פה ראה, ראה שהיו נפנים זה לפני זה, איש לפניו האש והאשה לפניו האיש, ולא היו סצניענון זה מזה:

יב) וגם אטנה. (כו) בשיתון השיבן: אחותי בת אבי היא. קורבת דאהוה איתך בה טבא ולא מסטה שהיא בת הרן אחיו, (כח) ברלעיל:

יג) ויהי כאשר התעו אותו אליהם מבית אבי. (כט) א"ר חני בשעה שתען אומות העולם זה אחר עבודה כוכבים: אותו אליהם, אותו בחר אליהם מבית אבי ויאמר לי לך לארץ ומטולדתך וטביה אביך: ואומר לה: כי לקחתיה מבית אביה עמי: (ל) ד"א כאשר בקשׁו להחותות אותו אליהם טביה אבי הוציאנו ואמר לי לך: יד) ויקח אבימלך צאן ובקר ועבדים ושפחות ויתן לאברהם. זשה ברצות ה' דרכי איש נם אויביו ישלים אותו (מפל' קו ז):

טו) ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך. אבימלך חמיד שבאותות היה, ורצה להיות שכן לצדיק:

הערות ותקוניים

(כא) ה"ר יוחק. ב"ר פ"ג, וילקוט סס. (כב) מסל נרכז. ב"ר וילקוט סס, וכמכל קה מוגה נ"כ נסמי קתול רנחי פמ"ב נציטי ל', ויס למקון סס חפס מותו סחים כליטס עמד ל' בטס, ג"ל הכליגום וסיה יוינט סטאלט זכי, מתן ורSEN. ווונכ עריל נחלדי"ג פ"ל הלס זט ל' מפעיס ומלמד תורס סרכס זומס למום זט זט בלים נאים וולס טליין זט מעציס מוניס ולמד תורס סרכס דומס ליטס טליין לו רסן לבלווט ציון טלהט הוועה נוכט זולקו נכת לחת. פה כימתה נמי' ליטס זט זט קליגם וסמליפיס נחלד לו ילשו סולחת האמלט השמייש סמלט תורס וסיגנו תחתה גמלוט "כלים נאים" ונחלדי"ג סס גרטס נ"ל כלים, ושל זחת פנו נמליאל סלהלון גמוקס ליטס טליין זט כליגם לאינו טליין לו רסן לבלווט, ומלהתי האמלט מונס ליגון גערוך עריך כלנס גאטס להדרי"ג כמו פתקאתי. (כג) מי מפייסו. ב"ר וילקוט סס. (כד) ד"ק מרו"ל ג"ק ג"ג ע"ל. (כד) ויטנס. כספתהי פפ"י ג"י פלארען. (כח) ה"ר חנן. ב"ר סס וילקוט סס. (כו) ה"ר חלט. ב"ר וילקוט סס. (כו) כספתן סאיין. ב"ר פ"ח ופ"ג, וככונס כמו כספיס קודנא דמלוט זגני נח ליה כי טכניות לישר נטלך רק נטלך כספיס עיין מאדרין נ"מ פ"ג ולט"י פס"ת על סכטן כוז. (כח) כדען. ציין מה י"ל כ"ט. (כט) ה"ר חנן. עין ב"ר סס, וילקוט רמו ג"ט. (ל) ד"ז

מן

בראשית ב כא וירא

טו) ולשורה אפר הגה נתתי אלף כסף גור. (לא) א"ר יודן עשה לך כפות שיהיו הכל סכיטין בו ולא בנוואו של שרה. (לב) ד"א כפות עינים שעושה עינים עינים; (לג) ר' ברכיה אמר מטרוגנה עשה כפות שהיא מכוסה טן העין. ד"א כפות עינים. שיזיו הכל יראין מטנת לאמר מלכוש של מלכות לובשת ותנכס טן העין של בני אדם: לכל אשר אהך: שלא יגעו בכל אשר אהך: ואת כל ונוכחת. (לד) כלומר הוכיחה שלא היה רגילה לאמר טעה על בעלה אחיך הוא: ואת כל... אשר עשית עמדיך לא תעשי עוד: ונוכחת. (לה) ואיתוכחת, שקיבלה תוכחתו: (לו) ד"א נתן לו לאברהם אבינו אלף כסף להיות לו כבוד מתן טן הטלך, תחת כפות עינים שעשה שלקה את שרה וייה לבם לכבוד לכל אשר אהך: ואת כל... ועם הכל שהם עטך: ונוכחת עמכם לשון יושר, כתו הולך נכווהו (ישע"ג): ט"א נתן לה אלף כסף ואת כל ונוכחת. שם עבר שמו כל, שהיה הכל תחת ידו, ונוכחת, שפחחה שהיתה תוכחת כל הבית: הלבות המורדות והמורדים: (לו) תנן חתם המורדות על בעלה פוחתין לה מטבחתה שבעה דינריין שבשתה, (לח) בננד שבעה מילאות שהאהשה חייבת לעשות לבעל: טוחנת, אופה, מבכתה; מבלחת; מניקה את בנה, סouceת הטטה, וועישה בצמר, (לט) וכן המורד על אשתו מוסיפין על בתוכתה שלשה דינריים בשבת; (ט) למה שלשה, בננד שאורה, כפותה, ועונתה: (ז)

י) ויתפלל אברהם אל האלים וגוי וילדיו. (פא) ואתרוחו: (ז) כי עזר עזר ה'. (טב) שתי עצירות, עצירת הווע, ועצירת השתן, עצירת הנרון ועצירת התתונות: כל רחם. (מנ) אפלו התרנגולת לא הטילה ביצתה: על דבר שרה אשת אברהם. שהיו הכל אומרים זה על דבר שרה אשת אברהם ורואה זאת זהה: (כבא) וזה פקד את שרה. (א) לפי שיצאה אמנו שרה. טביהו של פרעה ומאמיטך טהורה פקודה הקב"ה, רכתיו ואם לא נטמא האשה וטהורה היא ונתקה גורעה זרע (نمילני ס' כה), לכך הוסכה פרשה זו לו: וזה פקד את שרה. (ב) ע"ט שמלאך מכמה על הריוון, כאן וזה פקד את שרה כאשר אמר: זה הוא אמר ולא עשה (ס' ג' יט): וייעש ה' לשורה כאשר דבר. ודבר ולא יקימנה (פס): (ג) ד"א כאשר אמר ע"ז המלאך ויאסר שוב אליך' כתעת: חייה: כאשר דבר. ע"י שכינה, וידבר אותו אלהים (נכלייט י' נ): (ד) ר' יהודה אומר כאשר אמר ליתן לה בן, ויעש ה' לשורה כאשר דבר, לברכה בחלב:

ב) ותתהר ותلد שרה לאברהם בן. רכתיו אלה תולדות יצחק בן אברהם (טט ס' יט): בן לוקניו. (ה) שתי טלות הן זו איקוניין, מלמד שהיתה זו איקוניין שלו רוצחה לאביו, וכשהא ביוסוף כי בן זקונים הוא זו (פס' נ'): למועד אשר דבר אותו אלהים. (ו) נאמר כאן טועה, ונאמר להלן מועד; מועד צאתך מסצרים (נכלייט ט' ו): (ז) בחצי היום נולד כדי שישטעה לכל כי ילדה שרה:

הערות ותקוניים

טט. (לא) ר' יודן. נכי' פלערען גס נמי"ר פס ה"ר יוחק. (לב) ד"ה. סס, וככ"י פלערען טמיט מן ד"ה כפות עיניס טשוכה עיליס עד ד"ה נתן לך למינרט ע"ז טגנת מהפיה. (לג) ר' נרכיס. פס. (לד) לטמל שכיחה. שין נ"ר הי' כנראה חוקתיס' ומפרשת וטכחה מלצון תוכחת: (לה) ולייחסת. כוון לח"ה, ועיין רט"ז פס"ת. וככ"מ מה שתרכינו. (לו) ד"ה נתן לך למינרטס. וכן ד"ה טלהחריו לך מלחמי נמלטה. (לו) תנן כתט. נטמא כמות ט"ג ע"ה. (לו) ז' דילאים: נכי' פלערען מרפקיעין דילאי ז' נסנה; מין פנק טסיה בטסחה כמו נטמא טגעס דימlein נטנא, ל' יאלט אלמל טגעס פרפעיקון. (לח) בננד ז' מלמכות. צ"ר פל"כ, ועיין נטמא כתוטות טס טאניג' מה כירוקלמי. (לט) וכן אמוד. מסינה פס. (ט) למס טמס. צ"ר פס, וט"ס מנוס' כתוטות טס. (פא) וחתומו. כן ח"ה. (טב) קמי מילות. שין נ"ק ג"כ פ"ח, וככ"פ"כ. (מנ) הא' כתרשולת ט'. נני' ק' פס.ocab] (א) נפי טילמה. צ"ר פנ"ג וילקוט רמז ג"ה נטס לר' יוחק. (ב) חט"ס טמליך מטענן. צ"ר פס, וילקוט פס, וטס בגי' ממונה פל בטולס. ועיין מלה פ"ז פ"ג. (ג) ד"ה. צ"ר וילקוט פס, ועי', מילמה גל פ"ג. (ד) ר' יאודס. צ"ר וילקוט פס. (ה) קמי מלטת כן זיו ליקוין. כופסת מהנגה, ונמלטה צ"ר כן לאקוין מלמד קסיס זיו ליקוין צל זומה ט'. וטיגוין טסדורט דרייט לאקוין טסדריקן וכן נגיון סמ"ל. (ו) נאמר כלון מועל. צ"ר פ"ג נמי' כולם, וילקוט רמז ג"ג. (ז) נמי' פזס טל. יונק

בראשית כא וירא

ויקרא אברהם את שם בנו הגולד לו. ע"פ הגנורה, דכתיב וקראת את שמו יצחק, (כימתי י' יט). (ח) סהו יצחק יצא חוק לעלם, (ט) למל בן ח' ימים: (י) ר' יצחק אומר (יא) י"ד בוגר בוגר נשונות שנחנכה אברחות אבינו, צ' בוגר שני שרות, ח' בוגר ח' ימים שנייטול, ק' בוגר שני אברהם דכתיב הלאן מאה שנים יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד (טט טס יז):

ד) וימל אברהם וגוי כאשר צוה אותו אלהים. (יא) דכתיב ובן שנות ימים ימול לכם כל זכר (טט טס יג):

ו) ותאמר שרה יצחק עשה לי אלהים כל השוטע יצחק לי. (יב) ייחדי לי. אם השתחה לשרה כל השוטע טה שטה יש לו, (יג) הוא שאמרו זל כל העקרות וכל החרשים וכל הפטומים נפקדו עם שרה:

ז) ותאמר מי מיל לאברהם. (יד) ר' פנהם בשם ר' יחלקיהו אטר, מי אמר פי דבר לא כתיב, אלא פי מיל, רטו לטאה שנה מולדת מניין מיל. ד"א מיל שהניקה בכל יום מאה ילדים: הניקה בניים, (טו) לפי שחיתה שרה אמן צנועה ביותר אטר לה אברהם גלי דידייך והניקה, כדי לפרש נמי צורנו. והיו טרוניות מביאות בנייהם אצל שרה להניק, לקיים מה שנא' הניקה בניים שרה, וכי להודיע שמו של הקב"ה: (ז) ויגדל הילד וינמל. (טו) רבנן אטרו נגמר מחלבו: וייעש אברהם משתה גדול.

(ז) ר' יהודה בר סימון אטר, גדול עולמים היה שם וושש, היו דכתיב כי ישוב הי' לשוש עלייך לטוב כאשר שש על אבותיך (לנלייט ל ט): ביום הגמל.

(יח) ביום ה"ג מל לשמנה מיל. כי שתי שתאות היו, אחד במילה ואחד בנטילה: ט) ותרא שרה את בן המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. (יט) דרש ר"ע את בן המצרית מצחק ר' שמעון אומר אין מצחק אלא נילוי עריות בעניין שנאמר בא אליו העברך אשר הבאת לי למצחק כי (גראט לט יז), ר' ישמעה אל אומר מצחק זו עבודת כוכבים, בעניין שנאמר ויקומו למצחק (טמות לג ו): ר' אליעזר בןו של ר' יוסי הגלילי אומר מצחק זו שפיקת דתים, כגון יקומו ונא הנערם. וישחו לפנינו (ט"ג נ יד), (ב) אמר ישמעאל ליצחק נלך ונראת חלקנו בשדה. היה ישמעאל נוטה קשת וחצים ומורה כלפי יצחק ועשה עצו מצחק:

הערות ותקוניים

ל"י ג"ה מיעוט מילויים בכ"ל סמסח בשות ולמפלגה יהו ממליטס כלתייה נמכייתו, וימק טלד נ"כ כפ"ז נייפן נמלות ביווס. (ח) מאו יתקיק יהו חוק נשולס. כ"ר פג"ג. (ט) לטל בון ח' ימיס. כמ"כ בכיה נטס פ"י, האיווחם לר"ט יהו וואק נשולס ישראל טקנלו סתורה, טנו' כי חוק ליטרעל סוא, וכגון כטו טפניאו רכנית טפי, חוק ברית מילה לטמונה, טייחת תחולת נייחק, וככפי היל"ח בטום' ענת קל"ז ע"ב, דחק נטהלו טס, קמי פל יתקיק. (י) ד' יתקיק לטולר. כנ"ר פג"ב הני' ה"ר יתקיק חפטוות, וכעילו הייטרונ מחרנית טניש סקט טרי"ז לד כ"ח, וכון בטהרה ט' לפסאוד טס לח"ט, טכמלהיס הנטחייזו סכוונה, כי ז"ל טמדרכ טס, יתקיק יהו חוק לנולס נתון לורויה לטולס, ה"ר יתקיק חפטוית כו'. וטנא נילוקט רמו' ד"ב בכיה מהמל טנילדט כזה ונורם בעשות דרוויש, ובגנילרכ נגלו על דרוויש הורמתה "חפטוית" כטו טמלו' חפטוית" כ"ל מלטן לרוול, לנין לאולפיסיס פג'יטה גס טמדרכ נגלו על דרוויש הורמתה "חפטוית" כטו טמלו' גילוקט, ומ"כ כי מתהין גנילדט יתקיק ר"ל פטס פטס ה"ז דרטו טמראקון כי"ד כנד יוז"ל לנרות וטמלט חפטוית בגראות זמו' על דרוויש סוגה פנימה טנו' נמקומה הילר פטס יתקיק וונשא המלטה האזונס ה"ר יתקיק חפטוית וכחדר בכיה רגינו כי לפניו ה"ר יתקיק יוז"ל עשרה, חולט יותר גדרה טג"ל יתקיק וחינו טס למולו רק דרטו כן על מלט יתקיק, ורהייחי טטה כי גס קרנ געל עז יוספ' באלטס צווארה סנת תלכ"ז כעיר ג"כ מל בעשות ממלט חפטוית, ולע' האזיל הות שטי ליטל כזר בעירוטי על בעשות כוש צירלון בנטל תל"ז. (יא) יוז"ל כנד י' נמיות. כנ"ו סלהרען וננ"ל ובילוקט כנירסן כנד טרטט שלגנות ובילוקט מוכף בעטלין נהי' לך. (יא) דכליב. ב"ל וילוקט טס. (יב) ימדי לי. כן ט"ל. (יג) כו' טהמלו ז"ל. כ"ר פג"ג, פקי"ת טמקה טס לח"ט פ"ה וע"ט בטהרה ד'. ועי' ב"ט פ"ז פ"ה. (יד) ר' פנחים. כ"ר טס, וילוקט רמו' ג"ג. (טו) לשי טחייה טרא. כ"ר, ע"ט וני' כמונר טס נד קא"ו ע"ג. (טו) לנין חמלוי. ב"ל טס. (ו) ר' יטודס כר סימון. כ"ר, ע"ט וני' כמונר נכוна. (יח) ניוס כ"ג מל. לר"ט נוטרייקון. בגעול כג מל. ה"ג גנייאטליו טזונה. (יט) לר"ט ר"ע. כ"ר פג"ג וילוקט רמו' ג"ל. ועי' טומטה טומטה פ"ז, וסצלי וטזמן כי' ג"ל. (ב) המר ישמעל לתקיק. כ"ר

בראשית בא וירא

מה

) ותאמר לאברהם נרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עמו יצחק. (כא) אמרה לו עם בני אפלו לא היה יצחק והיה לך בן אחר, או יצחק ולא היהبني לא יירש עמו, ב"ש עם בני עם יצחק שהבטיח הקב"ה בו: יא) וירע הדבר טאר בעני אברם, שכבר בקש עליו רחמים לו ישמעאל יהיה לפניו: יב) ויאמר אלהים אל אברם ירע בעניך.ונו' כי ביצחק. (כב) כל הפטודה בב' עלמות הוא זרעך:

ז) וישבעם אברם בבקר. לפי שאמר לו הקב"ה כל אשר תאמיר אליך שורה שפטע בקולה: ויקח לחם וחטא טים ויתן אל הנר שם על שבטה. (כג) בן כ"ז שנה, י"ד קודם ליצחק ושלש עשרה היה יצחק, דכתיב כי לא יירש וגנו' בן הרاوي לחלק בירושה הוא יצחק. (כד) ויש אומרים ישמעאל היה בן י"ז שנה. י"ד עד יצחק, וג' עד הגטלאת יצחק הרוי י"ז, ואם תאמיר שם על שבטה ואת הילדה, אלא מלמד שהכניתה בו עין הרע (כה) וחלה:

טו) ויכלן המים מן החמת. (כו) לפי שהחוללה צמא ביוטר ושותה בכל שעה: תחת אחד השיחים. (כו) אילן של רותם שנדים במדבר: שיחים. (כח) א"ר

אסי שם השיבו עמה המלאכים: טו) הרחק כטחוי קשת. (כט) למדנו סן אך רחוק יהיה ביןיכם ובינו לבין אלפיים אהם: ז) ויקרא מלאך אלהים. (ל) בזוכתו של אברם: באשר הוא שם, בזוכות עצמו. (לא) יפה תפלה החוללה לעצמו יותר משל כל בני אדם. (לב) טיבן אמרו רואין דניין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה השעה, דכתיב באשר הוא שם, שאע"פ שהיה עתיד להטית את ישראל בצמא דכתיב משא בערב בעיר תלינו ארחות דדנים (ישעיה כה יג), וכתייב לקראת צמא התוועדים, (לה) יושבי הארץ תימא בלחמו קדmo נודד (פס פס יד), לא די שלא נתנו להם טים, אלא שהאיכלים מלחמות לשטונים אלף לבושים שרויונים, (לה) כטפורש בהנדת איכה, ואפלו הביא העלה לו הקב"ה באר במדבר:

יט) ויפקח אלהים את עיניה. (לה) א"ר בנימין בן לוי ור' יונתן בן עטרם, הכל בחוקת טומין עד שהקב"ה מאיר עיניהם, דכתיב ויפקח אלהים את עיניה:

הערות ותקוניים

כ"ל טס נט"ר עזריך ועין פדר"ה פ"ל ומונע צילוקם טס. (כא) מלאס לו. ג"ר וילוקם טס. ורכ"ז עכ"ח. (כב) כל כמודה כ"ג טולמות. ר"ל ימוך לנו כתיכ להלע נימוק נ"ח תריון ג"ר טס וילוקם טס. (כג) בן כ"ז טה. כ"כ נט"ר, וסחנוגר טופף לטמת י"ד קדס ליטח, ו"ג כס"ט ימוך, טכלי בן י"ג טיב כטמול ולתקפת בטנה יلدס טלה וכן ימוך כטנמל מיגר רע לינר טוב ונגרוטי טטמאל לחלי סגמל לה ימוך. (בד) ויט למוראים. נוולדלי טיב בן טסח טחלה גמלה. לו כוון לפדר"ה וסילוקם רמז ג"ל טבניאו נ"כ גירסלו זו נטס ג"ר בן י"ז טה טיב יטפטל. זוכן לחוותי גלמי"ב נ"כ וירא טהניל ונמשת מלוין טס "מלרט" וככני נ"כ בן י"ז טה טיב יטפטל. זוכן לחוותי גלמי"ב נ"כ זטס טמאל טיב בן טטט עטלה טה ט"ט. ונדדר"ה פ"ל לטמיון בן כ"ל טה טיב יטמאל כיעל מנייה להנרס וילוקם בן י"ז טה טיב וכחג קלל"ל טהין טעם וסאך למספר טהיט הלו, מולס לדעתו גדרו ט"ל נסדר"ה בן י"ז טה טיב יטמאל. (כה) וחלה. ט"י ג"ר וכגחדר בטמיט טמלות כזרות. (כו) לפי טסחולפ. ג"ל טס: (כו) היין כל רותס. ג"ר טס, וזכ"י פלהרען להו עיסים כל רותס. (כח) ה"ר הטמי. וכ"ה נט זכ"י פלהרען, ונכ"ר בגירסול ה"ר הטמי. (כט) למלט. ג"ר וילוקם טס. זר"ל יטמאל דמנגד. טינו להנרס למחה מדכתין הכל כרמק, וכתייב כתם רחוק. יס"ט ניינכת וניניו כטלאים מהם, ועין נט"ר פ"ג. (ל) נזוכתו כל הנרס. ג"ר טס, ילקוט סוף רמז י"ד. (לא) יס"ט חכלת לחולה. ג"ר טס ומונע גדרת"י טה"ת. (לב) מיכן למינו הו"ל. ר"ה ט"ז ע"כ, וע"ט גדרת"י טכטן ומונע בן ג"ר הטמי מלחיי הדרת כו' כוח נט"ל פל"ג, חבל מ"ט טס כלל' מטה בערך טבו מווילין לדורות בטלאים מיל מליחס, ליתול לטמיון גדרת נט"ר טס רק. נסגדת לחייכט ס"ג פ' גלעט ט', ועין רט"י טה"ת גדרת נס"ט כ"ה ייחד לנכי מדרת ג"ר ומדרתה חייכט ונלה טביה בן נמקומו ג"ר וסבמיינו טמאליס, וע"ט יוטלמי ר"כ פ"ט פ"ג ומדרת טו"ט פ"ט. (לג) יוזני גדרת מים. נקרת יוזני חוץ מים. (לה) כטפורש נסגדת חייכט. כוח נסגדת רנתוי פ"ב פ' גלעט ט', וטביה בילוטלמי העלית פ"ז דף ס"ט ע"כ, ועין תנחומר וילג נס"ט. וילג ט' כי סטלה מה. (לה) ה"ר ניימן בן לוי ור' יונתן בן עטראס. וכ"ה נט זכ"י פלהרען, ונכ"ר טנ"ג מיתח ה"ר ניימן וכל, וסמלות בן לוי ור' יונתן בן עטראס. יונתן

בריאות באה וירא

ב) זיהוי אליהם את הנער. (לו) ריבבה הוא וכל אשר לו לברכה: רבת קשת.

כ) זישב במדבר פארן ותקח לו אמו: (לח) אמר ר' יצחק זורק חוטרא לאוירא ועל עיקריה קאים, לפי שהיתה אמו שפחה מצרית, דכתיב, ולה שפחה מצרית (נרכזית טז ח), לך לבנהasha הארץ מצרים:

כב) זיהוי בעת ההיא ויאמר אבימלך ופיבול שר צבאו. (לט) פה שבל החילות של אבימלך היו נושקים לו ועל פייו היו יוצאים ובאים: אל אברהם לאמר אלהים עסיך בכל אשר אתה עושה. (ט) שהיו האומות אומרים אילולי היה אברהם צדיק, היאך לא חוליד בן, כיוון שהוליד אמרו אלהים עסיך, וכששמעו לקול שרה ונירש את הנער ואת ישמעאל היו מרגננים אחורי, למה שמען לקול אשתו ונירש את בנו, כיוון שראה מעשי של ישמעאל שנשאasha הארץ מצרים, והיה יושב ורובה קשת וטלאTEM את הבריות, אמר לו אלהים עסיך בכל אשר אתה עושה:

כג) וערתת השבעה לי באלהים הנה אם תשקו לי ולני ולבני. חט ט' דורות.

(מأ) עד כאן רחמי האב, על הבן בנו ובן בנו, (טב) ר' יוסי ב"ר חנינא אמר עד כאן הכנסתם של ארץ ישראל בארץ מה שניתן לאברהם לו דורות, ניתן לאבימלך לנו דורות, וש"ה ואובי חיים עצמו, (טליט לח נ): כחמד אשר עשית עסיך.

כה) והובח אברהם את אבימלך. (טד) ר' יוסי ב"ר חנינא מלמד שהתוכחות טביאת לידי אהבה, שנאמר הובח לחכם ויאתברך (טליט ט ח): אשר גוזו עברו אבימלך. (טג) שאמר לו הנה ארצי לפניו:

כה) והובח אברהם את אבימלך. (טה) בפרהסיא נקרא גוז, ובפרט גוזה:

כו) ויאמר אבימלך לא ידעתיך עצמי: וגם אתה לא הנחת לי. (טו) ע"י שליח:

כח) ויצב אברהם את שבע כבשות הצען לבדהן. אלו הן הנוכחות לטעה. ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שנייהם ברית; ואותם הצען:

ל) ויאמר כי את שבע כבשות תקח מיד. בוגד שבע כבשות שננתן אברהם אבינו לאבימלך, (טו) שייחו בינוי זו יהודות עד שיבנוו לאرض והרתו זו צדיקות

מכביו ואלו הן: שמשון, חפני, ופנחים, ושאל. ושלשת בינוי, ובוגדן עשה הארץ בשדה פלשתים וחרדים. (טח) ר' ירמיהו בשם ר' שמואל ב"ד יצחק, אמר הקב"ה אילו תרגנות של אחד מהם נאבדה היה מחזר למה פתחים להביהה וארון בשהה פלשתים זו חרדים ולא חששתם, אני אחש בדבר, (טט) תה"ד וישראל הפרות (ט"ל וינ' ג) דרשה כי הבאים יהיו עולין כשרואין את צאן אברהם אבינו, סימן לבינוי שהוא העלה לישראל דכתיב עלי באך ענו לה (נמלנכ' כל י):

לנ) וימטע אשל. (נא) ר' יהודה אמר פרדס, (nb) מאי אשל שאל, כל מה שארם היה שואל בו מטעים תאנים ענבים ורמוןים, ר' נתניה אמר פונדק שאל מה תרצה (nn) בשר עופות דנים יין. (נד) רבנן אמרו אכילה שתיה ליה: ויקרא שם כשם

הערות ות考ונים

(לו) רינס כתה. כי לסתן וגמינו רכויס וכמי לסתנס, סוף ומתריו גמליו וכל נ"נ, נ"ל ט"ט פ"ג, יילקס, רינו ט"ס. (לו) רנש על כל המוריס נקפתה. נ"ל וילקס טס. (לח) ה"ד לחק. נ"ל וילקס טס. (לט) פה טכל. נ"ל וילקס טס וסוקה דעת ר' מהמי ולעמו סוף טס כתולר לו טס טנטס וטול. מלוות כי כל טעל ידו פיטה נקפתה כל פמליה. (ט) פסיו פלומות לומדיות. נ"ל פלייד וילקס רמא ט"ס. (מأ) עד כהן רמי כהן: נ"ל וילקס טס. (טב) ר' יוסי. נ"ל וילקס טס. (טג) אטנאל ט. טס. (טד) חרינג'ה. טס, ועיין עריכין פ"ג ע"ג ספרי לנדריס פ"ג. (טה) נפרנסיה. טס. (טט) ט"ט טלייח. טס, ונכ"ר נ"י ע"י מלך. (טו) טיקו נ"ו. טס. (טח) ה"ל לימיא. נ"ל טס. (טט) ט"ט ויטאליס ספירות. נ"כ"ר טס פיס מצלחות ניטלות בפונ. טירות ספירותים לריכס. (ג) דרטס. אדרק טול נ"ל טס פ"ג, וילקס טס. (נא) ר' יאלח. טפס ע"ז, נ"ל וילקס טס. ומלרץ פ"ז, ומי וינ"ע, ורט"י ט"ה. (nb) מלי כל טול. נספוך למימות. (nn) נבר שוטה דניס יין. נ"ל מט טסלל פה נטול יין דיניס. (ט) רנק אמר חכילה שטחים נויס. דריש ממל נומליך, וזה ממש נ"ל פניאט.

מט

בראשית כא כב וירא

ה אל עולם. (נה) שהקريا שם שמיים בפי כל בריה, לאחר שאכלו ושתו אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו:

ל) ווינר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים. (נו) יותר ממה שעשה בתברון עשה שם, (נו) שבחברון עשה עשרים וחמשה שנים ובאן עשרים ושש: (כב) א) ויהי אחר הדברים האלה. (א) אחר טאי, אחר (ב) שאמרו מלאכי השורט לפני הקב"ה רכונו של עולם ז肯 זה החנתו למאה שנה פרי בטן וטבל שעודה שעודה לא הייתה לו תור או נול אחד להקריב לפני, אמר להן כל מה שעודה כלום עשה אלא בשבייל בנו, אם אני אומר לו העלה לי עליה טיד מעלהו, לבך נאמר ויהי אחר הדברים האלה והאלחים נתה את אברהם: (ג) ר' א' אחר דבריו של ישמעאל אמר לו ישמעאל ליצחק, אני נдол טיך, שאני מלתי בן שלוש עשרה, שנה, אתה בן שמונת ימים, אמר לך יצחק באבר אחד אתה מיראני אם אמר לך הקב"ה זבח עצמן לפני מיד אני זבח, מיד והאלחים נתה. (ד) ר' יוסף הנגלי אמר נידלו בנים של ספינה. ר' עקיבא אומר נתה ודאי:

ב) ויאמר קח נא. (ה) איןנא אלא לשון בקשה, אמר לך בבקשתה ספר עוד בנסינו וה שלא יאמרו אין מפש בראשונים: את בך. (ו) אמר לך איזה בן, אל את יהודך, אמר לך זה יחיד לאמו, זה יחיד לאמו, אמר לך אשר אהבת, (ז) אמר לך איתת חמין בטעיא תרוויהו, אמר לך את יצחק, וכל כך למטה, כדי לחתבו בעיניו, וליתן לך שבר על כל פטיעה ופטיעה: ולך לך. (ח) הראשון, בלשון הנש והשנייה לך לך, ו' חוסיפ, מלמד שחביב הנש האחרון. סן הראשון, בלשון הנש הראשון היה הנש האחרון: אל ארץ הטריה. (ט) ר' חייא רבה ור' ינאי, חד אמר למקום שהורה יוצאה לעולם, שנאמר על פי התורה אשר יורוך (לנrys יונ), חד אמר אמר למקום שיראה יוצאה לעולם: ותעלתו לי לעולה. להעלאה ולא לוביחה: על אחד ההרים. (י) רב הונא משום ר' אליעזר בנו של ר' יוסף הנגלי אמר, טשה הקב"ה (יא) טטהה באעניהם של צדיקים, אח'ב מגלה להם טומו של דבר, ודכotta הארי

הערות ותקוניים

לטינו, וטיש גט לפני רצוי כי סגיון נסופה י' ע"ה ל"ס פומדק לטון הפל נופריקון. כו' חכילה שתיס. טיס טהיר מהכלי ומזקן ווחמ"כ מלאה לותן עכ"ל. וכן מלחתי במלת ט"ס מזור ל"ז ויטט הפל חכילה שתיס טיס וכון. נמזווכ. ק"י מכו הפל חכילה שתיס לוטה. (נה) טאקרייח טט טמיס. עי' טטה צס, היל טקל ויקלה חלה ויקרייח מלמל טקקייח מלנסט לנטו מל אקנ"ט נפה כל פונר וטכ כו', ועי' גנ"ר צס טוף פניל, ורט"י טס"ת. (ט) יותר ממה. צ"ר צס, וילקוט רמו ז"ה. (נו) טמנדרון טטה כ"ב טים.

צ"ר וילקוט צס, וס"ט פ"ה, ועיין רט"י. עס"ת טמנדרון כתשנונ: (בב) (א) היל ملي לתר כו'. מלדרין פ"ט ע"ג, ונגמלה צס כני' מהר ملي, טטט היל טכני, וטגון קרי"ב סני' טזיל ملي לתר. (ב) טהמלו מלחי טכלה. נגמלה ליטת טטן הילר כו' וען, צ"ר טס וילקוט טוף רמו ז"ה. (ג) ד"ה. כו' נטגדדרין צס נט"ל לוי, ועיין צ"ר וילקוט צס יתק ויטטט. סי' מלינייס כו'. (ד) ריכ"ג הילר, ר"ט הילר. צ"ר צס וילקוט רמו ז"ז. (ה) היל נט טזון נקפק. טטדרין צס, וטטומול וילר, ורט"י טס"ת. (ו) היל ליתת חמין נמיעת תלוייטה. היל נט מונן וסנ"ה. וטטיקת רבתיה פ"ט חות ו', פדר"ה סנ"ה. (ז) היל ליתת חמין נמיעת תלוייטה. היל נט מונן כלל, מה סכוונת ליתת חמין. ונמדרט. צ"ר פנירסן אית תנטזין נמיעת, וככ"י פלטערען רלית ליתת הילomin למשיל תלוייטה לרמייה. וגטטיקת רצוי צס וכי יט חמומייס גמיט, ונתנוומל וילר צס וכי יט גנוול. נמיעת, חממייס מפלט ככ"ר צס וכי יט חמומיין בגני מיטס צויאס יוזהי חליי צס וטניבס ערוכיס לפסי, מכיל דחק נפרט לטוי ני' סמלרט. ולדטהו גם נמדרט נטהנט היל היל טכנת, הילר ל' נט היל טכנת ור"ל טניבס היל היל טכנת, וילר טכנת היל היל טכנת, וילר טכנת היל היל טכנת וילר טכנת וילר טכנת. וכן נמדרט ט"ס מזור ל"ס היל היל טכנת, היל היל טכנת, וילר טכנת היל היל טכנת וילר טכנת. וכן נמדרט רהמיין לטכו. וכן לפסט צ"ל הילר ל' הילר חממיין גמיש תלוייטה. (ח) פלאטונג נט לך: צ"ר צס צ"ר לוי. (ט) ר' חיימ רגה. צ"ר צס וילקוט רמו ז"ז, יロטטמי נרכות פ"ד פ"ה דף מ' ע"ג, מדרט חייט' נס' כמנדל דוד, וטטיקת רנטוי פ"ט, ועיין כנלי חענית כ"ז פ"ג, וככ"י יוטום צס. (י) רב סול מזוז ר"ה. צ"ר צס. (יא) מתחמלה. וכן נכ"י פלטערען, וככ"ר כני' מתחמלה, וכן נכ"ר פל"ט מתחמלה, וכן רט"י טט"ט סגיון אקנ"ט מתחמלה גאליקס, ועי' וילקוט יוחוקל לגט צ"ג וטס כני' מסבקנ"ט מתחמלה.

(לק"ט) זיין

בראשית כב ויזא

אמור אריך (נכחות יג ה), קום צא אל הבקעה ושם אדריך אותו (יחוקל ג נג), על אחד הותרים אשר אומר אליך :

וישם אברהם בברך וייחש את חמו. (יב) א"ר שמעון בר יוחי אהבה מקללת אברהם בברך וייחש את חמו, וכי לא היה לו עבר לחחש את חמו, אלא על אהבתו לבוראו חשב הוא עצמו. ושנאה מקללת את השורה, אהבה באברהם, דכתיב וישם אברהם בברך וייחש את חמו, וכי לא היה לו עבר לחחש את חמו, אלא על (גמרא גג כל), ולא היה לו כמה עבדים, אלא משנאתו את ישראל חשב חזא בעצמו אריש בן יהוי תביא חבשה ד אברהם ותעמדו על חבשה דבלעם : ויהי את שני נעריו אותו. (יג) מיבן שאין ראוי לאדם הנזק לילך לבדו, וכן בשאלת כתיב וילך הוא ושני אגשים פמו (ט"ל כת ח) : ויבקע עצי עולה. (יד) ר' חייא בר יוסי אמר בשם ר' טישא בשבר בקיעת עצים של עולה וכן בגוו ויבקעו חטמים (סמות יד כל) : ויקם וילך . ניתן לו שבר קימה ושבה הליכה :

ד) ביום השלישי. כי היה השטן מבלב לו הדרך עד יום השלישי : ד"א כדי למגע את עיניו . (טו) ליתן לו שבר על כל פטיעה ופשיעה : ביום השלישי ורשא אברהם ריאמר אליהם זקפת ביום השלישי (נכחות מג יח), במתן תורה ויהי ביום השלישי (סמות יט טו), בזונה כתיב ויהי יונה במעי הרג שלהה ימים (יוס ג ה), ביום השלישי לאסתור (הפטול ט ה), ולעתיד לבא יהיינו מיטומים ביום השלישי יקימנו (סתע ו נ) : וירא את המקום מודזק . (ו) מה ראה, ראה ענן קשור בהר, אמר לו ליצחק רוזה אתה כלום, אמר לו רואה אני ענן קשור בהר, אמר לעבדיו רואים אתם כלום, אמר לא לאו, אמר להם שבו לכם מה עם החמור, עם הדומים לחמור, מה חמוץ איתו רואה, אף אתם אינכם רואים ; ואני והנער נלכה עד בת . (יח) א"ג ידושע בן לוי נלך ונראה מה הייתה בכופו של בת יהיה זרעד (נכחות טו ט) : גשתחווה ונשובה אליהם . (יט) פ"י טבשו שעם האזורין טהר הטוריה לשלים . (כ) בזוכות השתחוויה זו ; זכו בנזק והשתחוויתם מהזוק (סמות כה ל) גובה יוצו לכינוס גלוות, והשתחו לה' בהר הקדש בירושלים (צ"י ט ג) : וילכו שניהם יהוד . (בא) שווים זה לעקד וזה ליעקד :

) **ויאמר יצחק אל אברהם אביו וגוו** :
ח) ויאמר אלהים יראה לך השה לעולה בני. חמשה ויאמר בוגר חמש שנים שהיה יצחק יותר מאברהם, אברהם אבינו מות בן קעה יצחק בן ק"ט : ויאמר אברהם אלהים יראה לך השה . ואם אין שהה לעולה בני, כיוון שפירש לו הדבר עד נתחזקו שניהם בעצה אחת : וילכו שניהם יהודו . זה לשחוות וזה לשחת :

) **וישלח אברהם את ידו ויהי את המאכלת** . (כב) בעא מנייה רב מר' חייא מנין לשחיתה שהוא בדבר שהוא סטלאל, דכתיב וישלח אברהם את ידו ריח את המאכלת לשחוות את בנו . (כג) מה לשון מאכלת, שטיר בשר לאכילה, שנאמר אך בשר בנטשו דעתו לא תאכלו (נכחות ט ד), וכיוון שנשחת הארץ :

יא) ויקרא אליו סלאך ה' בן השמיים ויאמר אברהם ואברהם הגני . (כד) תנין ר' חייא

הערות ותקוניים

מתשי ומתלבג צפיעיכס ט' . (יב) לרטנ' . נ"ר טס, וילקוט רמו ז"ז, ומיכילו אטלה פ"ג, פ' מדאין ק"ס פ"ג, ולט"י פ"ט . (יג) מילן טזין להו . פ"ז נ"ל טס להן חנכו וכו', ופי' לט"ז פס' טזין לסת חטוג וכו' . (יד) ר' מיה נ"ל יוסי נ"ל מיטא . נ"ל טס וילקוט רמו ז"ח, זכ"י פלטינן ל' ק"ה גר לפסי . (טו) ליתן ט . נ"ל וילקוט טס . (טו) לין קקנ"ט . נ"ל פסי'ו ילקוט רמו ז"ט . (ז) מס רלה . נ"ר טס, וילקוט טס, ותנומול סוף וירלה, וספיקתן מהרי מות דף ק"ט ע"ג, וויר פ"ג, ודט"ז פ"ט . (יח) מאיבנ"ל . נ"ר טס . (יט) פ"י גטלו . נ"ר , ותנומול טס . (ב) נזוכת ספחתיה . טס, וילקוט מהכלת . נ"ל ליט פ"ז, וילקוט רמו ק"ג, מה נקרין סלין מהכלת לפ"ז טמבלר הולכים, ותנומול וילך כמה מהכלת טס'יה מתירס לחולכים לטוך פיו טל מילס . ולט"ז פס' לתב' מהכלת סלין טל טס מהכלת מהטב' , כמה לטימול וחרכני תעלל נעל, ומילכתה נעל להקללה מצע . (כד) תע' ר' חייא . נ"ד טס, ומג' נטפל פ' ויקלח, ותמדת כוונ' כמה טכני' "תני ר' חייא" לנטפל, כמה טכני'ו טכני' .

בראשית כב וירא

לשון חיבתך, לשון יירוז, ר' אלעדר בנו של ר' יעקב אומר לו ולדוחותיך, אין חור שאנן
בטו פערתך שנכפל שטוחתך, אברדים אברדים, יעקב יעקב, טשה טשה, שפואל שפואל:
יב) ויאמר אל תשלחת יידך אל הנער. (כח) אמר לפניו רבינו של עולם אוציה פטני
טיפת דם, (כו) אל אל תעש לו מאומה: כי עתה ידעתני. (כו) ידעתני לכל
שאתה אודה בני: ולא חשבת את בנך את יחידך פטני. כאילו הקברבת את עצמך לפני:
יג) וישא אברדים את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך. (כח) אחר כך נאחו
בסבך בקרניי בסבך של אילן: (כת) ד"א אחר. טימן לישראל אהירות הגלות
ישראל נסבבים בצרות, וסופן לדגאל בקרניי של אילן; זה אליהם בשופר יתקע
(וכליים פ' יד), ובראש השנה גוטליין שופר ומתריעין וסופן לדגאל, (לו) ר' יוסף דסבנין
בשער לוי, לפי שהיה אבינו אברדים רואה את האיל ניתש מן החורש זה, הוילך ומטבחך
בზורש אחר, אל הקב"ה כך עתידיין בזיך להפטבען כמלכיות, סבבל למדי, ומטדי
ליון, וטיזון לאדרום, וסופן לדגאל בקרניי של אילן, תה"ד וזה אליהם בשופר יתקע:
ענין ראש השנה (לא) אמר ר' אברדו למתה תוקען בשופר של אילן, כדי שאוכזב
לכם עקידת יצחק בן אברדים, ומעלה אני עליכם כאילו עקדת
עצמכם לפני: (לב) תנן רחם בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו לבני טרזון, טנא'
היווצר יחד לכם הטענים אל כל מעשיהם (מקלט ג' פו), (לג) מאי לבני טרזון, התגנּו^נ
תרגניטו לבני אמרנא, (لد) ר' שמעון בן לקיש אמר במעלות בית חורון, (לה) והתגנּו^נ
גמי סדר ברכות של ראש השנה אומרים אכחות ונברחות וקדושת השם, וככלל מלכיות עם
קדושת היום ותוקען, זכרונות ותוקען, שופרות ותוקען, ואומר עבודה וזודאה וברכת
כהנים, (לו) אין שתתין מעשרה מלכיות ועשרה זכרונות, ועשרה שופרות, (לו) מתחילה
בתורה וספדים בגביה, ר' יוסף אמר אם השלים בתורה יצא, (לה) העובר לפניו התבה
ביו"ט של ראש השנה השני מתקיען, (לט) ואין טעכביין את התינוקות מתקיען, אבל
מתעפין בהן עד שלמדו, המתעפק לא יצא, והשופע פן המתעפק לא יצא:
(ט) סדר תקיעות שלש של שלש שלש, (מא) שיעור תקיעה בשלש תזרעות, שיעור
תזרעה בשלש יבבות, (טב) כשם שלש יהיב, כך כל יהיד וייחיד יהיב. (טג) ובן

הערות והקונטים. נמלט דמוֹל פ"ט. (כח) המר לפניו רם"ש. נ"ל טס. (כו) ולא חפס ט' מלהמת. נ"ל טס טל החזק ט' מלהמת שמה, דרכ מלהמת לוזן הוּס. (כו) יסתהוּ לכל. נ"ל טס, וכי ביב יסתהוּ כייז' נקייה. (כח) החר כז' גלוּח. עיין נדס"י פ"ת שאפרת נ"כ כן. (כט) ל"ג מהר כימן לישדרל טחלהה כטלת: נ"ל טס כי זיר יcord נבר פ"מון מהר כל סדוחות יטראל נטהוּן בענייהם. וסחנבר השג דמלת סיימן מושב נמפה ואוכזב מלת לישראל, וגאות מלת סיימן מושב מועלך ומין טס טול, וכן כוֹז'יז'ל טחלי חטיה פ"ג ס"ד, ל"ל יcord נרבי סיימן, החר כל כדורי עטידיין ניר ט'. ושי' מש טכמיות נכללה ע' לפסקו נחוות טכמי, קגמלהט נ"ל טס כמלהמר מר' יאדא נ"ל טטן טיל טטהוּן לחראית טאטס'ז' הייז' מטהיק פ"ז טילוטמי ורטס' נחון, ולח'ג כוּנה פנימס, כי כלוח להמת טיז טס מלמל מר', יודן טלפיו פ"ט. (ל) ר' יוסי דמקין נ"ד לוי. וכ"כ נס נכ"י פלטראן, ונכ"ל טס מונע רק לוי המר, מולט צ'יק'ל פ"ט ליחיה ל' יסודט דמקין נ"ד לוי, נכל מונע מלמל מהר נז羞, ומ"ט טאטלהמר טס טול נ"ל כוּנה נבר יוחק, ומײ'ן צפזיקת טס פסקוּן נחוות טכמי וטפאלט מ"ג (לא) נ"ל חנכו. ר'ס פ"ז פ"ב. (לב) תגן טס. נמאנס טס. (לג) מל' ככמי מלון. טס י"ח פ"ט, ובכ"י פלטראן טטף: כצניט מתרנמיין למליין, כלומר בט טפוגריין סטטניט טל' ידי רופט, א'ק' נכי מולט טגראין לפס' ניל'ט טנאט. (لد) ר'צ'ל המר כמפלות צית' חווון: גנמלהט טס כני' כמפלות בית מלון, וטנאט נאלן נ' פ'ז וק' נטל'ז'ט וברע טלפט נית' טרוּז, וכן טיכ' לטני סתומה גנמלה, ומײ' ל'ז' ניל'ט טס לד'ט כמפלות ניט' מזון, וטהלהט טס לטאיו סיחס כני' בית מלון. ושי' ר'ט' סקסדיין ל'ז פ"ג טכטב מפלות צית' וחווון, מקטט אל ולוּז' דרכ' לגמות ימין וטמאל ובריך לאחד לגמות ליהוליין עד טמואיה מקטט נגמות טכ'ל. (לה) ותנן ממי': מטאט ר'ס נ"ב ע"ה. (לו) חיין פומתין. טס נמאנס פלחההיס. (לו) מתחי' נחוכס ומפייס גנניא. נמאנס טס, וטס כני' וטשלים גנניא. (לח) כשור לטני סתמא: טס ד'ג נ'ג פ"ג נמאנס. (לט) ולוּז' טמאנין: טס נמאנס טל'ז'ול. (ט) סדר תקימות. טס ד'ג נ'ג פ"ג נמאנס: (טא) טיטור תקיפס כטלט תרומות. כ"ה גמאנס, ונכ"י מטאט נאל'ז' טיטור תרומות סטטי תקימות, וטמנינס טניש. כן' כמו טרחס גשרמאנס. טלנות טופל פ"ג נ"ל טיטור תרועה סטטי תקימות, ומ"ט נלאנת טריהן'ל וטמנינס מטאט טס. (טב) נטאט טז'ן חיין. טס נמאנס. (טג) ר'צ'ג הומל: נמאנס

בראשית כב וירא

שמעון בן נטילאל אומר שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן, (מד) ואמרין אין פוחתין טבורה טלביות, הני עשרה מלכיות כננד כי, (מה) איד לוי כננד ערובה הלוים הכתוב בהלו אל בקדשו (חכ' קי ה), ר' יוסף אמר כננד ערחת הדברים, ר' יוחנן אמר כננד ערתה מאפרות שבהן נברא העולם, (מו) ואם אמר שלש פכלן יצא כדאמר ר' יוחנן בן נורי, (מו) דאמיר ר' המונוא אמר שטאל הלכה בר' יוחנן בן נורי. (מח) אין מוכירין טלביות זכרונות שופרות של פורענות, (מט) אבל פורענות של עובדי כוכבים, כגון זה, אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן (זכיה ט י) מוכירין. (ג) אין מוכירין זכרונות של יחיד, כגון זה, פקד את שרה, ובן זכרני ה' ברצון עמק. (חכ' קו ל) : (נא) העובר לפניו התבהה השני מתקיע, טשומם ברוב עם הדרת מלך (מקלי יד כה), (גב) ובשעת ההלל בנהן שאר ימים טוביים שקורין בהן את ההלל, הראשון קורא את ההלל, (גג) כלומר בתפלת היוצר, טשומם דוריזין מקודימים למצוות, (נד) ובראש השנה ויום הקפורים אין בהם הילל, מאי טעמא כדרכו, דאמיר ר' אבתו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבו של עולם מפני טה אין ישראל אמורים לפניה שיריה בר' הוביה"ב, אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניהם, וישראל אמורים שיריה לפני, (נה) אמר ר' ברוספדי א"ר יוחנן שלשה ספרים נפתחים בר' ה, אחד של צדיקים נמורים ואחד של רשעים נמורים, ואחד של בוגנים, צדיקים נמורים בכתבין ונחתמין לאחר לחים, של רשעים נמורים בכתבין ונחתמין לאחר לנינה, בכתבין תלויים ועומדים בראש השנה ועד יה"ב, זכו בכתבין לחים, לא זכו בכתבין לטיטה, (נו) לפיכך אמר הקב"ה אמרו לפני בר' מלכיות ומצוות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליהם, זכרונות כדי שתעללה זכרונם לפני לטובה; ובמה בשופר, (נו) ובן הוא אומר תקעו בחדר שופר בבבא ליום חנוך (חכ' ל ט) איזה חג שמתקבב בו החודש, הו אומה, זה ראש השנה, לפיכך נקרא יום הזורי, שמתוך שתוקען זכר את יום הקפורים, (נו) והוא שבעשרה הימים האלה כדי שיהא לו מחללה וכפירה ביום הקפורים, וזה נדרושו על עני פרשת יום הקפורים, כי לא הוזכרנו, זה, אלא כדי להודיע כי תקיעת ר' ה בשופר של איל, (נה) ואפי' ציפחו והב או בכף פסול, בזאת שציפורו במקומות הנחת פה, דבעין שופר ולא חצירות, (נת) ובזאת שהיחיד מתפלל תוקען לו בלחש כשהוא מתפלל, ושותען על הסדר, ועל סדר ברכות, בזאת שליח צבור מתפלל, לפי שיש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן, (ט) והלהה בר"ש בן גמילייל, (סא) דאמיר רבה בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקסם שנה רבנן שמעון בן נטילאל במשנתינו הלכה כתותו, חז"ץ מערב וצדן, ורואה אהזונה, אלו הלכות הם, ערבי (סב) בסוף בבא בתרא, (פנ) צידן בכתובות, ורואה אהזונה

הערות ותקוניים

נמלה טס נגי' לר' נטילאל אומר. (מד) ואמרין. דף ל"ב פ"ל. (מה) ממל לי' לי'. נטילאל טס ממל רבי. וכניס הגאון הライין ט"ל ממל ר' לי' כטו טס נטילאה כ"ל פ"ל וכט". וכמלך סג'יל רכינט תלולס און סיתס סגי' לפסיו, וככ"י פלארען מסריס האלט ר' יוחנן טס נטילאה מלמירות טנסט נטילאה טט. (מו) וטס ממל טט. טס. (מו) לדמלר רב בטנטה. נטילאה טס רב האול, וככ"י פלארען מסריס האלט טט לא למיל טטל". (מח) לין מוכירין ט'. טס נטילאה טס דף ל"ב פ"ט, וכן סג'יל טס היגאון הライין נטילאה כמו טכאייה סמחנאל. (מט) חכל פורטטה טל טו"ס. טס נטילאה ל"ב פ"ב. (נ) לין מוכירין זכרונות טל ייד. טס נטילאה, ומם טמייט נזון וט' פקד מה טרס, יט' נתקון כטו טאול נטילאה נזון זכרה לי' חלסי' למוכס, חכל וט' פקד מה טרה מסקין גטם' לכזרכו לרניש הטע. (נא) שונר לפני הטע. טט. (גב) וטפחת טכלל. נטילאה טט, וטס'ום, כנונ טולר ימים מוניס טקளין כטן לה' הטכלל' כאל לנקי סמחנאל לטפס טט טטפה טכלל. (נג) לטמל נחפת טזיגר. טוו טפסת סמחנאל. (נד) וטראס' וויל. נטילאה טט ליתח מלחה וויל". (נה) אמר ר' ברוספדי. ר' ט דף פ"ז ע"ב. (נו) לפיכך ממל סג'יל. ר' ט דף ל"ל פ"ג. (נו) וכן טול הולר אתקש ונו' ליזט חג. ר' ט ח' פ"ט, פ"ז. פסיקתל במולט טטנייט ונטטראס' מ"ז: (נו) וטס טטטט טטט טטט. ככ"י פלארען וטס טב נימיס טללה. (נה) וטס'ום ליטא זטפ: ר' ט כ"ז פ"ב וכ"ז פ"ה. (נת) וגאון טכיה מטהלן. עיין ר' ט ל"ל פ"ג. (ס) וטלאס' כרטנאי. נטילאה טס כלנס' כרנן מטהלן. (סא) לדמאר רנש נר חט. מטהטה פ"ז פ"ט וטז. (סב) נטוף פ"ב ט' טה דף קפ"ל פ"ט. (פנ) יאן נטה. נטול כטהט פ"ז פ"ט ט' גמלל נטילן טט, רק טט נגינין

בראשית כב ז וירא

(ס"ד) במנזרין כט' זה כודר לו אחד . (טח) ובשעת לא תקעין פשוט דרביה , נזירות
שם ימלטנו ויעבירנו ארבע מאות ברשות הרבים , וכל נזירה קבועה לרו' תלכת ,
(ס"ו) וצריך לברובי עליה לשפטוע בקול שופר , (טח) ושחחינו ; דכל המצות בולן
טברך עליהם עובר לעשייתן : נשוב לעניין הפרשה .

עד זריזה של ר' יוחנן אמר ז) ויקרא אברהם שם הטעום התוא ה' יראה . (סט) רבא אמר בש"ר יוחנן אמר אברם אבינו לפניו הקב"ה רבש"ע משעה שאסורת קח נא את בנו היה ליה מה להשיב אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך וזה עכשו אתה אמר קח נא את בנו וכבשתי רוחמי לעשות רצונך ; בן יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיכבשו רחטיך את בעסק על בניו של יצחק . ותתוא נזכר להם אותה עקידה . ותתמלא רוחמים עליהם : ה' יראה . (ע) אבדיהם קרא אותו יראה , שם קרא לו שלם , ומלי רוחמים עליים : ה' יראה . צדק שלם (נילזזית יד ייח) , לפיכך נקראת ירושלים על שם שני הצדיקים האלה : (עא) ד"א יראה . בהר ה' יראה . סלטן שצפה ברוח הקודש בניינו וחרבנו , דכתיב על הר ציון ששתם (ליקס סח) , ועוד בניו , דכתיב יראה : (עא) ד"א על שם יראה כל זריזה (רבניהם סמ"ז פט). לפיכך בהר ה' יראה :

טו) זכודך (לכליט טו עז), לפיכך בדור ה יודהה. טז) ויאמר כי נשבעתי. (עב) מה צריך לשבועה זו, ר' לוי בש"ר התא ב"ר חנינא נשבע לו שאין מנסחה אותו עוד ולא ליצחק בנו: כי יعن אשר עשית את הדבר הזה. (עד) לסתך ש שקל נס הארון בוגד הבלתי זט) כי ברך אברך. (עה) ברכה לאב, ברכה לבן: זהרבה ארבה. ריבוי לאב וריבוי לבן: וירש זרעך את שער אובייו. (ע) זה תדמור, אשריו כי שרוואת בטפלתה של תדמור, שהיתה שותפות בשני חרבנות: זט, זג, זט זט) והתריכו בזרעך כל גוי הארץ. אילולי זרעך לא נתקיימו שמים וארץ, כט שפירשנו למטה: ביעקב כתיב נחשתי ויברכני ה' בגלך (נמל Hitch לכו) ביעופ כתיב ויברך ה' את בית המצרי בגל יוסף (פס לט פ), אילולי יוסף היה העלם הרב בימי פרעה, שנא' וכלה רעיב את הארץ (פס מל), ודניאל הבין בכל ספר וחלוות והוא סיפר לנבוכדנאצ'r מה דיבורי בסופה יומיה, ואפי' ישראל בגלותם בטהרתן טמידין העולם, לך נאמר והתריכו בזרעך כל גוי הארץ, ולעתיד כתיב

העקרות ותקוניים

לפ' פ"ל פ"ה נמתה הרטבנ' מטבח ניילן וט', "ונגמרה טס דף פ"ט פ"ה הייחו כל מקומות קאנ'ג כו'. ופייטש' יידן למתניין, וכן זכונות דף פ"ג כתוב רטב' וועל מלכ' גנט פצום, יידן כמו טלהא', קולדיקס, וכןם שמלהר טרכמחי, וכןם פניהם כערוך גערץ מלכ'. (ס"ד) נמאדרין פלק' זס טולר. וכן פ"ה פ"ה: (ס"ה) ונענתה לה תקיעין. ר"ט כ"ט פ"ג. (ס"ו) וגלייך גניזוי פלייך פטעווע בעיל צופל. וכן פניהם ר"ט גלוון נפלדו דף מ"ט פ"ג, וכן ני' פנץ' ג', וכן קלויז' ס' ר"ט פ' רע'ה כח' ומונך פטעווע נקל-צופל וסניהם טס לרהייך מסיחק לממי', ולפניעו ליתה זס ניזוקלמי': (ס"ח) וסלאטייט. וכ"ט נסדל ריע'ג טס, וכן פניהם קלויז' מס. (כט) לניהם למל-געס לר' יומאן. ב"ר פנץ' וטס פנוי' לר' יומאן, ובטאקייה פטקו' נחדצ' פאניעי דף קג"ד פ"ה פנוי' לר' יומאן וע"ט נכעלס ס"ו, טטעיניות כמו פטקו' נסמייקתא כ"ט ניזוקט מהויר. אונל נעל פל"ט פג' פנוי' לר' יונאי נעל חנוך, וביזוקלמי' מעילט ס"ג פ"ל פנוי' לר' יונאי חנוך נעל יוחנן, ובטאקייה לרנדי פטקו' נסמייקתא מונל פאנימל פוז נעל ירמיש טין פסק טיט' נתקון טס לר' יומאן, וכן נמלול פאנימל גטו'ט מזונר כ"ט, ומונך ניזוקט ווילט רמז ק"ה. (ע) חנרכס קלהו הווט. ב"ר טס, וילקוט רמז ק"ג, פדר'יך פל"ט. (עא) ד"ה. ב"ר טס פנץ' ונס פס"ס, ווילקוט רמז ק"ג; וטס פנוי' יותר ניגו. (עא) ד"ה. על טס ילהט כל זוכך. מוץ ליהיך כי פדר'יך ילהט ירהש' נחנינה ב', ונטול מקומות חייננו כמוש טהקה צוז לטש' וווע' ע"ט, אונל סיירוזו נאום קלשט גנילט ילהט ירהש' נחנינה כלהן גני' פקידס כי חד-הו. (עב) מ"ז זורך לאנטוועה. ב"ר פנוי', וילקוט רמז ק"ג: (עג) לר' טוי נק"ר חמלה נעל חיינוך. ב"ר טס פנוי' לר' חמלה נעל חמינה אונל לר' טוי חמאל נצעמו ליטט טס, זונכ' פלארטק לר' טוי חמאל ומסרים כמלות נעל חמלה נעל חמינה". (עד) למדן. ב"ר טס ווילקוט טס. (עה) נרכשה לאחן: טס. (עו) זס תלמוד. ב"כ' פלארטען רני' הוואר זס תלמוד, ב"כ' ווילקוט טס, ווילקוט לנטוי ס"פ גלע' ל' פגירסלא' או חרמוד, וכונל מלתי. הטעקה יטלוון מחגרת טיעס גל ג'ג' טבכל פטוקשט לנטוי ס"פ גלע' ל' פגירסלא' או חרמוד, וכי' ספער למחגרת נמ"ל פ' ייח' ווועת תלמל', וכן נדס'ב מ' נ' לר' גלרו'יל פאמלט מזונצת, וועל רעדטרא', וכי' ספער למחגרת נמ"ל פ' ייח' ווועת תלמל', וכן נדס'ב מ' נ' לר' יונן לח' תדמלר, וכי' ספער כגדולס Tbadmos, פטודט נספער העמיס טס Palmyra, לשל טס טלמה' פאמלט נדס'ך דמתק נעל נעל פלהט, מן פלהט מלך יוס' מהל, ומון דמתק קע'ז פלטאות, וטס הין זיך

בראשית כב כנ וירא

(ע) אשר יחזק אגושים טכל לשונות הנרים (ע) בכנס איש יהודי לאמר נלכה עטכם כי שפענו אלהים עטכם (ומיל' ח כג), וכתיב גלותה הנר עליהם תטפחו על בית יעקב (י"טיך יד ๖), ואמר כי אז אחפוץ אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' ולעבדו בשם אחד (קפני' ג ט), וכן נאפר והתרבע בורען בלוני הארץ.

יט) וַיֵּשֶׁב אֶבְרָהָם אֲלֹנָּבָרְיוֹן. (עט) וַיַּצְחַק הַיִּכְן הַוָּא, ר' בְּרָכִיה בְּשֵׁם רַבְנָן דְּתַמְן
אַסְרוֹן, שְׁלֹחוֹ אֲצַל שֵׁם לְלַטְמָד מְסֻנוֹתָה. (פ) ר' יוֹסֵי בֶּן חַנִּינָא אַכְרָב
שְׁלֹחוֹ בְּלִילָה (פא) מִפְנֵי הַעַז: וַיַּקְמֹו וַיַּלְכֹו יְהָדָיו אֲלֹל בָּאָר שְׁבָע. וְהַ הִיא מְעַשָּׂה
ז' אַחֲרָ שְׁלָמָד חֲקִים וּמְגֻוָתָן ז'

ב) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדָּבָרִים הָאֶלְهָה וַיַּנְהֶן לְאַבְרָהָם לְאָמֵר . (פב) אַחֲרֵי הַרְחֹוֹרִי דָּבָרִים , וּמְתַכְּנָנוּ , פִּיד עַד שְׁהָזָא עוֹפֵד בְּהָרָה הַמּוֹרִיה נַתְבֵּשֶׂר שְׁנוּלָד זָוָנוּ שֶׂל יַצְחָק : הַנָּה
בָּא) אֶת עַז . (פנ) מַלְמָד שְׁנַתְיִירָא אַבְרָהָם אָבִינוּ טָן הַיּוֹסְרִין , אֶל הקב"ה אֶל
תִּירָא הַנָּה נָלָד פִּי שִׁיקְבָּלָם אִישׁ הִיא בָּאָרֶץ עַז אִיּוֹב שָׁמוֹ (לִוְכָל ח') :

וְפָלָגֵשׁוּ וְשִׁטָּה רְאוֹתֶה וְתַלְדֵּגֶם הַוָּא. (פ"ד) בְּנֵי גְּבִירָה וְפָלָגֵשׁ הַכָּל שָׁנִים עֶשֶׂר.
 של שרה: ד"א ותלד גם הוא. לפי שנטקדה שרה שהיא אחות טלה; שנא' בת הרן
 אבי טלה ואבי יסכה (כרמלה י"ה כט), וכמו שפירשנו יסכה זו שרה, וכשען שילדת
 שרה לאברהם נתבשר נמי במלבה אשת נחוור, שנא' הנה ילדה טלה גם היא בנים
 לנחוור אחיך. כך יביא הקב"ה מנחם בימינו; שנא' שמחו את ירושלים ונילז בה
 י"כ כל אהוביה וגנו (יעי' ס"ו): סליק פרשת וירא

פרק ששת חירות שרה

(בג) א) ויהי שרה .. כתוב טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחייתן אל לבו (קכלה ז), טוב עשה אברהם שבשנתبشر, הנה ילדה מלבנה נס היא בנים לנתר אחיך (נילוח כי כב), לא הילך לשמה עפהם, אלא הילך לפסוד לשרה ולביבותה, דכתיב ויבא אברהם לפסוד לשרה ולביבותה, באשר הוא סוף כל האדם, ראה כמה גדוילות ונוראות עשה הקב"ה עם שרה אמן, שעם כל הנשים הצדיקיות דבר עטיהם ע"י טלאך, ועם שרה ע"פ הדבר, שנאמר ויאמר לא כי צחקת (פס יח טו), לא אמר הכתוב כי צחקה, אלא כי צחקת. וינגע ה' את פרעה נעים גודלים ואת ביתה על דבר שרה (פס יג יז), כי עazor עצר ה' על דבר שרה (פס כ יט),

הערות ותק

ליש וערנש טוחט ומטעה מקוס לנו יצעת וולג יתנית כי הלמתה הולג, ומזה תניין כוונת חזאל מס' פ"ט פיעישן טל תרומותין [ז"ל חדוטין] פרוזות, מפי סדרין בון טחולה (סנה ל"ה ט"ה), וכן תניין טהילות כל טבאות סגנויות מן כרכס וכו' טפי' מן חרםול מ"ק לנו, מכות ענדיה טלהם (ינמות פ"ז פ"ה) ט"ט כסילטשי הגד נפקקס לרשותנו לחט מוכן פנדי טלהם מה ענדיה טהס? לחט כלו מולד כי ז"ל תלמוד, ובו ית טעניר טננה טלהם, ונתקיך נקרחים כיוותנים נט ענדיה טלהם, לטהר פהונטיס הצל. תחת ממשלה טלהם, וכן פיהט פעד לדנרי מס' סתיוותם נט"י ד"כ טס. מאחרן וועל ויינן מות תלמודי צמ"ה כתוב حت' חמרא ותלמוד קריין וויס טמיט וינמות וככ"ל נפשת טקדים מסרת טזורי לנטוינטס טל ישרון כו' פכ"ל. כדי תלחס טגייתה לנטוי בטחה בכוכוב פהעור כמו שתקאתי, רק אמדיסיסים קלקל נס נכס"י ולגייט כחרמודין גמוקים טרלווי לטויות בתדוחין, ומטה ליכו נירוזלמי ינמות ספ"ה וקדושים פ"ד ט"ה. (עז) מבר חייזטו הטיס. בוגרל שברך הטעיס, וככ"י פלורען טבמה האטיס... (עח) נכאנט לייט יכודו. וכ"ה ככ"י צלאפען, ובקריה וטהייך נגאנט לייט יכודו. (עט) וויהק פיקן כו. צ"ר טס ווילקום טס. (ט) ר' יוסי גדר האיגוד. נמדאט נט מונט נס רני חניינה נבד. (פ"א) מפי סטינן: פ"י טלה קצלאט פון פראט טל סטטוטהט, ובב"י פלורען פמי עז גראע. (פ"ב) גהאר אלסאי לדנרים. צ"ר פליין, ווילקום רמי ק"ג, ורטס"י גס"ט... (פ"ג) מלמד. פיין צ"ר. ווילקום טס. (פ"ד) צ"י גניריה ווילקום. צ"ר טס, וליל ממו טמאלט טהש כי טהונט גני גבירס וטלגע גני טטהוט טס י"ג גני יעקב אנטוי יט, כן פהלו מלכש, ולווי ליט. וגאנטס.

בראשית: בן חזי שרה

(א) ללבוק ויהי שורט טאה' שנה ועשרים שנה ושבע שנים, (ב) עד שלא בבחתה שמשה של שורה, ורזהה שטשה של רבקה, (ג) שנאמר וורה החטט ובא השם (קאלת ח'כ), (ד) שאין צדיק נפטר מן העולם עד שנולד צדיק אחר: טאה' שנה. (ה) מה תיל טאה' שנה ועשרים שנה ושבע שנים, (ו) אלא בת טאה' שנה הייתה כבת עשרים לנוין, ובת עשרים כבת לו' לחטא: שני חי שורה. כל שנותיה עברה

בשמחה ובשנון, ואעפ"כ ותמת שודה בקרית ארבע:
ב) וחתמת שרה בקרית ארבע. (א) קריית ארבע ילידי הענק, אחיטי שני, ותלמי רקייזו, וענק אביהם: (ב) ד"א קריית ארבע. שנכברו שם ארבע זנות, אדם וחות, אברודם ושרה; יצחק ורבקה, יעקב ולאה: ויבא אברהם לפוד לשרת ולבנותה: (ג) מתיין בא מהר המוריה, למדנו שהיה יצחק בשגשוג בן שלשים ושבועה שנה, בת תשעים הייתה שרה בלדת את יצחק, רוטיק שלשים ושבועה הרי מאה ועשרים ושבע שנה לחי שרה: והחי יתן אל לבו (פס 13). זה אברהם, שביל החנינים הלו לא כגה לו כבר בארץ ישראל, עד שמתה שרה, ונתן אל לבו, لكنות לו כבר להיות בחופתו. פיד

ב) ויקם אברהם מל פני טהו וידבר אל בני חות. (ט) תנן התם טין שמתו מוטל לפניו פטור פקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין, נושא חטפה והלוויין וחלופי חלוויין, את שלפני המטה, ואת שלאחר המטה, את שלפני המטה צורך בהם פטורין, ואת שלאחר המטה צורך בהם חייבין, קבוץ את הפטת וחורו, אם יובילו להתחיל ולגמור עד שלא יניעו לשורה יתחילה, ואם לאו לא יתחילה, העומדים בשורה הפנימית פטורין, והחיצוניים חייבין, אלו ואלו פטורין טן התפלה: (י) תנא, לא יהלך אדם "בבית הקברות" ותפליין בראשו ומספר תורה בזרועו וקורא בו, משום שהוא לועג לרשות הרף עושהו (מפליג י' ס); (יא) דכיוון דאיינדו לא מצא לאיעסוקי במצות, דכתיב לא המתים יהללו יה (תליס קשו י), תלאש דעתינו עד דטרחך ד' אמות: (יב) אמר רבא אמר יהודה כל הרואה את המת ואינו טלהו, עובר משום לועג לרשות הרף עושהו, ואם מלודז עליו הכתוב אומר מלאה היה חונן דל וגמלו ישלם לו (מפליג י' ס). וטבטלין תלמוד תורה להוזאת המת, ולהובנתה כליה לחופה, (יד) ואענ' דאית לדע צרכיו, (טו) והספירה משום יקרה דשבבי הוא. (טו) ותניא

הערות ותקוניים

(בג) (א) ואכטוק זיין תי סלה לו'. עי' ב"ד סנ"ה נמלטה אט יאלת מלכה נס ליט נס ולח"כ זיין
תי קרס מהס טנא עד פלט פטקייט פלקג"ה טמיטה אל טנא טזלית טמיט פל רצקס, ולרט טמיכות
כתחוניס טמיה לאט ונתולג יאל לות דרכא, ואלה"כ כתיב זיין זיין חי פלא. (ב) עד פלט כרכה. ב"ר
טנא, וילקוט רמז ק"ג. (ג) טנו"ח חרמ האמת. עי' נ"ל וילקוט טס נחלקות. (ד) טלון גליק גפמלו.
קלווטין ע"ב פ"ב יומל ל"ח מ"ג, עיין ב"ד ריש פלא"ח; וילקוט ריש חי. (ה) מס ת"ל מה טנא. ל"ל טנא
כטב טנא בכל כלע וככלע. (ו) הלא כת מהט טנא כייח טרייס לנו"כ. ב"ר ריש פלא"ח, וילקוט
ריש חי פני' כת פעריס כת טנא לנו"כ, כת מהט כת טרייס לחטף, וכן הביר רט"ז מס' כת ק' כת
כ' למפל מה כת כ' לא חמפה טרכי ליינט כת פוטין ל"ז כת ק' בלה חמוף וכת כ' כת ז' ליטוי. חולט
ב' חמוף מה כת כ' לא חמפה טרכי ליינט כת פוטין ל"ז כת ק' בלה חמוף וכת כ' כת ז' ליטוי. חמוף
ב' חמוף נלט"ז ב"ר טס, וכן נילקוט חכליים כמו טנ"ל טנ"ל רביינו ז' ועין חמוץ. (ז)
(ז) קליהם לאצם. ב"ר טס, וילקוט ריש חי, ולט"ז טה"ז. (ח) ד"ה, טס. (ח) מיטין כה. ב"ר וילקוט
טס, ויק"ל פ"ב, פלנ"ה פל"ג. (ט) מתק. מתק. נרכות י"ז פ"ב נמטע. (י) חנוך לה' יקלן. טס י"ז
טס. (יא) דכיוון דליינו לה' מלי' להיעסוק נמטעות. הווע להזון טמיכל ז' ולקח מטהילות
דרב האמרי גלון חי חות ז' ובס"ג נרכות פצ' ז' לה' יקלן מהס בכיתת הקניות כו', דכיוון דליינו
לה' נדי כי ניכנו חלמה לעתיהו, וכי מליחיק הילנט למוט טסיל דמי, ופסיזס טנ"ל לנטיע על דמליחיק
לה' למאות וכן הפטו טה' נטהיילות וכ"ג הגות נטמלה טס, ועין טלה"ז נדסת פ"ג חות כ' ומטהיל
לה' למאות וכן הפטו טה' נטהיילות טס חות ז'. (יב) המל רכמ' הלא. בנטה' נרכות י"ז פ"ב וכנס"ג
ו"ט טס, וככטמך ערלה' נטהיילות טס חות ז'. (יב) המל רכמ' הלא. בנטה' נרכות י"ז פ"ב וכנס"ג
טס, כ"ג הלא. רחנן ה"ר יcoldה, וכטהיילות טס פני' הלא דב יסודס הלא דב. וככ"ז פלטראען הלא
ה' יסודס הלא. (יג) ומכלין ח"ה. תנלא' ליט ע"ה, מתוגות י"ז פ"ה, וטהיילוט טס חות ז' .
(יד) הלא'ג ליזח נכו' לרביינו. וככ"ז נכו' פלטראען, וט"ס הלא'ג לי' נטמלה טס' הלא'ג נמא' דנדס'
האווליס נטלהן טס פל גורכו' הלא'ג יט' טס כל גורכו' הלא'ג מנשלין, זכן בגיע' נטהיילוט טס, וכן פסק נטמג'ט
אלגות חן פ"ז ט. (טו) וטאפעטל. טכאדען מ"ז פ"ג. (טו) וחניל ר' נתן: מטהדרין מ"ז פ"ג.

בראשית בן חyi שרה

104

ר' נתן אומר סיפר יטה למת שנטרעין ממנה לאחד מיתה, אלפא הפסדא יקרא דשכבה הוא, (טו) ואילו אמר לא תפדר לההוא נברא רשותה דידיה הוא שמע טינה, וקברא דנהוג עלמא זראי דאוריתא הוא, (יו) ואעג' דאסטומבו רבן מכבי קבור תקברנו (דברים כה ע), סדכתייב כי עפר ארתה ולא עפר תשוב (גילות נ יט), ואומר ישוב העפר (יח) אל הארץ כשהיה (קסלה יט), סכלל דצידך קבורה (יט) משומ בוינאי דאגנשי: (כ) ת"ר בשעת פטירתו של אדם שלאר המות עומד גטעלה בראשותיו וחרבו שלופה בידו, וטפה של טרה תלואה בה, בזון שראתה אותה חוליה מודעה וופתח פיו וזרקה לתוך פיו, ממנה טה, ממנה ספריה, ממנה פניו מורייקות: (כא) ת"ר בשעת פטירתו של חוליה, אומרים לו התודה, שבל המתודה יש לו חלק לעוז"ב, ואם אין ידוע להודות, אומר יהיו רצון שתהא סיתרי כפורה על עונותיו, (כא) ואינו נפטר טן העולם עד שראה פני השכינה, שנאמר לפניו יברעו כל יזרע עפר (תליס ככ ל), (כב) וכל זכיותו ועונותיו (כנ) נפטרין לפניו ואומרים לו הגוט, והוא חותם, שנא' ביד כל אדם יחתום (מיוכ לו), לפיכך נאמר והחייתן אל לטו (קסלה ז), (כד) אמר רב דברים של מיתה דידלי דלונייה, דיקבר יקברוניה, דיפדר יספdoneיה: וכל הנשים צדקניות מתו לפניהם שלא יתבונן אחריהן, אברהם זכה בשרה, לפיכך זכו בט יצחק ויישמעאל בניו, אשריהן הצדיקים שפטובין להם לבנייהן עד סוף כל הדורות: נשוב לעניינו.

ד) נר ותושב אני עטבם. (כה) אם רצית נר, ואם לאו תושב, טרי בית, שב אמר לי חקב"ה (כו) לזרע את הארץ הזאת (גילות יט):
 ו) שמעני אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו. (כו) טלך אתה עליינו, נשיא אתה עליינו:
 ג) ובבחור קבירינו קבור את טה. (כח) טיתין טניאין:
 ז) ויקם אברחים וישתחוו. (כט) שהודה על בשורה טובה:
 ח) וידבר אתם לאמר לנו ופנעו לי. (ל) פגעוני בי, ואם לאו צלו עלי:
 ט) ועטרין ישב. (לא) ישב כתיב, (לב) ר' יצחק ברامي אמר אותו היום פינ' אותו (לג) ארבי איסטרטיגום: לכל בא שער עירו לאמר. (לד) אמר רב פגחים שנעלו כל דלתותיהם והלכו (לה) לנגול חמד לשרה:

ה. הערות ותקוניים

(טו) ולי מהר לך חפסדו לסחי גנלו. זכ' לך רצינו מנס'ג קלכות הפסד. (יז) ומפ'ג לדממכבו רבען. גנמלו טס מ"ז ע"ג, ופי' דלטי מסקנת טס טס לין רלי'ס מן כתוכה לקנולס זה קמלר דמלפ'ג סי'ט לדלונייתו וככילה לרעה מסננתו עגמו מקלה כי פFER. החה ומל פFER חטוכ, ועינן ספ'ר כתומות לארכמ'ס נסלאטי'ו ונאנטה למג'ן וכטמ'ג עטין מל'ס ג'. (יח) לא סלען. נקלע על סלען. (יט) מטוס נזוי דלונטי'. פיען גנמלו טס. (כ) פ'ר נטעט פטילחו טל הלס. ע"ז כ' ע"ג. (בא) ה'ר נטעט פטילחו טל הוולס. טכת ל"ג ע"ה, מי שחלה ונעט למות חומרייס לו סטודס, וכטזוט טכל במתותה יט לו חלק לשוס'ג, וטס לינו יודע לסתות ט, פועל נטעט סאנדרין מג' ע"ב הצל קנסקל פט'ג ב"ה, ורצעיט קריכיג ב' מלאריס יטל. (בא) וליינו נפער מן הטולס עד פטולס פיי טלייה. פטליי נבעלהיך היה ק"ב ונגידת ח"כ, וצמ'ר סוף פ' טטל, ומל'ע פל'ג. ווועטל בילוקט טמות רהו ט"ז נטעט פליקי דר'ג, וכטדר'ג מונח פטסוב כי ליה ירלני סהולדס וח'י. (כב) וכל זכויותו ופעחותו. חניטה י"ח ע"ה. (כג) נטעט טס, וויל' גטפין, כמו סהניש גרי'ג, וכ"ט ליכון נטהילותם קהוינו ס'ג. (כד) המער ר'ב. מ"ק כ"ח פ"ב וטס לחיל ר'ס חומר. (כה) הטע ל"ט נג. ב"ר פ"ט, וילקוט ר'מו ק"ב, ולט'ג. טה'ג נטעט מדרט מגדה, הטע פרט כרייל נל וטס לאו מהה הוטט ווועטגמן מון סדיין טהמאל לי פקנ'ס זוכען מהן מהן גלען הצעלא. (כו) זוכען מהגיס... וויל'ג' פלערען, וגראט זוכען הטע. (כו) מלך הטע עלייט. ב"ר וילקוט טס. (כח) מיטין פנילין. ר'ל מיחס ארנס, וכ"ט ככ'ג, וטס'ג טה'ג נטעט מדרט מגדה, הטע פרט פט טזולס טונס. ב"ר טס'ג מלען טמודיס על נטולס טונס. (לו) טגענו ני. פ'ג' ב"ר וילקוט טס. (לא) יט'ג כחיכ. ב"ר וילקוט טס. (לב) ר' יט'ג נג' מהי. ב"ר מחריס טמלות 'ג'ר מהי', וויל'ג' פלערען טס'טס קהוילר. (לג) היל' מיסטרטיגום. ככ'ל לאלטיגומיטס וכיה' מל' זוינט ג'זענ'זאקטז גאנט'ג כט'ט'ט' טלי כחיל (פללסטיל), ווילקוט טס. נטעט הרכיטונס וויל' הרכיטונס, וויל' פלערען טס'טס מטענתה ליטפנ'זון. (לד) מ"ל סאמ. ב"ר וילקוט טס. (לה) גטמ'ג חסיד לנטלא. כן סאניל נטס פילקוט טס

בראשית בג בד חי שרה

יב) ויזכר אל עפרון אך אם אתה לו שטענין. אם אתה חפץ בטובתי לו שטענין, כולם שטענין לקבל טמי הפטון: נתתי; אטידתן של צדיקים טעה, ולא כתיב אתן, אלא נתתי: כמת השדה. (לו) טיכן אמרו רוז'ל קריינות ניקני בכתף ובשטר ובחוקה, באחת פכל אלו:

(טו) אדרני שטענין ארבע מאות שקל כסף. (לו) א"ר חנינה כל שקלים שנאמר בתורה סלעים, ובנכאים ליטרין, ובכתבבים קונטורין, חז"ט שקל עפרון שחן קונטורין, הוא שאמר שלמה נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חמר יבואנו (משל כי ככ), שהחכמים עין הרע במטונו של צדיק, (לח) הוא שאיזיל רשעים אופרים הדבכה, ואפי' מעת אין עושין, עפרון היה נתן השדה בסתנה, אחרי כן העלה בדמים ארבע מאות קונטורין, לפיכך נחכר שמו, רכתי וישקול אברהם לעפרון, (לט) לעפרון כתיב:

יו) ויקם שדה עפרון. וכי שכיבה הייתה לו, אלא כמה בעילואה, (ט) שהיתה לאדם קטן, ונהייתה לאדם גדול, לכך נאמר ויקם. ויקם לשון זכר, כמו על שדה איש עצל עברתי והנה עלה כלו קמשונים גנו (טט' כד') : אשר במקפה. (טט' מלמד שנכפלת בעני כל אחד ואחד: (טט' ד"א כל שקבורים שם שברן כפול בזה ובבא: השדה והמערה אשר בו וכל העז אשר בשדה. (טט' ה'ינו דתנן הפטוכ' את שדהו צרך לכתב לו השדה וסימנה:

יח) לעיני בני חת. (טט' א"ר אלעזר במה דיות משותפות, כתה קולטוטין משתבירין,) כדי לכתב בני חת, (טה) עשרה פעמים כתיב בני חת, בגנד עשרה הדרות, למתקן של המברך מתקה של צדיק, כאילו הוא מקיים עשרת הדרות: יט) ואחרי בן קבר אברהם. (מו) לפי שהיה אברהם אבינו רודף צדקה וחסה, צדקה לחיים וחתד למתים, לפיכך מצא חיים שנאמר ואלה ימי שני חי אברהם אשר חי מאה שנה ושביעים שנה וחמש שנים (גמ"ת כי'), אל הקב"ה תובה זקנה שנאמר (כד') א) ואברהם זקן בא ביטים. (א) יש אדם שבא ביטים ואין לו זקנה, ויש אדם שיש לו זקנה ואין בא ביטים, אבל אברהם אבינו זקן בא ביטים; (ב) ארז'יל עד שבא אברהם לא היה זקנה בעולם, בא אברהם אבינו וביקש רחמים עליה, לכך נאמר ואברהם זקן בא ביטים, הוא שאמר שלמה בחכמתו עטרת תפארות שיבתך בדרכך צדקה תמצא (משל ט' ט' (לח)), דבריך כי ידעתך למן אשר יצאה וגנו (גמ"ת יט' יט): ואברהם זקן. זה שקנה חכמה: וזה ברך את אברהם בכל. (ג) ר' לוי בשער חטא בר חנינה אמר שלא חור ונכח אותו, ר' נהמיא אומר שלא נתן לו נקבה כל עיקר:

ב) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו. (ד) שהיה דומה לו: הפטל בכל אשר לו. (ה) שהיה

הערה. ותקוניים
בפס נ"ל, וכן מונע נרכ"י טט' ח, ולפעוט נמלתת הגינו למיניות גמול מסל נלכלה. (לו) מין למון-רו"ל. קדוטין כ"ו ע"ט נמפה. (לו) חד' חילו. נ"ל פ"ט. נכורות ל' פ"ט, ליטומי קדוטין פ"ט לד' ט' פ"ט, נ"ל טט, מס' מקומת טכל חמץ ל' ט' ע"ט. מס' מקומת לנמי פ"ל הו' ד', רות רוכס פ"ז, חנחוול פ' רמה, פמ"ל פל"ט. (לח) פום טהרז'יל, עי' מדיס כ"ט ע"כ: (לט) לעعلن כתינ. נ"ל טט, טמ"ר פל"ט, ותנחותם טט, ופסיקת טט, ומכלוח ר' יטכו; ושין מה מס' סכערוקי' נאטל טט רכיפית מונחת טט' אל ט'ה. (ט) טט'ה למלס קטן. נ"ל טט, וילקוט טט; ונמלתת כו' גלען הילמי, וסתהכט סגי' גלען עכלי כדרכו, וכן רט' טט' טט'ה סג'ה קדרטת טט'ה קהומכ טיטה לו טיטה מיט סדיות ליד מלך: (טט' מלמל טנטלה. נ"ל וילקוט טט. (טט' ד'ה. נ"כ טט. (טט' טיטו להתקן. מונע' גנ'ל' וילקוט טט, וכונו צו' לממלת' נ"ג ס' ע"ג ה'ר יטלה מהר רב להמר קלה ויקס זכה עפרון כו' מכמ' לממלת' מן האמור, וועין נרכ"י טט. (טט' ה'ר הלאו. נ"ל טט: (טה) י' פעמים כתיכ' נבי' חת. סיינו ח' פעמים נפסק טט, ופעס למד נכלמות כ"ט י', וועל טט מ"ט ל'ג, פ' ר' י' סטמיס. (מו) לט' טט' הטראס הני'ו מודף נדקה כו'. ז'ל' נמלתת כ"ג פט' טט, טט' רודף נדקה ופסד ימג' מיס' נדקה וכגד' לגד' טט' כ"ט, כו' נדקה זס' ח' נמלתת טט, ומסל פט' נס' נדקה, ימלו' חיס' לכתיכ' וטוי מי' נדקה וגנו. (כד') א) יט' הלא. נ"ל פט' וילקוט ר'ו' ק'ג. (ב) מר' ע' . נ"ט ס' ע' פ' א, ס' ג'ל'ין ק'ג' ע'ג'. (ג) י' לוי, נ' וילקוט טט. (ר) טט' דומה ט. נ' טט, וילקוט ר'ו' ק'ג. (ה) טט' טט'

• בראשית כד חyi שרה •

שליט ביצרו כמותו : שים נא ידך תחת ירכיך . (ז) [ל] ברכיה אמר לפי שניתגה להם הAMILה בצער , לפיכך היו נשבעין בה :
 ז) ואשביעך בה אלהי השמים ואלהי הארץ . (ז) אמר ר' פנהם עד שלא
 נקרא ה' אלהי השמים ואלהי הארץ : אשר לא תקח אשה לבני מבנות הבנעני .
 (ז) זההירו על בנות ענრ אשכול וטמרא : (ח) תנן התם האשה נקנית בשלש דרכים ;
 וקונה את עצמה בשתי דרכים , נקנית בכיסף ובשטר ובביאה .. כקף בפרוטה ובשות
 פרוטה , (ט) בשטר כתוב לה על הגניר בתך מקודשת לי , בתך טאורסת לי הרי זו
 מקודשת אעפ' שאין בו שותה פרוטה , והני טילי לקדש בעדים הרואין להן שאין לא
 קיזבין ולא פסלי עדות , וכן חנולניין והחטפניין , (י) קידשה بعد אחד , אין הוושין
 לקידושה , ואף' שנייה פודים האיש והאשה : (יא) ותנן נמי האיש טקdash בו ובלוחז
 והאשה מתקדשת בה ובלוחז , האיש מקדש את בתו כשהיא נערה . (יב) יתומה
 שהשיואה אמתה ואחותה כשהיא קטנה יכולה לטאן , (יב) עטדה ונתקדשה לאחר קידושה
 הם מיאוניה , אבל אם נתקדשה קידושי טעות , אף' בנה מורכב לה על כתיפה טמאנת .
 ואלו הן קידושי טעות , כסבורה רואבן ונמצא שמעון .. וכן ביוצא בהן , (יג) דתנן
 במתניתין על מנת שאני כהן ונמצא לו בו אינה מקודשת , וכן היא שהטעתו .
 (יד) המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים , יצא שלא בכתובה , וכן במומיין
 (טו) האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית , והלך וקידש לעצמו מקודשת לשני ,
 וכן (טו) האומר לאשה הרוי את מקודשת לי לאחר שלשים יום וכא אחר וקידשה
 בתוך שלשים יום מקודשת לשני . (טו) האומר לאשה קדשתיך . והוא אומרת לא
 קדשתני , הוא אמר בקרובותיה , והוא אמרת בקרובי . היא אומרת קדשתני והוא
 אומר לא קדשתיך . הוא טוהר בקרובותיה , והוא אמרת בקרובי , פי' והואיל
 האשרה עצמה להנשא לאחד מן אחיו או לבניו של זה . (יז) כל מקום שיש
 קידושין ואין עבירה הولد הולך אחר הזכר , ואי זה זו כהנת לוויה וישראלית שנשאת
 לכהן לוי ולישראל , כל מקום שיש קידושין ויש עבירה , הولد הולך אחר הפנים
 שבשניותם , וכן אלמנה לכהן גדול גירושה וחולצתה לכהן הדירות . טורות ונחינה
 לישראל , בת ישראל למפור ולנתין , וכל מי שאין לה עליו קידושין , אבל יש לה
 קידושין על אחרים הولد טמה , ואיזה זה וזה שבא על אחת מכל העיריות האמורות
 בתורה , וכל מי שאין לה עליו קידושין ולא על אחרים הولد כטוה , ואיזה זה
 הولد שפהה ונברית . (יח) איזהו שתוקין , כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את
 אביו . אסופי , כל שנאפק מן השוק ואינו . מכיר לא את אמו ולא את אביו .
 (יט) מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו , והלך הוא וקידשה , אי שלו קדשו
 קידושיו קידושין , אם של שלוחו קודמין (כ) אין קידושיו קידושין , (כא) אם אינו
 ידוע שנייהם גותניין גט , אם רצוי אחד גותן גט , ואחד בונס . (כב) וכן אשה שננתנה
 רשות לשלוחה ולהלבתה וקידשה את עצמה כותה הדין , (כג) א"ר יצחק בר יוסף א"ר

הערות ותקובים

טליט . סס . (ז) ר' נביבה לומר . ב"ר סס , וסמלות ר' נביבה הוספה נפיסים כמו טסום נכ"ל .
 בס נכ"י סלמאנין (ז) למל ר' פג במס על טלטול עליון . ב"ר פל"ס ולקוט סס ועי' פפלי טהיריט סי' ט"ג .
 (ז) מסכו . ב"ר ויינטן סס . (ח) חנן האס . קדוטין ז' פ"ל נמתא . (ט) כספר נחן נס פל סגיין . סס פ'
 פ"ח וז"ל נתן לו ט' זעפ"ט נגמרה . (י) קידטה נעדר מהד . קדוטין ט"ס ט"כ (יא) ותק נמי . קדוטין מ"ה פ"ה .
 (יב) יתומה טקטינה חמס . עיין נמות נמתה ק"ז ע"ב . (יב) מדקה ומתקדסה (המלה) . מעין נמות ק"ה פ"ה .
 (ו"ג) למן נמתיתין . קדוטין מ"ט ע"ג נמתנה . (ז) סמקדת מה קידטה . סס ז' פ"ה . (טו) טזומת
 לתכירו . סס ג"ח ע"ג נמתנה . (טו) טזומת לתכירה . סס . (טו) טזומת לתכירה קדוטין סס ס"כ עאל נמתנה .
 (ז) כל מוקט שיט קדוטין . סס ס"ז ע"ג נמתנה . זיט להטיל שני' כרכ' מהדר ספנות סג' ז' ס' ומלת טנטינט
 ליתול נמתנה טנטנלי וכון נמתנה טנטנויות ליתול ונם נמלטני ונרט' ליתול הכל נמתנה טנטנלי נס ליט
 וכן נטה מפי' טט' . (יח) מילא טטוק . סס ס"ט פ"ל נמתנה . (יט) מ' מהן רשות לטלות . סס ע"ח
 פ"ה נמתנה . (ב) מילא קידוטין קידוטין . עיין נמתנה סס . (כג) לס מילא יופט . נמתנה סס . (כג) וכן

וַיֹּהֶنְן האופר לשלוח (בד) צא וקדש לי אשה, נאמר בכל הנשים בזמנם שלא חור, שליח לומר לו אם קידש אם לאו. (כח) אמר רבא מודה ר' יוחנן באשה שאין לה לא אם לא בת לא שאר קיובות האסונות משוט עיטה, שהוא מותר בה, (כג) וליבא למשיח שמא קידש שלחו את בתה או את אמה שתהא זו אסורה עליו : (כג) א"ר יהודה אמר רב אין טענין אלא לפטולות, כי אמרתה קמי דשטואל אמר לי כנוון אלמנה לכהן גדול, גירושה וחלווצה לכהן הדיוט, מטורת ונתינה לישראל, בת ישראל למטר ולנתין . (כח) אבל נשא אשה וששה עמה עשר שנים ולא ילדה אין כופין אותו. (כט) ור' תחליפה אמר שטואל אפי' נשא אשה וששה עמה עשר שנים ולא ילדה (ל) טענין ליה לאפוקה ונביא כתובתה, מי טעמא כיון שהוא מופקד אפריה ורבייה והיא לא מפקדה, אמרין הוא דלא זכה לבנות טמנה : (לא) ת"ד סברכין ברכת אירוסין בבית האירוסין, מי סברך, (לב) רבא בר רב אדא ורבין בר רב אדא (לג). ראמרי תרויזהו, אקב"ז על הערים, ואפר לנשאות הארכות, והתייר לנו את הנשאות על ידי חופה וקידושין בא"י (לד) מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין : (לה) ת"ד סברכים ברכת חתנים כל שבעה, א"ר יהודה והוא שבאו פנים חדשות, ומאי סברך .. (לו) בורא פרי הגפן, שהכל בראשו לכבודו, בא"י יוצר האדם (לו) ברוך אשר יוצר את האדם בצלמו בצלם דמותו תבניתו והתקין לו טמנה בניין עדי עה, ברוך יוצר האדם, שוש תשיש ותגל עקרה, בקיובן בניה לתוכה בשטחה. בא"י משפח ציון בבניה. שטח תשפח רעים האחובים, כשהמקץ יצרך סקדם בנן עדן, ברוך משפח חתן וכלה. בא"י אהמ"ה אשר בראשו ששון ושתפה חתן וכלה נילה ורינה, דיצה וחודה אהבה אחווה שלום וריעות, מהרה ה' אלהינו ישמע (לח) מורי יהודת

גרות ותקוניים

בראשית בד חyi שרה

זמחוץות ירושלים קול שטון וקול שמה, קול חתן וקול כליה, קול מצחאות חתנים מחותמת, ונערים מפשטה נניתם, בא"י פשטה חתן (לט) עם הכליה. (ט) א"ר יצחק א"ר יוחנן טבראין ברכת חתנים בעשרה, וחתן טן חפנין, (טא) וכן הלביה. (טב) והילכתא כל זו יומי או איכא פניהם חדשות טבראין כל שבעה, ואי לא טברך חדא, שבעה ועד תלתין אין טברך אלא שהשיטה בטענו, (טג) אבל בכית חמייה אין אומרים שהשיטה בטענו, (טג) ולעלם ידבק אדם בטוביים, שהרי אברהם אבינו אמר לאלייעור כי אל ארצי ואל מולדתי תלך. (טד) א"ר יצחק חיטיא טברך אמרנו טנהון ורוע:

ה) ויאמר אליו העבר אויל לא תאבה האשה. (טה) כסטור היה ליתן לו בתו: ו) ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה. לפי שנקרב כליל לא רצתה לדוציאו מקודשתו, וכן נאמר פן תשיב את בני שמה. (טו) א"ר אליעור כל מקום שנאמר השמר פן ראל, אינו אלא לא תעשה, לפי שאמר לו הקב"ה לך לך מארך וטמולדתך, לפיכך אסר לו פן תשיב את בני שמה: ז) זה אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי. סבית אבי, (טז) זה ביתו של אביו, ומארץ מולדתי, (טח) זה שכנותו: (טט) ואשר דבר לי. בחרן: ואשר נשבע לי. בין הבתרים: הוא ישלה מלאכו לפנך. (טנ) לפיכך זמן לו הקב"ה ב' טלאבים אחד ללות את רבקה; ואחד ללות אליעור: ח) ואם לא תאבה וגנו רק את בני לא תשיב שמה. (טא) טיעוט. בני אינו חזר, בן בני חזר:

ט) ויקח העבר עשרה גמלים וגנו, וכל טוב אדוניו בידו. (טב) ר' חלבו אמר עו דייטיקי, (טג) פירש דא תהא קיימת. מהו גמל אדוני, (טד) שנמליו של אבוזם היו ניכרין בכל מקום כשהיו יוצאים ומוסינים: ויקם וילך. (טז) מלמד שקפהה לו הדרך:

יא) ויברך הגמלים טחוין לעיר אל באר המים. (טז) שכן דרך הגמלים להיות בורכין בשעת שתיה: אל באר המים. כל הצדיקים שייצאו ממקומות הללו אל

הערוחות ותקובים

(לט) עס כללה. ונSELLר רב عملס מטעם מון וכלה, וש"י ספיטול ח"ג דף כ"ח ע"ב. (ט) מ"ר ימק. כחונות ח' ט"ג, וכן פלולען חמליס סמלות נטס ל' יומן. (טא) וכן כללה. כמו טכנית ואקלמות חי' ט' י"ו חתן מה צילעך כו'. (טב) וסלטה כל ז' יומי. כחונות ח' ט"ה, ונס זה פועל למנון ואקלמות. (טג) חנול ניכת פמילך. כחונות טס, ועיין נאטל"ט טס חזות י"ג ובנה"ט טס. (טג) ולשנס ידנק מהט נטניכיס, בכ"י פלולען מילך הדר נמרלו. (טט) מ"ר ימק. כ"ר פ"ט, וילוקט רם ק"ג, וחנול נטניך טריך און נטס טמדייס, ונמשות טס, וגפסיקתא כו' זיגין Zizania נל"ר מין גמט, כמו מין דן על מדרכם ב"ל טכנייל גמלמל טלפינו, וכחנן טס האמוסטי. פ' זיגין זיגין, לשיט גלופיס גלד מתחיס מטפסיס קודס קורעת טכ"ע. ולוונת המתלהר טמך מס חמיס טכנייך טס זיגין, לשיט גלופיס מט"ה אלט מינון כי יען טס מהרלו וטוניכיס מן טחמים אנטקומות טמדייס, וכן כ"י פלולען חיטיח דקלתך, וכן כ"ר וילוקט. (טה) כטטר פה ליתן לו נחוי. כ"ר וילוקט טס. (טז) ה"ר מלווע. טופס ט' ט"ט, וטס נטנן ונגמלה ר' הצעין ה"כ לילעט, וכן כ"י פלולען חגי' הדר ר' מלווע. (טז) זס ניחוח טל הצעין. צ"ל וילוקט טס. (טח) זס טכונתו. טס. (טט) וחלר דרכו לי נחנן וחלר טנטע לי צין ננתלים. כ"ל נטשה וחלר טנטע לי נחנן וחלר דרכו לי צין ננתלים, וו"ל כמו טכנייל רניט, וכן מוגה לגכוון צילוקט רמו ק"ג נטס האמלס, וככונו טקל דרכו לי נחנן לך לך מהלך וממלדך וגנו. וחלר נטנן לי צין ננתלים להמג' לאערן לחנן מה טקלן קוזה. (ט) לפיכך זימן לו פק"ט. כ"ר וילוקט טס. (טא) מיטוס כו'. כ"ר וילוקט טס. (טב) ר' מלטו מהר. כ"ר טס, ופלר"ט טט"ז, וט"ז ויז"ע, וכן כ"י גמלען כו' נטס ר' הלווע. (טג) פ' לה מהלך קיימת. עיין פרוך פריך לדייק פלטב פ' לשון י"ז. מאנטבזען קריין לפיכר גויה דהייטיקי, ופייק סדרך דה מהג למיקס ולדיות, וככילה ג"כ ט"ז וכל טונ מהלוי זירעו דיתיקט דרגוניס, ופיין לט"ז טס' שתכט טפל מהמה כטב ליאמק על כל מהר לו כדי ציקפהו נטלאום לו נטס טכ"ל, ופיין גלמגן. וכן כ"י גמלען חמליס גמלות פ': לה חפל קיימת. (טג) גמליו כו' יונחים ומומין. כ"ר וילוקט טס, ורט"ז טכ"ת. (טה) מלמד קפלה לו סדרך. כ"ר טס ר' יגחק חמלן יומו, פ' גמלוח יוס שיגן נטה למין, ופיין סאנטליין ט' פ' ט"ז, ומונת נילוקט רמו ק"ג. (טג) טקן דרכ גמלים ט' . נכ"ל ט

בראשית כד ח' שרה

הבראות, טשה וישב על הבאר (טמות ג' פ') , יעקב והנה באר בשדה (כלשיט כט' ב') , (ז) זונקרא באר ועין שהיה טולות בבאר ויודה ברנליה ולא מלאה בחבל, וכן נאמ' בדור: יב) ויאמר ה' אלהי אדוני אברהם. אמר לפניו לבונו של עולם (נח) תחלה נסוד, ועשה חמד עם אדוני אברהם. (נט) ר' מנិ בשם ר' יצחק אמר אפילו אברהם אבינו צריך חמד:

ונ) הנה אنبي נצב על עין המים (ט) והיה הנערה : (סא) ארבעה שאלות שלא כהונן, לששה ניתנן להם כהונן; ולאחד לא ניתנן לו כהונן, אליו עוזר אמר והיה הנערה אשר אומר אליה, יכול אף (סב) יצא נידמית או שהיא הייתה משיאה לבן אדרוניז; ושיתן לו הקב"ה רבקה, שנאמר וייחי הוא טרם כללה לדבר והנה רבקה יוצאת ; כלב אמר (סג) אשר ייכה את קריית ספר ולבדה נתתני לו (סד) את עכשיה בתיה לאשה (יקוטע צו פז) יכל אף עבד היה נתן לו את בתו, ייטן לו הקב"ה עתניאל בן קנו. שאל אמר והיה האיש אשר יבנו ישרנו המלך עושר גדויל. (סה) ואת בתו יתן לו (צ"ה ז' כה), אולי יצא כושי, או עבד כוכבים, היה נתן לו בתוג, ייטן לו הקב"ה את דוד. יפתח אמר והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתך לקרأتي והוא לה', העליתיזו עליה (צופטיים יה' נח), יכול אפילו חמור או כלב, היה מעלהו עליה, נודתנה לו בתו, דכתיב רבא יפתח (סז) המצתפה אל ביתו והנה בתו יוצאה לקראותו (סס סס לד) (סז) ובטמ' תענית אמר (סח) שלשה שאלות שלא כהונן, לפי שמעה שאל ומעשה עתניאל דומין להשאות בתם, לפיכך מונה שניהם אחד: טו) ויהי הוא טרם כללה לדבר. (סט) שלשה גענו בטענה פיהם; אליו עוזר עבר אברהם, זט) דכתיב ויהי הוא טרם כללה לדבר; טשה דכתיב ויהי כבלות לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם (גמלכ' צו נח), שלמה, דכתיב (ע) ויהי כבלות לחתפל אל ה' והאש ירדה טן השמים (רכ"ב ז' ג):

י. ז) וְדַבָּרָה טבת טראה פָּאֵד בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה. (עא) אֶרְ שְׂמֻעוֹן בֶּן לְקִישׁ בְּנוֹת
עֲוֹבְדֵי כּוֹבְבִים אֲינֵן מִשְׁמְרוֹת עַצְמָן אֶלְאָ מִסְׁקוֹם בְּתוּלִיהָן, אָבֵל זוּ בְּתוּלָה
(עב) מִסְׁקוֹם עֲרוֹתָה, וְאִישׁ לֹא יִדְעָה מִסְׁקוֹם אַחֲרָיו: וְחַדְדַּת הַעִינָה. מַעֲולָם^ט לֹא יִרְדָה
חוֹץ מְאוֹתָה הָעֵת: וְתִמְלָא כְּהָה וְתַעַל. זְרוֹיזָה בְּסִלְאָכָתָה: (עג) דָ"א מַלְפֵד שְׁהַבָּא רַעַל

הערות ותקוניים

שם וינכ"ק ללבנטין, פ"י, כלניגס פג נרכס כל' טווכנו נטעות מן סגנון, וכלהט"ס כחכ"ס פלורנטין, נגמל זה על נבז וגליך להנלייט פטמייס קודס טיטהקס מימי גוונכו. (נז) ונקלות גולר ומיין. וכ"ה נכ"י פלורנטין, ומה טסיס וכן עומלן נ浊, בטומה דכתיב אלו גולר נחלרו ויילדו טס (ט"ב י"ז י"ח). (נת) בהחלת גשל. ב"ל פ"ס וילקוט כמו קי". (נת) וב מי נט"ר יתק. ב"י פלורנטין לר' פימליך נט"ר יתק, ובנ"ל ר' חני נט"ר יתק. (ט) וטה טנלה. ב"י טיה כחוכ בטמה צפנות וככ"י פלורנטין מונח ג"כ כמו נקלוח. (סא) הילגעת צולו. טלה כהוון. ב"ל טס, יקל"ר פלא", חנחוון נמקותי. (סב) חפי' יונח גידמית לח מה. ב"י נטמות יולח נדמת לח מה. ווואל מלצון ח"ל גרט צחטי ידו (הענית כ"ה פ"ה) פ"י נפל מוס פנוול לח קרג' יריס, (פנרטם ממפלט), וכן חמש גדורמץ (זנחים ס"ב פ"ג) פ"י קדרה, וככוגה חס יולח לקדוחו מהת לח קדרה מהט פולס פיש מטילה, لكن חדוניו. ובכ"ל ונילקוט בטמת מלט נדמת, אסינו טס יולח מהט מהט. וכמ"כ דחק לפלא מהט שפה, ושיין צילע מהט טס, ובכ"י פלורנטין יכול; אסינו טיה מינכת לח סומך לח נידמת. (סג) הפלר יכח לח קריית טעל. כספסתי מלט לח וכן גול נכוון; ב"י פלורנטין. (סד) לח טכמס נטו למטה. ב"י טיש כחוב לו למטה, ונקלות ליתר למלה לנו, וכן ב"י פלורנטין חיינה לנו ממקה. (סה) ולח בטו יתק לנו. ב"ל טס. סכיה לנו זאנט זאנט ולח בטו יתק לנו גמצע; ונקלות ליתר למלה למטה. (סוו) הטפשה. וכן מונח ב"י פלורנטין, ונקלות הטפש. (סז) וכמ"ס טמונת. דף ל' ט"ה. (סח) טלה צולו טלה כהוון לנו כי' כו'. ולט"י נטמעת טס כחכ' וח"ל ונילגש קה' מהיב כלג; נקלות מהל יכח מהט קריית ספל ולכלה וט', ול' יונתן לדמ האטיב לי' דנגמליה טשיט לי' לאחי קרי' נכלכות בטחכמו בימי הובנו טל מטה כדלה מליק בתמורה פ"ז פ"ה ומן מהות טחכלה כוח בקוזה פל פנד; ומלו מזל כדלה מליק נמליס ל"ח ע"ה טלה טכיה טולקה כו', ומ"ס נחום ל"ה טלה. (סט) טלה מטה כמטע טיחם. ב"ר פ"ט, ילקוט כמו קי". (ע) ווי' כלותו נפחעל לא כ' ופלט יلدט מן טסמים. וק' מוגה כן לנו סכתוב ב"י פלורנטין ונכ"ל טס ונקלות ליתר למלה, לא כ' וכן נקלות כתיב מטאימים גמוקס מן טסמים. (עו) הילצ"ל. ב"ר וילקוט טס, ומ"ט כלזון מטושה קהת, (עב) מטוקס עראתה, פ"ז פלזן מיר עד וגראס עדותה פ"ט, ושיין נט"ז פ"ט. (עג) ד"ה. ב"ר וילקוט טס.

בראשית כ ר חי שרה

סאליה והיתה סיפן לבניה, דכתיב א"ו יישר ישאל את השירוה הוזת על בצל ענו לה (גמラン מל' י) :

וירץ העבד לקרהה: (עד) לקראת מעשה המובים: ויאמר הנפאנני נא: נטיאת אחת:

יח) ותאמר שתה אドוני. נדיבה מפשחת נדיבים, דכתיב נדיביו עפים נאפסו עם אלהי אברם (תל"ס מו י) : ותמהר ותזיד בדה על יהה ותשקוץ. זה הוא שאל נטיאת אחת, ורבקה השקתו כל צרכו:

יש) ותחל להשקתו ותאמר נם לנמליך אשאב. זו נדיבות של עצמה:

ב) ותת媚ר וגוו:

כא) וזה איש פשתאה לה מהריש: (ע) טמצמצ וטביט בה:

כב) וייחי כאשר כל הגמלים לשאות ויקח האיש גnom והב בקע משקלו. מאיר רבתה,

(ע) רב הונא בשם ר' יוספ אמר אבן יקרה היה בה משקלת בקע: ושני צמידים על ידיה. (ע) רמו לשני להחות: עשרה חותם משקלם. (עט) רמו לעשרה הדבזה:

כג) ויאמר בת כי את הנגיד נא ל הריש. בית אביך סקום לנו לילין. (פ) זה בא בקש לינה אחת, היה אופרת לינות הרבה, דכתיב ללון:

כו) ויקד האיש וישתחו לה'. (פא) מיבן שמודין על בשורה טובה:

כג) ויאמר בריך ה' אלהי אדוני אברם. (פב) טמה שקפה הדרך לפני ידעתך בדרך נהני ה' בית אחוי אドוני:

כח) ותרץ הנערה. (פב) הגער כתיב, שעדיין לא בנהה: ד"א הנערה. נקייה מכל ביאות: בט) וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין. התם קרא לו באר, והבא עין, אלא מלמד, (פג) שהיה מעין לה:

לו) זיבא אל האיש והנה עומד על הגמלים על העין? היה מעין בעצמו, אם יכול אני לו, או הוא יוביל לי:

לא) ויאמר בוא ברוך ה'. (פד) שהיה קלטן פניו דומה לאברהם, אך אמר ברוך ה': שאליה הייך זכה אליו לחרוא ברוך, והלא כל העברים בכלל אורח, דכתיב אורור בנען (גיגית פ כ), (פה) אלא א"ר יוסף ב"ד דומה למתה ששירת את הצדיק נקרא ברוך, ק"ז לישראל שעושין חסד עם נזלייהם בידיהם וברגליהן: למתה תעמד בחוץ. (פו) אין בבודך לעמוד בחוץ: ואנבי פניתי הבית. (פו) טפינט עבדת טובים:

לב) זיבא האיש הביתה. לבית הגוזל שבתמים: ופתח הגמלים. (פח) התייר זטמיהן: ויתן תבן ומספוא לנמלים. (פט) א"ר אחא (צ) יפה שיחת בתים אבות, מטורתן של בנים, שתדע לך שהרי פרשות של אליוור שנים ושלשה פעעים הוא אסיה, (צ) והשרץ טנופי תורה, ואין דמו מטה כבשוח, אלא מרבי המקרא,

הערות ותקוניים

(עד) לקלמת מעיטה סטוטיס כס. (עה) נמילה מהת. צ"ר כס, ומסיקת מה קלבני דף י"ט פ"ה וט"ט נספרה מ"ז: (ע) ממלמן ומণים נה. וכ"כ נכ"ל וט"ס קמ"כ ממלמן מלמן מיינו לפניות כס טיפת, ויטט לדעתו מלמן כמו מנס כסיפוק להלומות, ומלול ג"ל מלין, וכ"כ פלארטן סמלס נמקה. (ע) רג כויה. צ"ר פ"ט ילקום רמו ק"ט, כ"כ פלארטן לר' מוניה כס ר' יוסף: (עה) רמו למני לטמות. ג"ל וילקום כס; ונחלה נס, ורוכ"י פס"ת. (עט) רמו לפטלה מדנאות. ג"ל וילקום ויכ"ט וט"ט עס"ח. (פ) סוד נקם. ג"ל וילקום ורכ"י עס"ת. (פא) מיכון. צ"ר וילקום כס. (פב) ממש סקסה. ג"ל וילקום כס, וע"י סגדליין ג"כ פ"ה, וטדריה פס"ז. (פב) סגער כתיב טדרין נל' נגרה. ער' כתונות מ' פ"ג כס מ"ד פ"ג מוכח טכל מקוס טהומל מעל חסל לאפיו קפה מתמס. (פג) טסית מעין כס. צ"ר וילקום כס. (פד) טסיק קפסת. ג"ל וילקום כס. (פה) תלול חמל לר' יומי. צ"ר פ"ט, ויק"ר פ"ז; וילקום רמו ק"ט. (טו) לין כהתק. כס. (פו) מטיטס מטבח תנכיס. ג"ל וילקום כס, ומלר"ג ס"ח, ורכ"י מה"ט, ויכ"ט. (פח) ספיר אממיין. צ"ר וילקום, ורכ"י ויכ"ט. (פט) מ"ל מה. ג"ל כס ורכ"י עס"ט, וכ"כ פלארטן הערך לכלי. (צ) יסח טיחת נתי לתוכה. צ"ר כס כגי. יסח טיחתן כל עכדי נתי לתוכה, וכ"כ יסח טיחתן כל פכדי לתוכה. (צ) וטנין מגוטי חורה ולין דמו מסמל כנאלו חלק מגוטי. עיין ספלה פ' קמיי מס' כ', בגלי מפלגה י"ז פ"ט. וכחותם ל"ס דכמיב דמספקן לאו לא מיתולן דוי"ז לו מפ"ל דספלה קמיי וכלה

בראשית כר ח' שורה

ומצין ר' שמעון בן יוחי אומר (צב) טמא הטמא, (צא) אליעזר ברבי אומר (צג) זה
זה: ומים לרוחץ תלו. (צד) סחיבת בתי אבות אפילו רחיצת רגליים כתיב:
לו) ויזלשם לפניו לאטול. (צח) ויישם כתיב; (צז) מלמד שעשו לפניו סוף הסות'
להabil, עד שהם מדברים הנק גבריאל את הקערה וטעם ממנה בתואל.
גotta, תדע לך שהרי שוב לא נוצר שמו בטורה, דכתיב ויאמר אחיה ואפה, ואילו
בתואל לא קאפר מיד: לא אוכל עד אם דברתי דברי. (צז) מיבן שאין שאנ
Psihiyon בתקד המשודה שם זקדם קנה לושט, ייבא לידי סבנה, (צח) לפי שהקנעה
פוציא קול והשיט מבנים את המאכל, שלא יפתח הקנה ויבנו בו המאכל:
לו) ויאמר עבד אברהם אני. (צט) א"ר יצחק סילתא דאית בעך קדום איסא לה,
שהיו סבירין שודא אברהם אמר להם עבד אברהם אני:
לה) וזה ברך את אドוני מאד. לא פגול ולא טחטס:
לו) ותלך שרה אשת אדוני בן לאדוני: הודיעם מה נרמ לו לבוא: ויתן לו את כל
אשר לו. (ק) הוציא דיתיקי הוראה להם:
לה) אם לא אל בית אבי תלך. חיבבו בעיניו:
ס) הר אשר התחלכתי לפניו. הניד לו שבתו נטה' זוכתו כי רב הויא:
סא) אז תנקה מלאתי כי תבוא, הוא תנאי בהן קודם ללאו ואם לא יתנו לך, (קא) שככל-
תנאי שאינו בהן קודם ללאו אינו תנאי, וכן מצינו בבני גדר ובבני ראובן,
אם יעבדו ואם לא יעבדו (נמלכ' לנ' כת' ל):
סב) ואבא היום אל העין ואומר הר' אלחי אדוני אברהם. תלה בטחו נזוכות הצדיק:
סכ) ואמרה אל גנו' וגם לנמליך אשאב. ידעתו שבית אחזוני נדיבים, ואם זאת
האשה נדיבה, היא האשה אשר הזכיה לה' לבן אדוני, (קב) שאין
סזונין לו לאדם אלא לפי מעשיהם שנאפר כמי לא ינוח שבט הרשות על גורל הצדיקים לטען
לא ישלהו הצדיקים בעולתה דיהם (חכמים קסן): הובית. (קג) יישר, כמו נבחו (יעיס' מ' ג):
ענין אחר הובית הר' משום דכתיב ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו (נלהcit כת' כל).
(קד) ואדונינו הקדוש מרנא ורבנא ר' טוביהו, בן כבוד קדושת נזולת מרנא ורבנא ר'

הערות ותקוניים

וכהן כב"ל. כו"ה מחלוקת פנאיים וחו"ל נס כוות כפוס' הי מיקורו דווי"ו לו מ"ט דסכום כלוואר מלא)
כלוואר ליט ולמל כדרית ליט : (צא) ממול ספמול. דכ"ל נמייר פמל וכחיב ט' יחו"ר נברות ליט : (צב) ל'
טהו"ר נבר. נכ"ל סני. ל' לארזר בן יוסי, ונילקום ר' הלייזר ברבי יוסי, אך אין ספק שאנטם לפיט
אלת יוסי, וכן מגמתי נכ"ש פלהרען ל' הלאזר ב"ל יוסי. (צג) זה וזה. דכ"ל זה ונכ"ס כקמיה וכחיב
וי"ו יחו"ר נברוי. (צד) מהינת צחי חנות. עיין ככ"ר טס. (זה) וייסס כתיב. כי אקלוי ויוסס.
(זז) מלמד טפסו לפניו סס כתמות ט'. הדרת זה בכיה פילוקט רמו ק"ח נס מדליק זוז סנוויה קפלס
לפסו וסס למאות חמוכא וניצות חנרכס נחלפה האטלאס ווחכל. צחולל משגש ומית וליין ווועס הלאזר פס
עכ"ל. וזה נהג נמיה נכ"ל לפניו לך מל כתוב ווילמר לחיש ווילמ, לייטל וגוטולל פיקן גו"ה נקס לאכט
וינפ בלו"ה, וכן בכיה לנינו להן צפוק נ"ה. וכן בכיה לט"ז סס צפוק האה ונתקול סיקונטיא רוזס.
לפכב וביה מלך וסתימו, וכן פלנוש יב"ע בכיה הדרת סז' וסדרו קומיא למייל חנטילו דביה פטול דקמואל.
ולרניש ניס, וכן צפוק ל"ה כתוב צחולל פס חיל' מסהו תבטייל ווילטנושי נקליגט דהט מיט, ונס
געל האטראס בכיה ג"כ וייסס כתיב מלמד נתן לנו סס כתמות נקערת כו', וכן סכיה בכיה זיל ווועס כטיב.
ולרטו זו"ל סס כתמות הAMIL לנו נקערת כדי טימות וויפלו כל ממות כו'. (זז) מיכן טהין ממיין. טפנום
הף כ' ע"ג. (זה) לפי סלקאגה מוויל קול כו'. עיין לט"ז צגמלע סס : (צח) ה"ר יגתק מילוח דהיט קד.
נכ"ל ס"ט גנ"י מילוח מגיעו דהיט קד, פ"י דבְּרָא מנוֹנָה. חס יט צהילס מיזה דבְּרָא מנוֹנָה יקדים ווילמג,
וכן חיטול צ"ק ט"ב ע"ב המל ליט לרעה לנרכ נר מרי מנה פה מילוח דהטלי חייטי מילוח גנאלס.
דלית נך קדים המלט, ה"ל לכתיב ווילמג ענד עריכס חנכי, ונכ"י פלהרען בכיה כל מוש סיט נך סקס
ווילמלו : (ק) הוויל דיתקי. פיען לועל סטלה ג"ג ז"ג (קא) טכל חנחי. עיין צמאנס קדו"ז ט"ה
ומ"ט ט"ג ווילט"י סס. (קב) טהין מזונין. ריש טופס כ' ט"ה : (קג) כוכיהם ייסר כמו סוליך נכוו. ווילט"י
ט"ח כתוב בכיה כירכ, ווילט, וכן כ"ל סוכחה צנוקראל נמל סדנאל : (קד) ווילוינו זקלוות : נכ"י
פלהרען נלמר ווילו פוניאו נברוי הלייזר; ונכ"י צלפניא הושיפו קמעטיקיס קטולויס, וויען מזוזו חות ב' :
ויבס

בראשית כד חי שרה

אליעזר הגדול צצ"ל, פ"י כי הובילה לה אילו בוגר שני חיי יצחק ורבקה בשנודזונג, כי הובילה עולה השבונט מ"ג, בן ל"ז שנה היה יצחק כשנעקד, כמו שפירשתי למעלה, כי שרה בת תשעים שנה הייתה כשנולד יצחק, וכשהוזכר אברהם מהר המוריה בו בפרק טטה שרה אמונה, (קה) והיה יצחק בן ל"ז שנה, וכן בפרק הונדר לאברהם שנולדת רבקה, (קוו) מצאנו רבקה בת נ' שנים כשנשאת ליצחק, דכתיב זיהו יצחק בן ארבעים שנה (גילטיט נס' ב), פנין הבי"ח. ואם תאמיר קטנה בת ג' שנה היין יצאה לשאב, תשובה שבת שלוש שנים בהורות הראשונים, יותר גדולה מבת עשר בהורות הללו. (קז) ובן אטרו זיל אברהם בן שלוש שנים הביר את בוראו, (קה) ועוד תראה שהן בן שמונה שנה חיליד את שרה; שנאמר תרח הוליד את אברהם את נחורה ואת הרן (גילטיט יט' כ), ובנות הרן מלכה וייסבה, ונשא נחורה את מלכה, ואברהם נשא את יסבה, (קט) שהיא שרה, שפכה ברזה"ק, (קי) ואברהם גדוול מהרן שתי שנים, ונגדל משורה עשר שנים, נמצא הרן הוליד את יסבה בן ח' שנים, ואל תחתה על הדורות הראשונים: (ס"ה) אני טרם אכלה לדבר אל לבני. (קיא) ב"מ שנאמר אל לבי הוא צדיק, בלטנו הוא רשי, כמו וייאמר המן בלבבו (לקט פ' י), כמו שבתבנו למעלה: .
ז) ואשא אל אותה ואומר. להתרשם אם נחני אלהים בדרךאמת: ואשים הנזום על אפה. במתנה נתנים ולא על דרכ קדושים:

בצט) ואקר ואשתחויה לה' ואברך את ה' אלהי אדוני אברהם. שחתהיל להיות ראש
אמנה ליהדר שם הנכבד :

בצט) ועתה אם ישכם עושים חסדר ואמתת את אדוני; אם רצונכם וחפצכם לעשות חסדר
ואמתת הנגידו לי, ואם לאו הנגידו לי: ואפנה על ימין או על שמאל.(קיב) על ימין
זה ישמעאל, או על שמאל זה לוט, שאמר לו אברהם אם השמאלי ואימנה (כלהמתין ג' ג'):
(ג') ויען לבן ובתואל. (קיג) מרוב חציפותיו קופץ בראש : (קיד) סה' יצא הדבר.
(קטו) מהיכן יצא. (קטז) ר' ישמעאל ור' נחטיה אומרים מהר המוריה יצא :
לא נכל דבר אלקיך רע או טוב. התיינה רע, טוב למטה, אלא הטוב לא מאלינו, אלא מהר יצא;
(ג') הנגה רבקה לפניך. בזוכות שאמרת לך, ה' אלהי השמיים הוא ישלה מלאכו לפניך.
(פס כ' ז') ; ותהי אשה לבן אדונייך. (קז) טיקן אמרו רוזל מה' אשה לאיש :

הערות ותקוניים

(קה) וסיס יוחק נן ל"ז טנה כמו פירשנו לעיל .. מי כ"ג ב'. וכן מיתר נסכל עולס פ"ה חניכת יוחק
איס במנגד על האזהה נן ל"ז טנה נו פרך נולדת רבקה, הולס הנון מפרה"ז פניה צד"ע פצע נן
ב"ז מלה. וח"ל נן כ"ז טנה כל"ל, וזה כחוספות ביממות שמניה ננס סל"ט טיס נן ל"ז טנה כסעה
וזה לומר. כן דהמ' המר טיס דל חמוץ פלחותים כ"ז טnis וו"ה לומר טsie ה"כ טרי לנקה טיפת כת
עד בטהלה ובנטת מקידת נולדה ולו"ל לנקה כלן חלמה גנטה מושעת זדמנת לטמיון כמו שכתוב למלין
אלם טל"ב יוניס מכ"ל. (קו) מיהאו לנקה כת ב' טnis כנטה ליהוח. וכן חום' יכחות פ"ל פ"ל
וניכלו ננס פדר עולס טיטה נח ג' טnis .. הולס יט גנטאות במדר טולס פ"ה כת י"ד טנה, וכן כניע
ונגדי' הנחת הנון אליה"ז ז"ל טנס, וננקות דלו טאנמי נטעלה פלפנייה. וכן ניכלו חמי' פקום' ננס
טשלל הביד. מיטיל טרכות טיטה נח י"ד פ"ט, ועיין טוף מס' טפלים כת ג' טnis וטנס יפיש
טיטה לנקה ציגלה מניות חניות. (קו) וכן המלו חעל. נליס ל"ג פ"ה ומי' ב"ל פ"ל וטמ"ז וטמ"ז
גמ"ר פ"ח, למפל רגה פ' ליא יподי, וחווית פ' מכו, פסיקתנו לנתי פ"ה חות י"ג, ועיין בכרמ"ס
ונג"מ כת' עבותה כוכביס פ"ה ס"ג .. (קח) ומוד תלטה טגן נן טמונה טnis קוליך לה טרכ כל'. עיין
פ"ל ט"ב, וסנדין ס"ס פ"ב, ונכט"י טנס. וכן כ"ל טוף פ"מ, ולייט פמ"ס, ובמ"כ טנס, ועיין טל
טדורות טף חתקי"ו וטף מתגן"ח. טכנית פון טיה נן מ"ב גנט בלומו מה טלי. (קט) טיזה טلس כו' .
טסדיםין טנס, וס"ט פ"ב .. (קי) וטניכת גדור מאין. טנס. (קי) כל מקום טאנמל כו' כמו טנטנו
טמלה. נעל נק. י"ז י"ז : (קי) טל ימיין זה יטמעל. ב"ל פ"ס, ילקוט למו ק"ט, וט"י עה"ח, פ"ט
שי' בבלול מה"ט. (קי) מלווב חיטטונו קפז כלהט. זה נה מלהמי' נמלט רק רט"י טכ"ט כהנ' רגע טט
טיקפז לטפי הנזיו פ"ל. ולין טפק כי טיך לפלייס בלחץ מלט וולוי' בילמינו . (קי) וה' מה' גוד סדנא.
טנקלט ליחט גמלט טס', וטנאל לנตอน נכ"ז פלאטען. (קט) מיטק יה. ב"ל טנס וילקוט טנס. (קט) ל'
טטטאל ול' מהמי' חוממייס. לח' כמו נכ"ז פלאטען ר' יטוטט נר' מהמי' מהל, וכן בכ"ל חני' ר' יטוטט
רכ' מהמי' מהל מהל. במורה יה, ולנק' מהלי' כו' . (קז) מיכן המלו רז"ל מ' טטה נטיש. מה' מתק

בראשית כד ח' שרה

נבו) ויזהו, כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם ווישתחו. (ק"ח) חודה על בשורה טובה: נג) ויזא העבד כל' כספ' וכלי זהב. אלו נתן להם שם קדושין, (ק"ט) כי הראשונים לשם מתנה היו, מה טעם שאין ארם רשאי שיקדש אשה עד שישדק; (כב) ורב מנגיד על המקדש ולא משדרין: ומגדנות נתן לאחיה ולאמה. (כבא) רבנן אמר קליות וגווים (כבב) שהביא טאריך ישראל: ג) ייאבלו ווישתו וגנו' ויקומו בברך ריאמר שלחוני לאדני. ושה' בצעינות שנג בזים קציר ציר נאטן לשולחיו. (מ"ל כ"ג) גה) ריאמר אחיה ואמה. ובתואל תיבן הוא, בקש לעכב וניגף בלילה. ה' חד' צדקה תמים תיישר דרכו (ס"ס י"ה ס), וזה אליו, וברשעטו יפול רשות (ס"ס), זה בטהאל; שבקש לעכב וניגף בלילה: תשב הנערה אתנו ימים או עשור. (כבג) ימים זו שנה, (כבד) וכן הוא אומר סיטים ימיימה (ס"ה ל"ג). או עשור, אלו עשרה חדשים: ג) ריאמר אליהם - אל - תאהרו אותו. עליו הכתוב אומר חווית איש סדר במלאתנו (מ"ל כ"ב כ"ט): ז) ויאמרו נקרא לנערה. (כבה) מיבאו שאין משיאין (כט) את היתומה אלא על פיה: ז) ויקראו לרבקה (כבו) ויאמרו לה התלבוי עם האיש: חזות. (כבח) ר' חנינה בריה מריםון בה התלבוי: וזה אמר אלך. על דבר ארא אמר. (כבט) היו מריםון אהובותם ותמת דברה כרחותם שלא בטובהם אלך: ז) מינקת רבקה (נמלחת לה ח): ז) מילא את רבקה אהותם ואת טנקתה. (קל) ז, דבורה, שנאמר ותמת דברה מישלחו את רבקה אהותם ואת טנקתה. (קל) ז, דבורה, שנאמר ותמת דברה ז) ויברכו את רבקה ויאמרו לה אהותנו את חי' לאלפי רבקה. (קלא) אך חי' בפה היו מברכין, תדע לך, שהר' לא נפקדה רבקה עד שתתפלל אליה יצחק, (קלא) שלא יהא אומות העולם אומרים תפלו לנו עשה פירות, ואעפ' ב' (קלב) ארץ' ברכת הרזות אל תה' קלה בעיניך:

בראשית כה ח' י שרה ז 116

לשבועה לבני קטרורה עם ישמעאל, ואב לשפטונה זה אבודם, שודליד את יצחק יאלו
השבועה, וואע"פ שיש בני אדם שאומרים Ach לשבועה ואב לשפטונה זה מנשה ואפרים
שזכריבו ביום השביעי וביום השמיני בנשיאותם, לקיים מה שנא' בקד. ברוך ישראל לאמר
- ישיך אלהים כאפרים וכמנשה (גילקיט מק 2) :

יב) ויהי אברם את כל אשר לו ליצחק. (יב) ר' יהודה אומר זו גברות, ר' נחטיא אמר זו ברכתו;

וילבני הפלנשיס אשר לאברהם נתן אברהם סתנות. (ז) (זג) אמר רבותינו בפרק חלק כל ישראל יש להם חלק לעוזה"ב. כי וכי אלכנדרוס מוקדז' באו בני ישמעאל על ישראל לערער על הבטורה. דן עמדם נבייה בן פסיפה אמר להם מה אתם מבקשים אל כתיב בטורתכם כי את הבכור בן השנוואה יכיר לחתלו פי שנים (לנרים כל יי), ודין הוא שיטול פי שנים ישמעאל אבינו; אמר להם נבייה בן פסיפה אין אדם רשאי לחייב נכון לכל מי שהוא רוצה ולהשות נכון לבניו, אל בן, אמר להם הוא כטוב ויתן אברהם את כל אשר לו ליעזק, ולבני הפלנשיס נתן אברהם סתנות, אותה שעה

... ה' ערכות ותקופים ...

וכי יתק ו开会 נסמנת זה חנוך, וככ"ז פלורען כי' הא סנקט חנחו נמל נטעה המילה: וכן נטען
ויהי מיח' כ' לבני רכנית נערתו טירול חומריים כמילהichi סילד נהנו ולחמו, כי היה לנכטה ונס נטעה.
וילחית ברכנית היה טרניאן זולסמן חומר פלוני כקון, ולכך שניים נול יפה (הו שטומרייס
שה כקון נול יפה) במינך מומל ימי סייל, וככל טויס נהנו ולחמו, במינך חומר יהי היה לנכטה,
וככל שענים והן נסמנת, ויהי וגס נסמנת, ולחמר במינך כט טיכנס לנחתון. יכנס לוד ולחפה
למע"ט עכ"ל. ועוד כס נס' ז"ט (הו פ' ברכנית אמרה לך מספל טוטלי פלקט' כ"ז) היה זול יפה
זה לנכטה וגס נסמנת, יס מפרטים יפה היה לנכטה וגס נסמנת נסני למלייס,
גס נסמנת זה מטה, לכטיב ניס נסמיין טיהו לנבי מטה; וככ"ז יטימך הלאים כלשיט וכמטה ויטט
את למלייס לנבי מטה, וחיימיין ינרך יטראל נרכז ז', נרכנת מילא, ובאנדא חמל רבי זריה שיחתון בז'
ז' חוץ יטראל תולס, טון לחורייס טטה היה לנכטה והן נסמנת, ז' רינ"ל חמל זה חנוך טסוח זב
נסמנת, ליגאך ולייטמאלן וכמי קפורה אמרן יקון ומדין ויתנק וצוח, לא היה לנכטה וזה חנוך, טטה
זה ליטמאלן ונבי קפורה, רב' טמואל חמל זה יש טסוח זב נסמנת, טנהמל, לדוד נן הייש הסרתי פיה
וננית להס יולדת וסמו ישי וטל נסמנת ננים (ז' י"ז י"ב ונמקה כתוב זה נמסוס היב), יפה היה היה לנכטה,
בז דוד טסוח היה לנכטה פכ"ל. מכל זה תרעה טרכית פוג'יס כוון להונדא טכנייא האב בעל טוטלי לאקט,
במייס וחע"ס טס' צי' מילס. מהו לנכטה וגס נסמנת, וזה מטה ולחפריס, וזה דעתם כיט
וperlatis טכנייא הנטול סלקט ולחוריין נתניה רכתה. וכן הפייה לדעת טוני' ויהי מיח' כ', יטימך הלאים
ולחפריס וכמטה וסיכון מיט יטראל מיכליין מעין זה, נמלס, יטראל לחורייסichi סילד נהנו ולחמו
שי היה לנכטה וגס נסמנת, אלו לחפריס ומטה, טהראין יטימיס נטגי' זטמי' ט'. ולמה
וואן נס תרגום יג' (נרטית מה כ') קר' ינרך יטראל לחמל יטמרק הלאים כלחפריס וכמטה, קר' יוכף
לי ינרכון בית יטראל יט' יניך ניומת למסולחה למיהר יטוקד פ' כלחפריס וכמטה פ'כ. ונס רהיינו פה
שות זונות דעת רינ"ל פכוונה היה היה לנכטה וגס נסמנת על יתק וחנוך. ולעתה ר' קמואל סכוונה
ל' יש' יבוד. ולעתה י"ת סכוונה על מטה ולחפריס. למתרתי מהו דעתך היה אני: טלאונת מל מטה ויאט.
על סכטוב חן חלק לנכטה וגס נסמנת דרכו צפיקהה פסקה ניס נסמיין עגרת ונקסיל נס' בז',
ז' חלק לנכטה וזה דור טמל מטה לנכטה, וגס נסמנת וזה דור טמל יטאט נסמנת וכנהתי סס נסמרס
ח', כוונת זה כטמאל נס' קרטב'ז פ' ז"ר דף נ"ט פ"ח, וחור איזט הלאה כיתת פ' נ' נס טרו
יטולד ב'ל יתק טיר ליהון, כי חנוךס כיט רהט נמלס וממש עד מטה ו' לירות, חנוכת יתק
זק' לו' קשת טמאל ומטה; וכמו מל. יטראל נסחות ממריס כדכתיב ולחנול פליך וטרכ' מהתפסת
דמיך ונו'. דס פסת וט מילס. ויוטט כיט דור ח', זמל היה יטראל נסיחסון דמיך. כדכתיב זוב מול
ת נבי יטראל סנית. וזהו כוונת כטמאל וזה דור טמל מטה לנכטה, ר'ל' לנכטה דורות, וזה דור טמל
זטט נסמנת, ר'ל' נסמנת לירות. אכן נס טוט טהמלו נטעת אמרהichi היה לנכטה ר'ל' נס טמל זטט
זטט, וגס נסמנת ר'ל' נסזט טמל נסמנת. (יב). ל' יטולד חומר ז' גורקה, ר'ל' ז' נרכנה. נב'ל
ס'ל' וילקם רמז ק'ו', וט' מאמור ה', כני' ר'ל' נרכנה, רב'ל' נרכנה, ורבנן חמרי קטריס, ומיין
ב'ל פ'ל. ובכ' פלורען ג'ג' ר' יטודס מל' א' גורקה ולחדר כניהם סס פל' מה' נרכנה זטט
גורקה. (יג) חמרו רנותינו צפרק חלק כל יטראל ז'ו'. סגדין ז'ל פ'ו', ובכ' פלורען כטמאל רק נרכנק
... כל יטראל ורג'יט טוני', זל נקי' נס נסזט טמל נסמנת. כ'ל פס'ל פ'ט: ז' ...
ת' מהר

בראשית כה ח' ש' בת

השתיקם בברוחת פנים: וישראלים טעלי יצחק בנו [בעודנו חי] קדמה. (יד) אמר להם כל מה שאתם יטlien להוריה הורייחו, שלא תכו בגחלחן של יצחק: (ז) ואלה (ימין) שני חי אברדים. (טו) ראה את יעקב אבינו בן ט' שנה: (ח) וינוע ווימת. (טו) א"ר אליעזר חסידים חזראשונים גתיסרו בחולי טעים, כעשרה ימים; בעשרים יום, (ז) לומר לך שהחולי טעים מפרק עונות: ושבע. (יח) מלמד שהקב"ה מראה לצדיקים שכון בשעת מיתתן, ונפשם שבעה ודם ישנים. (יט) נ' נאמר בהם שיבת טובה; אברהם ורוד וגדעון: (ט) ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו. (ב) שחלק לו לבוד ישמעאל ליצחק: אל מערת המכפלה. שהיתה כפולה בדמים כשהיו שדות אחרות: (כא) לח השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת שטה כבר אברהם ושרה אשתו. (כב) לח שנה משטחה שרה עד שטת אברהם, דכתיב ויהי חי שלה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, ו אברהם חי קע"ה, היה אברהם בן קל"ז כשטחה שרה, וטה היה לו להזכיר את שרה, לסתך שככל מי שנמלחך לשרה, זכה לנגמול חסיד לאברהם: (יא) ויהי אחורי מות אברהם. (כב) א"ר סימון כל מקומות שנאפר ויהי אחורי מות, [חו] העולם לאחריו. ויהי אחורי מות] אברהם מיד וכל הבאות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סחתומים פלשתים (גילסית כו טו) ויהי אחורי סות טשה (יגוטט ה ה), פסק המן וענני לבוד והבהיר. ויהי אחורי סות יהושע (צופטים ה ה), בתגרו בהם (כג) יתרות הארץ הבנעני שהותיהם, ויהי אחורי מות שאל (צ"ב ט ה), (כד) ופלשתים גלחמים: ויברך אלהים את יצחק בנו. להעמידו על מתקנות אביו: (יב) ואלה תולדות ישמעאל. (כח) לא סpel את הראשונים; (כו) א"ר לוי בש"ד חייא ב"ר חנינא למה נמנעו שנותיו של ישמעאל, כדי ליחסם בהן שנותיו של יעקב, בן כמה שנים נתברך, (כו) מפורש בפסל פגלה, שבאותו פרק שנתרברך יעקב אבינו טת ישמעאל, דכתיב וילך עשו אל ישמעאל ויקח את טהלה בת ישמעאל בן אברהם. אהות נביות על נשيو לו לאשה (גילסית כה ט), וכל ימי ישמעאל קל"ז, שקדם ישמעאל ליצחק י"ד שנים; וששים שנה ליצחק עד שנולד יעקב, הרי ע"ד, נשארך מקל"ז שנה ס"ג שנה, למדנו כי בן ס"ג שנה היה יעקב אבינו כשנתברך, ועסק

הערות ותקוניים*

(יד) הדר נטה כל מה שאלתם יכולין לזרהית כו'תו. פ"י כל מה שאלתם יתלויס לארכיה ע"מכם יותר נטה כמושיח תרתייך, ובילקוט רמו ק"י גורס יטולין לארכיה ארליך. (טו) רוחה היתה עזבנית דן פ"ז טיב. עיין סדר שלט לנו פ"ט יט�נ ש"מ מצה היתה חניט הגרסאות פ"ז טיב. (טו) ה"ר חוליטן • נג"ר ספ"ג וילקוט רמת ק"י מונע זב נטה ר' יטודס נר' לאטמי וככ"ר פלורנטק בגי' ה"ר יטודס. (יו) לטמל לך טהחולין ממייס מלך טוותה. עיין לט"ז סנת קי"ח ט"ב טחוב ומתרלקי שוטטיבט, ומכלמי גתומ' טט בטטו יט. גמליטן מלך הילס מן המתים לכוייס ומטודיס כמלחי טלית, צווע נג"ר פט"ג ונמליטה טט גמליטן מלך ליל. מלך. ומי' טמאות פט"ג טט בגי'. מלך היתה הכל, ויט להניכם מלך היתה הטכילה. (זח) מלמד. נ"ר טט, וילקוט טט. (יט) נ"מ נטה נטה זיננה מונע, ואו' נ"ר פט"ג נטה ר' טי. (ב) טחלה נו' כנוד. נ"ר טט. עיין נ"ב פ"ז פ"ב, ולט"ז מה"ת מכון טטס נ"ר פט"ג נטה ר' טי. (בא) ל"ח טנא. נ"ר טט נטה ר' האחותו, ומונע בילקוט ממנו טמפלל חטונס וגוזליק היתה יתקן לטנו. (בב) ה"ר פיטון. נ"ר וילקוט טט. והמלטה טטגראטי חפריס נ"ז טטפינו, ונמלטה נג'ון נ"ז ק"י. (כב) ה"ר פיטון. נ"ר וילקוט טט. (בג) יתירות טהלה, עיין מ"כ פלורנטק ונמליטה וילקוט וטאמיט. סמטעיק מן החרוי מות פד החרוי מות. (בג) יתירות טהלה, ענס כיס"ת טחוב יתרות, וו' טסיס רצינו. "הכגעני טטוטירו", וככ"ז סלולען חסר טסיס ה'ז. (בד) וסלטסיס גולם יתרות, וו' טסיס רצינו. וככ"ז טט וו' נטה כטיגוטי זב, כי מה טהמל ופלטסיס גלחמים. כ"ט גט נמליטה נ"ר טט וילקוט טט, וככ"ז טיפ"ט וו' נטה כטיגוטי זב, כי מה טהמל ופלטסיס גלחמים ביצלאל, כו' נטה ר' ל"ט ה'. כי טהlein קדש מטהו לנוכח נלהט טטהו פ"ס וגורי' נכיות ויטזט. היה טעריס ויטטו ויטטו פלטסיס ויטטו נטה (ט"ה ל"ט ז') פכ"ע. (כה) נטה סטן היתה. טהלהזוניס. כי נטה מקוט טחוב וחולט מושף על כלהזוניס, וככ"ז טחוב הילט טסל. מה טהלהזוניס. נ"ר פ"ז וט"ל וטמ"ל פ"ל. (כו) ה"ר טי נטה ר' חייל נ"ר חייל, יט לחוקן קה"ל נטה ר' מהו. נטה. מילט כלהט טטל. עוי הדר נטה. וככ"ל סוף ספ"ב ר' לוי נטה ר' מהו חסרים כמלטה "בר חייניה" וטינמות ס"ד ע"ז מונע זב נטה ר' חייל נטה. וככ"ז פלורנטק חסרים כמלטה נטה ר' חייל כל חלון: (כו) מטודס נטה מגינט.

. בראשית כה ח' שרה .

י"ד שנה בתורה בבית עבר, עד שלא הלק לארן, הדי ע"ז שנה בעמדתו על הבאר, מיבן ואילך חשוב לשני יעקב שאמר לפרעה ימי שני מנורי שלשים ומאת שנה (נמל Hitchot), ביצד כשהבא אל לבן היה בן ע"ז, ויד בשתי נשי בבית לבן, וכתיב וויסת בן שלשים שנה (פס מה טו), ושבע שנים של שבע, ושנתים של רעב, ע"ז ויד ושלשים של יוסף ותשע עד שבא יעקב אל פרעה, הרי שלשים ומאת שנה, מיבן למදנו של מדר אבינו יעקב תורה י"ד שנים בבית עבר: ד"א להנה נמננו שנתיו של ישמעאל, (כח) לפ"י שכא סדרך: של דבר לנמול חפה לאברהם אבינו:

סליק פרשת ח' שרה .

פרק ששת תולדות .

כחות טוב ינחיל (בט) בני ננים וצפן לצדיק חיל חוטא (טלי יג נג). טוב, זה אברם אבינו, שהנהיל כל אשר לו ליצחק, שנאמר ויתן אברם את כל אשר לו ליצחק. וצפן לצדיק, זה יצחק אבינו, שנאמר בו האלוהים אשר התחלו אבותי לפניו אברם ויצחק (נמל Hitchot מה טו). חיל חוטא, חילו של ישמעאל, ושל בני הפלנשימים, שנא' כי לא יירש בן האמה. זאת עם בני עム יצחק (פס כה י), ובבני הפלנשימים אשר לאברהם, נתן אברם מתנות ושלוחם פועל יצחק בנו בעודנו חי (פס כה ז):

יט) ואלה תולדות יצחק. (ל) ו' הוסיף, בצדクトו של אברם כך צדקתו של יצחק: אברם הוליד את יצחק. כל מי שראה מעשי הטובים של יצחק היה אופר בודאי אברם הוליד את יצחק, אבל התולדות אחרות אין בהם סמץ: (לא) ד"א כל מי שהיה רואה את יצחק שהיה דומה לאביו, היה אומר אברם הוליד את יצחק: ד"א אברם הוליד את יצחק. כי לאחר שניטול תקרא אברם נולד לו יצחק:

ב) ויזה יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי. מהו הארמי, (לב) א"ר יצחק אם למד שטודים נהרים בא, כבר נאמר מפדן ארמי, ומה תל בת בתואל הארמי, ועוד שכחוב אחות לבן הארמי, בזון שכחוב בה בת בתואל הארמי אני יודע. טרם לבן בנו ארמי, אלא אביה דטאוי, ואחיה רטאי, ואנשי מקומת רטאין, וזאת הצדקה יוצאה מביניהן כשותנה בין החוחים: לו לאשה. ראהו לו הצדקה נישאית לצדיק:

כא) ויעחר יצחק לה. מהו לשון עתודה, (לג) הורחת שטחכין התבאה בגורין קוריין עתודה, (לד) למדך בשם שעטר זה, מהפך את התבואה מטוקום למקום, כך תפלהן של צדיקים מהפכין את הנזירה הארץ לטובה: (לה) ד"א וייתר יצחק. כמו ויתר, כי עי"ז וח"ז משפטין, כמו עשקה לי ערבני (טעה לה יד), והוא השקה ואלה הרבה, שוזה חותר בתפלו כאדם שחורת לו בקייל לפרט לו פתח: לה'. לשם

הערות ותקוניים .

מנלך. דף י"ז פ"ט, ומונע נס גלטי עסית, ועיין רס"י חולדות כ"ח ס"ג פ"ל סכתוב קחות נ齊ת. (כח) לפי פנו מדקינו סלמה נר: נ"ל פט סוף חי' ונילקוט טס.agi מדקינו פל מדניר ופי' מעיקיז טהו טלית רחוק מלך נסלה נגמול חדס טס עניין; וכן נ"ל פלטאנן נלמר ריק; לפי פנו ממדניר: (כט) נמי נכסט. נ"כ כחוב לגני נמים אלו נט נ"כ פלטאנן גלמר גני נמים. ואולי מסקט כי פל', מן ייחיל ממקך. נ"כ פל' גני, ושומד נמקס טניס, וכמו פון נלדי. (ל) ויז' כסיטף. ד"ג וחלפת מושך פל קרליהוטיס לאנטוות. גלפ גלפ; פין נ"ל נ"ל וטמ"ר ריש מקטיט. (לא) ד"ה כל מי שESIS רומח. מהומת חוללות, ופיין נ"מ פ"ג פ"ק ולט"י טסית, וו"ז. (לב) אויל נתקן. נ"ל פס"ג, וילקוט חולדות רמז ק"י פ"ט וטוייל פ"ג, ומיזה פ' נטוטנא ולט"י טסית. וג"ז פלארען חכל טס שמולר. (לג) סרחת שטפכין. פין נ"ל ר"ל מהר טסייך מהט נגירות ולטוס כן קריין ליט פחדוך דחפץ לילדך, ר"ל וכן קוריין. לרחת טמלה מטוס שטפכט נטולות גטראן, ועיין חום' טוכט י"ד ע"ז ד"ס מטהר. וכן מגיט ונטהרות טיקת צוות. כו"ז סכתוניות מון גלמאניט פלט' הוועג, וכלהט כי מטהרות מונה כמה סכתוניות. (لد) נמליך ט'. סכס טס, וינמאות פ"ל פ"ג. (לה) ד"ג וטמ"ר יתקן גמו ויהלך. פין נ"ז טס ר' ט' ממל לנו מלכיש טכית חותרכו' כן נפרני' קוריין נטמייהה כתירתה

בראשית כה רחלות

שקרא אברהם אבינו, שנאמר ויקרא שם אברהם בשם ה' (נכלהית יג): לנבה אשטו.
 (לו) מלבד שהזה מתחפל לפני הקב"ה, רבונו של עולם כל בניים שאתה עתיד ליתן
 לך, לא יהיה אלא מהצדקה הווית, וכן היא אפרה, כל בניים שאתה עתיד ליתן לך,
 לא יהיה אלא טן הצדיק הזה: כי עקרה, הוא. עקרה היהת (לו) מיטרין שלה: ויעתר
 לך. (לח) שבסם שיצחק אבינו היה מחותר לפתח לו פתח רחבים, כך הקב"ה היה
 שטח לפתח לו פתח לעשות רצון צדיק, לכך נאמר ויעתר לך ת: :

(לב) וזה מתחכין בתוכך הבטן, בעניין שנאמר ותרין את גלגולתו
 (טז) (אופטיס ט נ), סיטן לדורות, זה רץ לדרוג את זה, וזה רץ להחנן את
 זה, (ט) בדברי ר' יוחנן, (טא) ור' ישע בן לקיש אמר זה טריד צויו של זה, וזה טריד
 צויו של זה, (טב) כיצד זה אסור את יום השבת, וזה אסור זה טריד צויו של זה, וזה טריד
 אוסר את החדר, וזה טרידיו, לכך נאמר ויתרוצצו, (טמ) שתי מלות הן, יותר
 ציוו: ותאמר אם בן למה זה אנכי. (טמ) ר' חגי בש"ג יצחק אמר מלמד שהיתה רבקה
 אמרו אומרת לנשים, כלום הניע לידכם כוה הצער בהריון ויאמרו לה לאו, ותאמר אם
 בן למה זה אנכי, מצטערת טבל הגשים: (טה) ד"א למה זה אנכי: למה לי ללדת שנים
 עשר בוה העיבור, זה בניהם, שנים עשר: ותליך לדירוש את ה'. לבקש רחמים על
 עיבوها: (טז) ע"א ויתרוצצו. לשון פריזה, כשהיתה רבקה עיר אל טקים מקודש
 בגין בית הבנשת ובית המדרש, היה (טז) מפרכים. יעקב יצא, והשהיתה עוברת

הערות ותקוניים:

ז' ז' ז'

חתירה. ופס כמתקס לבנייה מכ-סקציוני-גפטייה פסקו טונס דף קס"ג פ"ג מחר לט כמין חמילס
 חחת כמל ככבוד וטמעת מהינו סגולמר ויחסלן הלו וימתר לו וישמעת מהינו (ד"ב ל"ג י"ג), מכיו ויעתר
 העיר לאלטער נ"ט נמרני נוחין לחתירה עתירתו. ועל זה סגולמי נעלם ק"י טון סוף נילוטמי
 מאדרין פ"ג, וט"ל פ"ל, ונדרת רות פ"ס פ', וילמר לט טפע; ונמלמת דנרים פ', ותמלון, ז'
 חולם נגמרה סגדיין ק"ג פ"ה ליהול גלי מטוס רטב"י. מני לכתיב ויתסלן הלו. וימתר לט ז' וינחד ז'
 מינען ליש, מלמד טשכט פקנ"ט מהפרת נברע כדי לנקלן נזקונה לפני מדת כדין פ"ל. ז' וכחן דטיש'
 וימתר לט ומבחן כתיב ויעתר לט כך טמשתי טכל, וכטיר כנהון קרוי"ב נסטק כתיב ויתתר וכן טחיק
 בגמלול לעיל דף ק"ל פ"ג, ולפער נ"ב טביס נפי רטב"י פיס כתוב ויתתר, פין תום טנת ל"ק פ"ג
 ד"ס פנירים. עכ"ל, מולט למה וס נטעף ה' טכטוניות וגמלן טביס טחה מחרת נפי רטב"י. אלרי
 נאר לט רוחיס הפטיקט וירוקלמי ומכל מקום טסנרטוי חקשות נפל נגמר בוגני, וויל ויעתר לט
 ויתתר לט מלמת ט', ר"ל אדריכל מלת ויתתר נמקל כמו ויתתר, נפי טחותיות ג', וט' מחולטים טחות'
 טמות טח, וכן למורי נדריס רבב טס. ויתסלן הלו. ויטהר לט ויתתר לט, (כלמל ויטהר כו' כמו
 ויתתר) מלמד טביו מלבי כארת מסתמן לה חלוצה פלקט. ונכ"ז כרמלוי מטוכט טיבן אל מקרי ויעתר
 אלג' ויתתר, וטמעת טביו כדרני ספסיקט וסילוזלמי טון נפרצי קריין לחתירה עתירתו, וכן
 נגיד פמ"ג ובגדיל"ה פמ"ג מוגה נכוון ויתסלן ויתתר לט, נס נפסקו ונתחס נס ויתתר לו, ויתתר לו.
 (לה) כמו טקס. נכ"ז פלורנטן טבי כמו פעלהו חמדתו. (לו) מלמד טביס מהסלל. צ"ר טמ"ג, רות
 רבב פ". (לו) מירין צלה. נכ"ל וילקו טס. עילך מפרין לט כוה לט, ונגף לט פקנ"ט עיקד
 מזרין. כמנס זיונית צקצקן פ"י לרחס (גענקלטומטער) ופיין: פטיקט זוכו ונעשרה מ"ס.. (לח) טקס
 טימק חיינו פיס מהתר. עי' צ"ר נס ר' ל' מונם לך גאטל ורכישט פכיגט. (לט) כו' מהתכנים
 צפוך בוגן. בידיק נמכלן כתוב צבצדו רין וסיפה מעין טנירס. פלאון כי. רין פז' לילם (לוז כ' יט)
 חבל נדרטיס כניא נטלה רוז' וכן נפיזו. על הטעות כתוב וזיל נטעלו וסיגש לזמן כתטעטס כו' מתגאניס'
 פילד עד טבמס לט טבי. רז'יס זס לטעמת זס. (ט) כדרין ר' יוחנן. נכ"ל טס וילקוט רוז' ק"ז.
 (טא) ורטנאל מגר. טס. נכ"ז פלורנטן. נפשה דרני רבי, ר' יוחנן חמר, וויל כמו צלפאייט נכ"ז.
 (טב) צייד זס לטפלר. ט. טוח כופטה לרינו טוני' זל. (טג) צמי מלות כו' ויתתר גו'ו: כואט טיס טל'
 רגיט טוני' וכן בטני' כיפית נמדלת צ'ר טס דריש ויתרונט הילס מירכנת מסיתר ולייז' וטנווכס צכ"ה
 טיב מפרש רוז' כל חניר. וטכטינט. נכ"ז פלורנטן חפריס מלות ויתר גו'ו. ונחלת כאלט רוז' טס רוז'
 לוז' נמייה טכנית וטז' ינדל מט טטמורס פ"פ רוז' לטטטט זוק, ואלאט ויתרונט נכלו מולס כי לט' לאך פיאט'
 חכלית מהרת לאלט רוז' חילו וא' פית' בטז' מן ויתר גו'ו. (ט) ר' חגי נס ר' עתק. וכ"ס נכ"ז פלורנטן
 ונכ"ר היהל ר' יתקח חמר, וטטמורס ר' חגי טז' חמייט טס. (טה) ל"ה. צס. (טז) פ"ה ויתרונט נכלו מליאט.
 וטיכ' פראט רוז' וכן כטיה' כלה' נדרטיס וטני' נטוש; צין גטיל טפרכ' ל'ס, וכן דעת גאלטיג' ואטנס'
 זעין, רט' טפ'ם. רגטיטו רטטטו נטונ' רז'יס טטטט טטראט על פתוי פולס כו'. (טז) מפלכם. פין'

בראשית כה תולירות

לפני מקום שיקוץ, בנוון אשירה וע"ז, היה עשׂה פרט ליצאת: ותלך לדוחש את ה' לחהריב קרבן:

בג) ויאמר ה' לה. (מה) על ידי מלאך: שני נois בבטןך. (מט) קריין נois וכתיב נois, יוזד מתחלה באלאח... (נ) כמו צבאים, ומשמע נאים, זה מתגאה בוגר זה, וזה מתגאה בוגר זה: ד"א שני נאים. שאין לך באומות שאין שקיבלין מרות בישראל ועשה: ושני לאומנים טפעיך יפrido. (נ) א"ר ברכיה סיכון שנולד יעקב פהו: ושני לאומנים. כתוב ידו אוחות בעקב עשו, וסתן המיעים נפrido זה. מהו: ולאום מלואם יאמץ. (נא) כל זמן ישישראל בוגדלה, עשה בעבודות, דכתיב (נא) ותהי אדם עבדים לדוד (ט"ב ח י), וכל זמן שעשו בוגדלה, ישראל משועבדים, שנא' היו צראה לראש אויביה שלו (ליקס ה ה), ואומר ועבדת את אויביך (לכisis מה מה): ורב יעבד צער. (nb) יעבד קרי וכתיב יעבד, א"ר הונא אם זכה יעקב רב יעבד צער, ואם לאו יעבד חצער את הרב, ובה"א והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעלה צוארך (גילהות כו י):

בג) וימלאו יטיה ללהת. (נג) לעיבור תשעה: והנה תוטם בבטנה. (נד) תאומים קריין וכתיב תומים, לפי שייעקב בלבד היה תם ולא עשו, אבל בתמך כתיב תאומים (גילהות מה כו), **ששניותם צדיקים היו:**

כה) ויצא הראשון. (נה) למה יצא עשו בראשונה, כדי שיצא עשו כל טינופ חדפים, (נו) המשיל ר' אביהו משל, (נו) לשביר המיחץ שנכנס תקופה לשיטוף המיחץ, ואח"ב נבנש אדוניו: ד"א ויצא הראשון, (נה) לפי שנחל

הערות ותקוניים

פרק ערך פרכים ג'. (מה) עי' מלוך. נ"ר טס. (מט) קריין טיס וכתיב נois. עיין נרטות ל"ג פ"ג, פ"ז ילו ע"ז هل מקרי נois הול נois, ואטייר טס בגלוון סלי"ב נכל כספריס ותיוקnis כתיב נois וטקי' נois ומולו לפסניר פ"ג. ולעתה יט למוקן גנמלו פ"ג הול תקאי נois הול נois. וכמו ספריס לרניט יוזד מתחלף גהיל"ג ומתחמם גהיל"ג ומטעם גהיל"ג ורני' ט', ועיין מלך טו"ט מהטור ט'. וכן מלה נרט"י פ"ח גois נois כתיב כמו גהיל"ג. ונכ"י פלורנט רלהתי כני' קריין נois וכתיב גהיל"ג. (ג) כמו גהיל"ג גהיל"ג גהיל"ג (גוטט י"ג ח'), גהיל"ג (גילהות י' יט י"ד ב'), (לכisis כ"ט כ"ג). (נ) ה"ר גראליים. עיין הגדלה ט"ג. (נא) כל זמן טיטראל גנדולס. עיין ספריס מ"ב פ"ג ונרט"י טס. (נא) ותכי הולוס עגדיים להוד. גמגלה כתוב ויכי כל הולוס עגדיים להוד. (nb) יפנדה קריין וכתיב יענד. ר' ג כתיב חסר וו"ז וקוריאן סמלס הולו ט"ה מלחה. וועל הילכ נכל מלחמת ט' ורב יענד יפנדה חפה וו"ז כתיב וככל יענד גהורייתם לכותיים, ונגנ"ר טפ"ג ה"ר תוכה ה' אל יעדול, והם לול יענד, וכתוב גמל יפ"ז ס' ט' לחסר וו"ז כמיג ויט ה' למקהל ויט ה' למסורת, ה' אלס נגמאל יפנדה מ"ב נגנ"ה נגנ"ה ט' מאמור ט'. ורהייתו גט"י קדר"ק על החרול כתוב וז"ל ורב יענד דער ג' זכר פמלה מלחת ה' טפיו מורה פל פטוטל, וכטס סלני אטוטק וול גייל מי יענד ליה חנינו, כרב ליה גאער, לו גאנדר ליה הילכ, הול טיט ט' מעם גיילר, כי כרכ פטוטל כו"ה פלהזון הול גנדולס קהילן לטפק נאס, כמה חנימות שאקו מיט (חו"ג י"ג), מיס חנעה ה'ז (יטפ"ס ס"ז), וט"ז זה טלה חנמאל לטניין גנטולס טולט לטי טפמייס יפנוד ר' נ' ליה גאער, כתש טס' כימי' חז' וטפמייס יפנוד גאנדר ליה הילכ, כמה טאהו טיט גנטולס א', כי זוכ' טים' טים' אדר' יפנוד ליה גאנדר נפ"ק ק"ה פטוטל להטן, וככל יט' הילכ טוב טטחת ט"ל. ומיין גנט"ק מה טאניט' נטס כרב פלהרגנאל ודנריו ל Kohlris מילדי'ק ט"ז. (נג) געיטר האטה. עי' נ"ר נפלן מסרים וכלהן מלחיים, כי נחמל כתיב ויקי דעת להטה (גילהות ל"ח כ"ז) טלה מלחו ימיש כי ז' מיטס' ולדתש. רפ"י ט"ט. (נד) תלומיס קריין וכתיב תומיס. הין קרי וכתיב כלון רק תלומיס מסר כתיב וכחמל כתיב תלומיט מלון (טס) וכן נ"ר טס וילקום רמי ק"י נפלן כתיב תלומיס. וכלהן תלומיס, וכן מוגהן גנרט"י ט"ט, וכן טלה נס נ"ר פפ"כ. (נה) למס יול מטו גלהזונט כדי טיל טש כל קינוף קדמים. נ"ר וילקום כדי טיל טו ותאי מלויוטו מטו, ווילקום גאנדר פילקום פליו פיי סליחט. (ג) הסטילר, חנכו. נ"ר וילקום טס. (נו) טמיכר גאנדר. נ"ר וילקום טס גאנדר טרניפט, מולס טמיך סטינט מהמר האמרט גאנדר פלכינט נ"ר ותאי פיי פלכטן כלון, וטמיטי כתוב טי' גל"י טאט הילן זורק מיט על סנתרליים, וטפמל פרניטל יותר נכווה וכטה מלון פלנימלו טפי' מריחלו. ורביינו מוכיס סטמיט לתלה הילס והאיינ' לאטילר האטיחן. וגנ"י פלהרנט רלהתי בטטול גאנדר הילמי מטל גאנדר דאנגי' דעל מליחט לאטס' גאנדר ונתה כן על לטוניא. (נה) לטי אנטל פשכ"ז טטה רלהזון. זה ליה נמלט, כי גילקום רמי

בראשית כה חולדות

העהז שודא ראשון טן חעהזב, (נת) ובדי שיטרע סטנו הקב'ה שהוא ראשון ואחרון, דכתיב אני ה' ראשון ואת אחרונים אני הוא (יעיכ מיל 7): ע"א למה ראשון, (ס) טפה הראונה של יעקב היה, שכן א"ר יוסי להדי מתרנית שביל ט שחווא שם שתי מרגליות בשופרת, האחרונה היא יוצאת ראשונה; לך יצא יעקב אחר עשו: אדמוני; (סא) שהוא שופך דמים, (סב) יבא אדמוני ויפה עינים, ויפרע סטנו, דכתיב (סג) ויד את אדום שנים עשר אלף (מל'יס פ' ב), (סד) וכתוב אחד אומר שמונה עשר אלף (צ'ג חג, דל"ו י"ב), אלו אשר הבו יואב עם עבדי דוד, וכל ימי דוד לא היה מלך באדום אלא נציבים בלבד, שנא' (טה) ומלך אין באדום נצב מלך (מ"ל ככ מיל): כלו כארות שער. שלא היה בו מקום חלק: (סו) ע"א כלו כארות שער, זה"ד בעורן טן אדרי קיט (לימל' ב' ב'): ויקרא שמו עשו. על שם הנוף שיצא עשו כאיש בעל שער: (סז) ר"א עשו לשון עשב, שהיה דומה לבתמה שהיא אובלית עשב: ר"א שהיה מלך

שער כשרה שהוא מלאים עשבים: ר' עשו עשוי להיות שוא, ודתו שוא:
 ב') וآخر. בן יצא אחיו ידו אוחות בעקב עשו. למדר שפטשלת יעקב אחר פטשלתו
 של עשו: ויקרא שמו. (פח) הקב"ה קראו יעקב (סח) י' על שם וכל אשר
 נתן לו עשר עשרנו לך (נכלהית כה כב), י' על שם בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרים
 (דכיס י' כב) ק' על שם ק"ג ברכות שקיבל מאביה,תן נתן לך עד ברוך (נכלהית כו כח כט),
 טאה ושלש אותיות: חוץ טן אוריך אדור, אלו ק"ג אותיות של פסוק, המאה בגנדי. ק'
 של יעקב והג' בגנדי אמרו, ב' שנתרברך ע"י שתי אוחות: יצחק בן ששים שנה בילדת
 אותן. היה אברם בן ק"ס, וראה את יעקב אבינו בן ט"ז שנה ישב באهل, של תורה,
 (ע) אך פתחנו טוב ייחיל בני בניים (מעלי יג כב), לפי שוכחה אברם אבינו להנחייל
 דרך מצות וחקקים לבן בנו, לפיכך לא נפסקת טulos טבני בנייהם, שנאמר לא ימושו
 מפיך ומפי זרעך וגנו' טעה ועד עלם (ימע"ס ס' כט):
 כי) וינדרל הנערם. (עא) ר' פנחס בשם ר' לוי: אמר עשו יעקב חומים

הערות ותקוניים

בראשית כה. תולדות

(עב) לעצטנית זהדים שהז נדלין זה על נבזה, וכיון שודגדילו זה נתן ריזא זהה חזחיו, כך כל יין שנה לא היו ניכרין מעשיהם; כיון שודגדילו ניכרין מעשיהם זה איש תם, וזה איש יודע哉 : (ענ) איד אלעוזר ב"ר שמעון צרייך אדם להטפל בבנו להעטיק בתורה ובפטצות עד י"ג שנה, (עד) פיבן וαιילך צרייך שיאמר ברוח שפטרני מעונשו של זה : יידי עשו איש יודע哉 . בבית : ואיש שדה . בחוץ : ויעקב איש תם יושב אהלים . (עה) שני אהלים בית מדרשו של שם, ובית מדרשו של עבר, (עו) אמר חקבי'ת את פתחת באهلים, בזותך אשוב שבות בניך, דכתיב (עו) הנני شب (את) שבות אהלי יעקב ומשכנותיך . ארחים (ילמיס ל יט) :

בchap. ו' יראה ב' יצחק את עשו כי ציד בפיו. (עח) כי כל מה שהיה מצדיך היה מביאו לו לאכול: ורבקה אהבת את יעקב. שהיה שוטע לkolha; (עת) לא אמר מחרת את אלה אלא ואבדלה. אבל גות נוטת מחרזתך לא אגדתך יט' אהרבון;

אהבנה את יעקב אלא אהבתה, בכל יום ויום מתחפסת לו אהבה על אהבתו: ~
כט) ויזד יעקב נזיד. (פ) ובשל יעקב תבשילא, ולא פירש מה היה, כשהוא אוסר
למטה ללחם ונזיד עדים, למדנו שה התבשיל ההוא היו עדים, ומה היה
לו ליעקב אבינו לבשל עדים באותו יום, (פא) ארזי'ל באותו היום הלך אברם
אבטחו לבית עולמים, הלך יעקב לבשל עדים, דבר שמנחטיין בו את האבלים, (פב) ארזי'ל
טפני פה מנהטאין האבלים בבצים; לפי שכשם שאין פה לביצה שהיא עגולה, (פג) כך
אפשרה לאבל לדרבנות דברים, טנא' וידום אהרון (ויקרא י ג), ואומר ישב בדד וידום
(חילכה ג מה), וכשם שהביביצה מטלגת, כך המיטה גلغל הוא של עולם, דור הולך וחזר
בא (פד) ומתיילה היה מנהטין בעדים, לפי שאין לעדים פה, (פה) כמו לאפונים
ולפולים, ולשאר מני קטניות; ועוד שהוא עגול ומתגלגל: ויבא עשו מן השדה והוא
עיף: (פו) רבנן משוט ר' סיטון אמרו (פו) את מוציא אברם שהי קע"ה שנים, יצחק
ק"פ, אלא אלו ה' שנים שטנו הקב"ה מהיו של אברם למה, (פח) טפני שבא עשו מן
השדה באותו היום על נערה המאורסת כתיב הבא פן השדה, ובתיב התרם ואם בשדה, ימצא
דאיש את רגערה המאורסה (לכisis ככ ככ), וגם תרג את הנפש, כתיב הבא וזה עיף,
ובתיב התרם כי עיפה נפשי להזרנים (ימיה ל ה), וגם נגב, (פט) בתיב הבא ויבא,

העדות ותקוני

בראשית כה תולדות

ל) ויאמר עשה אל יעקב: הלעיטני נא. מה לשון הלעיטה; (צא) א"ר יצחק (צב) פאה פיו כנמל, אמר לו אפתח פי ואותה הלעיטני, והוא לשון משנה, דתנן אין אובסין את הגמל; אבל מלויתין אותו, (צג) בפס' שבת, כי כשרוצין ללכנת בדך מ מלא את הבطن שלו, נמל מأكلים כדי שתתהלך הרבה ימים ולא מאכל. (צג) ובז' מפורש בפס' שבת-פרק אחtron. איזה היא הלעיטה, ואיזה היא הטראה א"ר יהודה הטראה במקומות שאינה יכולה להחזר, הלעיטה במקומות יכולה להחזר, ור' חסידא אמר ידי ואידי. במקומות שאינה יכולה להחזר, הטראה בכלי, והלעיטה ביד, ואין לו דומה במקרא: דלא הלעיטני נא. לשון דברי לעו (ליוכו נ), והוא לשון הבלעה: מן האדום האדום: הם העדשים, ולמה שני פעמיים האדום האדום, מפני שהוא אדום, דכתיב אדמוני, ותבשילו אדום שאהב את העדשים, וארצו אדומה, (צד) דכתיב ארץ אדום (נמלג' ב ג), וגבוריו אדומים, דכתיב פנוי גבוריחו מאים (נמוס ב ז), דיקב"ה שהוא צח ואדום, [דכתיב דודי צח ואדום] (פס' ס יט), נפרע ממנה בלבוש צח נ' ב' צ' אדום, דכתיב מודיע אדום ללבושך (ישעיה טג ג) :

לא) ויאמר יעקב מכרה כיום ; מזו כיום ; טה היום הולך ונינו חורב . אפ' סבירתך
דב' לא יקניא קיימת ללא חרתה ובלא חזרה : ד"א כיום ; בפרטטיא : את בכורתך לוי ;
שאלה מה ראה יעקב אבינו לומר לעשו מכרה כיום את בכורתך לוי . תשובה לפ' שרואה
רשע ואמרה (צד) לעולם חייב האח לכבד את אחיו הבכור , וזה רשות אין ראוי לכבודו ,
אלא פנוי הבכורה , ליכנס ראשון וליטול פנה יפה ראשון . (צח) ורוצ'ל אמרו לפ' שלא
הוקם המשכן . עבדה מותרת בבכורות טשחוקם המשכן עבדה בכהנים . וכדי שלא
זהה עבדת הקרבנות נעשית ע"י רשע , לפיכך השתדל יעקב ליקח טנו הבכורה ,
רכתיב אם לא דם שנאת זדם ירדף (יסוקל נטה) ; וכי עשו שונא הדם היה , וזה לא
רשע רוצח היה , (צז) אלא ר' לוי בש"ר חטא בר' חנינה אמר זה דם מילה שכפר בה .
(צז) ר' לוי בשם ר' שמואל אמר זה דם הקרבנות שכפר בהן , שני' למזה זה לוי בכורה .
ס"א כי הבכורה שהבטיחה הקב"ה לאברהם , לזרע את הארץ הזאת (כלשיטת יג')
זהה לעשו ליטול פי שנים בארץ כנען , וקנאה אבינו יעקב טנו ; כי לא היה עשה
; פאמין שהקב"ה עתיד ליתן הארץ לזרע אברהם ; לפיכך מברחה בנזיד עדשים :
לב) ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות . כי , אחר כלבו אין עולם אחר : ולמה זה לי .
(צח) למזה לי לא אמר אלא למזה זה לי , כלומר אין לי חלק בהקב"ה שנקריא
זה אליו וגוזדו (שמות קו'ג) : בכורה . שכפר ולא היה חרשש אלא בדבר שלפניו , אבל

הערות ותקובים – **כפstickהו טס סעלס ליט.** (ז) **ולמר הקב"ה.** **פיין כפסיקתל טס בטלה מ'.** (חא) **ול"ר יחק ז' כב"ל** **פסיג יכול בזט ר' זעירו וכן נילקופ רמו קיט' וכפסיקתל ספקה לח קרבני דף ליט ע"ה וכפסיקתל רכתי** **ספקה לח קרבני פנ' חיל' יתק ז' לאפר, ופיין כפסיקתל טס נטענה מ' כתירוזי. כתנחותם פאמט' וgmt' פאמט פנירסן ר' יתק נ' זעירו וכן נילקופ ר' זעירו לפ' קיטס פנ' ר' יתק נ' זעירו.** (זב) **פנ' פיו כगמל.** **נ' ז' טס, ורט' טס טכ'ת.** (צג) **נמס טכ'ת:** **דף קל'ס ע"ב, ומונע נס כב'ל טס ע' :** **וכפסיקתלו טס, וכרכ'ט טכ'ת.** (צג) **וכן מסותט נמס טכ'ת.** **דף קל'ס ע"ב.** (צד) **לכתיינ' הילן פלוס.** **כגד' טס וילקופ דמו קיט' מונע לרהייס להדא טעיר טלה חז' (כרמ'ת ז' ז').** (צד) **לטלאט חיינ' טטה' :** **לכגד האחו. פיין כחוכות ק'ג ט'ל.** (זה) **ורוח'ל מהר'.** **זנחות קיט' ע"ב וכ'ל פמ'ג ונמ'ר'** **סיד ורט' טכ'ת.** (צז) **וללה ר' לוי נצ'ל מהר' נר מיינ'.** **כב'ל טס'ג וילקופ דמו קיט' מונע סמלה'** **ט'ל מהר' נר מגילה'.** (צז) **ר' לוי בט'ר זמורן.** **כב'ל וילקופ טס הני' ר' זמורן.** **נר מהן פאל' נ' :** **ג' זנ'ס.** (צח) **נמה ל' נ' מהר'.** **כ'ל וילקופ טס, ופיין ג'ג פ'ג.**

בראשית כה ב' תולדות

124

לן) ויאמר יעקב השבעה לי כו. לפיך הילך אל ארץ מפני יעקב אחיו, מפני השבעה שנשבע לו:

לך) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך. (צט) ר' לך אמר יצא טעולמו: ויבנו עשו את הבכורה. את (ק) לרבות תחיית המתים, שביהם נם תחיית המתים. ויש אומרים מן האדם האdots הזה, כי גם זוהבים שאל לו עשו בטבירות הבכורה, כי בתבשיל בלבד לא היה נתן לו, ומה שכחוב ויאכל וישת ריבט טאחים נתן לו המטען האובילו והש��הו, ויבנו עשו את הבכורה, מיד ויהי רעב בארץ: (בו) א) ויהי רעב בארץ. לפ"ז, שמית אברהם אבינו בא רעב לעלם, כי מפני הרעה נאסף הצדיק: מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. כי אותו היה על גסין לרדת מצרים וזה לא בא על נסין, אלא להודיע כי מפני הרעב נאסף הצדיק מן העולם:

ב) וירא אליו ה'. ויאמר אל חרד מצידימה שכן בארץ אשר אומר אליך. (א) שכן שכונה. (ב) ד"א עשה שכונה. בארץ ורע וגטו אילנות:

ג) גור. בארץ הואת. (ג) א"ר הוושעיא אמר לו הקב"ה אתה עולת תמייה, מה עולה יוצאה חוץ לקלעים נפלה, אף אתה אמור לצאת חוצה לארץ: ד"א גור בארץ זאת, לפי שהיה יצחק הולך סמוקם למקום בכך אמר גור: ואתי עסך. להושיעך מן האויבים: ואברך. במזונות: הארץות האל. (ד) הקשות שהיו האומות חוקות: (ה) ד"א האל. טקצתן אבל לעתיד לבא את השאר, שני' יורד מים עד ים וטנהר עד אפסי ארץ (מלחים מג ח):

ד) והתרבו בורעך כל גוי הארץות, בשם שאמר לאברהם כך. אמר ליצחק, שבוכות ישראל העולם עומד כדי שייעסקו בתורה, (ו) שני' אם לא בריתוי יומם ולילה, הקות שמים הארץ לא שמות (ימmis לגכו), והברית זו תורה, שני' זוגנית בלילה יומם ולילה (ימוטט מג ח):

ה) יעקב אשר שמע אברהם בקהל. שאמרתי לך לך פארץ וטולדהך (נכחות יכ ח): וישמר טשורתך. (ז) עשה טשורת למשורתך, (ח) שצויתי לאדם הראשון על ע"ז, והוא ביטל את צלמי אביו: מצותך: דבתיibi כי דעתך לטען אשר יצזה את בניו ואת ביתו אחריו. ושמרו דרך ה' לעשות צדקה וטשפט (עס יט יט): ד"א מצותך. (ט) אלו זה מצות שנצטו בנני נח ע"ז ונ"ע וש"ד ונול ואברמן החיה ודינין וברכתה. בדמפורש לעיל על וייצו ה' אלהים על האדם (נכחות ג טו): חקוק. אלו י"ג בריתות של טילה חוק. ברית ח' יטם, וחוק ברית טקנת בפק, וחוק ברית יליד בית, יש נימול לשטוננה ויש נימול ליום אחד (י') כדרטפורש לעיל: ומניין שהטילה

הערות ותקוניים

(צט) ר' לוי מהר. ב"ר טס. (ק) מה לרעת תמיית סטמיס. ב"ל וילקום טס ופסיקתך רנתי פ"ג. (כא) ו"ה כי נס זוגנים צהיל ל' טו. זה סגנון צטעו נגןון חיל"ה צפפלו טס דוד על סטורס לכ"ל פ"ג וז"ל ונס מסתמי אלתוניס וכמה מלמרי רוז' נרלה טיענק ל' נתן לטענו הלאה עדשים חמאס מליחתי כספיקתך צמראהן צל רצית מזוויה ז'ל עלי נחלתית סמות נחלתית י'ל (טלט לטפסה הילג פל ויקרכו ומליך) טכוב וצל מן סלולים כלודוס ה'ס נס זוגניים מהוים צל ל' טז נמיה' פנטרה כ' וסוח סמלמר טפסונית.

[בו] (א) צנן טבונת. ב"ר פס"ז וילקום רמו ק"ט, ור'ל צנן חמר ויז' כתיב: (ב) ד"ה טבה טטסה.

ב"ר וילקום טס וטוח טס נסתהלו ויהי' מונך ל"ל טבן ה'ת נטה' נלהן, וטבונת טס בטנטה נלהן, מלגה סיטוב וכטבונה מהטוטיס. (ג) ה"ר טטוטה: ב"ר פס"ל עילקום טס וכטמיים טס פטומל ורט"י טפ"ת פסוק כ' - (ד) טקנות: ב"ר פס' כמל"ה וחת טויל' נלהן נקט (יחזקאל י"ז י"ג) ור'ל טף כהלוות לפל יטניפס פעיס וקedis לך התחננס כי הלי הצעזס לפניך, ועי' יגנות כ"ט פ"ל (ה) ד"ק הילן מקחן. ב"ר מזוחר מה' לה נלהר טה' הילג הילג, נומר מקחן מלי טמן לך, ור'ל מכתב חסר ס' לטאות טל טמיות. (ו) טה מרמר וירד מים. בטאים מן לטאות ליתוך נמלות. (ו) טנו' חס' לה נריה' וכטנית ז' טורה. ט' פטחים ט' נ' נטיפות', וכטמ' ב' פטיפ' ל' פטיפ' ל' טס נ' (ז) טבה משמרות נמטתתי.

יגנות כ"ט פ"ל. (ח) טוית' להלט סלה'ן נל פ"ז. פין ספיקתך ספקה נמלות סלה'ן וכטמ' ב' טפי'ן לטיל נריה' נ' טפה'ה מ'ל. (ט) ט' נ' מגנות. ט' נ' נסיקתך וכטמ' ו. (ט) הט' י' נ' נריה'ות.

פין לך י' ז' נ' ונסטרה ו'. (ו) כטמורת נעל. לך י' ז' י' ג'.

בראשית כ' תלדות

נקראות חזק. שנאמר אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. וועמידה ליעקב לחוק (ל' ט' ז') : ותודותי. שהיה טורה חטאיהם בדרכם. שנאמר (יא) ויקרא אברהם בשם זה. אל עולם (גָּלְפִּית כֶּלֶב ג') : ד"א ותורותי. תורה הציווים. ותורת הדעת. בעניין שגא' באיוב. אם נפתח לבך על אשא (ח' י' ט'). אם אראה אור כי יהל (ט' ט' כ') אם אראה אובד מבליך בוש (ט' ט' י' ק). אם הניפוח על יתרום ידי (ט' ט' כ' ק), אם כחה אכלתי בלי כסוף (ט' ט' ג'), אם לא בכחך לקשה יום ענמה נפשי לאביוון (ט' ל' כ' ק); וישב יצחק בגרד. רכתיב נור הארץ. וישב יצחק במקום שיישב אביו; וישאלך אנשי המקום לשאלו: (יב) כמו בשבייל אשתו, לו שאלה, אבל לא לשאלו: .. ויאמר אחותי הוא. בדרך אביו, אבל הפרש היה בין טעה אברהם לטענה יצחק, כי אברהם בכוונה למקומן נלקחה שרה, אבל ביצחק לא נלקחה רבקה כלל, כי למודים היו טן אברהם, שאמר המלך לאביהם לך (יג) השב (את) אשת האיש כי נביא הוא (גלהת כ' ז'), נביא הוא טruk למד (יד) אככני בא לעיר. על עסקי אכילה ושתייה שואلين אותו, או על עסקי אשתו ואחותו שואلين אותו, לפיכך לא נלקחה רבקה עתה לאalter עד שנתברר לו הדבר מדעתו לשאלו. היא: .. ז' יהי כי ארכו לו שם הימים. יש אומרים אריכות הימים. .. וו"א ימי הקץ שהימים

ארוכים, והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו: ט) וַיָּקֹרֶא אֲבִימְלָךְ לֵיצָחָק. לְדֹעַת עַל טָה אָמַר אֲחוֹתִ הִיא: ט) (טו) וַיֹּאמֶר אֲבִימְלָךְ טָה וְאֵת עַשְׂתָּה לְנוּ בְּמַעַט שְׁכָב אֶחָד הָעַם אֶת אַשְׁתָּה. (טו) טה אחד, המזוהה שבעם הוא המלך: והבאת עליינו אשם. שהאשם בא על מעילת השונן, אבל באברהם כתיב כי הבאת עלי ועל ממלכתו חטא הנזולות (נרגשית כט), כי באברהם פשע, דכתיב וישלח אביסלך מלך נורר ויקח את שרה. (פס סס כט), אבל רבקה לא לקחה לאלתר, והיה בדעתו לשך אליה בדרך המלבות, והוא שונג בדבר, כי בחוקת פנוייה היה משך עלייה, וכך נאמר אשם: יא) וַיֹּצֹר אֲבִיסְלָךְ אֶת כָּל הָעַם לְאַטְרָה הַנוּגָע בְּאִישׁ הַזֶּה. לשום היוזק בעולם, כמו אל תגעו במשיחי ולנביائي אל תרעעו (לכ"ט טז כט): יב) וַיַּזְרַע יצחק בארץ ההוא. (יז) א"ר חלבו אעפ' שהארץ הייתה קשה: וימצא בשנה ההוא מאה שערים. (יח) אעפ' שהשנה הייתה שנת רעבון. כל שכן בארץ טוביה ובשנה טובה: מאה שערים. (יט) על חד בשיעורו מצא מאה, (כ) וסתני טה מדדו אותה, מפני המעשרות, שכן מצינו באברהם, דכתיב ויתן לך עשר מכל (נכלה יד כ), וביעקב כתיב עשר עשרנו לך (פס כה כט), וביצחק מצינו יברכו ה' תיכת למעשרות ברכה, וכן הוא אומר ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארוכות השיטים והריקותיכם ברכה עד בליך די (מלכי ג'):

רעות ותקוניים

(יא) וַיָּקֹרֶת הַנְּלָס נִמְסֵךְ, וְכִ"טּ נִכְיָה פְּלַחֲרָעָן, וְכִמְקָלָה כְּתוֹב וַיָּקֹרֶת טַס נִצְסֵט טַ. (יב) כְּמוֹ נִצְנִיל הַדְּבָר. וְכֵן רְסֵבָר כְּתָב לְהַקְמָה עַל חַמְלָוָה, כְּמוֹ חַמְלָיו לְיָחִיא כְּבוֹד, וְכִרְאָבָעָט. כְּתָב לְהַקְמָה בְּגַנְוֹר הַדְּבָר כְּמוֹ סִן יְהֻמְרוֹ לְיָ. (יג) אַשְׁבָּב הַתְּחִתָּה כְּתוֹב. מִלְתָּה לְהַתְּסִגְלָתִי כִּי נִקְרָא לְיִתְחָ. וְכֵן נִכְיָה פְּלַחֲרָעָן מוֹבָא נִגְכּוֹן כְּלִי מִלְתָּה הַתְּ. (יד) הַכְּסָפִי כְּנָה נְעִירָה. כְּנָה קַמְחוֹ זְבָב פְּתַח, וְמוֹנוֹת. לְפִילָּזָם (וַיָּלַל כְּיָזָב). (טו) וַיָּהִימָּלֵךְ. נִכְיָה לְפִיכְנוֹ כְּתוֹב וַיָּהִימָּלֵךְ לִיְמָקָם וּמִקְתָּה כְּמַלְךָ "לִיְמָקָם" וְגַס נִכְיָה פְּלַחֲרָעָן לִיתְחָ. (טז) מִס הַחְדָּה כְּמִיחָד שְׂנָפֵס, טָהָר כְּמַלְךָ, וְכֵן נִתְלָגָס הַוְּגָלָט דְּמִיחָד צְמַחְוֹ וְכִינְעָט מַלְכָו דְּמִיחָד צְמַחְוֹ, וְנִירּוּצְלָמִים טַס חַד מְלִיחָה, יְתָה תְּקִין טַז לְחַד בְּלָבָא, וְכֵן רְקָעָה שְׁכָחָת כְּתָב וּזְאָל הַחָד לְטָס כְּמִיחָד נִטְס זֶה כְּמַלְךָ, וְעַיְן בְּנָעַל לְמָוִרִיס, וְעַיְן בְּנָתָס שְׂסָה מַס שְׂסָה רִיךְ נִזְקָה. נִסְרָת הַחְד הַס טָהָר נִתְחָד כְּמִיחָד לוֹ צְמִינָות זְהָס שְׁמָחָיו נִתְחָד כְּמִיס. (יז) הַדָּר חַלְנוֹ. בְּיַר פְּסָד, יְלָקָם רַמְזָה קִיְּחָה, וְרַטְבָּס פְּסָהָת, וְכִיְּשָׁי פְּלַחֲרָעָן חַמְרִים כְּמָלוֹת, הַדָּר חַלְט הַעֲשָׂרָה טְהָרָה כִּיְמָכָה. (יח) הַפְּס טְהָרָה סְבִיבָה טְהָרָה רַעֲנוֹן, וְכֵן פְּנִיָּה רְסָבָה פְּסָהָת וּזְאָל הַפְּס טְהָרָה כְּתָקָבָה טְהָרָה שְׁנִית רַעֲנוֹן, וְכֵן פְּנִיָּה כְּרַתְכָּבָה. (יט) עַל הַדָּבָר נִמְשָׁרוּ מִתְּהַמְּסָדָה. וְכֵן נִתְמָה עַל הַדָּבָר נִדְבָּרָה, נִמְיָן רְסָבָה טְהָרָה כְּמָכָה לְחוֹיָה נִפְזָה וְעַזְתָּה עַל הַחָתָה טְהָרָה מְהָס, וְכֵן בְּיַר וְיַלְקָם טַס מִלְמָד טְהָרָה מִידָּוָה חַוָּחָ וְשְׁאָחָה תְּהָבָה. (כ) וְמַסְנֵי מַתְדָּוָה לוֹטָה אַסְנִי הַמְּשָׁלָרוֹת: בְּיַר טַס, וְרְקָעָה פְּסָהָת, וְרַנְיוֹטָה מַוְנִיס זָלָה.

בראשית כו חולדות

126

ג) וַיָּגַדְלֶה הָאִישׁ וַיָּלֶךְ הָלֶךְ וַיָּגַדְלֶה עַד כִּי נֶדֶל מֵאָרֶב. (כא) ג' נְדוֹלִים, (כב) שְׂדוֹז
אָוּמָרִים וּבְלִפְרוֹזָתוֹ שֶׁל יִצְחָק וְלֹא כְּסַפְתָּו וְזַהֲבָה שֶׁל אַבִּימְלָךְ:
ד) וַיְהִי לֹא מִקְנָה צָאן וּמִקְנָה בָּקָר וּמִקְנָה רְבָה. (כג) אֶלְוָן הַעֲבָרִים וְהַשְּׁפָחוֹת:
וַיָּקְנָאוּ אָוֹתוֹ פְּלַשְׁתִּים. (כד) הִיאַתְהָן הַקְנָאתָה וְהַתְאָוָה, הַכְבּוֹד מִצְיָאָן
אֶת הָאָדָם סִן הָעוֹלָם:

טו) וּבְלִכְבָּרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ תְּבוּ סְתִּמּוֹת פְּלַשְׁתִּים. מִפְנֵי הַקְנָאתָה:

טט) וַיֹּאמֶר אַבִּימְלָךְ אֶל יִצְחָק לְךָ סְעַפְתָּו כִּי עַצְמָת סְמֻנוּ מֵאָרֶב. וְלֹתְלֵן הוּא אוֹמֵר
לְאָבָיו, הַנָּה אָרִצִּי לְפָנֶיךָ כָּטוֹב בְּעִינֶיךָ שֶׁבָּ, (גְּלָאִית כ' טו), וּבְאָן אוֹמֵר
לְךָ טְעַמְתָּו, (כח) הַוָּא שָׁאוֹרְלָא רְשָׁעִים אָוּמָרִים הַרְבָּה וְאַפִּי מַעַט אֵין עֲשֵׁין:
י) וַיָּלֶךְ מִשְׁמֶן יִצְחָק. הַרְחִיק עַצְמוֹ סִן הַמְּחַלּוֹקָת וּבָהָא לְךָ מִנְגָּד לְאִישׁ כְּסִיל (מְפָלִי י' י):

יח) וַיִּשְׁבַּע יִצְחָק וַיַּחֲפַר אֶת בָּאוֹת הַמִּים. (ט) מִיעּוֹת בָּאוֹת שְׁתִים:

יטט) וַיַּחֲפַרְוּ עֲבָדִי יִצְחָק בְּנָהָל וַיָּמָצָא שֵׁם בָּאָרֶב סִים חַיִים:

כא) וַיַּחֲפַרְוּ בָּאָר אַחֲרָת וַיָּרִיבוּ נִמְמָה עַלְיהָ: (הַי' ה') (כז) כָּנְדֵר הַי' חַטְפֵשׁ
תּוֹרָה שְׁנָקְרָאוּ בָּאָר סִים חַיִים:

כג) וַיַּעַל מִשְׁמֶן בָּאָר שְׁבָע. מָקוֹם שָׁאָמֵר לוֹ הַקְּבָ"ה לְךָ לְךָ אֶל אֶרְזַה הַמִּוֹּרִיה (גְּלָאִית ככ' כ):
כד) וַיַּרְא אֶלְיוֹ הַי' בְּלִילָה הַזֹּא. מָקוֹם טוֹמָן לְחוֹזָן: אֶל תִּירָא. שְׁחִיה מִתְיִירָא
שְׁחַתְהִילָּוּ הָאָוֹתָה לְקָנָאותָ בָּו, בְּעַבְורָא בָּרְהָם עֲבָדִי שְׁשָׁמָעַ לְקָלָי,
כְּשָׁאָמָרָתִי לְךָ לְךָ אֶל אֶרְזַה הַמִּוֹּרִיה, וְלֹא הַהְדֵר אַחֲרָ פְּדוֹתִי:

כה) וַיַּבְנֵן שֵׁם מִזְבֵּחַ (כח) וַיַּטְשֵׁם אֶהָלוֹ בְּקָבָעָ טְקַבָּם לְאַهֲלָה שֵׁל רַבְּקָה:

טט) וַיַּאֲבִימְלָךְ הָלֶךְ אֶלְיוֹ מִגְּרָר. (כט) מְנוּרָ בְּבָשָׂרוֹ, כְּלִימָר שְׁחִיה כְּגָרָד עַצְמָה
הַצְּרִעתָ שְׁעָלוּ בְּוֹ צְמָחִים: וְאַחֲוֹתָ מְרַעָּהוּ. (ל) הַתְּרוֹנוֹת סְפָרִישׁ וְסִיעַת
רְחִפוֹת. ר' יְהוָה אָמֵר אַחֲתָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל מְרַעָּהוּ, בְּפָנָיו וַיִּתְגַּנֵּה לְמְרַעָּהוּ (זְוִיכָּרִים טו' נג')
וּפִיכָּל שֶׁר צְבָאוּ. לְלִמְדָךְ שֶׁהָא הִיא אַבִּימְלָךְ שְׁחִיה, בִּימֵי אָבָרָהָם, כִּי הַנָּה אָמֵר
וּפִיכָּל שֶׁר צְבָאוּ, וְשֵׁם אָוּמֵר וּפִיכָּל שֶׁר צְבָאוּ (גְּלָאִית כל' כ), הַוָּא שָׁאָמֵר דָּוד,
וְאוֹבֵדִי חַיִים עַצְמוֹ (תְּכִלִּים לח' כ):

כו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם יִצְחָק מִדּוֹעַ בְּאַתֶּם אֱלֵי. לֹא הַחֲנִיפָם בְּדָבָרִים, אֶלְוָן בְּדָבָרִי תּוֹכְחוֹת
אָמֵר לוּ, (ל) כָּמוֹ שְׁנָא' בָּאָבָרָהָם וְזָכָחָ אָבָרָהָם אֶת אַבִּימְלָךְ (גְּלָאִית כל' כ),
שְׁפָתוֹן תּוֹכְחוֹת בָּאָה הַאֲהָבָה:

כט) וַיֹּאמְרוּ רְאֵה רָאֵינוּ. (לא) רָאִינוּ מְעַשֵּׂיךְ, רָאִינוּ מְעַשָּׂה אַבִיךְ, אֲשֶׁרְיוּ לְבָנָן שְׁפָטָלָא
מָקוֹם אָבּוֹתָיו: תָּהִי נָא אֱלֹהָ בְּגִנּוֹתֵינוּ. כָּמוֹ שְׁחִיתָה בֵּין אָבּוֹתֵינוּ,
לְפִי שְׁהַזְּרָךְ לְמִדְרָעָל אָבָרָהָם, אָמֵר נִמְמָה עַל אָבָיו, וְאָמֵר אָבּוֹתֵינוּ כִּי אָמֵר בְּגִנּוֹתֵינוּ
וּבְיִנְךְ: בְּגִנּוֹתֵינוּ. אֶלְוָן שְׁמָתוֹ. בְּגִנּוֹנוּ וּבְיִנְךְ, אֶלְוָן הַחַיִים:

הַעֲרוֹת וְחַקּוֹנִים

כט' ג' גְּלָאִית ה' ה' ג', וְפָטָט גְּלָאִית נ' ה', וְשְׁמִינִית גְּלָאִית נ' ג' פ' י'ב', וְפְמִיקָאָל סְפָטָקָה
סְפָטָר חַפְטָר ד' ג' פ' י'ג'. (כא) ג' נְדוֹלִים. ר' לִיל צְלָמָה פְּעָמִים כְּתִיכְנָה גְּדוֹלָן כְּפָסָוק סְזָה, וְגְכָי' פְּלָמָעָקָן
ג' נְדוֹלִים נְפָסָק וְכְנָהָל נְמָמִים מְזִבְּצִים, גְּדוֹלָן גְּטוֹתָה, גְּדוֹלָן גְּטָס, עַד שְׁסִיוּ טְפָרִיס וְגָלְפָטְתָה צ' .
(כט) טְסָא לְוָמְלִיס. גְּכָי' סְסָס מוֹנָה וְסְסָס ר' חַיִין, וְנִילְקָומָה חַסְרָס סְסָס כְּלָמָלָל, וְכָנוּ מוֹנָה כְּדָס' עַט' א'.
(כג) חַלְלָס סְמָנְלִיס וְסְמָנְחָות. וְכָנוּ כְּנִילְעָז' וְפְנָלְס, עַכְדִּים וְסְפָטָה טְפָנְזָוָו וְכָנוּ טְולָר סְסָס ה'
סְסָס כְּמוֹ סְטָלָה פְּכָלָא וְעַפְיָן גְּדַלָּה סְסָס דְּלִיקָּל חַיְסָה מְלָמָד וְעַנְדָס כְּתִיכְנָה הַלְּזָס סְסָס עַט' ג'א'.
(כט) סְיִיט דְּחַקְנָה. חַנּוֹת פ'ג'. (כח) פָּאָל צְהָמָה רְזִיל. מְלִיס כְּיָה פ'ג'. (כו) מִיעּוֹס נְמָרָזָת סְטָטָס. פַּע' ג'א'
סְסָס כְּמָס נְמָלָז חַפְטָר כְּפָר כּו'. (כז) כָּנְגָל ס' חַמְמָא תּוֹרָה. טְוָה דְּמָיִי לְכָנָקָן גְּבָנָל סְסָס. (כח) וַיַּטְשֵׁם סְסָס הַסְּלָאָל.
לְפִיכָּל נְמָשָׁת חַלְלָה וְמוֹנָה לְנִטְוֹן גְּכָי' פְּלָמָעָקָן. (כט) מְנָדָר נְגָטָר. גְּכָי' וְיִלְקָומָה סְסָס, וְגְכָי' סְסָס פְּיִיס כְּסָלָאָן
לְסְתָנָה צָה, נְרָהָת סְפָטָס לְסְפָטָס כְּתִיכְנָה לְסְתָנָה. טְסָס נְמָרָזָת סְטָטָס. (ל) סְתָנָה
מְפָסָס וְסְעַת רְחָמוֹסִי. כּוֹנוּמוֹ לְתִיְלָה שְׁתָרָנָס וְסְעַת מְרָחָמוֹסִי, וְטְוָה נִסְתָּה רְעַת ר' חַמְמָא נְכָלָר סְסָס, וְכָנוּ
כְּנִילְעָז' פ'ג' פְּטָט וְגְנַמְטָס. (ל) כָּטָט גְּנַמְמָל נְחַנְלָס כ' . פְּיִין סְפָרִי לְנִרְיָס פְּמָקָה כ' . (לא) לְחַטָּא
מְפָקָה

בראשית בז' תולדות

(ט) אם תעשה עבנו רעה וכך לא נגענו. דכתיב הגען באיש הזה ופואשנו: רק טוב. (לב) רק מיעוט, מלבד שלא עשה עמו טובות שלמה שאמר לו לך טענו כי עצמת טענו פאד: אתה עתה ברוח ה'. שטוצילה אתה בכ"ט בין עבנו ובין זולתינו:

לו) וייעש להם משטה, וזה אתה ה' חנני והקימני ואשלמה להם (חכמים מה יט), שכבר אמר דור אם נמלתי שלמי רע (פס ז), אלא אשלמה להם טובות: לא) וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו. חזדו שבועת אברהם אבינו: וילכו מאחו בשלום. הם אמרו ונשלחן בשלום, והוא אמר להם בשלום: (לב) ויהי בעת ההוא יבוא עבدي יצחק יניזז לו על אדוז הבאר אשר חפר. זה הבאר שבתו לטעלה ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצא שם בארץ מים חיים: לנו) ויקרא אותה שבעה. על שם השבועה שנשבעו:

לך) ויהי עשו בן ארבעים שנה. (לג) דכתיב כי היה רביעה שראה דניאל ולא זכר שמה, והיא טשניה טן כל חיota (ליחל ז), הוא דמות העיר, ולפי שהיה משוקע לא זכר שמה דניאל והוא מלכות אדום * שנמשלה כחויר, שנא' יברטמנה חוויר פעיר (חכמים ט ז), (לד) ולמה נמשלה מלכות אדום לחוויר, אלא מהו חוויר פפשע טפחו בשעת שהוא רובען, ככלומר ראו שהוא טהור, כי מפריט פרסה הוא (ויקרא יט ז), והכל אומר והוא נרה לא יגר טמא הוא (פס ז), כך מלכות אדום היהשעה גוזלת וחומסת ומפורת טעותה, ככלומר שהוא חסדים, ועליז הבתו אומר וחסיד לאומות הארץ (מטלי יד הל), שהוא מעשה אבירם עשו הרשות, שככל הימים היה מציד נשיא האנשי ומענה אותן, וכיון שהגיעו לאربعים שנה, רצה לדמותו עצמו ליצחק אבצ, שכשם שנשא יצחק אביוasha למ' שנה, בן נם הוא נשאasha למ' שנה, אבל לא הויאיל כלום, (לה) לפי שככל עופ לטיינו ישכון ובן אדם לדומה לו: ויהיasha את יהודית בת בארי החתני ואת בשמת בת אילון החתני. נשים שטאטם אברהם, דכתיב לא תקהasha לבני מבנות הבנען (נלהקית כד נ), יהודית ובשתת, שטוטיתן נאין ומעשיהם בעורין:

לה) ותהיין מרת רוח. ליצחק תבלה, ואחר כן לרבקה, (לו) שהוא בן קדושים ומקפיד על ע"ז:

(בז) א) ויהי כי זkan יצחק ותבהין עיניו מראות. מלבד שהבעם מסלק את המאוד, דכתיב ותהיין מרת רוח ליצחק לרבקה, העיקר ליצחק, מה כתיב בתה' יודה כי זkan יצחק ותבהין עיניו, (א) א"ר חנינא בר פפא לממה כהן עיניו של יצחק, כדי לברך את יעקב: דיא ויהי כי זkan יצחק ותבהין עיניו. (ב) א"ר יוסף ב"ר סיפמן (ג) אברהם אבינו תבע זקנה, אמר לפניו רבש"ע אב ובן יהיו נגנטין במקומות שאין אדם ידע למ"י מכבד עטריהם בזקנה, כדי להבחין בין אב לבן, אל הקב"ה חידך דבר טוב תבעת ספק אני מתחיל, דכתיב ואברהם זkan בא בימיים (פס כד ה). יצחק אבינו תבע יסוריין, אמר לפניו רבש"ע אדם מת שלא יסוריין סdot הדרין מנוחה בגנו, מתחש שאתת מביא עליו יסוריין מתרקרים עונתיו, אל הקב"ה היה אתה תבלה, דכתיב *

*) יאל מלכות חמץ עעל הנלה סיפה הגוזם פגוע מחיי

ה. הערות ותקוניים

מפני. נ"ל וילקוט סס; ותקי' פס' ג, וכט"ז חכמי לנו פול דכני רצען פוג'ס זל. (לב) רק מישוף. נ"ל וילקוט סס. (לג) לכפיק' כי מוש. פיו נ"ל ריש פס' ג, ויקי' פ"ג, זו"ט מאוחר פ', וילקוט רמו קי"ג, וטמלה פיז'ט טפוייס. (לד) ולמה אמרתך לאחיו. סס וחדל"ג פל"ז וט"ט מס' ח. (לה) נמי כלל טופ. נמייס יטטן ונין מדת לזרום לו. נ"ל וילקוט רמו קי"ג טנוו כל שרגן ממייט יטכון, וכן אוכף כלטוג סזה גנמלה נ"ק ז"נ מ"ג וכחינו סס חכמי סתומס' לון זס מקדרן גכל פה"ך וטמלה נספער נן סילט נ"ט ז. וכן סלטך ותרומתך ובין מדינס טזיניך. (לו) עסיפס צו קהוטיס. נ"ל סס וילקוט רמו קי"ג.

(בז) (א) אל מינוך נר פסל. נ"ל ספ"ק ילקוט רמו ק"ד, וונכ"י פלמאנק פג'י ה"ר חמוץ נר מגינט. (ב) ג"ל יוסי נר פימונ. ג"ל יוסי סס נמי. ג"ל יסוד נר פימון, וכט"ז פלמאנק ה"ר יוסי נר. (ג) הונרכט מניט חנפ' זקאג. טין' כ"ט פ"ז ע"ג, ומילדרין קי' מ"ג. (ד) יומק תנפ' יסוריין.

בראשית בז' תולדות

וזה כי זקן יצחק ותבנין עיניו מראות... (ח) יעקב תבע חוליה אמר לפני רבשע
אדם שת בלא חוליה לאינו מחשב את בניו, מחויך שהוא חוליה שניים ושלשה ימים והוא
מיישב בדעתו ומחשב את בניו, אמר לו הקב"ה היה אתה תחלה, ה'ד ויאמר ליזט
הנה אביך חוליה (כלהיט מה ט) : ותבנין עיניך מראות. ותבנין העינים, (ו) שבן נקראו
הعينים לשון נקבה : ותבנין עיניך מראות. (ז) א"ר אלעזר בן עזריא מראות ברעתנו
של עשו הרשע : (ח) ד"א מראות. על עסוק שראה השכינה בשעת העקידה, לפיקד
בעת זגתו כהו עיניו : ויראה את עשו בנו גדול. (ט) וכן רבקה קראה אותו גוזל,
דכתיב בנה הנדר, אבל הקב"ה קראו קטן, שנא' הנה קטן נתניד בנויים בזוי אתה
פادر (עוכדיה ט ג), אבל לכשידיה מפלתו כחוב וטבה גודל בארץ אדום (ימיס לד ו),
(י) א"ר ברכיה (יא) לקיביל תורה סכינא : ויאמר אליו בני ויאמר אליו הגני. (יב) הה'ד
כי יתגונן קולו אל תאמין בו כי שבע תועבות לבבו (מפל לי כו כב), (יג) תועבה אחת
היא הבשפנות ובها שבע תועבות, דכתיב לא ימצא לך ונור קוסם כספים מעונן ומגנש
ומכשוף וחויבר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל הפתחים (דנניש יט י. יט), שבע
תועבות מעשר הרי שבעים :

ב) ויאמר הגה נא זקנתי. (יד) כיון שהגיעה אדם לזכנה יdag טן הפטיתה : לא ידעתי ים מותי, (טו) שבעה דברים נעלמים טן האדם הפטיטה, שנאמר (טו) כי לא ידע האדם את עתונ (קלהט ס' יג) ומה בלב חברו, שנא' אני ה' חוקר לב (ימיה ז' י), ועומק הדין, שנא' כי המשפט לאלהים הוא (לנלייס ז' ז), וולד שבתמי אישא, דכתיב כאשר איןך יודע מה דרך הרוח בעצמיך בבטן המלאה (קלהט יה' ס), (יז) עצמים, כמו ועוזם עינויו (יקפיכ ע' טו), זה הילד שבבטן ובמה הוא משתבר, שנא' מתחת אלהים הוא (סס ג' ג), (יח) ראייתי מלכות אחים נופלת שנאמר כי יום נcum כלבי (יקפיכ מג' ד), ראייתי נאולה באה, שנא' אני ה' בעתה אחישנה (סס ס' יט) א"ר יודושע בן קירה כיון שהגיע אהט בטرك אבותיו יdag בהפיטה:

העדות ותקוניים

ב"ל טס. (ה) יעקב חנוך חולין נ"ר טס, ועיין נימ"ט פ"ז מ"כ מד יעקב טס טוס חולון. (ו) אכן ניכרלו בטיעיס נקוזו נקנץ רוגנו ל' נקגה ועל האמען דל' זכר. (ז) ה"ל חלטוז כו עזריס. נ"ל מס' יילקופ רמו קי"ל, ועיין פסיקתנו זכור לכל"ג ע"ה מה חמל חמל על חנוי גרטס לו מכך עיגיו, וע"ש נטהריה מ"ה וטס אגחה גט דגורי סמלשת נ"ל. (ח) ל"ה. נ"ל טס, ונמלשת טס נמלה שעדר לטסת חקלת טנטפה טפקד ה"ה הות גט על גני תמצנה כבו מלפ"ט זילדו למפטויכס ונפלטו על עיניו לפיך כבו עיגיו, וטס מודן טס גרטס עלא"ט. (ט) וכן רנקה ז' נ"ר טס וילקופ טס. (י) ה"ר נלכיס. נ"ד טס וילקופ טס. (יא) נקניל הולח סכיניה. נ"י פלחרפץ נס בכייל וילקום לכבול חולו סנהל פי'. כגדל גודל כטול גריד סכח מוזן, וنمאלשת טס מונע רהייח מסכתוב ומגח גודל נחרץ הלאס ודרכו ומגח כמו ומגח, ועיין פסיקתנו טס פסיקל טחוודט דף נ"ו פ"ב וכטעלר למ"ל ורמ"ס, ופסיקל פרא דף מ"ל פ"ל וגערס לר"ט. (יב) ט"ד מפער הלי טנפיט, הלאון קטע כנפה ושוועט טנטס מ"ל וז"ל סמלשת טס חזקיסו חורנמיינט כי טגע מושטת, גלנו הות מונע חומת חמוץ נטורה וכתייג נס עטער (דנרייס י"ח) לה ימאל נך מפשיר גט ובתו כטז וגנו, וחונל חנבר וסוחל הווב וידושי וגנו, כהן טכטב טגע עלה"ז, כי טגע פונטוט כי טנפיט מושטת גלנו פ"ט, ומונע גט נילקום רק השםיט בסיטוט כי טנפיט מהטנות". וכטה טיס"ת חומת שטיינ חמורה, כי חומנת ט' כל שעס טלה (דנרייס י"ח י"ב). וכתייג נס טער לה ימאל, טער להו דזקון לנטפע קרי לאו טער כהן טכטוב ז' פהכץ, דיויתר פוג לפלא טגע על טנפיט מהטונט פל טער דטגע נזון מטהול פל קרנו טגע כחטתייכס וכדומא, וועוד לחופער לפרט טגע פטיליות דלייט טנפיט, וכיד"ת חמוץ וטאל החוקיכו חורנמיינט כי, הויכיח כן מדכתייכ נטורא חומת וכתייג נס ערלת טניריות גל ומקוב וט"ל פ"כ טגע חומנות טס טנפיט טכל הולח הטוב טער עכ"ל. ולפי דגורי סמלשת יש נתקון בלגי רצעיט וטס טער הוועטת נמקוט טגע חומנות, וט"י פלחרפץ כהוב ז' וטה, תיקון וטס מהות ז' טוח י', (ו"ד) כיין טיגיע הלט לזקגה ילהג מן סטיטה. פיען נכלן ה"ר יסוע כו קלטס וכטערס י"ט. (טו) ז' דנרייס נ"ל טס וילקופ טס, וק"ר סי"ה, ומכילתה דוייסע פ"ס, וסמהיכס עד ע"ג. (טז) כי גל יט פהולדס - נקיין כי נס גל יט פהולדס. (יז) פלמייס כמו וטס עיגיו זה פילד טגעט. פול כטסט דנרט ז'ל. (יד) וט"ע, מלטוח הלאס טפלת נמלשת פלייט המתפיטים מלכות הריטנס, ונמנעל טס מלכות פלט. (יט) הראיכס. נ"ר טס וילקופ טס, ורט"י פס"ת וממלשת טס קולט חמץ גלייט וטלמל מהט גלייט, ועיין רס"י טגעיה וילמה

סה

בראשית בז רחלות

וועיטה שא נא כליך . (ב) שלא תאכiliyi נבלות וטרחות : (בא) ד"א שא נא כליך . שלא תאכiliyi גול וחומט : ד"א שא נא כליך . (כב) זה מלכות בבל שנאל חבלם הביא (כב) בית האוצר (דייל ה'כ) . תליך זה מדוי , שנאמר ויתלו את הון (פסמי ז') . וקשתך . זה יון , דכתיב כי דרכתי לי יהודה קשת מלאות אפרים ושורתני בניך ציון על בניך יון (יכריכ פ'ג) . (בג) וצא השדה . זה אדום , שנא' ארזה שעיר שדה אדום (ג'לטיט לג'כ) , רטו לו המלכיות , כשם שרטו לאברהם אבינו בנהריים , וצדחת לי צידה . (בד) ציד קריין וצדחת כתיב ; מיבן רטו להלכות שחיטה חטשה , שהיהה , דרפה , חלהה , העיטה , ועיקור , בוגנד דל של צידה : (כה) א"ר יהודה אמר רב כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה אמור לאכול טשחיתתו . ואלו אין הלכות שחיטה שהיא דרטה חלהה הנרטה ועיקור . (כו) ובצד הוא שהיה , שאם בא הטבח לשוחות , ונחרטורה הבהמה או היהeo או העוף , ונפלת המאכלת מיד הטבח , או שנפל לו בוגנד על ידו , או הנבייה . את צוارة משעה שהתחילה לשוחות , ונתאנש השוחט בכל עניין אונס שביעולים , ושהה כדי שחיטה דקה לדקה , ונסתה לנסה , ובן שהה שיעור שחיטה עופת לעופת , ואח"ב נמר את השחיטה , זו היא שחיטה . דרפה , בגין שחתק הראש בבת אחת , ולא הולייך ולא הביא . חלהה , שדרה הסכין בין סיטן לטיטן , ובין וושט לקנה ונשחט . הנרטה , בגין ששחט סמויך לראש טשפוי מבוע ולמעלה . עיקור , בגין ששחט סמויך לבוטל וודחפה הבהמה ברגליה בכוטל , וטכח הדחיפה (כו) נתעקרו הסיטנים ספן הראש או שנייהם או אפילו אחד מהן , כל אלו נקראין נבלות שנתנבלו בשחיטה . כשם . שהמתה קרויה נבייה , וכן משנשחטה (כח) שלא לדברי החכמים שננסכר להם מפני משה רביינו מפני הנבורה קרויה נבילה . וכן בהמתה המטוכנת שנשחטה אם לא פשוטה יד ורגל , (כט) שהחמנו שננו במשנתינו עד שתפריכם ביד וברגלא או עד . שתחשב בזונבה , אחד בהמתה דקה , בגין הצען ,

הערות ותקוניים

וינחק סיס בגין קליין חמל טמלח לפרק למי לני מניט ושייח מתה נת קליין וכריין בגין מטה טמלח לפרק למי טמלח לפרק למי . (ב) טליך מהכליyi נבלות ומפרות . נ"ל וילקוט טס , וטס הייחט טחווי מלוי זיינך טליך תחכליyi נגילות ומלילות , ולדיס טס מלטן לון מטהיזין לה טסכיין הילט מטהיזין לון גני חנרטה (ג'לט כ"ח פ"ג) , וכן סנייה לט"ז נפי' פס'ח טס מלטן סטחט כלהחט טגייט לון מטהיזין כו' חדד סליק וצחוט יפה טליך תחכליyi נבלת . (בא) ד"ה . טס . (כב) ל"ה . טס . (ככ) צית פהויל . וכ"ס נכ"י פלערען , ונמקלוח כחוב בית הווער הילטיו . (כג) וויל סקס טס . בגין סופטמי ונאלמר לנכון נכ"ל ובילקומ , וחסר ג"כ נכ"י פלערען . (כד) זייד קריין ולידס כתיג מכלון רמז להלכות טמיטס מהטט . וכן סנייה טחוקוי ורנינו חמוי ונעל כטורייס וכן רהייטי נט"י אט"ק על הפלורה וז"ל זיידס כתיב נכ"ה וקלוי נלה ס"ה , ואלטם ילווע , פ"כ כוון לדכלי רנייעו פובייס . וטיגן ממלט טי טכנייה ג"כ נמסולח כתיב ייד מסול פלייז זייל קליין , וטיגן ג"כ לדכלי רנייע טוכיס ז"ל , ז"ל ונמלדא לנטט טבב זייל קריין זיידס כתיב מכלון רמז כו' , וסמלדא זייל חיינור לרנייע סוכינה ג"ל הילעוז סמקלה מדרתס סטירקהל [אפעלה] וטיטט ממנו מס' ויקרא וויליך , ומספר גראטיט וטמות נמליחס כ"י וכטוך סאנור כטוב אטס נטאל ד"ה וחתמן לנכיהה טולס פל"ע . (כה) היל יקדוט מהר רבן . חולין ט' ע"ה וכנס"ג ט' טחימת חולין , וטס טג"ג הילר לבן יכודט לנד . (כו) וקידט זייל טלייש . נקוח אנט"ג ט' טחימת חולין , ומ"ט נחמלטת קרווב לנגורס ומטפלטל , וגס לדורי סעריך עריך גרס ד' עגעיס מאס"ג ממלוי זכרן . טמו כלל , כמו טחילה טסיט טס חלהה בגין טכנייס בסמליין כו' . ה' נמי כוס מיזה טו טמלה טלייש לאפערוואן הו רקיוח דמלינק זקירה הו נקדלוג הו נטמלוז ומיל סכינט הותייכו וטחט פטולא , ואווז לאון בטט"ג טס , ונעל כעריך יסרכט לזון פנס"ג וכחוב פ"י טזיא טימר , עטרא גמל , אפקיחא גמל , קדרזג דנק , סנדראום עדן , רקיוח סמלוט . נס מט טסיט מלי לזון חלהה נחוללה [ג"ל כחוללה] סדלהט צפיקרי נתייש דמיינטס כו' ג"כ מנא"ג טס , רק טטול זנלא"ג נטאלן חרמיהה סנייה אווז נטאלן פכרי , נא , ועיין נס גראט"י חולין טס ל"ס טסייס . ויט פוד לטעריך כי הרכ געל הטעיך ליל מסלט מלה טגטטס , וט"ז חולין טס כתיב ונטאלן נטאלט טמאלט ילו נטאלן חוץ ממוקט ככסל טמייפס וכמו טיס טוקל עין זמיאן טאלן ט ניזמיו נביי פכלעה (ג"ג פ"ט פ"ע) פכ"ל . ולחייטי גראט"י ג"ג פ' י"ג צפוקה היל גרטס טטטט פהט ז"ל נטוא פנס וטאלט טטאלט טמייפס מן נטאלן טס גועל טטאלט ווילך ווילך וכראטס כוון נטאלט טטאלט מהעלא טכ"ל . (כו) מטהיזי סטמייפס . עיין חומט חולין ט' פ"ק ד"ס כוונא . (הה) טליך כלנרי סחכניות זטטט גטט מטה רכינטס מטה קרויס נטאלט . סקן כלטט נטאלט נטאלט נטאלט . (כט) טטטט נטאלט

בראשית בז' תולדות

ואחד בהמה נסה בנזח הבקר. (ל) בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה פטלה, שאינה אלא הוצאה נשפ. בד"א שהיתה בחזקת פטוכנות, אבל אם היה בחזקת בריהה, אף לא היה בה אחד מכל אלו הסוגים כשרה. (לא) אין שוחטין לא לתוכם חיים, ולא לתוכן נהרות, ולא לתוכן הכלים, אבל שוחט הוא (לב) לתוכן אונן של מים (לב) עכורי. (لد) ובפרט ע"ג הכלים, או ע"ג דופני הספינה, והיא שorthת למים. (לה) אין שוחטין בנומא, אבל עשה אדם גומא בחצרו כדי שיבנים הדם לתוכה. (לו) השוחט אחד בעוף ושניהם בהמה שחיטתו כשרה. או רוב אחד בעוף ורוב שניים בהמה בנזח אחד ורובו של חברו כשרה, (לו) אבל בעוף אם שחט חצי קנה וחצי וושט נבייה, דבעין רבו דהייה. (לו) אם צריך אדם לדם הציפור לא ישחות, ואם שחט צריך לכוט את הדם, כיצד יעשה עוקרו או נוחרו. ואחד שנינו בעוף או וושט או קנה, (לח) ר' יהודה אומר עד שישחות את הורידין, (לט) וכן ראי להזהר בשחיטתו שיצא הדם בטוב ולא יהיה נבלע באברים, והזהיר הרי זה פטובה, (ט) אבל הבהמה לא נפסלה טשומ ווירידין שלא נחתכו, וכל האזרר כשר לשחיטה, עד בגפי הריהה. (טא) אמר רבא שלשה מדות בסבון, אונרות לא ישחות, ואם שחט שחיטתו פטולה, מהו אונרות, (טב) אך אלעזר אונרות טשתי רוחות שבין בהילכה ובין בהבא פוגם. מוכמת טריה אחת; אם שחט שחיטתו כשרה, עליה וירודות מותר לשחות בה לכתלה, כגון סכין שנתעל ובקום אחד נבוח ואין בו פנימה כדי שתחגור בה צפורן כשר לשחות בה לכתלה, (טג) אמר ליה ר' אחא בריה דרב אוייא לרבי אש דמייא לסאסא מאי, (טד) פי' כי סאסא דשבולתא הוא סכין חדש ולא געשה כה טלאכה, שיחליק הברול אלא כמו השובלת של שעורים שהיא מתעללת בו אך זה הסכין, ומסקנא מותר לשחות בו. (טה) וצריך להראות הסכין לחכם או לנוזל טמננו, (טז) ובדקנא לי הסכין אבשרה ואטופרא (טז) ואתלת

הערות ותקוניים

טע גמתריע. חולין ל"ז ט"ה. (ל) נאמה לך טפמא יס. חולין טס. (לא) אין שוחטין. חולין מ"ה ט"ה גמתרע. (לב) לחוך מונן טל מיס. גמתרע גני' לחוך פונס טל מיס וטגייל טס נגלוון קרין' נגלה פרך חאנ' ג', גרם חנן פי' ספל מלפון ויטס נחננות וכן גרטט ארי'ג' וכרכמץ' ועי' כסף מסנא. ומגדני' רגנית טוניכס מלחה בטיש נס לפניו בטוחן חונן, וכן מלחות ננס'ג צב' שחיטט טס לחוך מונן טל מיס, ועי' חיטט טס למולין פ"ג. (לג) עכוריין. זס ליתול גמתרע, לך פועל מקנות בגמלן חולין מ"ה ט"ג מהר רגלה גפטריש טס, ונכ"י פלארען חפהה האלה, טטרין". (لد) ונסתינא ע"ג כלים. פועל גמתרע טס, ופסוס לו ע"ג דופני כספינה פועל גמתרע טס, וכן כתב לט"ז מל דופני כספינה, ומילוטיני כספינה למים, ומין צב' טס מהן דמגמי' גמתריע וגעוי למחמת ט' היל' צרישט כסיל דמל' עילוי נודע דספינטן. (לה) אין שוחטין גנומל. חולין מ"ה גמתרע. (לו) איזומט לאא גשוף. חולין כ"ז ע"ה גמתרע. (לו) איגל גשוף לסחת. חלי' קנא וחלי' ווועט גנילא. מילן פועל גמאלר וויריך קשוחט לניגר מה שחייטו חסר נכ"י פלארען וגטמי' גמתריק מלהר טס מן כטירס גמאלר טפליו עד כטירס גמאלר גמאלר. (לו) טס גיריך אלס לדס. טס זס פ"ג. (לח) ר' יסדה לומר. טס כ"ז ע"ה גמתרע. (לט) וכן רלאו. דנרי' רמייט מדינטיש. (ט) איגל גנאמס גע' מסלא. חולין כ"ח פ"ג. (טא) הילר רגלה. חולין י"ז פ"ג, וגספתי מלט "רגלה", ונגכ"ג כ' חמימט טס גני' מהר רני' חאנ'. (טב) הילר הילמר. טס גמאלר אנטישו. (טג) היל' ר' הילר. חולין טס ונטהיילמות ט' הילרי סי' ז"ב היל' רבד מהר דרכ' דרכ' טס, זיל רבד מהר דרכ' דרכ' לוי' נרכ' הילר, וטגלוון קרין' נט' תיקון טס. (טד) פי' כי טפלת דטינולת ט'. טוות דניט למתמר טס פופה כ' ט"ל חד מהר כי טפלת דטינולת, ועיין רט' טס טכחן זקע טפניליס טליינו מלך, רק סכין חולין פיה חלק איגל טנס חיל' טס, ועי' פרוץ ערך סמל' גניל' ג', מלתריס, וכתחט סי' טפניליס דנירלה טטולת פיגליהן כמו טקפני 'סכין' חד טס ויל' גנאמס נט' מליחקס' אין לאן מוקט טס, ומלחס כי זיל היל' גנאמס נט' מלילכה, וטול' דין חט טס דרכ' נחמן הילר דרכ' (חולין דף ח') ור' ט כתב על גנאמן וחפן לפטחו כלל סרפטי, איגל רטת מתמאנת וט', וגמתריק בטז'ים טס טטומות וטול' גמתקון. (טה) וויריך לאגאות סמכין. עיין חולין י"ז ע"ג. (טז) ונדייקט ליס סמכין. טס. (טז) הילת רוחה נגדין וכחודין כו'. וכגלוון קרין' בג' האה טז'ל וויתרי גיסוי וכן נכל פטנא הילת רוחה נטולת סמכאים לקמן גרטין התיי' גיטל' טז' פני גדרי סמכין כ"ג גטהי'ות טכ'ל, כוונתו כי כן כני' גטהי'ות מהר' פ"ג וגעיר סרכ' געל' העמק טלה גמאל' טיטל וטולת רוחה טיט על האל וטול'

רותתא בצדין ובחידוזו. (טח) ומיל ששהחט ונמצא מכיננו פנום, (טט) חיישיגן טמא בעצם של טפרקת גפנס וכשר, והני מיili בזומן. שבדקו קודם שישחוות והיה שלם, אבל אם לא בדק קודם לבן אסור באכילה, וכי ששהחט ולא בדק בין בהמה לכרמת ובין עוף לעוף, הראשון כשר וכולן נביות. והטבה שנוטל שבר אפי' פרוטה וטעה, דין הוא שהייב לביקר לשלם טשלו, טפני שהוא בשומר שבר, ובן מפורש (ג) בב' בפרק חנול (גא) הדוא טבחה (גב) דלא סר. סכינה שמתיה רבא בר חיננא ועברי, ואבריו אבישריה. דטריפה הוא. (גג) השוחט בלילה שהייתו כשרה, (גנד) יצריך השוחט לבקר את שהייתו אחר השחיטה אם שחתט טוב. (גה) אדם שוחט עוף צרייך לבסות דמו, שיתן עפר מלמטה ועפר מלמעלה, (גנו) ולא יכמיה לא ברנלו, ולא בשום דבר, אלא במתה ששהחט יכשה, ואם יש צייד אומן בודק ושוחט דרך הילוך החץ וסתור, (גנו) כי הא דרבא בדיק ליה נירא (גח) לר' יונה בר תחליפה ושוחט בה עופא בהדי רפרא וاع"פ שעשו היה יורה חצים, לא היה מטריפת הבאות והחיות והעופות ומחייב לצדיק אלא בדרך שישראל שוחטין לך נאמר צידה. (גט) יצריך בדרך קודם השחיטה בא"י אמר אקב"ז על השחיטה. בין לבהמה בין לחיה בין לעוף, ואם שכח ולא בירך ושהחט שהייתו כשרה אלא שחייטר מצוה: נשוב לעניין הפרשה. (גז) ועשה לי מטעמים. (ס) ר' אליעזר בש"ר יומי אומר שלשה דברים נאמרו בעץ שאבל אדם הראשון, טוב למאכל, יפה לעיניים, ותוסיפת חכמה, תלתען טן הדר, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל, וכי תאוה הוא לעיניים, ונחמד העץ להשכיל (גרלעיט גו), אמר לו לשער היהתי נהגה מן הראייה, עכשוו אני נהנה אלא מן הטעם, לך נאמר ועשה לי מטעמים:

הערות ותקוניים 22
ומל עט דורי. פמכיין וכן ני' בכ"ג וכלי"ף ולעת רצינו נ"כ סכ"י, הלו מריין ניטמי בלבד גדרון ואסומפרון אפלו כחד וסיביט נך פכ"ל. (מח) ומוי אנטחן ונמיהו מכית טגוס: חולין י' ע"ט. (מט) חייזין צמל בעס טל מפליקת נפנס וככלה. פיין טס דף י' פ"ג ובלכתה טותיה דרכ' מסדר, ודברי רבייט אמשפיס וע"ט בפיילט". (נ) ננ"ק פ' בטאל. דף ז' טס פ"ט. (נא) כהו טנה. חולין דף י"ח פ"ח. (nb) ללה טר סכינן. ננמיה טס דלאו מר סכינן, פילט"י טלה כרעה מכינו לחכס, ובנלהון כליע"ג זיין טין פילט"ז חענויות כ' פ"ב ק"ט סילר עכ"ל. ורהייחי צנ"ג כ' טחימט כניאו ג"כ הני' דלאו טר וכאניגלטמות לחורי ס"י ג"ב בטאטם כהו טנהו דלאו מהוי מכיליס סתתיכ רגוז נר תינן. (נג) בטוחם בלילא. (נג) בטוחם בלילא. טולין י"ג פ"ג נמסנא. (נד) ויליך בטוחם: חולין פ' ע"ט, עד כהן חמל נכ"י פלערעך ומתחיל מסמולאל ויליך בטוחם (עיין געיגל טטרס ג' ג'). (נה) הרט טוחט טוף. חולין ג"ה פ"ט וס"ג ע"ג. (ט) ולטה יכסה לאו נרגעל. חולין פ"ז פ"ה. (נו) כי טה דרכעל. חולין ג' פ"ג: (נה) גרא' יונס. נכ"י סטאות מהיקות נס בכ"י טלחטט סטאות מהיקות וחוין נקלרטס, וכוספה צפניות כמו טאהו לפניהם ננמיה טס. (טט) ויליך נברך קולד טחימס כו'. יס נקח מג"ב פ' טחימת חולין טכתוב וויל' ומון קמי לטחים גרא' נגרוציא על בטחימט וסדר מטהם ומנהו דלאו ניריך וטיטמל, וטהם טרי נמייל מלהין חייזה דטהם, וכן סרמאנס כ' טחימת פ"ט כ"ב כחוב בן ועיין נפלט"ט ריש חולין ס"י ה' מל טהניאו נס כלאות הילן ישלאן טכח ולטה ניריך טחימטו פטנש, ועיין נדרי מהוות טס הוות ג'. וחנוך חמיר טבגלוון חיל"ט נס פג��יס אווט כ' פ"י ס' כניהם וויל' אלטה און טרלאל טמכייליס קטום, ואלה"ז ריש חולין כס אלטה טחינר מכת מהד מדיליס טהומל הלאד סדי טנמיה טאנטיס נימי בגנוויס, וכ"כ קרן טטעי טגטורייס ריש חולין וכלה"ז ס' כרתי וטלחי, פכ"ל. הולס לאו מהוותי נבריכס נטהולס טטהול גמר גמא נלהון זיל' קלפס נס' הלאד סדי ועיין נמדליך ריש חולין נס ר' נחן. (ס) ר' הלייטזל נס ר' יוסט. ב"ל פט"כ. (ס) ר' יוכן טטטיס זייחנויות גן. פיין ב"ל סי"ה וכריי כו' זייחנויות טנו' וטראס טוממת ופיין טס פט"ט. (סא) יטה נכנייה. ב"ל טס וילקעס רמו ק"יל ורט"י עט"ת. (סב) ורבכקה טמלה היל' יעקב. נכ"י טפמי כהוב לימקב ותוקמי כהו טאהו נקריה אל ינקג וכלהל נברון נכ"י פלערעך. (סב) פל' טס טשכ"ז טאנריה. נס"ט. ב"ל ס"ט פינוחות ד

בראשית כז רולדות

בchap. לך חוטיט לו ה' ואברככה, שיתברך בוה ולא לעריד : ח) ועשרה בני שמע נקל. כשהם שפיעולם לא עברת על סצוני, נס עחה לא תüber באהיר אוי מצוה אותה :

לך נא אל הצאן וקח לי משם . (ס"ד) מהו לי , (ס"ה) אמרה לו אם תפצא משל אביך הרוי טוב, ואט לאו הבא משל מכתובתי : שני נדי עזים טובים . אמר רב חלבי טובים לך וטובים לבנייך , (ס"ו) טובים לך ליטול את הברכה, וטובים לבנייך שלל ידי שני שעירים ישראל מתקפרין ביום הבפורים :

) והבאות לאביך ואבל בעבר אשר יברך לפני פותו . (ס"ז) שאיז שכינה שורה אלא מתוך שמחה, שנא' ועתה קחו לי מנין והיה כנגן המנגן (ס"ח) וחיה עלי רוח אלהים (מ"ב ג טו) : בעבור אשר יברך . ברכת בנים, יברך ה' וישמדך : יא) ויאטה יעקב אל רבקה amo . שהיה עליו מוארת amo , לך נאמר amo : הן עשו איש שעיר . (ס"ט) הן אין שני בעולם לרשותו : איש שעיר . (ע) נבר לידין . כמו ושעריהם ירകדו שם (ישעיה יג כה) : ואגבי איש חלק . כמו כי

יב) אויל ימושני אבי . וש"ה החכם עיגנו בראשו (קסלה ב י) : והייתי בעינו במתעתע (עא) בעובד ע"ז , (עב) כטו הכל הימה מעשה תעטעעים (ירמיה י טו) : והבאתי עלי פלה ולא נרכבה אפי' ברכה אחת שהוא עתיד ליתן לי לבסוף איננו נוחנה לי ; יג) וזה אמר לו amo עלי קלתך בני . (עג) א"ר אבא בר כהנא אמרה לו (עד) אדם חטא, amo אמו נתקללה , שנא' ארורה האדמה בעבורך (נכפתית ג י) לך נאמר עלי קלתך בני :

יד) רילך ויקח ויבא לאמו . (עח) היה הולך ובטה ומטפלל שלא יבוש : עה) ותחקך רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות . מצאנו בגדים שנקרוו בלשון זכר, כמו והבנד וגנו' אשר תכבס ובבש שניית וטרדר (ייקלח יג כה) .. ובנון אשר בבדיך חתמים (ליאוג לו יז) , וכטו בגדים צואים (אלליק גג) , ובאן קרא בגדי עשו החמודות לשון נקבה, ועליה ברעתיה לומר כי זה הוא במש לחים החמודות (ליילא יג) (ע) לחתם לשון זכר, שנא' לחתם חום ביום חלקו (עמ"ל כה ז) , וחותמודות כמו חמודים, כמו דברים דוברות . (עו) ויש אופרים אלו בגדים היו של אדם הראשון, ובאו ביד

הערות ותקוניים

מגילות. כ"ט ע"ג ממ' פיל怯ת פ"ז (נית פמלתת ח"ב נד מ"ז). (ס"ד) מ"ג ל. כ"ל ספ"ט וילקוט למו ק"ד. (ס"ה) מכתונתי. בג"ל מלט מפלטולין, וס"ו סמלט סיונית עזק ועקפאנדא פ"י מל. סייחן לרוסר גלמי פמוכר עיין ערוץ עיר פרן ונילקוט למו ק"ד גלים מפלרין ומ"ט נלו ס"י מכתונתי וגט רכינט סטינט פמלט סאליה ואליג' "מכונתי" ועיין רט"י עט"ח וקח לי. מ"ל ס"ט וולינס גול שקר חמץ גט יונחה נכתונתס ליטול טני גדי עזים נכל יוס . (ס"ו) חמר לט טודים לך . כ"ל ספ"ט, ילקוט רמו ק"ד, סטיקחה מהרי מות דף קמ"ז פ"ג, ויק"ל סוף סכ"ל, ותמונה טוטו. (ס"ז) טלון טכינס זורה . טקה ל' פ"ג, והט לanon רצית נמי חולדה וטנטס לי מפעמים צפטע אברך נטטי, מין כוונת ינק נצחל . הספטניט כהנטג טט וחותט כספטע גלמי כלאי טחיכס נפסו טמהה וטחננת כי נסתהך כמות קנוף יתשריך כמות טטן ומתקר סמתט נגסן מחול עליו רוח פקודות וטווות טממו חז"ל חיון טכינס זורה למ' מחוק טגלווח וט . (ס"ח) ותכי עליו רוח הולס . וכ"ס נכ"י פלטרכן, וכמקרה להזב ותכי עליו יד כ' . (כט) כן חיון צני ט . דרט. כן מלצין יווי טפי' חדד . (ע) גדר טידין . כמו וטערלייס ירקלו טט, כ"ל טט, ודרט. סטיל מלצון טערלייס . ואולוי סימטה פנוי' נס נח"ל גדר טידין, ולסנייט צח"ל ונינ"ט גדר טערן, ס"י נונג טער וטאנך חלק טהננס גדר טפי' . (עא) כטנד ע"ז . כ"ל ספ"ט וילקוט למו קמ"ז . (עב) כמו טן סיק מלצס טמונעיס . גמלס חטני היליחס מן סכמה וטמלט נמס' כלכ. פ"ג, ורגויט לkom ז"ט מפיגאלין ז"ט ש"ט חמר ל' חלטול כל טמאניך נדטנו צלייט שוד ע"ז כתיב נכו וסיתוי נפיעו כמתתקע וכתייב פהן אגל טגע מפשס חמוטיס, ונילקוט למו קמ"ז מוגב נעלמאן מפלרט לגדי ל' חלטול וטטס נגיאן -אנדרין ז"ט פ"ה . (עג) הילגביל . כ"ל טט, וכ"י סלולטן חכלייס קמלת "גדר זאגט" . (עד) מלה שפט היהו מחקלאם ריל טקיילן חט סולמאן, ססיון מלו , כמ"ט מזרס יגולתי מגנן ממי וועלס מטבב טטס, כן נס יתקק יתלה כסון כי יי מגלי סטיפטן (עה) טיס כויל וטולס . כ"ל טט . (עו) לסת, פלון זאגט . מהם פגיט נגון זכר וטונן נגנה, יין טייטס ממוות פיעז מאי ליכ פה . (עו) יט הומלייס היל נגלאס

בראשית בז תולדות

ס

נסו זו ותמו עשו ולקח ממנו. עניין אחר חמדות שהייתה מתקשת בthan כלה לכך בקרוא חמדות לשון נקבה: אשר אתה בבית. וכי לא היה לו נשים שיחז בגדיו עפחו, (עה) אלא היה היה בית אביו לשמש בthan בפני אביו, כי בגדיים שהיית יוזא בthan בחוץ לא היה טשטוש בthan את אביו, פנוי בבוד אביו: בגה הקטן. היה קוראתו קטן, אבל הקב"ה קראו נדול, דכתי ומי גוי נדול (לכ"י דח): זאת עורות גדי העוים. הוא שאמר הבתוב החמות נשים בנתה ביהה (מל"י יד ה) זיו ותתן את הסטעים ואת הלחים. (עט) באת רבקה ללות. את יעקב עד הפתחה: ז) זיבא אל אביו ויאמר אביו. לשון צניעות קרא לו תחלה, ואח"כ דבר עמו כדרך התורה, שנאמר ויקרא אל טשה יידבר ה' אליו (ויקל"ה): יט) ויאמר יעקב אל אביו אני עשו בכורך. (פ) הפטין הדבור ואפר אנכי, אבל עשו בכורך. (פא) ע"א אני עתיד לקבל עשרה הדברים, אבל עשו הוא בכורך: קם נא שבה. נא לשון בקשה, (פב) שבה בהטיבה, (פב) שכלי ישיבת שאין בה הסיבה, עמידה שיש בה הסיבה טובה הימנה:

ב) ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהות למצוות בני. (פג) אמר לו אביך נתברך בן ע"ה שנה, (פד) שהרי טשمت אברהם כתוב ויירך אלהים את יצחק בנו (כללית כס יט), (פה) טול ק' עד שנולד יצחק וע"ה הרוי קעה לאברהם, מצאנו ליצחק שנחברך בן ע"ה, (פו) ויעקב בן ס"ג שנה נתברך, שנשארו מתי ישמעאל ס"ג, בשעה שתברך, יעקב אבינו מת ישמעאל, כי חי ישמעאל קלה, .. טול יד עד יצחק וששים בילדת רבקה את יעקב, הרוי ע"ד, חוסיפ על ע"ד ס"ג של יעקב הרוי, לישמעאל קל"ז, מצאנו שיד שנים קדמה ברכת יעקב בשנותיו לברכת יצחק בשנותיו, כי אם חוסיף י"ב על ס"ג הרוי ע"ה, לך מהות למצוות בברכות בני י"ב שנים. וכגンド י"ב שבטים שהעמיד, כך עלה בידעתך: ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני. (פו) אם לך בוגר חמציא, דכתי ותגה איל אחר נאחו בסבך בקרני (כללית כג יג) למאלך לא כל שכן: כא) ויאמר יצחק אל יעקב נשאה נא ואמשך. מה ראה יצחק לטשוש, אלא כיוון שאמר יעקב אבינו כי הקרה ה' אלהיך לפני, (פה) אמר יצחק לא היה דרכו של עשו להזכיר שם שמים, וכך אמר לו נשאה נא ואמשך.

הערות ותקוניים

כיו פג מלה קרלצון ט'. נגיד פמ"ט וילקוט ר"ו קפ"ז מיתול לך אהשיות מס טהרה ממולוד וכרגע וטמן. הולס נפל"ה פכ"ל מליחי לר' מומל טבו לר' מומל טטה טקנ"ט למלס וגוחס מל גערוד וחמד לוחס נלט וכרט ולקח מהות ממט, ומגין טסי מהותות נמיין מאטמר אהשיות פ"כ. וכממלר מפלד"ה נס צילקוט טס ותCLR כלוון, פדר"ה, ומון פטמאמר לר' מומל טבו לר' מומל טטה סלהונת עד צאל' במון גהרן חכנו; כו' תפדר"ה. ומדגמי צילקוט י"ט לתקון נפלד"ה נמלקס לר' מומל דיל' ר' מומל, ורמיהו נגיד ספ"ג לאכוי יכול למות טטס גמלוד מגבק לכתית לוטו גאנזיל לוטו סטנד טטס. למלהט נאליזון ט', ומי' דט"ט פטוליס ליל ריט פ"ג, טכתב וזיל נגלו טל מלהט קרלצון טשי מקוקות צו כל מין חיס ונכמה ווילו מסל גמלוד טל כו' יטמאל גטרא גט ווילו כרטט ווילו לסייע טס ליט' דיל, ווילו טכתב נסן אהשיות טטט גנית טכ"ל. (עה) הלא הלו כו' נכית ה'כוי. נגיד פמ"ט יילקוט ר"ז קפ"ז. (עט) נסח דנקס. נגיד וילקוט טס. (פ) ספסיק לדנאל. ווילר גאנט טבו נטרא, ע"י כט"ט פט"ט ה'כוי טטו נטרא ה'כוי כט"ט ה'כוי נסח וטטו כו' נגיד טס וילקוט טס, וצילקוט סני' ה'ד לוי' ה'כוי טטטזין ט'. (פא) ע"ה ה'כוי. כו' מלמאל ר' נו' נגיד טס וילקוט טס, וצילקוט סני' ה'ד לוי' ה'כוי טטטזין נס נטרא טטט סדרת סדרת. (פב) טס נטרא. לרט טס כהויל' כו' גט"ז טטט ליט' כהו פנס, טס לט"ז כהו צנס נשאן מיטן על טאלטען לך מהו רגס חפטה. (פב) טכל יטרא. נכתנות קי"ג פט"ט וטס פג'ו, וטינט דהוין נס סמייכס טטילס טיט נס סמייכס טטה סמייכס. (פדר) טכרי מטמתה ה'כוי. ואופפת נגיד פט"ט וילקוט ר"ז קפ"ז וטמאלט טס טיט וטטה נס פ"ג טס. (פדר) טכרי מטמתה ה'כוי. ואופפת רגיט. (פה) טל ק' עד טעלר יטאק וט"ס קרי קמ"ס למונרכס. לי ה'כוי מה נס קפ"ז וטנטס נס מהט נטולט ט' יטאק, נגן נחנוך יטאק נס פ"ס, כי כהויג ויסי החרי מט. למונרכס ווילקוט טט. (פו) ווילקוט נס פ"ג טס נחנוך. פיען מנילס י"ז פ"ג וטנטס טס, זונרטש טס, טכ"ט צרלטש טס, נס על פכחות מטה נגיז. (פז) מלהט קרלצון. נגיד וילקוט טס נס ל' יוחק (פה) מלהט יוחק, נגיד וילקוט טס

בראשית כז תולדות

(פט) א"ר הושעיה בשעה שאמר יצחק ליעקב נשה נא ואמשך, נרתע ונהרע וניהית
לבו לשעה, זימן לו הקב"ה שני מלאכים וסחיקים אותו בשני (צ) מדיטקיו שלא
ייפול, (צא) שנאמר (צב) אל תשתע כי אחר אני (ימ"ה מ" י):
בב) וינиш יעקב אל יצחק אביו ויטשחו ויאמר הקול קול יעקב. (צג) אין יעקב
נצח אלא בקלו, ואין עשו שלט אלא בידים: ד"א הקול קול יעקב.
(צד) א"ר ברכיה כל זמן שקוֹלו של יעקב מצפוף, אין ידי עשו שלטות. (צח) ר' יהודה
ב"ר אלעאי היה דורש הקול קול יעקב. אלו ישראל שצועקים בגלות ע"י עשו שהחריב
מקדשים, והרג חסידיהם ואבד את טובם:
בג) ולא הבירז. (צח) הקול היה מרחק; והידים היו סקרב, לפיכך לא הבירז;
(צז) ד"א ולא הבירז, אלו רשיין ישראל שעידייהם בידי עשו, אעט"ב
ויברכוז, כדבעינו למיטר לקטן: וירח את ריח בנדיז. (צז) אף"י בונדי רשיים
שבישראל צדיקים הם, שנאמר ועטך כלם צדיקים (פס ס כה):
בד) ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני. (צח) לא אמר אני עשו, אלא אני, לא
רצה לשקר לו:

כה) זיאמר הגישה ל' ויבא לו יין ווישת . לפ' שהיין לזקניהם יפה :
 ב') זיאמר אליו יצחק אביו נשאה נא ושקה ל'. יש נשיקות גדולה , בעניין שנאמר
 בשפטו אל בשפטשה את שאול , וישקחו זיאמר (צט) הלא טשחך ה' למלך
 (צט' ٦) : זיאמר ראה ריח בני . (ק) מלמד שנכנס עמו יעקב ריחו של נן עדן . שנאמר
 כריח שדה אשר ברכו ה' : (קא) ע"א ראה בית המקדש בניו וחרב ובנווי . בני ראה ריח
 בני , המדר' ריח ניחוח תשמטו (נמדדיל כה). חרב , כריח שדה , בעניין שנאמר ציון שדה
 תחרש (ימיקכו יט) . בניו , אשר ברכו ה' , בעניין שנאמר כי שם צוה את הברכה
 (תשלים קלג נ), כשם שראה אותו אברהם אביו בניו וחרב ובנווי , כך ראה יצחק וכך יעקב :
 ב') זיתן לך האללים סטול . לא אמר ייתן , אלא זיתן , (קב) ייתן לך את שלך , ויתן

הערות ותקוניים.

בסס ורטשי מכת"ה. (פט) ה"ר טופשי. נכ"ד וילקוט חבל. בסס כלוחמל הוולס מטה כמלהמר. בסס נכ"ל נך פמ"ד ובסה היהו נגכו. ה"ר כוּטפיה נבנאה צלטת כו' לנין יט' להקון בסס פה נכ"ל. כמו טכנייה רגנית ז"ל. ונוד תרלה נילקוט יטפיש רמו ט"ג טנה. סמלטת' כז' וכונתס נaldo. "ב"ר פס"כ" וכונתו נגטו בסס ר' הווטפי. (צ) מרסיקיו. נכ"ל. וסיו מומזין מהתו נמרפק. פ"י. תחתו חוויל. ידו הגד בטף תל' הני. ידו (יחזקאל י"ג י"ח) מרפקו. (צא) צה' הגד מתחט. נכ"י פלטרכן חמל כסמים ממכחוב, ונכ"ל בסס סייס הגד תחתם הגד חסוט לרשות חסוט נושא, ונילקוט רמו קפ"ו סייס הגד חסיט נקד כבוש. (צב) לא חסחט כי הפל הני. נמקרו כתוב הגד תירח כי עמן לאי הגד חסחט כי הני הפלסיך. (צג) הין יעקב מלה גלו נקעל. פ"ו נ"ר בסס הין יעקב גלו נקעל פ"י. נקל חפלש וד"ת, וע"י עוד מכילחה דנטלה פ"ג. (צד) ה"ר גרכיב. נ"ר בסס, וכן נפסיקתנו ספקה היכס דף קכ"ה פ"ה, ונמלצת בסתית היכס רנתי פ"ג, כל זמן טקסט. כל יעקב מפה נסתי נסיות ונכתי מדרכות הין. כידיס ידי בסו... (צח) ל' יסוד גדר הפלחי פ"ס לדרכו. נכ"ר האמיiso כל זמת וסיגנו קולו כל יעקב מלהות ממה שבעו ל' כידיס ידי בסו. והין ספק תלמידיסיס האמיiso נמלצת. מפני הימת כנקורת (גוחול) פגימות, וטוט הגד כרומייס טלייז ולעיקן עד מהל, ונירוטלמי הענית פ"ל פ"ז (דף ס"ח ג"ד) הימת חני. ה"ר יסוד נ"ר הפלחי רני. פ"ס לדרכו נקל קול יעקב והידים ולוי פ"ז קולו כל יעקב נזה ממה שטקה לו ידי בסו נגייח, וטיען גנלי. נסיין לי' ע"ג נקל קול יעקב וס הפסיילנוס קיסר טרג נכרך ניתר הランע מלוחת רטו, וכידיס ידי בסו זו התלבות טהוריינס לה נימעת וטלפס לה פיכלה והגלהית מהרצע. (צח) סקל פ"ב מליאק. נכ"י פלטרכן בטף פ"ס מלתק. (צז) ל"ט ה"ל רטעי ישראל. פ"ו נ"ר בסס נבנאה בסו רטפיט פומדים ממען לנו פכינו וטיען ניפ"ח טמפלט לוות כמלהמר. (צז) טפי' טנדיו רטפיט. נכ"ל פס"כ וירח גות ריח גנדיז בטן יוסי מסיתו וייקט ליט' גזרות זיל ריח גנדיז ריח טנדיז בטן יוסי וכו', וטנה גנטו נילקוט רמו קפ"ז, וע"י סגדרין לי' פ"ל היל טקי גנדיז היל טנדיז הטיינו ריקיגן זך מלוחיט מהוות כלהון. (צח) לנו היל חי' בסו ט'. וכן סניהם כן רטעי פס"ת וטולדי לקש מלוחיט. (צט) כלוח מתק פ' למלה. נמקאל כתוב כלוח כי מתק פ' על נחלתו גנדיז, ונכ"י פלטרכן מוכל להט חזקץ כ' למתק. (ק) מלמד. נ"ר פס"ה, וילקוט רמו קפ"ז. (קא) פ"ל רמו נכ"ט גטוי. נ"ל וילקוט בסס, וספלי זמתה בגרכה פ"י טיג' פ"ג. (קב) יtan לך את טלק. נ"ר פס"ז ומלהו לנו היל יtan טלאג' נ"ט

בראשית כז תולדות

לך של אביך . ייתן לך בעזה^ב ; ד"א ויתן לך בתנאי אם ישמרו בזיד את התויהה ויתן , ואם לא ייזו להילוף : ספל השטים . (קג) זה הפטן ; דבריב הנני מפטיר לכם לחם מן השטים (סמות ט' ז) : ומשמעו הארץ . זה הבאר : ורוב דגן . אלו הבחרים : ותירוש . אלו הבתולות , ובן הוא אומר דגן בחורים ותירוש יגוכב בתולות (זיליס ט' ז) :

כט) יעבדך עמיים . (קד) אלו שבעים אומות : וישתחוו לך לאומים . (קה) אלו בני ישטעהל ובני קטריה ובני דגן : הוה נגיד לאחיך . (קו) זה עשו ואלו פיו : וישתחוו לך בני אמך . (קו) יצחק שנשא אותה אמר בני אמך יעקב נשא ד' לפיכך אמר בני אביך (נכחות מס' ח) ולמה שינוי לומר וישתחוו לך בני אמך , לחתום בבני עשו שייהי משתחווים לבני יעקב , בעניין שנאמר (קט) ותהי אדרום עבריהם לדוד (ט' ג' יד) : אדריך ארוור וטברך ברוך . (קי) בלהם שהוא שונה בברכת וטיהם בארץה , אבל יצחק בארץ התחיל וברוכה סיים , (קייא) הרשעים תחולתן שלוחה וטופן יסוריין , הצדיקים תחולתן יסוריין וטופן שלום , לפיכך הצדיקים חותמים בברכה , אומר אני כי י"ב ויאמר בפרשא אטן (קיב) וכי בא אל אביו ויאמר , עד סוף כל הברכות , והם בגנדי שנים שעדר שבטים :

ל) ויזדי כאשר כליה יצחק לברך את יעקב ויהי (קין) אך יצא . שתי יציאות הללו למטה . (קיד) אך אייבו שנראה ביווץ . ולא יצא , לפי שפנע בעשו ועד לך אחורי הדלת , לך נאמר יצא יצא : ועשו אחיו בא מצינו . (קטו) מלמד שהיה מציד וקיים והמלאך מתירן כדי לעבבו עד שיקבל יעקב את הברכות : ד"א אך יצא יעקב ועשה בא , כל מי שהוא צר עין ביעקב נותן לעשו : לא) ויעש נם הוא טפעים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקום אבוי ויאכל . (קטו) בא ונרא מה בין צדיק לרשות , יעקב אמר קום נא שבה בבקשה , וכן עמד לפניו , שנאמר קומה ה' ויפוצו אויביך וינטו משנאיך מפניך (כמאנ' ז' ז') , אבל עשו פתח יקום אבוי , בו בלשון עתיד הקב"ה ליפורע טמו , שנאמר יקום אלהים ז' ז' (קייז) ויפוצו אויביכו (חטליים ט' ז) :

לב) ויתרד יצחק חרדה גדולה עד פאר . (קיח) א"ר חמאת בר חנינה יותר מחרדה שחדר ע"ג המזבח : מי אפוא . שנית עזה ליעקב ליטול הברכות : הוא

ה ערונות ותקוניים : ז' ז' :

יתמן , סוט דנבי רגנית זעל , כי כלל יתן לך מלי ויתן לך נגיד דריש יתן ויחזר ויתן לך . (קג) ז' ז' :

נ"ר סמ"ז , וילקוט רמי קמ"ז . (קד) הלו ע' הוותה . נ"ר וילקוט טס . (קה) הלו נגי יסמאל ונגי קפורה ונגי דגן . וכ"כ נכ"י פלאשנגן . וויתר נכון כטו טסוט ננ"ל ספס ווילקוט רמז קמ"ז , הלו נגי יסמאל ונגי קפורה לכטינ' וגדי לדן ט"ז ליטולים ולטוטים וללהומיס (נרכזית כ"ס ג') , וכרכג נמל ישית כנ"ל ט"ז מפקתוג מל הלו נגי יסמאל' לכטינ' נטונ' הלה טט נגי יסמאל' י"ג טיטיס למומות (נרכזית כ"ס ט' ז') . (קו) זט טטו וטלפיו כמו טכו לטנו נטונ' נכ"י פלאשנגן ונכ"ר ווילקוטו וכחכמ סיט"ת מהיך נספנ'ל נטונ' רגינ' זט טטו וטלפיו ולטג' דיזמק כלפי טטו כיס מכון ננ"ס , נעל הגדש קזפאל . למלתך קלחן . (קו) ינתק טטה החת . נ"ר וילקוט טט וטלפי טטה . (קח) ולמה צינט טמר . טוח כוספת רגינ' . (קט) ותשי מדרס טגדיס לדוד . וכן מונת נכ"י פלאשנגן , נמקרת כתוב ויט' כל אהום מנדיס לדוד . (קי) נלפס טסיט טונג . נ"ר וילקוט טט וטלפי טטה . (קייא) קרכטיס . נ"ר טט ר' ינתק נ"ל חייל ווילקוט טגדים טט טאומר וכאי' ליט' . (קיב) מון וינט הלו מכי עד טוף כל כנרכות . נרכזית כ"ז ייח מד סטוק כ"ז מלחה י"ג ווילא . (קין) מך יגול ינה טטי יילומט כלגנו למם : נריה פ' כיס לפלוי נג' זמלרט כמו טסיט נפל לאג רגינ' טפוחן מך למספלווטמייט הך יגול יגול מך יגול טומר הלה מך יגול יגול . (קיד) היל' חיינ' . טין נ"ל טט נ"ל חיינ' טט טליזוט טן אנטו ינתק תשלט כיס ווילקוט טגדים כל זט . וככינ' זט כיסו טגד' מך יגול יגול יפנק גולתכ כווג' וטיט יגול , וככ"י פלאשנגן כיס ווילקוט טגדים כל זט . (קטו) מלמד . נ"ר טס' , ותמכומת חולות . (קטז) נול ורלה ט' . ננ"ל טז טס' נמיה רק כסיט אמלתך יקס טט טלטמר לנו יקס , פ' נפרשת לנו נטונ' , יקס אלטס יטוט לויינ' , הכל ננ"ל פט' נסטוק קוט טגה היהת היל' לאקב'ה ליעקב חטא חמרת קוס נט טט פ' ני' טט נטונ' מיל טוטט זט' קומס ס' ויטט לויינ' זט' . (קייז) ויטט לויינ' זט' . וכן מונת נט ככ"י פלאשנגן , ווילא טוטט לויינ' זט' . (קיח) מהר ר' חמאת נט קמ"ז .

בראשית בו חלוזת

חץ ציד. צידו של יעקב, ולא צידו של עשו: ואוכל סכל. (קיט) ר' יהודה אמר טבל שברא הקב"ה, טעם יצחק אבינו באותן המטוענים: בטרם תבוא. פון השם ית היה עיבונך: ואברכנו. בעל בריחי: גם ברוך יהיה. מרצני: ד"א שכינה אמרה גם ברוך יהיה: ד"א ויחרד יצחק חרודה נדולה. מה ראה יצחק ליחרד אלא (כב) אמרו רוזל בשנוגנס יעקב נבנש נן עדן עמו, שנאמר ראה ריח בני כريح שדה, בשנוגנס עשו נבנש עמו ניהנס, כשהראה אותה יצחק חרוד חרודה נדולה: ויאמר ט' אפוא. (כבא) ט' ייאפה הכא, (כבב) יצא בת קול ואמר הצד ציד, הרנייל לצור ציד בכל יום, ומי הוא זה, זה עשו:

לד) במשמעות עשו את דברי אביו ויצעק צעקה נדולה. צעקה על הבכורה צעקה על הברותה: לה) ויאמר בא אחיך בתרמה. כלומר (כבג) בחכמה: לו) ויאמר הבוי קרא שמו יעקב ויעקבני. לא היה יודע יצחק בעפק הבכורה, כיון שאמר עשו את בכורתך לך, שפטה (כבד) שהיה אומר טמא לא עשיתי מהגנן לעשות שאינו בכור להיות בכור, כיון שאמר את בכורתך לך, אמר הן נביר שפתחי לך, לבך נאפר. ויען יצחק. (כבב) א"ר יצחק (כבו) אין קיום השטר אלא בחותמי לך נאפר הן נביר שפתחי לך: זאת כל אחיו. בני ישמעאל ובני קטרדה, שהזיו אחיו מאביך, שהרי אברהם קרא ללוות בן אחיו אחיו, שנאמר כי אנשים אחיהם אנחצו: (נכלהית י"ח) ד"א האבי. (כבו) א"ר י"ש בן לקיש התחליל מהך בגרונו (כבח) כאדם שתחייב את חבריו, וההוא מרובה בעט מהך, לך נאפר הבוי: ד"א האבי. כלומר בטוב קרא שמו יעקב בעגין שנאמר הבוי אפרתוי הבוי לי וטחכם שחדו בעדי (חוון וככ), אמר איזוב לחברי: לו) ייען יצחק ויאמר לעשו הן נביר שפתחי לך. (כבט) א"ד ברכיה ברכה זו שביעית היא, שנאמר מטה השמים, ומשמני הארץ, ורובה הגן, ותווש, יער חזק עמים, וישתחו לך לאומים הארץ ו' ברכות, הי נביר, שביעית היא, ולמה היה אומר בתחילת, לפיה שחי אוטר עשו ברכני נם אני, אמר לך יצחק הן נביר שפתחי לך, מל' עשיתי עלייך, עברדא ונכטיה למירה, לך אפוא מה עשה בני, שלל הברכות שלך, שלו הן, (קל) עבדי כוכבים זורעים וחזרשין גנות ופודדים וגוטעין כרמים, וישראל אוכלים ושותים ושתוקין בתורה:

לט) ויאמר עשו אל אבי הברכה אחת (קלא) היא לך אבי. וכי בענין אחת יש לך לברך, ברכני. גם אני, אמר לך גם אני יודע שהברכה ליעקב ומכל מקום ברכני: הנה משמני הארץ. (קלב) משמנינו הארץ דארעא:

הערות ותקוני

(קיט) ר' יאלט אמר. טס. (כב) טמרו טז. נ"ל פס' נס' וילח מה ריח מדיו, ופס' נס' וימד וכשי סמוקמות לר' יותגן טוח נעל מתהדר. (כבא) מלר מי ייחס. נ"ר טס מי חייט טמיה ליהסת וכן טוד טס ולכש לטוח, גרטס לך פיטן מטוס, והרט ליפל לאטן מטיס. (כבב) יה' נ"ק. נ"ר טס לה' האג'ס. (כבג) נחכמת. וכן ט"ל בחכמתך, וכן כנייה לטשי נחכמת, נחכמת, וכן נחדרת נ"ל פס' ר' אוחנן לאמר נ"ל נחכמת תורה. (כבד) טטיש מומר קמל ל"ה טקייתו כסוגן. נ"ל פס' וילקוט כמי קפ"ז טס ר' לוי. (כבה) למל ר' יצחק. וכ"ט בכ"י פלמරטך, וצ"ל מה' הילטר, כמו טומנה נ"ר וילקוט טס, וכן סנייה לכינוי נפלו לפן כ"ח ג'. (כבו)lein קיוס סגט. נ"פין כ"ב ע"ב. (כבו) מרטניאל נ"ל פס' . (כבח) גולדס מהחיב לhot חניון וטוא מרכז כטס מהך, וכ"ט בכ"י פלמראטך, נ"ס לילט נ"ר כמלן דמחייך זוק מפיו, ורנטיט קרל טמלה דמחייך נחדרת כליל כתוב דמחייך, ופיין פסיקת סמקה זכר דף כ"ז ע"ג ממי' מלך מטה זכר דמלר פכי קלט טש יעקב, חיק נגרוט וטאייה לאט פצושה; וט"ז נצארה ק"ל פגמתי לרכי פמלרכט נ"ל, ורכשו סכי כטו דמחייך. (כבט) אל' ברכות. נ"ל פס' וילקוט רוח קפ"ז כטמים טס פלאומר, וכן מונען נס"ז פס' פס'ת. (קל) שנד' טכניות זולטען. זה מסר נחדרת זמינו. (קלא) פ"ה לך לאי. נמג'ל מהוב גט טיז. (קלב) מטמיג'ל לדלט. נ"ר טס וילקוט מה קפ"ז וטונען גמזרע שעך טמן נס"ז, וזל נ"ל כט' כט' [ג'ל פס'ז] כטה מטמען כלוך מון טמיג'ל דלטרכט. ט' מטיריס, מעיק זוכסן וטפל טלטס מעיל זוכסן ומטיען לנו טחד פכ"ל, וכטסום פאט נטס לרכי טפוז לפלט מלאר אודרכט טס מיל' כט' טס' פס'ק זוכסן. ומעיל' זוכסן, וכטונס כי מטומיטס סכין מודאליה מה נארח לך רני נמכו טלקה לה סטלה וטכניות לחוץ סטלה וטחאלט נפקל גטטה גלוות וטט גמתקון גטעט קפ"ט, וכט'ן פלאט לכת' טט' כט' מיל' מהויס וטקל סטלה וטכ'ן מט טלטס זסטט'ל

ט) וועל דרבך תחיה ואת אחיך תעבד . (קלג) לא נכה תיעבד : והיה כאשר תריד
... ופרקת עולו טעל צוארכ' . (קלד) אמר לו אם ראית יעקב אחיך , (קלח) פודק
על של תורה טעל צוארו , את יכול לו , אך אמר כי אתה אבינו כי אברהם לא
ידענו וישראל לא יכירנו (יציש מג פ') (קלו) ויצחק היבן הוא למטה לא חוכין , לפיו שאמר
לעשה ופרקת עולו , כלומר גוזר עליו שמדים אתה שולט בו לפיכך לא זכר את יצחק :
ט) וישטום עשו . (קלו) ושטום נקוד הוא , כלומר שונה נוטר נוקם : ויאמר עשו
בבלבו . (קלח) הרשעים ברשותם לבם , בנזון אמר גבל בלבו (חליס יד ה)
ובאה היבנה ; אבל הצדיקים אל לבם ; דומים לבראים , ויאמר ה' אל לבו (נלהית מ ל) :
יקרבו ימי אבל אבי . (קלט) בא לו עשו (קט) בהתחנה שלא להעzie את אביו
(קמא) ר' נהתי אמר עשו הרינו הולך לדוחתנן בישמעאל כדי שייחזק את יעקב

הערות ותקוניים

וכחין לאויל דוכפין בטניות וסיב טפל ממונס , וס כוונת בערך וומל צלפס , נס סכנים חוכמים
חדקיס וasma כיו מנחים טוחה , וס כוונת כפראן וטהייס לט זהה , لكن נמנול זס נמללו כלהות מהן .
(קלג) לה אס תיעבד . טול מלפר ל' כוונת נב"ל זס לה זס חענות וס להו חפנד , ולי"ל לה זס יפקק
חפנד להו וס להו תמנד ממנו , מעין געיל כ"ה כ"ג וצבערט כ"ג , ונכ"י טלטשנן מוגה זס נט"ל לי .
זס יפקק מעבון לה אס יפצע , וסילו ני' מצונחת . (קלד) הי' לה ללית יפקק . נ"ל זס דס ריב"ז ,
ומעט נילקם זס . (קלה) סולק טול חולס . וכן ת"ט ויסי כד יטנרו נטעי על טהני מורייתה , ופיין
נת"י וינ"ט ונט"י טהית . (קלו) וימק סיקן טול . ג"ל זס . (קלז) ויטס נקوت קוח כלומי צומל מפל
נקום : ונכ"י טלטשנן בני' ויטס נקוד טוח , טעלין בונס טקס ווופל . וטא נגינו סוניה חוכם לה
בקולס . טולס להן המלה נקוד כלל , ומיינס נמגה צין פער מקודום טנתולס , ופיין היליג פל"ז . ומלי ג"ל
טפליקון גול , וכמלרכט ג"ר לפגיט לימל קר ויטס טטו , ה"ר אלעזר ג"ל יוסי אספוי וויפס לה זאול
ויטס ווופל , עד כדיין קלין סנטורי לירמי פ"כ . פמחמר בסז קעס פגס וטין לו פטורן מט כוונת פלונט
גמלת סנטורי , וטא כוונת לטפיא של כדיין קלין דחווי , למ' קלין כן . וטא פורלאט מלת סנטורי .
ספכוון פגיה מלמר סמלרכט סגמלר ב' , ולו מגלליס לך כחשף האסיף טסיל רומיים Sabator ט"ז
גמל סטול זכל ומאניג (רטפס) נס לטי פורלחטה חיינט מוגן כלל למי קוריין טר ומאליג טל רומי , הולב להה
קוויל ניס חז' מלאר להל ייטספ ממוין פגימה , כמו טחלה נלהן , במשה פ"ז ח' פ"ל מיחס מלו צן
הילדין כל פונדי כוכביס קלאה וסטרנורא , ובמאנגה טנירוטלמי בני' קאלט וסטרנליה , וגעמ' ירכטלי
זס פ"ט ס"ב דף ל"ט פ"ג , למכוו סטרגלייך (יוס סחן סחורה מט. סוח) נגמ' כמונת טול טקס טופל ,
סמל"ה ויטס פטו לה ימקב ה"ר ימак נירני נער נרומי גוחין לי' סאמולרייך לשדו פ"כ לתקן סירוצלמי .
ולין ספק טסיטה הבני' נמאנגה סנטורייא , ועל זס דרכו נומליקון טעלס פטונס , יותר כהון ט"ל טאלס
גמורס מו סיחת בני' כמו נאנלי סטרנורא ומליינו כרנס צדריז'ל טדריז טסיליקון גמלוף מגה אחותיות ,
וכנילו סכטוג ללהיס גמל"ה ויטס פטו לה יטב לגטו שארומיס טזימיס טו נוקמים ווופלייס ואליין
הה יטראל , וח"ל סחיזקו מה סלומיס סטלטס נמלודס וצעיל , لكن רמזו צוש בכתוב מט הילומיס מה
סמן לדנאל סכני לומיס הונגיס יוס סחן קמה גוועל . יטראל , הולס ל' ימак לה יטס נמיין אדרס
טסוח נומליקון ולטבום מהה לוועיך לאטמאלו لكن סוטף ולהר נרומי גוחין לי' סנטורייא דשען , וכג"ל
פני' עד כדיין קלין סנטורי דרומי , יט להתקן צק"ל עד כדיין גוחין לי' נירמי סטרנליה , וכוונתו מט
סיטס קלין נרומי ליהו אהן סטראלייך Satalia וטוח יוס ליס , פ"ט קלאיל טנאלמי טלזון ערוץ .
פיין טפש טריך סטראלייך טכחט ט"ז ג"ל יוס ליס . נסוק נטנא סי' שטס הג להליג טנאלס ולו סי' זס
שלמים מטה לי' גרטס . זטט הול להטר כניהם צטס ליזס מתגריס מטפלי סטמיס לי' נירמי נס
מן גנדול וסמכונל מלכ' קתגס ומאנסנו צו טלון חילוק ביזס צין נבי הדר נדוליס וטמותיס ונס סטנדים
חונגיס וולכליס טט צלייקס גיה . لكن מגיס חמד נלה סמלמר קז' נירוטלמי קמונל צו סט"ה ויטס
פטו לה ימקב , כסיף גמלרכט ג"ר מל סכתוב בסז מלמר סירוטלמי ה"ר לאטזר ג"ל יוסי סנטורי וויפס
לט צויל וויפל ; יט נמאנק גמלרכט אטלאט "וונטה לו" , וסמלות ה"ר אלעזר ג"ל יוסי (ויגלוטלמי
ל' ימак נירני לעזיל) טטמו גמלרכט ממקומס , וז"ל כמו נירוטלמי הדר סמלות זויל וווקס וווקל . וטגיס
פה להעט כסיף סדנלייס באללה להטדרט מעלס מטעו לי' כוונת טילוטלמי גמלת סטרנורי ליום חג טלאט .
וככוונה נטלאט גוחין לי' ליום מנס . וכלה גמל פאי מטה נירוטלמי טס כהנ' נרומי גוחין לי' , קלין
לייפינג טנטורייך דשען , וזס פטוט . (קלח) סלטטיס נרכות ננס . נ"ל פל"ל וסס"ז , וילקוט גיטי קפ"ז
וילקוט טס חפל מלמר פלט , וזטס מלמר צוון רכינו זע' געיל זע' י"ז י"ז . (קלט) נ"ה זע' פטו . נ"ל
ספ"ז וילקוט טס . (קט) נטלאט . נ"ל נמי' גמאנס וס"י גמלון וויטס סדלאט , וגמלרכט טס מטל טפס
ל' יטאט . (קמא) ר' גהמיה . ג"ר וילקוט טס פו' נס רנק , וטס ל' נטמי' מונט טס דרכט היגראט ,
ופיין

בראשית כז סוף תולדות

בשביל הבטורה ואני גואל הדם ואחרוג את ישמעאל ואורייש את שנייהם, (קמ"ב) תה"ד יען אפרק על שני נois ועל שתי חתימותיו של בנו ליה הפה זה שט היה (יוקאל נס י), (קמ"ג) אני ה' חוקר לב בוחן כלות (ימ"ח י) : סב וינגד לרבקה את דברי עשו. (קמד) ע"י סלאך : מתנהם לך. (קמה) אין מתנהם אלא בהרינתק : (קמו) ר"א מתנהם בנהמת ים : מ) וערתך בני שמע בקולך וקום ברוח לך. כל הצדיקים נתנוין מקום לשעה, יעקב ברוח, משה ברוח, דוד ברוח. (קמו) שביל הדוחק את השעה השעה דוחקתו: סדר) וישבת עמו ימים אחדים. (קמו) ולהלן נאמר. יהיו בעינו כימים אחדים מה שבע שנים : מה) עד שוב אף אחיך. (קמ"ח) היא דברה בצדקה, והוא לא עשה כן. אלא ויטרוף לעד אפו ועכרתנו שטרת נצח (עמום ה י), ובן צוה לאליפו ואליפו לעטלק, ועטלק ניטפל להם בדרך, דבריך ויבא עטלק (סמות י ח) : ושלחתו ולקחתיך פשך. היא דברה, דבריך ותמת דברה מינקת רבקה (נרטית לה ח) : (קמס) לסת אשכל נס שניים יום אחד. ובן היה ביום אחד נקרו, שנחרוג עשו מוחשים בן דן על מטהו של יעקב אבינו. (קג) מפורש בפס' סוטה :

ט) ותאמר רבקה אל יצחק קצתי בחוי מפני בנות חת. אלו נשיעשו: (קגא) אהלי במתה נקראת, וחורה להיקרות יהודית, עדת נקראת, וחורה להיקרות בשפת (קגב) להתבשם במעשהיה, שנאמר ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשפת בת אילון החתי (פס כו לד). ולהלן הוא אומר (קגנ) את אהלי במתה ואת עדת בת אילון (פס לו כ), אך נאמר קצתי בחוי מפני בנות חת, שקצתה בחיה להדריבן בדרך ישירה, ואם לזכה נס יעקב טבנות חת למה לי חיים :

(כח) א) ויקרא יצחק אל יעקב ויצוותו ויאמר לו לא תחק אשה טבנות כנען. בדרך קים לך פרנה ארם. קימת הוא לך, להפרד טן הרשע הזה :

ג) ולא שדי יברך אותך. (א) א"ר אלעזר (ב) אין קיום השטר אלא חזתמי, שלא יאמרו במרטה לך יעקב את הברכה :

ד) ויתן לך את ברכת אברהם. זו נחלת הארץ :

ה) וישלח יצחק את יעקב. (ב) יצא עמו מלאכים שבארץ, ומפרהו למלאכים שבחווצה לארץ :

הערות ותגובהם

ועין מגדת נרטית פ"ג ומ"ז. (קמ"ב) ס"ד יפע למיר פל טני גויס וטל קמי כתפותם ני' פמ"כ. במקלו כהוב מלה טני תנויים וולת טמי פולניות לי מסינס וילטננס, ונכ"י פלטראן זונ"ר מונת סקסונג לנכון. רק גילוקט פ"ג ימ"ז נמי"ס וולת טמי פולניות, סב"ס כו"ה וולת קמי כתפותם, (קמ"ג) היי ס' הווקל נג. וכ"כ נכ"י פלטראן, ועין נ"ל פס"ג ותרלה כי לנינו האמיס מלאמע טס אטונת טס נס ל"ז נרכיא ופסיוס פס הני ב' הווקל נג, הוו טמם פ"י טמיה. (קמד) פ"י מלך. עיין נ"ל פס"ג חמשות נביות פ"ז, ועין נ"ט עכ"ה נרכ"ק טנד נג, וכן כו"ה נמלנות ינ"ט. (קמה) לחט מהחט אלט נסאיינט. עיין ס"ז טכטב ולפי סטומו לטן חנומיות מהנמס כו"ה על נרכאות נברינתק. (קמו) ד"ה מט בטאט. כו"ה דנרי רכינו ודרט ממנהס כטו מתגפס כי לותיות ח' וט' מתחלשות. (קמו) טכל כדורק אלט בטאט. עיין נרכות ס"ד פ"ט וטס נסמן. ב"ר טס וילקופ רמי קי"ז. (קמ"ח) ס"ה דנורא. אם לך לנינו מדרכך רני מטה קליטן. כמו טמלה נרכ"ז ויטלה נ"כ פ' ותמה דנורה, מט טין דנולס בנית יעקב, אלה לפי טמלה ונקה ליטקז וטמיה ונקחתיך מטס, טמלה דנולה הצע נפוץ מטס ומפה צדיך, מדנרי לנו מטה קליטן למדחיס-מכ"ל. (קמס) כמה טכל נס טילקס י... מחד. נכ"י כהוב ניזט הולט הוים נכ"י פלטראן מונת כמו טסום נקלח. (קג) מפורה נמס' טאטס' ד"ז י"ג פ"ה. (קגא) הלא נסמה טיח יכוזית עד טיח טיח נטמת. וכן סנייה רט"ז ויטלה נ"ז נ' וט"ז נ"ט נרטנ"ס. (קגב) לאתנאנט נטנטיא. ב"ר פס"ג טחנתה דעתו עריה. (קג) הטע מטלאינמא וטל טלא... נס מילון. נקלח וטל פדא נס מילון וטל הלאינמא.

(כח) א) נ"ל פלטאל. נ"ל פס"ג, וילקופ טס, ועין נעל כ"י ספלה קכ"ג. (ב) לון קיזס פס' . ניפין כ"ג פ"ג. (ב) ילה מטה מלחensis זטלאן. נ"ל פס"ה, ועין להלן לפירה מיל. ט"ז

בראשית כה תולדות

(ו) וירא עשו . זה שאמר הכתוב רשות יראה וכעט (חכמים קי"ו): (ז) וישמע יעקב אל אביו ולא אמרו . (ג) זה שאמר הכתוב שמע בני מופר אביך ולא תטוש תורה אפיך (פסלי ה' ח'), וזה יעקב אבינו דתביבתו וישמע יעקב אל אביו ולא אמרו :

(ח) וירא עשו כי רעות בנות בנען . (ד) אדר יהושע בן לוי נתן דעתו לדתנייר : (ט) וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מהלחת . (ה) שמח לו הקב"ה , (ו) והלן הוא אומר בשמה בת ישמעאל (נלהת נ' ג), (ז) שנתבשם דעתו עליה : בת ישמעאל בן אברהם . נתיחס ישמעאל לאברהם , (ז) כלומר עשה תשובה , כמו שפירשנו לטעה , (ח) תקבר בשיבה טובה (פס טו טו), שעשה ישמעאל תשובה בחיו : אחיות נביות . (ט) סלטך . שקדשה ישמעאל אביה ומת , והשיאה נביות אחיה : על נשיו . (י) לא הוצאה הראשונות אלא הוסיף על חטאתו פשע : לו לאשה . (יא) סין בטענו , אין צדיק מדק אלא בצדיקים כטוחו :

סליך פרשת תולדות

פרשת ויצא

בראשית טוב שבת על פנת גנ מאשת מדיניות ובית חבר (פסלי כל ט), וזה אבינו יעקב שאמרתו לו אמו רבקה ועתה בני שמע בקள וקום ברחה לך אל לבן אחי חרנה , וישנת עמו ימים אחדים (נלהת נ' ג), יצא מבאר שבע וחילך להרן לשבת עם לבן , שנאמר עם לבן נורתי (פס נ' ט), מאשת מדיניות ובית חבר , אלו מדינני עשו שכחובו בו ויישטום עשו את יעקב (פס כ' מ') :

(ו) ויצא יעקב . (יב) וכי יעקב לבדו יצא , והרי כמת גמלים וכמה קרונות יצאו , (ו) ב' חנין בשער שטואל בר יצחק אמר הצדיק בעיר הוא זיהו והוא שכחה הוא היהוד , ואע"פ שנשאר שם יצחק , לא דומה זוכתו של צדיק אחד לזכותו של שני צדיקים , לכך נאמר ויצא יעקב : מבאר שבע . (יד) ר' יודן אמר מבארה של שבועה , אמר שלא יעמדו עמי אביהם ויאמר לי השבעה לי בשם שנשבע לי אביך וזקנך , (טו) ונמצאת משה בשתחת בני ל' דורות (טו) ורב הונא אמר מבארה של שבועה של בכורה , שלא יעמדו עמי עשו ויאמר בך הייתה מרמה אותה , ונוטל את ברכתו , ונמצאת מהבד אותה שבועה : וילך חרנה . (ו) לשון העולם בך אמר הולך פלוני אל טקום פלוני וудין הוא בבריתו : חרנה . (יח) תנין משומם ר' חייא כל דבר שציריך למ"ד בתולתו נותן לו ה"א בסופו , ואית ישוב רשות לשאולה (חכמים ט' י'), היהך כתב

הערות ותקוניים

(ג) זט"ט טעם נני . טין צ"ל פס"ז וטומט לעטת מכס (פסלי י"ב ט"ז) זה יעקב ויטמע יעקב מל' חכיו ולא פמו . (ד) אליכ"ל . צ"ל טס , וגדת טשלל פ"ז . (ה) סמלל לו קקנ"ל . צ"ל טס , ומלהט טמלל טס . (ו) פמאנטס לטמו פליה . צ"ל טס . (ז) כלומכ' מסל' מתוכנה . צ"ב פ"ז ע"ג . (ח) תקבר נטינס פונס פונס יטמפלל מתוכת נהייו . צ"ב פל"ח , וט"ז פ"ח כספומ פקבר נטינס פונס נטינס טיפס יטמפלל תזונס נימיו . (ט) מלמד : סדר פולס ט"ב , וטינלא י"ז פ"ל פלין מ"ל מהות נכויות ומה ח"ל מהות נכויות ; מלמד סקדטס יטמפלל ומלה וטזימה לטמו נכויות לחיט , וטין לט"ז פ"ח וגרט"ז גנמלה טס . (י) לה פונס גאלחונות . וכן כניהם לט"ז עפ"ח טס' רטסע פל' גרטס להם סלמסות , ומיין צ"ל ספס"ז גלטזר . (יא) מין כמייט . טין צ"ק ג"ב פ"ב .

ויצא (יב) וכי יעקב נבדו יה . צ"ל פמ"ח , ילקוט וילך למו קי"ז . (ו) ב' חנין . צ"ל טס , ונכ"ז פלטרכן גני' ל' חנין ; וגטה נס נמלצת רוח רננה ט"ב ומלמל "כלה טנמה סול קודה" טס' טס' כמאנטס ליט' צ"ל וטאמט נאנטת התמתקיס טאנטס רות יטט . (ו) ב' יודן לומד . צ"ר וילקוט טס . (טו) וטנטה טטקה כו' ז' דורות . טין ט"כ נמלצת טס . וכמלצת גני' כטס טטגע לי זקך ולג' גרטס פג' טס' דורות לין מזען ללגו מהנילס אאנט טאנט למי' ולכלדי נ' דורות למני מלך טס' ז' נטננט טס' כטטוט טטעלט צ"ל פג' וט"כ נ' חניך סייח טגגה . (טו) ורב כויל . טס . (ז) גבן טטולס . נמלצת סול גלטן גלמיט כליטען דגנילית כויל , פג' מהל לקסליין ומיל כדון טוח על אוזה . (יח) מה פטוט ר' חייא . צ"ל טס פג' נטס ר' חמיה , וכן צ"ל פ"ג וט"ז וילקוטם . יגמות ט"ל כ"ז (ז' ג' פ"ט) , וט"ז

בראשית כה ויזא

140

לט"ז בתחלתו וה'א בסוףו, יט) ר' בא בר זודה אמר (ב) לדיזטת התרתונה שבסאות:
 יא) ויטגע במקום. (בא) רב חזנא בש"ר מאיר אמר לסתה טכנים שטו של הקב"ה
 טקום, וכן הוא אומר בנעטן, והנוגף, ידו אל המקום (מע"כ י). (בב) לפ"י
 שהוא מכוון של עולם, וכשה"א ה' מעונן אתה היה לנו (חיליס ג'). (בג) אף
 שעם חזות ואל תפגע بي (ילמ"ס ז פ). (בג) א"ר יהושע בן לוי אבות תקנו תפלוות,
 אברהם תקן תפלה השחור, דכתיב וישכם אבריהם בברך אל המקום אשר עמד שם
 (נמל"ת יט י), ואין עמידה אלא תפלה, וכשה"א ריעם פנהם ויטפל (חיליס ק' ג). יצחק
 תקן תפלה המנחה, דכתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (ניל"ת כד ט), אין
 שיחת אלא תפלה, (בג) וכשה"א אשפיך לפניו שיחו (חיליס קג ג), ואומר ולפני ה'
 ישפיך שיחו (פס ק' ג). יעקב תקן תפלה ערבית, שנאמר ויטגע במקום, (כו) כדאמ"ן.
 (כו) אלו נ' תפלוות בוגדר הקיימות, תפלה השחור בוגדר תפיד של שחנית, תפלה
 המנחה בוגדר חסיד בין העربים, תפלה הערב אין לה קבוע, (כח) ואמרין בטע'
 ברוכות מאי אין לה קבוע, אינה קבוע, ואעפ"כ הוא לנו קבוע, שלא לבטל קריאת
 שמע של ערבית, וכדי שיחא סוטך נאולת לתפלה, (כט) ובוגדר טי, בוגדר אברים
 ופדרים שלא נתעללו מבערב מתעללים כל הלילה, שנאמר והוא העולה על מוקדיה על
 המזבח כל הלילה עד הבקר (יקר"ל ו כ); וילן שם כי בא השמש, (ל) מה תיל כי בא השמש,
 אלא (לא) מטלר בשׂהנייע באותו מקום עדין היה שעוט ביום, ורצה הקב"ה להלינו
 שם, והשׂקע השמש בעבורו, لكن נאמר כי בא השמש, אותו השׂקע בעבורו
 זוח בוגלו, דכתיב וירוח לו השׂמך (נמל"ת נ' ג), לו ולא לשאר העולם, (לב) טימן
 לבניו ששקעה להם השׂמך ווודהה להם, שקהה להם, דכתיב אומלה يولחת השׁבָּעה
 וכו' באה שׂמך (ילמ"ס ט פ), ולעתיד יזרוח, רכתי ווודהה לכם יראי שמי שׂמך
 צדקה ומופא בכנפייה (מל"ל ג' כ), שמש לשון זבר ולשון נקבה, כתו שׂמך צדקה
 ומופא בכנפייה, לטוי שׂצדקה לשון נקבה קרא לשׂמך לשון נקבה, דכתיב ווודהה
 לכם יראי שמי שׂמך צדקה (פס סס): ויהי מאבני המקום. (גנ) וכי לא היה לו

הערות ותקוניים

זט"ט מזמור ט', וכן בוגני יגמות יג' ע"ב פום נפס לר' חמץ. (יט) ר' הצע נ"ל זודך. הכל מקומות
 נס נ"י סלארטק, נ"ר זודך, ונירוטלמי נ"ל נ"ר זודך, נ"ל ר' בא וכ"מ ר' בא. (ב) לדיזטת
 אחותונס. כ"ט נירוטלמי טס, וכן ט"ה לפ"י רניט נ"ל טס, הולס לפ"י נ"י (לטנט), וכטנטיסיטס
 כלינו כן יען דללו נילוקם רמו קרי' נ"ל נטס סמלדא לדיזט ווינטס נ"ל טי' למאנט, וכן טטיטו
 כמל"ט דיזט וטטיגו לה טטיטו טטיגו טטיגו. ונס בילוקם טטאלים רמו תלטס גולס לדיזט. וכן נמל"ט
 טו'ט מזוחר ט' כני' לדיזט, הולס יוחל נ"ל נילוקם לביטי כהו שטומ נ"ל פ"ג ופס"ז, וכן נ"ל פ"ג העור
 למכון געלך גם ט' ח"ל בכ"ל פ"ג [ג' נ' פ"ג] וטטס' [ג' נ' פ"ג], וסוח' המלמ"ט טטיגיט נ"ל פ"ג מוקם עמוק. (בא) ר' ב' כל טולו, י"מ נ"ט כהו להטיג טטיגי, וטל זב' להטיג פ"ג ופס"ז, וכן נ"ל פ"ג העור
 גולם נ"ל מל"ט. נ"ל פ"ט וט"ט מזוחר ט', ופטיקת להטיג רנחי פ"ג ה"ט י', כני' נטס ר' מל"ט,
 וטילוקם רמו קרי' נטס נ"ט גלומר, נ"ל סלארטק חסרים כמלות "נטס לר' מל"ט". (בב) נטס מוקמו
 כל עולם. טס, ונפדר"ט טל"ט ולמה מקלט טט כל הקב"ט מוקם טכל פוקס טטילוקים טט הוול ממל'ט
 טטס טט' נ"ל האקס לחדר חדר ליטט ווינט, ומונט נטראון מברך מוקס, וכן נ"ל מון טילו טטס
 למש מקרדו יקצ"ט מוקס מפי טטילווטו הכל מוקס. ועיין נט' דול דול ודולטיו לידידי לאב סגדול
 מיג"ט ווינט מ"ט גל 219. (בג) חין טוועס לאט חפלת. נ"ל פט"ט, נטס' כ"ז פ"ג. (בר) הליידע.
 ג"ד טס, וטילוקט טס, נ"ל פ"ט לאט חפלת. (בג) וכט"ט טטפק לנטו טטיגי, ולטאי
 ט' יטפק טטמו. פטוק לרלטן מובל נ"ל, ופטוק טט' צטילוקט טס. (בג) קלומין. חין טוועס לאט חפלת.
 (בז) לאו נ' תפלוות בוגדר סקלרכנות. צטילוקט טס. (כח) וטילוקט צטט' צטילוקט. דף כ"ז ע"ב. (כט) וכטט
 ט. טס דף כ"ז ע"ב, ועיין נ"ל טס היל' פטומל מה' תפלה טטיג יט' לה קנט בוגדר טטיגים וטטיגים אטיג
 מהטיגים נ"ל חילור טל סטומח פ"ט. ולע' חטיג טט' כל טלטט נ"ל חטיג טטיגים זטט כל אטיג. (ל) טס
 ח"ל ט' צטט' צטט'. עיין רט"ט מט"ט טס לו נטחוג ווינט צטט' זטט' רט"ט. סטט זטט' ג' טט' ד"ט ט' צטט'
 צטט'. (לא) מלמד. נ"ל פט"ט ויטקע רמו קרי' ומי' נטאנדרין טס. (לב) טימן נטיגו טטקאה לטט
 טטט. נ"ל טס. (לג) וכי נ"ל פ"ט ליטקג הצעיג סטט. למ' מטהתי פטילטס נטלה דיק דרכ' קיזומה נ"ה
 נטטט

עא

בראשית כח ויצא

לייעקב אבינו כר, או כתת או שות דבר לשום טראשתוי, אלא ابن רמז לבניו שעתידין לקבל התרבות דכתיב לוחות אבניים (פמ"ה הל') : (לד) ר' יהודה אומר שנים עשר אבניים לך, בנד יב שבטים שעתידיין לגאות מחלצין, וזהו ابن ע"ז אחת; לפ"ז שכולם צדיקים לא היה הפרש ביןיהם, ואני אומר לך מאבני הרקם, ابن על שם שנאמר שם רועה ابن ישראל (ניל"ט פט כד) : (לה) ר"א ابن זבות אב וזכות בן, אברהם ויצחק זוכותם עדמה לו, שנאמר אלהי אבי אברם ואלהי אני יצחק (פס ל"ג) : וישם טראשתוי. לעניין שאמרנו, מאבי הרים, על שם לוחות אבניים יבוא טראשתוי, שהתרבות נקראת ראשית, שנאמר ה' קני ראשית דרכו (מל"ח ככ), לעניין שאמרנו, בוגר אברהם יצחק וייעקב, כי האבות נקראו ראשית, שנאמר בענבים במדבר מצאי ישראל כבכורה בתאננה בראשיתה (לו) מצאיyi חמקם שם (סוט"ט ו), ואמתת טשטו של פסק אין יוצא מידי פשטו, כי מאבני חמקם שם טראשתוי, כי לא היה עמו לא נר ולא כסת, כי אמרה לו אם רבקה קום נרח לך אל לבן אחי חרנה (ניל"ט ט ע), אבל אעפ"כ ששכב במקום ההוא שביבנה נעיטה שכוב כי אין מעזר לה' שלא לחת רכיכות באבן כמו בבר וכפת : וישכב בפקח ההוא. (לו) ר' יהודה אומר באמת באן שכוב, אבל י"ד שנה שהיה נתן בבית עדר ומשמש לעבר לא שכוב :

יב) ויחלם והנה סולם מוצב ארץ. (לח) רע כי כל החלומות מצינו פתרונות, חזע זמן חלום זה שאין לו פתרון בתורה, ואעפ"ט שהחלומות זה רាជון לכל הצלחות, כי מה שנאמר באבימלך אינו חלום לצעריך פשר; כי אם הוכחה חייאת, שנאמר זיבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה (פס ג נ), וכן אל לבן הארמי וכן בבלעם, וכן בצדיקים שדבר הקב"ה עמהם בחלום הלילה, שני' בטראה אליו אתו אתודע בחלום אדבר בו (ניל"כ יג ו), אבל הצלחות לצעריך פשר דבריהם לשבעה זמנים, וזה רាជון. ועניין לו אלום יוסף ונתקשר לו, הבוא נבו אני ואטך (ניל"ט לו י) וכן של חלומות הטלך תטלך (פס טמ ח). זמן שלישי לו, חלומות של פרעה ופירושׂ ? שגיים. זמן רביעי לו, חלומות של שר המתקים ושדר האופים, פתרונות כאשר פחר יוקף. זמן חמישי לו, חלום צליל שעוריים המתהפק במחנה מדין, פתרונו חרב גרען. זמן שני לו, חלומות של נבוכדנאצר ופירושׂ ד' מלכיות. זמן רביעי לו, חלום דניאל, ללטך (לט) כי הצלות חזות פירושׂ על התורה והוא נבואה, לפיכך אין לו פתרון, כי על מתן תורה היה חלום זה, שנאמר ויחלם והנה סולם מוצב ארץ. (ט) רבנן פתריןליה בסיני, והנה מלך זה סיני. (טא) חזוביה דדין בחושבניה דדין כל': מוצב ארץ. העניין שנאמר ויתיצבו בחתית ההר (אמות יט ז) : וראשו מניע השטיטה. העניין שנאמר וההר בורר באש עד לב השמים (לנ"ס ד יט) : והנה מלאכי אלהים. זה טשה ואחרן: עוליים וירודים. העניין שני' וטשה עליה אל האלים (אמות יט ב), וכתיב וירד טשה (פס טס יד), וכתיב ויעל משח וננו' ואל הוקנים אמר שכו לנו בזה (פס כד יז) :

יג) וחנה ה' נצב עליו. העניין שנאטה זירד ה' על דר סיני (פס יט ז) : וראמי אני ה'. העניין שנאמר אנבי ה' אלהיך (פס כ ה). ואני אומר ודגת מלך

הערות ותקוניים

נכללים נאלה פ"ה על כתות ויקחו מגן וויצוו ממקיו, וכי גם פיס נמסה כה למד זו כתת מלהט ט' ? וכן יכול נסביקתך ונכמי פ"ג פסקה זכור, ונכנייקת י"ה פ"ג. (לד) ר' יאלט למץ. כ"ל פט"ח וילקוט טס. פדלי"ה פל"ט, טומ' מאול ג"א (לה) ד"ה אכן זכות לך וזכות נן. דרכ טפליקון מתק טכ נן. (לו) מלתי חנוטיכס. וכן יונתן בכ"ג סלטגען, וצמץן כתוב רלהמי חנוטיכס. (לו) ר' יוכהה מודע. נ"ל וילקוט טס, וטומ' מזמור קכ"ל. (לח) דע לי כל מ וטעו. כו"ה דנרי רכיט. (לט) כי סתלים האט פירען פל כתובס וכוא גנואה. וכן רגילה הנמי ח"ל אין חלוס זה כמלומת האתוניס נין כי מלהט כר' האן תלוס צל גנומס גמולהו מלומת האניליס כו', ולין ספק פדלי"ה טנטיס מלנגי. בקלהויס. וליא' בזון אריג"ט סכתוב וכחימס מגן טשול (כו"מו לר' טשולן גן פשי נלוון) צמילכ מלומת כי מסט מס חלוס הגט לא עכל. (ט) לנך פתיכין. נ"ל פט"ח ילקוט רמי ק"ט. (טא) חטנניש דzin. נ"ל גני' מפונס ויט נמקן טס כמו טאטול רכיט. ומלה' ג"ה ווילט פולס זס ק"ל' יט למתקן טס, וטאטל. חזנעם דzin.

בראשית כה ויצא

מושב ארץך, ראה זכותו של אברהם אביו שהציב סולם בעולם; להודיעו לכל
באי עולם יהודיו של מקרים, וראשו מניע השטיטה, זכותו מניע לפני כסא הכהן,
בעניין שנאמר ויקרא מלך ה' אל אברהם שנית. פון השיטים (כלהנית נג טו), והנה
סלאבי אלהים, זה זכותו של אברהם ויצחק. עליים וירושדים, עליים על הטובה,
ירושדים פון הטובה, שנאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו טאותה (סס טס יג)
והנה ה' נצב עליו על יעקב ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק, (טב) נתוי
הבסא בנו רגליים (מנ) בוגר שלשה והנה: ד"א והנה סולם מושב ארץך. לפי שיצא
טביה אביך בפחית נפש, בישרו הבהיר שעתיד לעלות לנROLLת, והנה מלאכי אלהים
עלים, (טד) אלו מלאכי השרת שליווהו בארץ ישראל ועלו, וירדו אחרים ללווחו
בחוץ הארץ: ד"א עליים אלו מלאכי השרת שבאו אל אברהם אבינו, (טה) אחד
לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום ועמורה, ואחד להציל את לוט, (טז) כמו
שפירשנו לטעלה, (טז) שנדרחו ממחיצתן קל"ח שנה, שניגלו (טח) מסטרין של טעה,
(טט) לפי שקדם לידת יצחק שנה אחת, וששים עד יעקב וס"ג עד שיצא יעקב טביה
אבי, וי"ד בבית עבר, הרי קל"ח: אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. (ט) י"ח פעמים
סוכיר האבות בתורה, (טא) לך תקנו רבותינו להזכיר האבות ביה"ח ברכות כבל יום:
ד"א והנה סולם מושב ארץך. הוא יעקב אבינו בעצמו. וראשו מניע השטיטה,
(טב) שדמות דיווקנו מחוקקה בכיסא הכהן: והנה מלאכי אלהים עליים. אלו וכיוותיו
שנאמר אם יש עליו מלך מליץ אחד פנוי אלף (חו"ג גג עג), שנתרפסטו לפני המקומ
אכיזתו: וירושדים. אלו הבתחות שהורד משמי קדשו; וכשה"א והנה ה' נצב עליו ונור
ובכתוב הארץ אשר אתה שוכב עליה. לאברהם נאמר לו קום הרחק הארץ לארכא
ולרחהבה כי לך אתגנה (כלהנית יג יז), (טג) מיכן שהשודה נקנה בהילון, וליצחק נאמר
גור בארץ זאת ואהי עפק ואבריך כי לך ולזרעך אתן את כל הארץ האל
(סס טג), אבל ליעקב אבינו; נאמר לו אשר אתה שוכב עליה. (טד) מיכן אמרו רוז"ל
כי אם ספר לו עשרה שדות בעשרה מדינות כיוון שהחזק באחת מהן קנה הכל,
(טה) שהרי יעקב אבינו שוכב בסקטום אחד וקנה כל הארץ ישראל, (טג) ומאי טעם
כלהו סדנא דארעא חד הוא:

הערות ותקוניים

הין שמהנו ממקום מורה טופיה, וכז"ל וגא סلس זה טיני חותנו לדין, מוגן מרוץ בט'. (טב) נתון לגמרי כנ' רגניות. כוון למלאים ג"ל פס"ח פרכוסל כל אלה רגניות אלה לנו, ית להזכיר ט"ל הרגנס אPsi' כשל ולי"ל טאנולס כלו טה טהור מל כשל טל ב', רגניות ופס ג' חנות. ומלאמר פג"ר חונת נפוץ טרך חינות ונודם ליכון חינות כל ב' רגניות. ונעבור פס מוגן נערך זה ב' ממליטיס מג"ר פס"ח כל מה שעתן שלגניש טאניש עתך תחת רעהו נשוא כמפה וכתלניש. ומלאמר קני כוון חינות כל ב' רגניות קרחים לנו. וכיס לפניו נמדרשת פס יעצז כמפה וכטניש, ופייה ני' מצונחת וו"ל וכתלניש כטו טאניל פטIRON. ויוחל כיוון לאניא דג"ל כמפה וכטניש כמו טהו נמדרשת ליט מיה ומוכל נטומשי ערך פלומש ופי' גל"ר מטה מלחה ננווח פוף. (טג) כגד טפשה וכטש. ואga מלחי הלפיש, ואga ב' נב, ואga לאגי פנק. וגכ"י פלארטין בני' כגד ב' חנות. (טד) חנו מלחי פטIRON. ג"ר פס"ח, וכן כניהם לט"י טב"ח וז"ל מלחים טליוווא נחלץ חיין יוגהין וח"נ וטנו לריקיט וירדו מלחי חוויל לגוווחו פג"ל. (טה) אחד לאדר. ג"ל פ"ג, ג"ג פ"ג פ"ב. (טו) כמו פטיכטן למצלב: וילח י"ח ב' וצ"ט נטטרט ב"ג. (טז) טנדחו ממיחחן קל"ח טב. ג"ל פס"ח וכן חינות יב"ע ווינטדו מן מתייחסון פון בגול לגוווחין מסטירין דמי פלמלה. (טח) מסטירין. פ"י, גל"ז ורומי טנטוקודסטון סוד וסתור. (טט) פסי קולדס לידח יוגה. כומת לבית. (ט) י"ח פטמיס מחייב רגניות גתווכ. ג"ל פס"מ וילקוט למן ק"כ. (טא) נקר הקט לסתית. ג"ל וילקוט פס וכגד כן קבשו חכמים י"ח נרכות פנטטלה. ועיין יロטטמי נרכות פ"ד ט"ג (ף"ח פ"ה) ולמ"ט טאניל טאניל... ר' חיליך ג"ל פלאט כגד י"ח פטמיס פטטטה חותין בתורה פ"ט. (טב) דמותו ליוקנו חוקקה בכם ראנוד. עיין טולין ז"ה פ"ג ומתקלין כדיוקנו מל מטה פירט"ז מלטף הלאס נחלנס מיזח דמות יפקב. ועיין ג"ל פס"ח מה כוון טטיקוני טלק חוקקה למצלב. וכן גפלל"ה טל"כ ר' נוי מל נחות האילס קרחים ט קאנט'ה מה כל גחות טו' ולוולין פיו טל יפקב ווועטלייס זס כספליים כספי אחים טנטטל טכנו. ווועס כוון יב"ע דמיוקין לילס קכימל ככויסי יקלח: (טג) מican טאנאלט גיגיג כסיליך. ג"ג ק' פ"ז, ג"ל צוֹף פט"ל ועיין כיפ"ח פס. (טד) מican המלז רזע. ג"ק י"ג פ"א, זאנטזין כ"ז פ"ב. (טה) טאי יפקב. כומת לבינו. (טו) ומלי פטמלה כוון פטמלה דמלט מה טה. פילט'.

בראשית ב' ויצא .

יב) זהה ורעד כעפר הארץ . (נו) מה עפר בכל מקומות , אף בנין בכל מקומות , (נה) ומה עפר הארץ אין מתרחק אלא במים , (נת) אך ישראל אין מתברכין אלא בתורה שנמשלה במים , ומה עפר קיום לעולם ; אף בנין יסודו של עולם : ופרצת יסיה וקדמה וצפונה ונגבנה . הוסיף לו בשורה ד' רוחות העולם , שני' והרכבתיך על במתך וליאתך אמר ליעקב , וזה יתקיים לעתיד לבא לימות המשיח , שני' והרכבתיך על במתך ארץ והאלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' . דבר (ישע נח יד) ; זשה ופרצת יסיה וקדמה וצפונה ונגבנה : ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך . למסך שאין העולם טתקיים אלא בזכות ישראל :

טו) והנה אני עטך . להצלך מן הרוחות ומן המזיקון : ושמורתך בכל אשר תALK . בבית לבן, דכתיב (ס) השמר לך מדבר עם יעקב מטיב ועד רע (כלומר לך גם רע) וכשכם , דכתיב ולא רדף אחריו בני יעקב (פס לה כ) ; והשבותיך אל האדמה הזאת , דכתיב שוב אל ארץ אבותיך (סב לג נ) ; כי לא אעוזבך . (סא) זו הבטחת פרנסתך , וכן הוא אומר גער הייתי (סב) וגם זקנתי ולא ראייתי צדיק נעזב וורען מבקש לחם (חיליס לו כה) ; את אשר דברת לך . זו נחלת הארץ , וכה"א והרכבתיך על במתך ארץ (ישע נח יד) , וכן ישעה אמר כי ימין ושמאל תפזר (פס מ"ג) : טו) וყיצץ יעקב משנתו ; זשה אשבעה בהקיע תומנתך . (חיליס ז' טו) , היה ישן שנייה עריבה צופה שכינה עליו ומכבתו ואומר לו הנה אני עטך . טהאלך בתרומו צדיק אשדי בניו אחוריו (מטלי כ ז) : ויאמר . לעצמו : אכן יש ה' מקום חזה . אכן השכינה שרואה במקומות הזה , מלמד שהשכינה בבית המקדש בין בניו ובין חרב : ואני לא ידעתי . והייתי רוצה לעבור כי בא השם :

יז) וירא ויאמר מה נורא המקום הזה . (סג) מלמד שראה בית המקדש בניו וחגב ובניו , כמו שנאמר ביצחק ; מה נורא בניו , וכה"א נורא אלהים ממקדשיך (חיליס מה לו) . (סדר) אין זה , הרי חרב , וכה"א על זה דזה לבנו וגנו (ליכק ס ז) . וזה שער השמים בניו , וכה"א כי חזק בריחי שעיריך (חיליס קמ"ג) : ד"א אין זה . אלו ייב שבטים שהיו עליין ברגל בירושלים : וזה שער השמים . שערידין להזור לירושלים וכל אחד מהם עוטדת שעריהם על שמם , (סה) שנאמר שער ראותן אחד , שער שפטען אחד , שער לוי אחד (יוחנן מה לו) , זה בניימטריא י"ב , כל זה היה עד הבקר , סיד . ז"ח) וישבם יעקב . הוא קדם הבקר : ויקח את האבן : אכן משפטן זכות אברהם וזכות יצחק : אשר שם בראשותיו . ניתוסף זכות עליהם : וישם אותה מצבה . קדשה זבח ליטלים שראה : ויצק שמן על ראשה . אלו הזכיות , שנאמר טובן שם משפטן טוב (קלם ז ט) לימדר שערידין בניו להמשח במשחת כהונת ומלאות :

יט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל . על שם בית אלהים : ואולם לו שם העיר לראשונה . ואולם לשון בירור . לו שם העיר , זאת העיר הייתה קרובת למוקם ששכב בו יעקב אבינו . ולמה זכיר הכתוב את העיר , למסך כי שם ליה השם שיצק על ראש האבן . ולמה נקרא שם העיר לו , (סז) ר' אלעזר בש"ר פנהס אמר

הערות ותגובהם .

סילט"י נקדוטין סס סליגן כמו סדין אל נטמים , כלומר עטה וחינוך קליקט מה כו"ה כו"ה מונגוליט פל"ל , גנס לטרין געלך פון ה' כחכ פ"י גוף קליקע כמו סדין גנטקמה . (נו) מה עפר נכל מקס . כ"ל פמי"ל ילקום לך כמה פ"ה מה עפר כלרין מסוף כסולס ועל סוטו לך ני"ק יסיו מפוחרים מסוף כסולס ועל סוטו וזה ספטן נכ"ל סס"מ וזה מנגנון כמעתיק טבמים מן מה עפר עד מה עפר . (נה) ומה נפל כלרין . כ"ר פמ"ה וספ"ט וילקוט סס , גנס נרמז ק"כ . (נת) אך יטראל . סופטאי ומלהן לנו כו"ן נכ"י פלמגען . (ס) גטמל לך מדנער . גני"מ הקטוע מגלאטען ל"ה כ"פ וסיט לנו להניל הקטוע פלמגעו (סס ל"ט) כ"ד פן תדנער עס יטאנ וגו' . (סא) זו גנטמיט פלטט . כ"ר סס"מ ילקום רמז ק"כ תכומול וילג . (סב) געל סיטי וגנס זקנתי . גמקלה נס זקנתי . כ"ל וו"ז . (סג) מלמד טלאט ניט מקדש . כ"ל סס"מ וילקוט סס , ועי' פוד ספלי בגניכה ס"י פג"ל . (פד) הין זה סלי' מלכ' כו' . זה כופטאי . וכ"ה גינען בג"ל וילקוט סס , גנס נכ"י פלאטען חסר . (סה) טלה' טער למלונן מהה , טפל גמפני מהה . וכ"ה נכ"י פלאטען , וגנילו כתה טפל לרונן לחדר טעל יסוד מהה . (סז) ר' מלער גנס ל' פגמים . ג' כ"ל סס"מ ובס

בראשית כה כת ויצא

(פס) לו שם אילן, כתיב הכא לאו, ובתיב (סח) לח לו ווערטון (נרטית לו), לח חות
עומד על פתח הטערה היה חלול הלו, ונכנסין מן הלו לטערה ומן הטערה לעיר:
(סח) ד"א מה לו עגול ואין לו פח, כך העיר טומת ואין לה פתח: לו שם העיר
לראשונה. יושביה הי' חמריין כי לא היה לה יציאה וביאת כשאר הערים:
כ) וידר יעקב נדר לאפר. הוא פתח בנדרים. מה בין נדר לנדהה, (ע) הנדר על
דבר שצורך האדם ונודר נדר אם כן וכן ייה, אעשה כן וכן, אבל נדהה
על דבר, (עא) הוא שאמרו רז"ל נדר דאפר הרי עלי עולה, נדהה הרי זו ואין חיב
באחריותו: לאפר. (עב) לאמר לדודות שייהו נודדין בעת צרתם. אתה מוצא של
כי שנדר תלה ביעקב. בדור כתיב נדר לאביר יעקב (תליס קלג ז), וכתיב ויברך דוד
ונו' אלדי ישראל אבינו (ל"ט סט ז): אם יהיה אלהים עmedi ושמרני. כמו שאמר
לי ושמרתיך: ונתן לי ללחם לאכל. כמו שאמר לך כי לא אעובר:
ב) ושבתי בשלום אל בית אבי. כמו שאמר לי והשבותיך אל האדמה הזאת:
והיה ח' לי לאלהים. זה: ירושת הארץ, (עב) שביל חדר בארץ
ישראל הוא יכול לקיים חמצות, וכן דוד אמר כי גרשוני היום מהסתפק בנחלת ה' לאפר
לך עבד אלהים אחרים (ס"ה ט ט): שאילה מאחר שהבטיחו הקב"ה ואמר לו, זגגה
אנכי עטך, מהו אם יהיה אלהים עmedi, אלא בקש רוחמים על התנאים שיתקיים
זהה ה' לי לאלהים. (עג) ר' ירושע דסכנין בש"ר לוי אמר, אמר הקב"ה שיחtan של
אבות געשו מפתח לנאות בנים, דכתיב והיה ביום ההוא יוסיף ה' שניית ירד
(ישע יט יט), כתיב והיה ביום ההוא יטפו ההרים עPsi (יוחל ל' יח), וכתיב והיה בזאת
זהו יתקע בשופר גדול (ישע ט טג):

כב) והאבן הזאת אשר שמשי מצבה יהיה בית אלhim וכל אשר תתן לו עשר עשדרנו לך. (עד) כותי אחד שאל את ר' מאיר, היכן עישר יעקב את בניו, אמר לו לוי עשירי קדש, בשתוzia ראויבן ושמעון נשאר לוי ראש לעשרה הנוחרים, וזהו קדש לשורת בבית ה' (עה) וראובן ושמעון אפרים ומנסה בראויבן ושמעון יהו לוי, תחת אלו הדר' בכורים של רחל ולאה וולפה ובלחה שהבכורים קדושים טהרים, ואין צריכין להתעשר:

(בט) א) וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב רָגְלֵיו . (א) לִלְמַד שְׁבַשּׂוֹתָה טוֹבָה גּוֹתְנָתָה כְּחָ לְאָדָם , שְׁכִינָה
תְּחִתָּתְבָשָׂר יַעֲקֹב אָבִינוּ נְשָׁא רָגְלֵיו : ד"א שְׁסֻעָר וּעַמְדָה וְהַלֵּךְ : אָרֶץ
וְכָתֵב ה"א : בְּנֵי קָדָם . הוּא מָקוֹם מְולָדָתוֹ שֶׁל אָבָרוֹתָם אָבִינוּ אַרְםָ נְהָדִים ,
וְכֵן הוּא אֹוטֶר מִן אַרְםָ יְנָחַנִי בְּלַק פָּלָק מְזָאָב סְהָרִי קָדָם (גִּמְלָנָה כ' ו') ;

ב) וירא והנה באדר בשדה . (ב) ארזיל אין דמקרה יוצא טדי פשוטו , אעפ"כ רצוי הדרשנים לחרחיב הטקראי , ולדורוש עליו מה שחייב בעולם , ולראגיד שהקב"ח פגידי בראשית אחרית , ולהודיעו לנו שישחת האבות . במא עניין מוצאות יש בהן , יוכן (ג) פטור ר' חטא בר חנינה בבראשית הרבה פסוק זה בשלשה עניינים . תיאשון, הדגה

הערות ותקוניים

וועס פנוי' במאס ל' פנחים נבל המל' . (סז) לו' טס חילן כתוב הכל טז וכטינ' למ ולוז . סומפת דגיט .
(סח) למ לות וערמען . נקיגע למ לוז וטראפונ . (סט) ל"ה מה לות טגען . הווע דגעדי רגען . נבל' דילקוט
טס . (ע) אמבר של דגעדי טרייך פאלדס . נcliי סליחען חפר זס עד טווע טאלמלו' רכחותיעט . עי' הוועט
אכטיג נבל כווע טידועל מילס נבל ל' לאכטיג ליזה גטול , לווע פל חנלי טיקוכ גו דגעדי פוג , ונדען מסטט חאנט
לאה פל חנלי דגעדי קודס ל' . (עה) הווע טאלמכו רז"ג . ל"ט ו' פ"ה , וכוונתס מילס סלומל ארי פלי , גלי^ט
טהייחודות לפוי טהווע פל חנלי , נדנעה טהמלו' סרי זו , נטהייחודות לטפלמי טיתון גלי' חנלי . (עב) ליטמל
לודיות . ג"ר פ"ט וילקוט רמז קכ"ב . (עב) טכל סדר גה"י . עיין כחווכות קי' פ"ג . (עג) ר' יטזט
דאטכניין . ג"ר פ"ע . (עד) כותוי למד . ג"ר טס . (עה) וילוונן וטמענון . קלסן מוקשכ , ומאלר לנлонן גג"ר
טס , מיל ובי' י"ג גן וואלמ' י"ד גן אפליס ומיטה כלוחונן וטמענון יכיו לי גו' היל' חיין טפה מודת לי' טגן
ה' טמאות , גל' מאן ד' נכווות ליטרגעט טמאות . ועיין פדר"ה פל"ז . מה טטה יעקב הפלית הלגען בכחולות
להרגעט טמאות כו' ועיין ציב"ע גלטקה ד' ג' כ"ב ווונכט מסדר"ה .

(בט) (א) נאמרן: נ"ל ס"ט וילקופ כמז קל"ג, וטענו נלט"י טה"ח נקס ג"ל. (ב) הלו"ל מין סמגאל יוגה מייד פסוקו. טנת ס"ג ט"ה, ינמוס כ"ד מע"ל. (ג) סחת ל' מהו נב"ר פסוק זה. פותח פ"ע

בראשית כט ויצא

באר בשחת זו תברא שהה לישראלי במדבר, והגה שם שלשה עדרי צאן, טשה ואחרן, וטיש, כי סן הבהיר זהיא ישקו העדרים, שביל ישראל מושבין לדגולם לאתחליהם, והאבן נדוליה על פי הבהיר. (ד) כמלא פי כבורה היה בה: []
 ונאפסו. שטה כל העדרים. בשעת הבחנות, ונלו את האבן, והשיבו את האבן על פי הבהיר למקומה, בשעת המסעות: השני, והגה באר בשדה זו ציון.
 שלשה עדרי צאן, שלשה רגליים. כי סן הבהיר הזה ישקו, שטחים שוואין רוח הקדש. תאפסו שטה כל העדרים, שביל ישראל מקובצים שם. והשיבו את האבן, סנה לרגל הלא: השלישי, והגה באר בשדה, או ירושלים, שלשה עדרי צאן, אלו ג' בתים דינים שהיה בה שלשה דינים, אחד בהר הבית, אחד בפתח העוריה, ואחד בלשכת הנזיה: והאבן נדולה, או בית דין הנדול שלשכת הנזיה, ונאפסו שטה כל העדרים, בעת כי יפלא טפץ דבר למשפט, ונלו את האבן, שטחים שומעין את הדיין, והשיבו את האבן, שמעמידין דבר על בוריה: הרביי, והגה באר, זה ציון. שלשה עדרי צאן, (ח) אלו שלשה מלכיות הראשונות. והאבן נדולה, זו זכות אבות. ונאפסו שטה כל העדרים, (ו) אלו חילו האומות. ונלו, (ז) אלו כל בית המקדש שלקחו. והשיבו את האבן, לעתיד לבא, (ח) רכתי תחת הנחשת אביה זאב (ימע' ס' י): להתיישר, וזה באר, זו סנהדרין. שלשה עדרי צאן, (ט) שלוש שורות של תלמידי חכמים ישבים לפניהם. כי מן הבהיר הזה ישקו העדרים, שטחים היו שומעין את ההלכה. והאבן נדולה. (י) נדול שביהם. ונאפסו שמה, אלו תלמידי חכמים. ונלו את האבן, (יא) שטחים היו שומעין את ההלכה. והשיבו את האבן על פי הבהיר, היו נושאיהם ונתנו בהלכה עד שמעמידין ההלכה על בוריה: השלישי, והגה באר, (יב) זו בית הבננות כר, (יג) ר' יוחנן פתר לה בסני, וירא והגה באר בשדה, זה סני, והגה שם שלשה, כהנים לויים וישראלים. כי מן הבהיר הזה ישקו העדרים, אלו עשרה הדברים: והאבן נדולה, זו שכינה. ונאפסו שמה, אלו ישראל. ונלו את האבן, שקיבלו התורה. והשיבו את האבן, אתם ראייתם כי סן השמים דברתיך עמכם (סמות כ' כ), (יז) ואדוננו הקדוש פרנא ורבנא טוביהו בן כבוד רבינו הקדוש ר' אליעזר וצ'ל שמעמן אביו; וירא והגה באר בשדה, זו תורה. והגה שם שלשה עדרי צאן, אלו משה אהרן ומרים, שכובות ניתנו נ' מтанות טובות לישראל. המן בזוכות משה, ענני כבוד בזוכות אהרן, הבהיר בזוכות מרים. כי מן הבהיר הזה ישקו העדרים, אלו ישראל. שקיבלו התורה להגנות בה יוסם ולילה. והאבן נדולה על פי הבהיר, אלו הקושיות שבבל עניין. ונאפסו

הערות ותקוניים

ס' ט ומוניה בילוקט רמז קכ"ג. (ד) כמלעדי פ"ס, פ"ז ס"ס, פ"ז ס"מ ל"ה ט"ה. (ה) מהו פלטה מלכיות. נכ"ל משלם מהלך וזה כי מן סכלה הקרויה יסקו כבודים טקעתיים מן הקדשות כלפנותם כלפנותם. (ו) אלו חילו טהורות. נכ"ל מיחם זו מלכות רומי טלית מכתנת פיכויה מכל לו"ה, ורבינו כבמייס זה וכוכב רק מהו מיחל טהורות. (ז) הללו כל בית מקדש שלקחו. וזה כסבר נמלכת פטיניט, וכמביסיסים לאינו שטחים מן סקדותם כלפנותם נלפקות וזו כלרטה כבדה למול פל כי מן סכלה טקו סעליות. (ח) דמתין מהט הטהרות. כספום הוז פסקתוג לימת במדלות וכוכבת רכינו לסייע לקלה ומתח טהנדים נזרל. (ט) טלא טהורות כל הלמידי חכמים. עי' סנהדרין ל"ז ע"ל וביל"ז ס"ס. (י) נדול סנסט. נכ"ל ס"ט זה מופלה נכ"ד אכו מסלים מה פכלוף. (יא) טמפס כיו טומשיין. כספמי כמו טהור לפסינו נמלכת ונס נכ"י פלטאנן מסל' זה. (יב) זו בית פכלוף כו'. רכיט קלר נלפקו וסיג מלה "וכו" ונמלוך סדרתס נכ"ל ס"ט. ועל וסבב ס"ט פלטה טורי נלה דרכו הללו פלטה קבולין, ועל זה הצעיר אמריך געריך קד וח"ל נכ"ד פ"ט הללו ג' קובליס ט', נפלוך ג' אלרוניס כל נית ככונת, וקצת וכי נכל ג' יט' ג' קובליס ועוד כי פון קרווייס טרוליס, וילט טפי' ג' פטוליס לקלוח בתורה, ומלהמי כדנרי בירטומאי. נרכות דף יט' יהל' היילין ג', קרוויות וכו' ט' ובירטומאי טפנית דף ס"ג פ"ג וליה פטטה קלויין חיינן, מוד ס"ט דף ס"ח ג' קלזיות עיין נתולס פל"ל. עס כי פירוטו מולח יסק ס"ט, פלטה קובליס פטוליס לקלוח בתורה נפשי ובחמייטי עיין נ"ק ס"ג ט"ל. הולס טסמל טטוגט פיטס לפלטו נלנלי נפלוך כי טפלו כהן ג' אדונים כל בית ככונת, וככילה נפלוך קרל טפי' ציווי לדון. (יג) ר' יוחנן פה. נ"ד ס"ס, וילוקט ס"ס. (יג) וולדתט כו' טטה מן חייו. וסבב נעל נטלה ט'. וככ"י פלאטן ליה מגול סטולרים רק וויא סוניכו טמחי מהנה (לקט) יוד

בראשית בט ויצא

שיטה כל העדרים. אלו תלמידי חכמים, וגולו את האבן מעל פי הבאר, שמצויאין הקישיות מפניהם, ואח"ב והשוו את הצען, אלו ישראלי שנקרו צאן, שנא' (טו) ואתן צאן צאן טרערתי (יוחול נל ל'). והשיבו את האבן על פי הבאר לטקומה, שאומרים דבר בשם אטו, לטעך שאפי' שיזהות האבות כפה מדרשאות בהן, כ"ש התורה והמצות והחוקים והמשפטים, לכך נאמר ארוכה טארין מדה ורחבת מני ים (לויג ילה):

ר) ויאמר להם יעקב אוחז סאין אתם. דרך חסידות דרך כבוד קרא להם אחוי: ה) ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור. לפי שאמר לו אביו קום לך פדנה ארים וכח

לק. שם אשא מבנות לבן אחוי אפר (נכלהית מה ב), לפיכך שאל בשביילו:

ויאמרו ידענו, לפי שהיה נдол של מקום היה ידוע: ס) ויאמר להם השלום לו. (טו) השלום לו עטבם, ויאמרו שלום: והנה רחל באה

עם הצען. שאם תרצה לשאול בה בשבייל אביה תשאל: ט) ויאמר הэн עוד היום נдол. (ו) אמר להם אם שומרו שכיר אתם, הэн עוד היום

נדול וחיבים אתם לרעות את הצען, ואם שלכם אתם חזעים, לא עת האסף הטקנה, (יח) מיבן לאדם חשוב שהולך למקום אחד ורואה דבר שלא כהונן,

שציריך למנעם ולא יאמר שלום עלי נפשי:

ח) ויאמרו לא נוכל עד אשר יאפסו כל העדרים. כי חזק טשלשה עדרי צאן שעוז רובאים על הבאר היו עוד שאר עדרים, לכך אמרו לו עד אשר יאפסו

כל העדרים: וגולו את האבן. לא מפני כבוד האבן שעל פי הבאר, אלא מפני שלא היו משקין אלו מחוץ לאלו, כי אם בכת אחת, שהטמים לעולם יקרים בשדה, לכן

נאמר עד אשר יאפסו כל העדרים, (יט) ויש לומר כי מפני כבוד האבן שעל פי הבאר, שבן אמר למטה ויגש יעקב וגול את האבן, שאם נאמר כי חותם היה הבאר בחתימת

כל העדרים, שלא ישבו זה בלא זה, אם כן היין השקיה יעקב את צאן לבן בלא רשות כל העדרים, לכך לא נוכל לומר אלא שגדולה הייתה האבן, ומפני כבוד שלה אטו

הרועים עד אשר יאפסו:

ט) עודנו מדובר עם רחל באה עם הצען. (ב) לפי שלחה היהת כבר נדולה ורואה להגשה לא שלחה אביה עם הצען: כי רעה הוא. וכן היו השבטים,

שנאמר רעי צאן עבדיך (נכלהית מה ז): י) ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחוי אמו. שאמר לו אביו; וכת לך ממש

ашה מבנות לבן אחוי אפר (פס מה ז): ויגש יעקב ויגל את האבן. (בא) להודיע גבורתו של יעקב. (כב) א"ר יוחנן באדם שהעביר הפקק מעלה נבי הצלוחית, (כג) לכן אמרתי לא מפני שהבאר חותם בחתימות הרועים, אלא האבן הייתה נבוה וייעקב

לבדו נלה: וישק את צאן לבן. (כד) מלמד שהטמים עלו מאילידין ושטו הצען, שאין כתוב זדלה ושאב אלא וישק:

הערות ותקוניים

מלכט גלי ז"ל. וכגון מיד"מ כספו פוי דוד מל המוכס דף כ"ה פ"ה סגין חעל נספיקתן זומת פל נרלה פטומת כתוב יד לנכינו פוטיה ז"ע וסינא צהיר זו פוליה כו' וסינא. כל כמלמול סוף. (טו) וטנן גלי. נכ"י כתוב ולחמיס, וככ"י פלמלען נמלל לנכון ולחמן. (טו) נמלס לו טמלס. נ"ל טס. (ז) מהל למס. נ"ר טס ורט"ז טס"ת: (יח) מצלן להדר המשוגב. סומך דכרי לנטע. (יט) ויט לומר כי מפי טכל לאגן. ונס רט"ז כתוב לו נוכל להטיקות לפי פלמלען נדולס. (ב) לטי פלמה סיתס כבר נדולס. עין נמלג"ן בכתוב הסעס כי טיני להדר רקמות קיס בטמת מזיק לה לו נטגור שקיימה להדר נדולס לרוחם להדר וחיקס לה הרים. (כא) לאודיע נכויתו כל יעקב. עי' מה' ויג"ע ריט וויה. (כב) ה"ר יומן. נ"ל פ"ג, ילקום רט' קכ"ד ורט"ז עס"מ. (כג) לך למליח. לעיל ספוק ח'. (כד) מלמד סטמים עלו מחייליסן. וכן ליתול נפלר"ה פל"ז וסיתה בצלדר שעלה וטופכת מים חולקה לה וכן נכ"י ויג"פ ריט וויה סטם ממייטה כיוון דמליחס הցון יעקב ית חכלה מועלוי פומח דצילה, סטם צילוח וסוט טיסלה טרין טרין טרין כל יומין לטס לאגון יעקב יתיכ נחרן. וכן ספוק י' וספת נירוח וטליקו מיל להכלי וקומות טיסלה טרין טרין טרין כל מות פלנס על הכתוב וינל לנכון כויס אטלי"ט כי כל יעקב (נ"ה.כ"ב) וצמל דמלול יעקב כמו רמייה על צילוח ולט' לטכחו מיה וטמפניו תלתך יומין דלמוך תפ"י פ"ט ולו ספת כו' דבוכותים כו' פ"ט פלטן טרין.

יא) וַיִּשְׁקַׁע יַעֲקֹב לְרֹחֶל . (כח) כָּל הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל תְּפִלוֹת חֹזֵן טָן שֶׁלֶשֶׁה , שֶׁל גְּדוֹלָה , וְשֶׁל פְּרִקִּים , וְשֶׁל פְּרִישׁוֹת . שֶׁל גְּדוֹלָה , כְּגַן וַיַּקְחַ שְׁמֹאֵל אֶת פָּרַת הַשְּׂטָן וַיַּצַּק עַל רַאשׁוֹ וַיִּשְׁקֹדוּ (צ"ה י, ה) . שֶׁל פְּרִקִּים , כְּגַן יַיְלֵד וַיַּפְגַּשְׁתָּו בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁקַׁע לְזַעַם (טמוֹת ד כ) . שֶׁל פְּרִישׁוֹת , וַיִּשְׁקַׁע עֲרָפָה לְחַטֹּאתָה (כ"ו ט י) . ר' תְּנַחּוּם הַוְסִיף אֶת לְזַעַם (טמוֹת ד כ) . שֶׁל קְרִיבּוֹת , וַיִּשְׁקַׁע יַעֲקֹב לְרֹחֶל , שְׁהִתָּה קָרוּבָתוֹ : וַיַּשְׁאַל קָולוֹ וַיִּבְדַּק . לִמְתָּה נְשִׁיקוֹת שֶׁל קְרִיבּוֹת , וַיִּשְׁקַׁע יַעֲקֹב לְרֹחֶל , שְׁהִתָּה קָרוּבָתוֹ : וַיַּשְׁאַל קָולוֹ וַיִּבְדַּק . לִמְתָּה בְּכָה , (כו) אָמַר בְּלָבוֹ אַלְיָזָר הַלְּךָ לְהַשִּׁיא אֶת רַבְּכָה אַמְּתִי , וַיִּקְחַ עַמּוֹ עַשְׂרָה גְּמָלִים וְכָל טוֹב אֲדוֹנוֹ בַּיּוֹן , וְאַנְיִ אֵין עַמְּתִי לֹא גְּזָם וְלֹא צְמִיד : (כז) ד"א רָאָה אָוֹתָם מְלָחִים זֶה עִם זה , לֹוֹמֶר בָּאָה עַלְיָנוּ לְחַדְשַׁ הָעָרִיוֹת , שְׁגַדְרוּ עַלְיָהֶם הָאוֹתּוֹת לְהִיּוֹת פּוֹרְשִׁים טָן הָעָרִיוֹת טִימּוֹת הַמְּבּוֹל , הַלְּא תְּرָאָה שְׁרִיבָה אַחֲתָה הִיְתָה מְתֻלָּכָת עִם כִּסֵּה עַדְרִי צָאן וְלֹא גָּנָעָה בָּה , לְכָךְ בְּכָה שְׁחַדּוֹתָו . בְּחָנָם : (כח) ד"א לִמְתָּה בְּכָה , רָאָה שָׁאַינָה נְכַנַּת עַמּוֹ בְּקַבְּרוֹה , (כט) וְגַם הִיא בּוֹבָה וּמְבּוֹבָה , שְׁנָאָמַר רְחֵל סְבָבָה עַל בְּנִית (ילמִיס ט י) , לְפִי שְׁנָבִיאָה הִיְתָה :

יב) ויגד יעקב לרחל כי אחיו אביה הוא וכי בן רבקה הוא. (ל) אמרה ליה אבוי רמא
ויש לי אחיות נזולות טנני אמר לה (לא) אם לרטאות אחיו אביה הוא,
ואם לצדק בן רבקה הוא: ותרץ ותגדר לאביה.. (לב) מלמד שלא היה לה אם, שכן
דרך הנעהה כל מה שיש בלבנה טנדת לאמה ובאן לאביה, מלמד שסתה אמתה:
ויהי בשםך לבן את שמע יעקב בן אחותיו וירץ לקראותו וייחבק לו. אמר
(لن) אליעזר בא עם כמה גמלים, זה לא כל שכן, כיוון שלא יצא לו כלום
עוז, אמר בראותו שטאו מטען הוא חונר, מיד וייחבק לו, כיוון שלא יצא כלום,
אמר לו דבריהם בעלמא יש עמד: ויספר לבן את כל הדברים האלה. אין ברת
מן אחיו וכל התקורות אותו:

ד) ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה. (לד) אמר לו סבור היהתי לעשותך מלך
עלי ועתה אין עטך כלום: עצמי ובשרי אתה וישב עטו חודש ימים.
(לה) אמר (רמז) [ר' אמי] למדנו שצרייך אדם להיטפל בקרוביו חדש ימים:
טו) ויאמר לבן ליעקב הבי אחי אתה ועבדתני חنم. הכי כך אמר לו לבן, באמת
אחי אתה אבל אני ראוי לעובדני חنم, ומניין ראייה פן המקרא כי הבי
כמו באמת, שנאמר הבי אפרתי הבו לי (חו"ג וככ), (לו) וכי בחנם עבדו כי אמר לו
עובדתני חنم, אלא בדבר שם היה שווה שכרו (לו) עשרה דינר, נותן לו חמשה;
טו) וללבן שתי בנות. שתי בנות. (לח) זו העמידה מלכים, זו העמידה מלכים,
זו העמידה אלףים, זו העמידה אלפיים: שם הגדולה לאח. (לט) נדולה
במתנותיה, (ט) כהונת ומלכות, (מא) אהרן ובניו טלי, ומלכות דוד לעולם: הקטנה
רחל. קטנה במתנותיה, (טב) יוסף לשעה, ושאל לשעה:
טו) ועיני לאה רכחות. (טג) טפניבכירותה שהיתה נוכה, ואומרת ידי רצון שלא תפול

הערות ותקוני

(כח) כל כתיקות כל תפנות . כ"ל ס"פ , וקה"ל פ"כ כי לאו נקלים , يولקים רמז קכ"ל . (כו) אבל הכלו
הליינר פניך . כנ"ד חממות ה"ד הליינר וג"ל חמל , הליינר חממה שאך כו' ומונען בילוקם בס
ורט"י פכ"ת . (כו) ד"ה לרעה מותם מלassis . כ"ר يولקים בס . (כח) ד"ה לרעה נכה . כ"ר يولקים בס
ולק"י טב"ת . (כט) ונש סיח נוכה . הקומפה לרינו . (ל) חמנת ליה : מגילה י"ג ע"ג וצפנות י"ג טס .
(לא) הם לתרומות . כ"ב טס , כ"ב קכ"ג , يولקים רמז קכ"ד , ורט"ז עכ"ת . (לב) מלמד ב' כ"ד טס נטש
ל' יוחנן , וכילוקם בס , ולק"ז טב"ת . (לג) הליינר כה' נס כמו נמלים . כ"ד , يولקים , רט"ז טב"ת .
(לד) ה"ל סבוכ טיבתי . טס . (לה) חמל [ל' חמיה] . כן . קומפה כמו טהורה בכ"ל يولקים בס . והاملת
רמז כסנרטוי ובכ"י פלאיטון כני' חמל רמי , ומשה געתית נכ"י שלפניית חמל רטע , חולס גמלת כטוכ
חמל ל' חמיה . (לו) וכי נחנס עכ"ז . כ"ל טס . (לו) מסלה לינר . בכ"ד מסלה פולריין , עיין מוספי
ומשליך . (לח) זו העמידה מלכים . כ"ל טס يولקים רמז קכ"ד . (לט) גדולה נמתנותה . כ"ל يولקים
טס . (ט) כסונה ומלכות : גמלת טס כני' מהויה לעולס ומלכות לעולס . (טא) הסרין ובנו מלוי . פין
כ"ל פמ"ח פניהם עתיד למול מלוי . (טב) יוסף לטה וטהול לטטה . פ"י טלה גמלתו מלכות לדורות ,
וטהול יהו מלטל , עיין גדרני לרינו לטין פסוק כ"ב , ועיין ז"ר פט"ה להל תפטע פניך שטיקה כו' , ויגן
תמן טהול , וכן מגילה י"ג פ"ב רחל זכתה וייה ממנה טהול . (טג) מימי בכיריה . כ"ל טס , ומחלומה ,
וק"ז

בראשית בת ויצא

בחלקו של רשות, (טד) א"ר חזיה נזילה תפלה שבטלת הגזיה, לא שוד אלא שקדמה להאותה: ורחל הייתה (מה) יפת תואר. בקומה: יפת מראה. בדשות: יח) ריאhab יעקב את רחל ויادر עבד שבע שנים. בוגר ימי השבע: כהן בתק. (טו) שלא תביא אחותך מן השוק ושם רחל, לכך נאמר ברחל בתך: רקעננה. שלא תתחלף שם רחל לאה, ושם לאה לרחל, לכך נאמר הקעננה, אמר לא' באתי לקבץ ספון, אלא כדי לישא אשה באתי, לכך נאמר עבד שבע שנים כרחל בתק העקננה. יש אדם שיזונו בא אצל, יש שהלך אחר זיזונו, יצחק אבינו זיזונו בא אצל, יעקב אבינו הלך אחר זיזונו, נסצא יעקב נשא בן שמונים וארבע שנה, ועשה בן ארבעים, לתרנו שהקב"ה טקדים לדשעים, ומשהה לצדיקים, ובן הוא אומר לא יאחר לשונאו אל פניו ישלם לו (לכ"ט ז י):

(ט) ויאמר לבן טוב. למדנו שמה' אשה לאיש, וכיה' א מה' יצא הדבר (גלאית מד ז): ב) ויעבד יעקב ברחל. זה שאמר הכתוב ויעבד יישדאל באשה (קספ' יג יג): כא) ויאמר יעקב אל לבן הבה את אשתי. (טז) לפי שהיה יעקב אבינו בן שמונים וארבע שנה ועדין לא היה לו בן, והוא עתיד להולד שנים עשר שבטים כאשר הזבחה מלפני הקב"ה, לכך אמר הבה את אשתי, (טח) סניין הב"ה:

כב) ויאסוף לבן את כל אנשי הסkommen ויעש טשתה. (טט) אמר להם אתם יזרעין שהיינו מדווקאים למים, (ג) ובזון שבא צדיק זה לרנו נתרבו המים, ואם אני נתן לך רחל צד חוא הילך, אם רצונכם אתן לך את לאה, וזהו מטעב עטנו עד שבעה שנים, אמרו לך טוב עשה כאשר דברת: צד

כג) ויהי בערב ויקח את לאה בתו. (נא) מלמד שכבו הנרות והבנימה לך בחשך, (גב) לפי שאין טשטשין לאור הנר, (גנ) וכן ארוז' המשטש לאור הנר. הגז הוועין לה בנים נכפים, (גד) וכל הלילה היה קורא לה יעקב אבינו רחל, וזה עונה בחזקת רחל:

כד) ויתן לבן לך את לפה. כדי שלא תתבהה על בעלך:

כה) ויהי בבקר ורגנית הוא לאה. (גה) מתק הטמנים שטטר יעקב לרחל על הבאר, ורחל טפרת לאה, על זה לא הכירה יעקב אבינו, (נו) לפיין היז בני רחל צנועים בעלי סוד, הלא תראה ליוסף שלא הגיד לאביו סכירותו ולא החיע טטרים לא בכתב ולא בכתב. שאל, ואת דבר המלוכה לא הניד לך (טט ז י). אסתור. אין אפשר פנדת מולדת והאת עמה (קספ' ג ז): (נו) ויאמר יעקב לבן מה זאת עשית

הערות ותקוניים

וח' רג"ט, ג"ג קכ"ג פ"ה, ורכ"י פ"ח. (טד) למול לך חוויה. גג' נמשת לך פועל, וגס נילקם רמז קכ"ה מונח לנכון לך חוויה. (מה) יפת מולך נקומה. ויתת מלכה נדשומ, ורכ"י כחכ' תלר סוד נרת ספלוף לבען יחלילא נסיד, מלמה קול זו קלטב. ואלהכ"ט כמה יטול הילך כמו ומולר לכס לאגובל, כל חנוך כפין וטהר וטפה יפס, ומולמה לאל יפס, זו מלמה על מעין לטניות פגמלס. ואלהכ"ס כחכ' יפת מולר כמו נמהונת יתגלטו דטוט החופט והמלח וטהר ולחייס, יפת מלמה לבן ומדמלס. וכדר'יך נטירוש פל כהויס נאג' מולר כו' נולת לטניות וטהר כהנuries וקופט נגוף; ומולמה מל פגנער סקיס לבן ומלודס וטטר טחד. (טו) מלך חנילו מלהר. כ"ר וילקם פס, ורכ"י פ"ח. (ט) יט' מלהס קזיזונו כל לאלו. כ"ד פס' ליט' ויג'ו. (טו) לפי סקיס יפקנ נן פ"ד. כ"ר וילקם ורכ"י, כי נן ס"ג סיס כאטמאנך ווּפְנַן שוד יה' נביה פג'ר, וו' ספנד נרעל סלי פ"ד פג'ר. (מח) מינין פג'ר. טופת כב'יט. (טט) למלי נס. כ"ר וילקם פס. (ג) וסיוון נג'ל דקי' זה. עיין נג'ל סטנס כ"ל. (נא) מלמד פג'נו הארוות. כ"ר וילקם פס ופטון כו'יניה פ"י וכג'נו הארוות. (גב) לפי פל'ן מתחנן. כו' דג'ני רכ'יט. (גנ) וכן האמ'ו ר'ץ'. טה'ים קי'ג פ"ג. (גר) וכל פל'ס. כ"ר וילקם פס. (גה) מטור כסימין. עיין מגילא יג'ג פ"ג, ורכ"י פס'ם. (נו) לפייך סי' נמי רחל גנומיס געל' סול'כו'. זה פל'ן ח'ג'ל מגילא יג'ג פ"ג היל'ח נטכל גנימוט ספיק'ה בכ' נרעל. טמפרס לה סימין להחומר אתך וו'ל ממא' צהול, וטכ'ר גניטות דטוא טהול' לכתיב' ולח' דג'ר טמלוכ' לה' כניל' לו' וכ' וו'ל' ממע' לסתך דכחיכ' חי'ן למ'ה מג'ת מולחת. ועי' כ"ר פס' מ', וטנו'מל' וו'ל, וטס'ר ככ' פט' פ"ג על ככ' מ'ן למא' מג'ת מולחת. (ט) וו'ל'ר יעקב גל'ן. וכן חומבו בכ' פלאג'ן, וכמקלו כהו' ויהל'ר ה' נס נס' נלי' מל'ת 'ישקן'.

ל' הלא ברהאל עכhardt עספַך לולטה רמייחני. אמר לו, (נו) אפרורי אחד אביה אני אגוי
אגוי ברפאות, אבל רימוחני:
ב). ויאמר לבן לא יעשה כן במקומו. (נו) מיבן שאין טאנטש פמנונג חטוקט,
הלא תורה משה רבינו עלה. אל טוקט הפלאכיט ולא אכל, הפלאכיט
ירדו לטוקט בני אדם, ונראו כאוכליים:
בנ) מלא שבעה זאת. (נה) אלו שבעת ימי חמישתה, (נט) איז אחא בר תינגן עד
יעקב בן אחא מיבן שאין מערבין שטחה בשטחה:
כח) ויעש יעקב בן. לא רצה לשנות פמנונג חטוקט:
כט) וירקן לבן לרהאל בתו את בלזה שפתחו לה לשפהה. (ס) שפתה פלאג חמזה
(סא) שנאפר לה:
לו) ויבא גם אל רחל ויאב גם את רחל מלאה. לפסוך שבתחלת היה אוחב את
להה, ואחר כך שנאה מטעך דבריה, (סב) שכשאפר יעקב לראה רמייתא
בת רטאה כל הלילה הייתה בחזקת רחל ועכשו לה, אמרה לו, אביך לא היה אומר
לך אתה זהبني עשו (גילהית כה), ואתה אמרת לו אני, הקפידתו בדבריה ושנאתה:
לא) זירא ה' כי שנואה לה ופתח את רחפה. ושה'ה בכל עצב היה מוחר (מגלי יד כ),
(סג) לפי שנתעלבה לה נתיירה בבניים אלילי בן היה מנרשא:
לב) ותהר להה ותילד בן. בסוף שבע שנים נתן לבן את להה בתו ליעקב אבינו, וחאתי
שבעת ימי חמישתה נתן לו גם את רחל, וויסק נולד בסוף שבע שנים

הערות ותקוניים

בראשית בט ל ויצא

150

השניים. (ס"ד) נמצא י"א שבטים שנולדו בשבע שנים, כיצד ילדה לאה את ראובן בשנה הראשונה אחר הפשחה, ונתעברה בשמעון בשנית, וכשנתעברה עוד בשמעון נתקנא רחל באחותה, ותננה ליעקב את בללה שפחתה, ונתעברה גם היא בשנה השנית, זוגולד שמעון לאה ודין לבלה, בשנה השנייה, ובשלישית ילדה לאה את לוי, ובלה את נפתלי, בשנה הרביעית ילדה את יהודה ותעבורה מלידת, يولדה ולפה את נד, ונתעברה גם לאה עוד בשנה התואמת, يولדה את יששכר, בשנה הששית ילדה לאה את זבולון, ולפה את אשר, בשביעית ילדה רחל את יוסף, לאה ילדה את דינה, נמצאו שנולדו י"א שבטים ודינה בשבע שנים:

(לג) ותתיר עד ותلد וננו' שמעון. (ס"ה) שומע לך אביו שבשתים: (ל) ותתיר עד ותلد בזונו על בן קרא שמו לוי. (ס"ו) כ"ט שנא' על בן טרובה באוכלויסין: לה) ותתיר עד ותلد בן ותאמר הפעם אודה את ה'. (ס"ז) שהוסיף על חלקי, (ס"ח) בדרך שהודה לאה הוודו בנייה, יהודה חודה בטעשה תטר, דוד הוודו לה' כי טוב כי לעולם חמדך (טליס קל' ה); דניאל אמר לך אלה אהבתני (ס"ט) מהודה ומשבח אנה (דילול כ ע): על בן קרא שמו יהודה. היא גרטה לו השם: על בן. כל מקום שנאמר על בן טרובה באוכלויסין:

(ל) א) ותרא רחל וננו' ותקנא באחותה. (א) קנאתה בטעשה הטובים, אמרה אלולי, שהיא צדקה לא הייתה يولדה: ותאמר אל יעקב הבה לי בניים. (ב) בקש עלי רחמים. כשם שביקש אביך בעדר רבקה, דכתיב וייתר יצחק לה' לנכח אשתו (גלהcit ככ כל): ואם אין מטה אנכי. (ג) אמר שטואל ד' חשובים במתים, עני, ומזרע, וטמא, ומי שאין לו בניים:

ב) ויתיר אף יעקב ברחל. ותאמר מתחת אלתים אנכי אשר צצע טפרק פרוי בטן: (ד) טפרק פגע, ממני לא פגע, אמרה לו רחל הלא אביך בקש רחמים על אמר לה יעקב, אבי לא היה לו בניים, לי יש לי בניים, אמרה לו הלא זקניך בקש רחמים אמר לה זקינתי טודה אחרת עשתה, שהבנינה שפחתה צורתה, אמרה לו אם זה טעכבר הגה אמרת בלהה בא אליה ותلد על ברבי ואבנה גם אנכי טמנה. שם שנבנתה שרה ע"י שפחתה, אבנה גם אנכי:

ד) ותתנן לו את בללה שפחתה לאשה. ולא לפילגש: (ה) ותתיר בלהה ותلد ליעקב בן. מיוthem כשר השבטים על שם יעקב: (ו) ותאמר רחל דנני אלהים. (ה) דגני וחיבני, דגני וויכני. חייבני, כמו ורחל עקרה. וויכני, דכתיב ויתן לי בן: על בן קרא שמו דן. (ו) סרובת באוכלויסין, (ז) גבורי חיל:

הערות ותקוניים

לגרתסכו'. (ס"ד) גמליך י"ה סכמים בגולו גטפער פיסים כילךכו'. גמליך פולס רנאל פ"ג היימן כל סכמים גאלדו צ' פיסים חוץ מנגיינן כל מהד ומולד לו' חלטיס ע"ב, וכן לחיטי גפל"ה פל"ו לר' למול מ' מילטס ילה' לאן לח' ניס ולפנעם ניס נולדו ליעקב י"ה סכמים וגט למם ע"כ ומילני דניט נולח לט"ל צעל טלדו כולס וס חמאל צס, ומײן גמאלט חדט (בית קמלט מ"ג נד קצ"ה) וטס מפושט כל מהד מאנטיס נלייז מלך נולד ומיטגע צעלד כל מהד מסקן גאנס מהרטה לגמרי וסמלאלט גמאלט חלטן מלחיים נילקוט ריט טמוש יט' קט"ב גליזס צינוייס. (ס"ה) צומע נקלח חכוי. צ"ל טפ"ה, ילקוט רמו קכ"ז. (ז) כל מקטט סנאלט. צ"ל טס ורט"ז עס"ה, וס"ס חוץ מלוי טהליון טיס מכלט צס. (ס"ו) טאטיפ על חלקי. כי טננא מכל לחט חלד ב', מוק טרנט טיס פתיין לממוד י"כ סכמים; מכתשי כטוטף לי גן רכיעי סטטס אורט לה ט' כן מפוזט נמנומול ויגל, ועיין צ"ל טפ"ה. (ס"ח) כדריך טסודס למלה קווע גניכס. ג"ד טס. (ס"ט) מסודס ומוקטט הנ"ה. גמקריה מקודח ומוקטט הנ"ה.

(ל) (א) אקהת נאלטמה. צ"ל טפ"ה, וילקוט רמו קכ"ז, ורט"ז טפ"ח. (ב) נקע עלי רחמים, פ"ז ריט"ז טפ"ח טאנטן הנ"ה לי וכי קך פסקה חכיך לוחטן וכאלט סטפַּלט טלייס. (ג) אויר זטומאל. מליס צ"ל פ"ג, צ"ל צט, וילקוט טס, וטמ"ר פ"ה, האגומל ט, נעל לי' אטומלן ווינקוט גראם ריט נר מאני זגנץ ריט ונטמוץ מיטת צ"ג, וכגמאלט טים כריימת. (ד) מתק מינט. צ"ל וילקוט ורט"ז עס"ה. (ז) דגני ומייניכי. צ"ל וילקוט טס ורט"ז טפ"ח. (ז) מרונס נאלטמן. צ"ל, כל מקטט צטומאל על כן מזוצב נאלטמן, ועיין לטיל טראטס. (ז) גטלי חיל. וכט"ז נכ"י טאלטמן; ואויל טטט רכינט נסרכ

בראשית ל' ויצא

) ותודה עד ותلد בן שני ליעקב : נתיתם ליעקב :
ח) ותאמר רחל נטהoli אליהם נפתחתי. (ח) לשון חפה נהנפהלי לפני אליהם ושבט
תפלתי עם אחותי. שיזיה לי נידול בנים כאחותי: וגם יכולתי. ואצלחתי:
(ט) ד"א נפתחתי. לשון פת hollow, כלומר בשעה שהבנינו את לאה לבני רימנו את בעל
כאיו וימת דעתה של מעללה : וגם יכולתי. הייתה לך להודיע לו ליעקב כי בן הם
עושים, אבל לא רציתי לבזות את אחותי :

ט) ותרא לאה כי עסדה מלדת ותקח את זלפה שפחתה ותתן אותה ליעקב לאשה.
לאשה ולא לפילנש, אלא שזרחה אותה ודרך אישות לקחה :
י) ותולד זלפה שפתת לאה . (י) בכלן כתוב ותזר, וכן כתוב ותולד, לפי שהיתה

בחורה ילדה ולא נברה בעורבה :
יא) ותאמר לאה בא נד . (יא) בנד כתיב, (יב) בא נדא דבייתא, (יג) שמוד לשון
ארמית נדא : (יד) בנד . ב' שני בנים של זלפה, נ"ד שבעה בנים נולדו
לאה עם דינה והבל תשעה, מנין בנ"ד, ד' בראשונה וגו' באחרונה עם דינה, וב'
לולפתה הרי בנ"ד. (טו) ד"א בא נד, בא כי שהוא נודד את האומות, וכן מצינו בשמה ליכוד
את חזד ; בדברי הימים כתוב, ומן הגדי נבדלו אל דויד למצד מדברה גבורי החיל,
(טו) אנשי הצבא למלחמה עורבי (יו) צנה ורומח ופני אריה פניהם וכצבאים על הרים
(דכ"ה יג ח), וכתוב אלה מבני נדא ראשי הצבא אחד למאה הקטן והגדול לאף
(פס סס פו), לפיכך יש אם למקרא . (יח) בראשית הרבה ניטנו חכמים (אלו הם) [אליהם]
טבוני בניו של רחל מבניימין :

יב) ותולד זלפה בן שני ליעקב . גם זה מתייחס על ייעקב :

הערות ותקוניים

לפרק מלחת מוכלמיין, חולם היין כורחתה גבורי חיל, רק סייח יונית בסגנון ופי' פמן עס, עיין פרחן
עריך חכמים, וכן תלטס נודד (ליוכן י"מ י"ב) מוכלמיין. (ח) למן חפה . וכן ח"ה וכן סנייה לט"ז
וחוגקים תרגס [געתי] למן חפה, ועין בנוילור טס. (ט) ד"ה שפטתמי למן שתלחותן. ר"ל מלטן
עקס וסתתמל (לנריס ל"ב ס'), וכן חמץ לט"ז, חולם נלהפן לחיל וז"ל וחמי מפרטו למן פקח וסתתמל
נחתפקתי וכפגרתי פלויות וכמהלים לגרנט למקומות טוה למחות. (י) נטן כתוב ומתאר: צ"ל פט"ל,
וילוקם רמו קכ"ז, וכן סנייה לט"ז נפי' טה"ת נטן. נחמר סליון חוץ מולפה לפי סטייה בטור מוכלן
וחיטקמת נטליות וליון סליון ניכר נס וכדי לרמות ליעקב נתנה לנו נלהה צלוי יגין טמכייסין לו מה לנו
סקך מנגן ליתן ספחה לנגולטה וקמפה לקמפה עכ"ל, ונקודות לפי סטייה חמורה ילהה ר"ל נהורה
וילס . (יא) בנד כתוב. סכתי בנד וסקלוי ננד שטי מינות . (יב) נלה דמיות. צ"ה נכ"ר טס
זהה נלה דמיות מהה נלה דעלמה, ורמיות נרכג"ס סכנייה זו"ל זמה נד, זמה הליינו מזול טוב כמו
בשלcis נלה פלחות, וכן נמס' טנת [ד"ה ס"ז ע"ב] נלה גדי וסינוק לה . וכן נגנבו נהרין מהה מזלו לנצח.
יש להן נדרגו טע"ל וכן בב"ד מהה נלה דמיות פ"ז מהה מזלו לנצח . וטמפהיקיט טז'ו מן בב"ד
בכתובות נר"ת וכוונתס נכרהשיט רנכה מהה מאלות נבגה נחלה . (יג) טמור לנו נלה דמיות נלה . צ"ג
למן הרmittת נלה מלה כהו טהו נכוון ככ"ז סלהרטן; לא ר"ל צמאל נלטן הרמי נלה . וכן פירט"ז : וכן
סנייה סלהרטן' וזו"ל וית' חומריים טפי' נד מול טז' כלהר פ"ז נלה סטטן נלה סטטן
וכו' נס' דלק פעל וכנ' קרל"ק נטירוטו מלה כהויה נס' ר' מס' פלאן כי זוח טוכן דלק כי כן
נקלה נלטן קדר וטוח מול טירוט על כל דנור טוב : וכן סנייה נטליות טרט נד : (יד) נלה נ"ת טני'
נכיס נל' לאפס . כהו לנרי רבינו מדניפטיס ודורות נימפריות . (טו) ד"ה זמה נד מי' טכו' נוזד מה'
כחים : צ"ל טט זמה מי' שטחיד לנלה מטהיתן כל הומות דלה נד לנוון כריתה כהו טז' מילנו (דילאל'ב)
וכן ח"ז למגנעה מטהייסן , ופי' יסודותייס . ובילוקם רמי קכ"ח מי' שטחיד נלה מטהיתן כל טז' זלה
ללה . (טו) טמי' נגנול . נקרו הטמי' נגנול . (יו) גטה ורומח . וכן מוגול נכ"ז סלהרטן ; יט' ספלייס
שנחוכ נגנ' גטה ורומח ; יט' ספלייס זלה ומנן . (יח) נכרהשיט רנכה נימטו חכמים מה' טט מצע
טמם כל רמל מגניימי . וכן נכ"ז סלהרטן הלו' הבן מגני נגנ' סטטנתי וכגנ'י, אליהו
וחעל פנ"ל פיע' וטבון נילוקם רמי קכ"ח מי' שטחיד לנלה מטהיתן כל הומות ומטע טלייסו , אליאו טט מה' ,
ר' גלטער חמר מטל' נגנ'ין ט' פטט מהה נחלקו נלה לאיכו וטמ' לפניהם וטמ' לאיכי מגני נגנ' טט רהט
טט, וטינ' הדר' טט' הלאיכו רג' פ'ייל, ומ"ג סדר הלאיכו זומט פט'ו וטס סני' מה' חיינו נלה מזורטס
טל' נחט . וטילוקם סוף נגנ'יס רם תחק'ס פנ'יו המהמ' בטס תל'ו וגורם נ'ל' חיינו נלה מזלה מאטה טט
להה , וסינ' נ'י' מושפעת . ונחותם' צ'ט' קיד' פ'ג' ל'כ' מה' נגנ'ו נגנ'ו לנא' כתה'ל וסינ' נגנ'ס ס'ג' ס'ג'ו טט
טט:

בראשית ל' ויצא

י) ותאמר לאה באשר כי אשׁר נבונות. (יט) א"ר לוי שהז בנותיהם של שוכן אשר נאות כמושטן, והוא נשואות לטהורות ולמלכיות שנמשחו בשפט המשחה בשמן זית:

ז) וילך רואבן ביום קציד הרים. (ב) טיבן לצדיקים שאין פושטים יידיהם בוגל, (כא) זה היה טעה בשנה חמיישית לכינוס לאה בשנה שנגנה לפה לעקב אכינו, וזה בזפן החוא רואבן בן ארבע שנים: וימצא דודאים בשדה. (כב) ר' חייא בר אבא אמר (כב) יבוחין, (כד) טני פירוה הון וכיה"א הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל פנדים (פס"ט ז' יד), וסאננו לרודאים שחן בתין סלים שבזה סכנים את הטירות, כמו שני דודאי תנים (ירמיה כד ח'), הדוד אחד תנאים טובות (פס פס ג'), ועיקר הדבר הם הפירות, ויצא ביום קציד חטים (כח) ביום שבת טני איטורה ובבורים, ולא הביא אלא דבר שהוא מן המופקר, (כו) להודיעך עד היכן היו שוכרין עצמן פן גול הארץ, כל שכן פן שאר נאל: ויבא אותם אל לאה אמרו. (כו) להודיעך עד היכן היה כבוד אטו עליו, שלא טעמן עד שהביאן לאמו:

טו) ותאמר לה המעת קתתק את איש ולקחת גם את דודאי בני ותאמיר רחל לבן ישכב עפְך הלילה תחת דודאי בנק. (כח) תען רשב"י לפִי שוויללה על על הצדק ואמהה לבן ישכב עפְך הלילה תחת דודאי בנק לפיכך אינה נכמת עמו לקבודה, היא אמרה לבן ישכב עפְך הלילה, וכן היה הוא שוכב עמה בכרב ולא עם רחל:

טו) ויבוא יעקב מן השדה בערב. ושה"ה יצא אדם לפועל ולבודתו ערי ערבי (תכליט כד כ) (כט) וכן אמר רז"ל השוכר את הטעלים (ל) ופסק עבדם להשכים ולהעריב ואין מנג התקום להשכים ולהעריב, אין יכול לבופם, (לא) א"ר אבוחז-תקום שאיטה מנהג, הנאי בית דין הוא שתהא חזאה مثل בעל הבית, והכנסה פועל חזאה مثل בעה"ב, דכתיב תורה המשמש יאספון (פס פס ככ), מכאן ואילך יצא אדם לפועל, דבנסה مثل פועל, דכתיב ולבודתו ערי ערבי; ככלומר טב עוד יומן יצא מן העבודה: ותצא לאה לקראתו. מלמד שלא הניהו אותו לרוחין רndl: ותאמר אליו תבואר. (לו) א"ר אבוחז ראה הקב"ה שלא היה כוונתה אלא להעמיד שבטים, לבך כתוב התבוב אליו תבואר. (לג) א"ר לוי בוא וראה מה יפה היה (לד) ערבותן של דודאים שהעמידו על ידן שני שבטים נדולים בישראל ישבך. וובלון, יששכר ישב ועובד בתורה,

הערות ותקוניים

ה) כל מוציאים על רחל וועל כתום, פס וכן מילוי בחרוכת נלון שתחב טיט נפלת רכנו סחאלק פלוי ט homelis טיס מני נמי טל מהס ולמר לאס הייל למיל וכו' וכן נכ"ל [טפ"ל] וחטול נמה נד נמלק ל' נאולמי למיר דהלייכו מגן, ור"ה למור מכל בילמיון ועמל למילס ולאמר לאס רטהי למיס מילקיס עלי פלוי. מני מני נמיה מל רחל עכל. (יט) מיל זלוי. כ"ר פט"ה וילקוט רמי קכ"ה. (כ) מילן נילדיקס. מנדרין ז"ט ע"ג. (כא) זס פיס. כו"ה דנכי לצעיט. (כב) ל' חייל נר מיל. כ"ר פט"ה וילקוט רמי קכ"ט ונילקוט ר' חייל צ"ט ע"ג. וכן כו"ה דלטן ערבי כמו טפניל קלונינע זיל פטלי שמחרנס ינחוין וכן יקללו דלטן יטמפל ויס לאס ריח מוכ, ופיין גראמג"ן טפ"ט. (כד) מיל פירות ס. קוספה רכיצט ופיין גראט"ס, ונכ"ל, ונכ"ל שליטה. (כה) נימיס טכל מיינ טיסויס ונטויס. צ"ד ונילקוט כני טפלן נטטה נכו"ר כל גו"י הייטרי. וטוגן גערוך פריך טפ"ה ז' וכותב פ' טפליין פירות, ומיל זס כתוב המשפסי פ' גני"ז אקאהוז כל מיינ סיירות. טפנלייס נקליסס לאס גאנן מיטזיס וונגניז ותוליז. ונדרני רכינט יט לתקן זיל זימיס טכל מיינ הייטר מטכלייס. ונכ"ז טלערען נאל רק ציימי נטרייס. (כו) נסודיען מל טיכן פ"ז טומריין. כ"ר פט"ה וילקוט רמי קכ"ט. (כז) נכודיקס מל סיכן. פס. (כח) מני לטכ"ז. נכ"ל חיל ל' זטעהן. ופיין גראטס חוית ס"ג פטוק פטודיקס. (כט) וכן למלו ח"ל. נ"ט פ"ג ע"ה גטפקה. (ל) ופסק עמסס. גטפקה למיל ומלר לאס, ועי' ה"ט, פס ד"ס בטוכל, וגס נכ"ל בכ"י, ופסק עמסס. (לא) הייל חנכו. נכ"ל ונילקוט ונס נכ"ז מלערעןagi' הייל מוניה וכן יט נאפק למסיט, ומוגה נטוט, גט פ"ג פ"ג לאס פטעל פ"ס ועיין ירושלמי ג"א פ"ז כ"ה דף י"ט ע"ג. (לב) הייל מנטו לרס פקנ"ט. נכ"ל פט"ג, ונכ"ז פלאערען הייל מה, ונילקוט דט גלי פס האלט. (לג) הייל נז. כ"ל וילקוט פס, ומילס מית פ"ג פ' כהולדיז נס ריח. (לד) טרטז גל

זאת בשיירה ופסרשר בימים, ובא וגנות בטעך פיז, של יששכר: (לה) תורת רצח ביששכר, אך נאמר הzdאים נתנו ריח: ושבב עפה בלילה זאת: (לו) סלמר שהמקום העירן לישכב עמה, כי בא טריה פון השדה: (זו) וישמע אליהם אלה: (לו) בא לטהר טפייען אותו: ליעקב בן חמייש. חמיישי היה ליעקב פון לאה (לו) שהוא תשיעי לבנים. זאת הקרייב שני מלך גבשאים, דכטיב ביום השני הקרייב נתגאל בן צוער נשיא יששכר (גמליכ: יט), שהזיה בן תורה, שנאו' וטבנין יששכר יודע בינה לעתים ונור (לט' יג' ג'): כ) ותאמיר להה זבדני אליהם ונור יובלני אישי. (לה) לשון יובלני סענין זבל, שכשם שהזבול מתחס וטסטור לבני אדם כן בעל יובלני:

כא) ואחד לדה בת. (לט) אחר שהתפללה להה ירא רצון שיהא עובר זה נקבה, כדי שתולד אחותי זבר שלא תהא פחותה פון האמדות שלזר שנים: סיד כב) ויוצר אליהם את רחל ונור' ויפתח את רחמה. (ט) מפתח של ראיון לא ניתן ביד שליח, שנאמר ויפתח את רחמה:

כג) ותגד ותلد בן ותאמר אוף אליהם את תדפט. (טא) א"ר לוי בר זבר' עד שלא תלד האשה (טב) החדרון נתלה בה, משטلد החדרון נתלה במבנה, אך נאמר אוף אלהים את חרפת:

כד) ותקריא את שטו יוספ לאמר. (טג) מלמד שאבותות נביאות היו, היה אטרת אוף אלהים את חרפת, ובתיב יוספ ת' לי בן אחר, שידעה שנים עשר בנים היו עתדים לנצח מיעקב, אמרה ידו רצון שיהא הנורט מסני: כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוספ: (טד) כיון שנולד יוספ, נולד שטנו של עשו הרשע, מיד בטה ברחמי שדי ינתן לבבו לצאת. (טה) דא"ר פינחן בש"ר נחמן, סמורת היה שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל, הה"ד וזה בית יעקב אש, ובית יוספ להנה; ובית עשו לקש, ודלקם בהם ואכלום (עוג'יס ג' יח), ואומר אם לא לא יסתובם צערין הצאן (ימ"ס טט כ):

כו) רגנה את נשוי ואת ילדי אלו ד' אמהות וילדיהן: את עבדתי אשר עבדתיך: כנס שבע שנים הראשונות عبدالיך באמונה, כך כשבע האחרונות:

הערות ותקוניים

כל דודויס, כי' נכ"י פלורנטק, וככ"ל כנירטן פרטמן כל דודויס, ובילוקס טוח ורמש כהן כל דודויס. (לה) פטורה רעה ניטעכלי. ככ"ל וילוקט הני' לנש ציטעלן. וככ"י פלורנטק וצוח ווועזון גטויך פיז כל יטככל סטיך מליכע תורה ליטעלן. (לו) מלמד טמאנקס טעילו לאככ טמאנקס: כוון למלארס דה ליאט פ"ג, ויטככ טמאנקס גלילך טוח, מלמד טלקב"ס פיעט גלוינו מנטאנס, טמאנקס, יטככל חנטאניס, מאטר גרטס לט ליטככל וסילט"י סוח, קדאטה גרייך טוח טיעט טמאנקס האויז לט יעקב גהאלן הנש ווועזון גילט לט פטרכות פיתא עכ"ל, וכן תלסס ככ"ל פל"ט יטככל חמור גרטס הוועזון, וכי מגין פיטס גהאל פטרכות אונט יעקב גהאל מCKER נטיקס דהאל וידעת דכט יעקב מהאל. (לו) גהאל למכר מסיעין ערוץ. פט יעקב גלומפל וטמאט להא קל נטיקס דהאל וידעת דכט יעקב מהאל. (לו) גהאל למכר מסיעין ערוץ. שכת קיד פ"ל. (לו) טאטל אצויי לגאים ט'. ב"ר ווילוקט זט. (לה) נטען יונגעט ממעין זטול. רעל מלזון גניתי נית זטול נך (מ"ט ח' י"ג) ופי' צית מלויז לטמלר יסיב זטול פמי תמייל וכ"ל קרלגן"ע. (לט) הימל אטחפיגט להא. י. פי' גרכות: ס' פ"ג מלי וווחל, לתר רב להאר טראט להא דין געמאט כו' ע"ז, וכן גטרנס ינ"ט וטמיינט קאס ט' גטתל דלהא וטהאלט שונגייל גטמיינזון ט', ופסי"ז יסיד, כסיאטן גיזאל גויס ט' דלי"ס, שונר להאייר גאנזון להוות ט'. (ט) מטאוח כל גלייזן: חטנית ט' ע"ג ה"ר יומדן ב' מטהוחות ביהו כל קאנ"ס ט', וככ"ל פט"ג ר' חנטומל גאטס ר'. נינו טוח טט האומל, וכן כניעו טז טט אויגטס מטהוחין ט'. (טא) ה"ר לוי גר זכליס. לי' גט ככ"ל פט"ג ווילוקט רמזו ק"ל. וככ"י פלורנטק גטמאט ר' לוי גר זבדה. (טב) פחיםרוון. ככ"י פלורנטק סטלהוון ולע' סטלהוון וכן ככ"ל ווילוקט לני' סטלהוון ובק כניעו רט"א עט"ת וויל ווינדא כל זטאן טהין גהא זטאן לה גמי להוות פלומוכס מטאיס לט גן הוולס מי זנבר כלוי זס נך. (טג) מלמד טלהמאט גניעות סייז. כ"ל טוף פט"ג גאטס ר' חייכל גן פי', וכן שגען ווילוקט רמזו ק"ל, ונרט"י פט"ת. (טד) כיוון זטעל יופף. כ"ל פט"ג ווילוקט זט, יערין רט"י גט"ת, וגינ"ע. (טה) להאמר רב פיעומס טט' דהמאן. ככ"ל פט"ג וטמייקתל סטקהו זטול דף כ"ח עט"מ גני. גט"ל טטהט גל מטען וכן גאנלי. ג"ג-קכ"ג פ"ג ר' טוחאל גל גתמי. הימל גהאל יעקב האויז ט', וככ"י פלורנטק

בראשית ל' ויצא

כו זיאמר אלז לבן אם נא מצאתי חן בעינך נחשתה: (מו) נסיתו ברצוני: ויברכני ה' בוגליך. (מו) שבתחלת לא היה לו לבן בניים, דכתי ורחל באה עם הצאן אשר לאביה (נרטית נס פ), ואח"ב היה לו בניים, "דכתי ויישט את דבריו בני לבן לאמר. (טח) תכף צדיקים ברכה, דכתי נחשתוי ויברכני ה' בוגליך: כה) זיאמר נקבה שכיר עלי ואתנה. לפי שהשלימו י"ד שנים של עבודה, הוצרך להתנות לו בתחלת: (טט) נקבה. פרש, מלשון אשר נקבע בשמות (גמג'ל מ י): בט) זיאמר אליו אתה ידעת את אשר עבדתיך. באמונה ולא בעצלות: זאת אשר היה טקנד אתי. שהיה טעוטים ונתרבו:

ל) כי מעט אשר היה לך לפני ויפורע לרוב. (ג) ר' יהודה בר' סימון בש"ר חזקיהו אמר כמה היו לו שבעים, כתיב התם ויגר שם במתि טעם (לנילס נס ג), וכתיב הבא כי מעט, מה התם שבעים, אף הכא שבעים: ויברך ה' אותו לדגני, (נא) כ"מ שהצדיקים הולכים ברכה הולכות שם:

לא) זיאמר מה אתן לך זיאמר יעקב לא תנתן לי טאותה. טמון ונכיסים: אם תעשה ליה הדבר הזה. שתנתן לי תנאי שאומר לך: אשובה ארעה צאנך אשטור. יש רעה ואין שוטר, ויש שומר ואין רועה, אבל אני רועה ושוטר: לב) אעבור בכל צאנך היום הסרי משם. כלומר אסיר משם מן הצאן, כלומר אוציאה כל שה נקוד וטלוא, שאוציאה הנקדים והטלואים, נקוד שעלייהם נקדים נקדים, וטלוא הוא השה שיש בו (גב) כמו מטלאות על נבו, כמו בנד ישן שנקרו קרעים קרעים, ושמו בו חתיכות חדשות ונראים הטלאים מרחוק: וכל שה חום. (גב) אוציאה טן הבשימים השחורים, והיו ביד יעקב, והתנה (נד) וכן עשה שהפריד הכתבים הלבנים, ועויים שחורים, והיו ביד יעקב, והתנה עמו שם נולדו טן הבשימים הלבנים שחורים, וטן העויים השחורים עקדים וטלואים, יקחם יעקב בשכרו, שנאמר זענתה בי צדקתי. וטן העוייםלקח ונקדים והטלואים, והוא לו לבן והפרידם לבדים, ומכאן ואילך כך היה, מנהנו אם היה נולדים בכתבים חום ובוואים נקוד וטלוא, היה נוטל יעקב אבינו, אך אמר לו זענתה בי צדקתי ביום אחר כי תבא על שכרי, לראות את צאנך, אם לא תמצא חום ושחום בכתבים, וטלוא ונקוד בעזים גנוב הוא אצלי:

לד) זיאמר לבן הנה לו יהיה דברך. בסבור היה לבן כי מעט יהיה מזה העניין, לך נתרצה במהרה:

לה) זימר ביום ההוא את התישים העקדים והטלואים. (נה) בכל נקדים חז העקדים כי עקדים שארבעת רגליים לבנים, (נו) כמו עקידת יד ורגל, ובן כל העויים הנקדות והטלאות בתנאו שהתנה: כל אשר לא היה לבן חיור: וכל חום בכתבים כאשר אמןנו למעה: ויתן ביד בניו. (נו) של לבן, כי

ה ערבות והקוניזם

פלמראט פני, ר' פינחים נס ר' מלוך נר מנינה. (טו) נסיטי גלית. וכן נס"ר מטהי נסיטי וכן כתב סרמג'ן ולפונ נחתמי נסיטי וכל נחת נסיט. וכן כתב פלטג'ע נחתמי כמו נסיטי כי פולק טיק נקלחת נחתים. (טו) סנתחלה לך פיס לו נלגן ניס. נ"ר פע"ג טל סכתוב ויטמע לח דנרי נני לבן, וכן סכיה נס רניט טס. (טח) תכף לדיקס גרכס. עיין נכלות מ"ג ע"ה פלט חכיות פון כו', פכף לתלמידי תלמיד צרכס, טנק' וינכני ל' גנילך. (טט) נקנש פרט. וכן נ"ר ז"ר סימון נס ר' חזקיאו. נ"ר פפ"ג, וכן פלמראט חסרים סמלות נ"ר חזקיאו. (נא) כל מקוס טגדיקיס הוילין. נ"ר טס. (גב) כהן משלחות. מנזרת נלוות ומשלחות (יטוטפ פ' כ'), וכן כתב קרלהג'ט. (גב) הוילן מן האנטזיס. כל פאמלמל עד טף פטנט חסר בכ"י פלמראטן. (גב) כמו חס טס ובן ח"ל טמוס, ופי' פרוכ פלק טחס. ושי' לט"י טב"ת גנרטמג'ן. (טט) נס"ר טס. טהור כפהם, וחויל ז"ל כמו טחס וכן ח"ל טמוס, ופי' פרוכ פלק טחס. ושי' לט"י טב"ת גנרטמג'ן. ופי' גמפרטי הטעלה גלט"ז ורלהג'ט ורמאג'ן, ורד"ק עט"ת. (נה) נכלע נקדויס פיו פטקדיס. זעל אלדיין גפירות כהויס זכר עקדois נמתקס נקדois כי עקדois נס נקדois הלא עקדois רעל טל פקלה סיד ורבנן גנד טרוויס לנויז. פולן קסרים מלו ציל ורנג, ונקדois כלן נקדות כל פנס כו'. (נו) כהן עקדות י"ד ורגל. אם נפוז ח"ל פנת נ"ר פ"ח. פקול פקילה י"ד ורגל. (נו) טן נגן. וכן טי' כטנ'ס ופי' גנרטמג'ט.

בראשית לו ויצו

אחריו שהפריד החום והגקד וחתלוואן, מיכן ואילך אף גולדו בזה העניין היה ליעקב, לפיכך שם דוד שלשת ימים ביןו ובין יעקב, שלא יתרבו אלו החום והגקדים וחתלואים, עם העתידיים להולד, כי כל העתידיים להולד היה יעקב, אבל הראשונים שנמצאו באותו העת היו לבן, ומה שאמר והיה שכרי, מיכן ואילך יהיה שבריו אלו: לו) ויקח לו יעקב מקל לבנה. טקנות לבנות לחום של אילן לו וערמוניים, לו כנגד יין. הטעום שנראה אליו ה', שניא' אל שדי נראה אליו בלוז בארץ כנען ויברך אותו (כלהנית מה נ); וכתיב ואולס לו שם העיר לראשונה (פס. ז' יט), וערטונו על שם ערמיות של לבן, שהיה תחילת את משכורתו: (נח) ויפצל בהם. כמו וופסל: פצלות לבנות. כדמות עקדים וטלואים: מהשוף הלבן. כמו חשוף חשפה והשליך חלבינו שריניה (יומל. ט. ז), (נט). היה נותן את המקלות בוגוד הבריות של טים, והיתה הבתמה באה לשחות; והיתה רזאת את המקלות, ונרתעת לאחוריה, והזכר רזבעה, זה ויאנג. כמו ויצב. פיצל. פיסל כמו פסל לך (סמות נד. ח).

לט) ויהי הצען אל הפלות ותלן הצען עקדים נקדמים וטלואים. (ס) ואט
תאמר היין עשה יעקב ככה להצען את הפלות על הביריות ליחמנה
בפלות; וזה דבר נראה בוגניבח. תשובה חיליה אין זה גניבה, שהמלאך כבר אמר
לו, שנאמר ואשא עיני ואראה, מה שעשה על פי המלאך עשה, שכן דרך האות
шибוא על עשיית המעשה, כתו שעשה משה רבינו בטעריס בשחין שורק פיה
כבשן ונעשה שחין, וכן הכנים, וכיוצא בהן, ואליישע שהתק עז וזרק בחוץ הטים
ויצף הברזל, וכן ביריחו ששם המלך בתוך הטים ונמתקן, כך עשה יעקב אבינו על
ידי טעה, והיה המלאך טפייע לו, וילדו וכיוצא בפלות, ואם לא יאמינו בזה
הדבר, שעלה ידי המלאך היה, כל מי שההוא רוצה לעשות כל צאנו לבנים ישים סקלות;
לבנות בשאות הטים יהיו בן, הלא כלא כלום, אלא לפרט כי סיועתא מון שמיא היה:
(ז) זה נקוד, והוא מקום חורש, שכשם שהחושך אין אדם יכול להלך, כך העקד
אין יכול להלך, ולטה היה עושה כך, כדי שייהיו הcalculis שחוריים שנולדים בחשך, שכן
הנתנה עמו: וכל הום בצען לבן. בולםר וכל השחוריים בצען לבן הארמי שהיו ביד יעקב;
הייו טולדים לבנים: וישת לו עדרים בלבד, וזה יעקב: ולא שטים. לא שם הצען שלו על

הערות ותקוניים

(נ"ה) וויפגַל בָּסֵס . בְּמִקְרָא נֹנוּ . (ג"ט) כִּי . טָמֵן הָתְתִּקְלֹות כֹּו' וְסִיחָה רְוָחָה הָתְתִּקְלֹות . בְּגַ"ר פַּטְגָּן וַיְלַקְּוּת לְמוֹ קְ"ל וְדַסְ"ח עַפְסָ"ח . (ס) וְלָסֶם תְּלִמְלָלֶל כִּי מְלָךְ שְׂעִיר כֹּו' טְסִמְלָמֶל כְּכָל הַמֶּר לְ . עַיִן גְּרָנִיט נְחִי וַיְגַה אֲכַתְּגַב בַּיַּה לְפָנֵינוּ . כְּזֹב לִיעַקְבָּן דְּכָר חַכְמָה וְסֹזֶל סְפָכָה מְשֻׁרְבָּן נָגָם ט"ז : וְלְחִיתִי לְפָנֵינוּ פֶּסֶם מְה סְכַתְּבָנָב סְלָב כְּלוּל זְרוּעָן פְּנַדְול דְּעֵנוּן הַמְּקָלָת וְזֹל נְחַ"ל נְפִימָן הַסְּסָ"ט : " הַוְמְלָיִיס לְגַיִס מָזָב מַיִ' יְלָחָט , כְּמַרְתָּת יְעַקְבָּן הַנִּינְטוּ , עַל מַהְזָוָף . הַלְּבָנָן מַעַשׂ יְנִינְנוּ , הַוְלִי יְתִי הַטָּר לְזִכְוֹת יְדִינְטוּ , וְלְחִיתִי כִּי תָלָט פְּנַנְן חַפְיעָט , כִּי לְהַיְיָ כְּנָן כְּלָבָל דְּמִיטָּה , הַטָּר סָלָל נְצָל נְגָן . וְסְפָקִיעָט מְמוֹתָם מַמְטָה , הַגָּנָה חִיטָתָס חַפְלוֹת לְמַזְטָה , מַס : וְמִישְׁרָחָל לְמַקְוָתָה , וְמַן סְכִימָוָר וְמַן סְדוּמָה לְאַרְחִיקָט , סָלָה לְהַחְטִילָנוּ , הַוְמָר הַיִ' כִּי יְיַעַקְבָּן הַנִּינְטוּ . יְלָעָט סְלָבָנָן רְמָלִי וְנְכָל תְּחַטְּלָתָס סִיב וְהַמָּבָן הַיִ' יְעַטָּס סָלָה יְמָזָל הַוְתוֹ . נְגָן וְיְעַלְלָל פָּלִיו . לְגַזְוִיָּה אֲכָל סְכָרָה מַיְדוֹ , וְסְתָנָה שַׁטָּס נְגָן סָלָל סְפָד נְקָדָל וְסְפָלוֹה כְּכָבָנִיס וְסְפָלוֹה וְנְקָדָל נְמַיִיס הַטָּר יְוָלָל צְעָלָר נְגָן יְפִיס : סְכָרָה סָלָל יְעַקְבָּן , וְגַס הַטָּר כְּנָר טַלָּג . נְקָדָל וְסְפָלוֹה כְּכָבָנִיס וְסְפָלוֹה וְנְקָדָל נְגַוִּיס . יְהִיכָּס סְכָרָה וְיְמָזָל מַיְלָה ; אֲכָל הַפְּצָוָר נְכָל דְּהָאָק סְכָרָה מַסָּס כָּל סָהָה סְקָד וְסְפָלוֹה וְנְטוֹה' וְסְנָמָתָס צִי' דְּדָקָתִי וְנוֹו' . כְּלָמָר יְזָעָט הַלִּי : סְכָרָה חַלְכָס צְחָלָקִי זָמָל הַהְמָר כִּי גְּנָנְתִי מַחְלָקָה וְסְכָמָנִי יְסִיבָנָה כָּל הַטָּר הַיִ'נְנוּ נְקָדָל וְסְפָלוֹה . יְתָלָח נְלָכָס צְחָלָקִי זָמָל הַהְמָר כִּי גְּנָנְתִי מַחְלָקָה וְסְכָמָנִי יְסִיבָנָה כָּל הַטָּר הַיִ'נְנוּ נְקָדָל וְסְפָלוֹה מַטָּג הַלִּי , וְזָלָק הַוְהָג וְעַלִּי הַטָּלָס נְקָדָל פִּי זָנִים כְּכָמּוֹב . טָלִיס יְתָלָס , וְיְהָמָר נְגָן לְהַלִּי יְסִיבָנָה כָּלָמָר , נְלָמָס : נְגָן סָלָה הַלִּי , וְזָלָק הַוְהָג וְעַלִּי הַטָּלָס נְקָדָל פִּי זָנִים כְּכָמּוֹב . טָלִיס יְתָלָס , וְיְהָמָר נְגָן לְהַלִּי יְסִיבָנָה כָּלָמָר , נְלָמָס : נְגָן דְּנָר מַשְׁטָם וְזָגָל סָלָל טְנָה , וְיְסָל בְּנָס טְנָה הָתְתִּקְלָה הָתְתִּקְלָה כְּפִתְיִיסָה כְּפִקְדָּהָס וְסְפָלוֹהָס וְאַחֲרָה כָּל סְפִיעָס כְּגָדְלָה ; וְסְפָלוֹהָס וְיְתָנָס יְעַקְבָּן בֵּיד רְלָאָכוּ וְסְמָשָׁוּן נָגָיו , וְיְסָט לְרָק סָלָת יְמִיס בֵּין מְלָיוֹ סָלָל יְעַקְבָּן הַלְּוֹעָס כְּגָדְלָה ; וְאַז מְלָיוֹ סָלָל נְגָן פְּרוּשָׁה יְעַקְבָּן סָלָה יְהָמָר נְגָן טְכָלָה מְלָדוֹה , וְיְקָח לְהַלִּי יְעַקְבָּן מַקָּל : נְגָן : נְחַזְוּ וְעַלְתָּוּן . וְאַז מְלָיוֹ סָלָל יְעַקְבָּן סְמָקָלָה הַטָּר פָּלָל גְּרָסְמִיט סְמָקָתָה הַמִּיס פָּלָל יְעַקְבָּן נְחַזְוָעָס רְחוּבָן וְסְמָשָׁוּן נָגָיו , וְיְפָלָל וְנוֹו' . וְיְגַג הָתְתִּקְלָה הָתְתִּקְלָה הַטָּר פָּלָל גְּרָסְמִיט סְמָקָתָה הַמִּיס פָּלָל יְעַקְבָּן נְחַזְוָעָס רְחוּבָן וְסְמָשָׁוּן נָגָיו , וְיְחַזְוָה סָלָה סָלָה יְעַקְבָּן הָלְכָה וְתָלָלָן , אַלְהָן טְקָדִים נְקוּדִים וְסְפָלוֹהָס וְסְכָמָנִים נְקוּדִים וְסְפָלוֹהָס סְטָלָדִים נְגָן : נְגָן סְפָלִיד . יְעַקְבָּן הָלְכָה הָלְכָה כִּי זֶה סְכָרָה , כְּלָמָר כְּתָנָס טָמוֹ וְיִשְׁחַת לְהַלִּי . נְגָן : וְלָהָה סָתָס פָּלָל סָלָל הַמְּמָר נְגָן : נְעַנְדָל טְלוֹמָהָס פְּקָדִים וְמְקוּדִים יְוָלִים כְּמוֹתָס , וְנְחַטְפִּיאָה . סָלָל סָלָל סְיִנוּ בְּמִכּוּמִים סָלָל נְגָן סְכָלָס

בראשית ל לא ויצא

156

צאן לבן הארמי,(ס) כי' ואלהשכבים הדריד יעקב, ולא אמר זה עשה טהרה: ויתן פני הארץ אל עקד. אלו התייחסים העקודים: וכל חום. והיו נעשים (חוין) [חוון]: בצדן לבן. בלבנים שנעשים שחורים, ולז היה לו עבדים והיו רועים אותם והוא היה רעה את צאן לבן: סא) ורזה בכל יתם הארץ. שהיהeson עכורות: הפטישות. אלו השפננים והטבאות ברהיטים ליהם הארץ הפטישות, והז מולדדים עקודים נקדמים וטלואים: אבל מפב) בהעתיק הארץ. בשהייו באוט עפטשי הארץ, הם החלשות,(סא) עטופים עילופים, שמשים ראשו בין ברכו וסתעלף, והוא הארץ החלש, ולא היה טשימים. חטולות בזון: ששותות הארץ החלשות, כי אם בזון שמתיחמות הארץ הביריות, לבך נאמר. ובהעתיק הארץ לא יישם, והוא העטופים לבן והקשודים לייעקב: (סב) ד"א הפטישות. בשהייו מולדדים בפעם ראשון, או היה משים הפטולות, אבל ובהעתיק הארץ, בשהייו מולדדים בפעם שני, והוא העטופים לבן, בלוטר שהיה נולדים בפעם שני. היה לבן, והקשרוריהם לייעקב, אותם שהיו נולדים בפעם ראשון היה לייעקב: מ) ויטרין האיש פאד פאד. (סג) ר' סימון בש"ד שמעון בר אבא אמר שטרינה ל פרצה מעין העולם הבא:

(לא) א) וישמע את דברי בני לבן. (א) אמר הוקיה עד שלא ייעקב אבינו לא נפקד בוכרים, ובין שירד נפקד בוכרים: עשה את כל חכבוד הזה. (ב) זה בוף זהב: ב) וירא יעקב את פני לבן. (ג) לפה שלב אדם טונה פניו בין טוב לדע: ג) ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך. אמר לו חמייך אינו סבירך פנים, שוב אל ארץ אבותיך כמו שהבטחתי בלו, שנאמר והשבותיך אל הארץ הזאת: ד) יישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה. (ד) אמר ריש לקיש בשלשה דברים אני אוהב את בני מורה, אין נושבין ואוכלין, אלא חותבין ואוכלין, ואין נושקים בפה אלא ביד, ואין יעצים אלא בשדה: ה) ויאמר להן רואה אני את פני אביכן. (ה) הכנאה ותאותה והכבד מוציאין את הארים, טן העולם: ו) ואתנה ידען. (ה) לא תהא שמיעה נדולה. מראיה: ז) ואביכן התל כי וחתיף את שכורי עשרות מונים. (ז) א"ר חייא כל דבר ודבר

טהוריים לא טלים לניכס וכס טל לנין לך ישיט טלה לפקיע מושט טל לנין, וכיס טטעמיס לגן וטקוளיס ליעקב ולמה יכול לנין לחתול לך יעקב כי عمل גלגולנו ומחייב ט לילתו ע"כ. (ס) כ"ה בכ"י זה מטה וו"ל ד"ה וטכטcis וטוח טי מהר, כי נפי פי, כרלעון ליטול "טנן טחכח שמוי" ולמי פי' זס כי יפקט טטה וכפליד נס כי נס טחכח זס נפירות. וכן יתן פלי לטהן מל עקל ליגט טפי' על מקוס נקי וחוך וכמו נפי' זס, חכל קלי על התייחס טקדים, וכן מל חוס נטהן לנין פטי' ליגט, ויספה לנין טס טס פלמי וכמו נפי' ה', חכל לנין סול טהה על מלחה כלגן, ומפלט וכל מוש כי לטז טחוריים נלנדים, ומפלט ויטח ט ערדים לנדו זס טה פלמי יעקב הטר פדיין לש מוחס ולמה שטס על זטן חקל רפס מותס יעקב ועין גרטס' וגרלענ"ט. ולמי פי' זס נקדנו וכנדלט תלמידים, ותקאנט חמוץ סמלס און מוש. (סב) ד"ה כו' טכטס מוליין צפס טמי. וכן כטיל רטס' פט"ח וו"ל קתקשות כהרטנו טככיות, ובטטמי' לטן מיחול כהרטנו גלקיות מ"ל. ומיין כ"ל ר' יומכן חמל נכיילו לטן ר"ל חמל נקייטה לטן, וככ"ז פלמאנק חמר כל סמלמר מן ד"ה עד טף לפטוק. (סג) ר' סימון. בט"ר טמשון נר מנה. גנ"ר טוף טפ"ג ר' קמשון נר חכל חמל חפריס סמלת ר' ט"ר פיטון זאס' וכן מגהתי נ"ל נמלת קט"ר פטס פטוק טכתי ורלה, ויפרך טלית מלך ר' סימון בט"ר טמשון מלמד טס' לט מעיןelong טל עס"ג, וכילוקט רמן ק"ל גונע נלי טס סלהומר. (לא) א) חמל חזקה. בט"ר פט"ג זילוקט רמן ק"ל. (ב) זס כטף זונס. טס. (ג) לפי טב מלה מפנאה פניא. ג"ל זילוקט טס, נסס גן טילה. (ד) חמל רם נקיס. גנ"ר פט"ג זילוקט טס סאי' הרטנ"ג וכן נספיקתו טרה. לר' ליג פ"ג ג"ל טגי' מרטנ"ג, פ"ט נאשראס ס"ג. וככ"ז פלמאנק חמל ר' שטן ג'נד, ונגמר גנלי נרכות ח' פ"ג מונח נסס ל' טקינל נטלה נרנישות היל טסס עט סמליט. (ה) טקאמ. טנטה פ"ג. (ה) נג חטה טמיט גוזלה מליט. טי' מכילתא לנפאל פ"ג. (ז) טיל חיין:

בראשית לא ויצא

שהיה לבן טנה עם יעקב אבינו, היה חור בו עשרה פעים לטפער (ז) הן לאו: ח) אם מה יאמר נקדים יהיה שכוך. (ח) ר' לוי בש"ר חמא ב"ר חנינא אמר צפה הקב"ה טה לבן עד לעשו יעקב אבינו, והיה צר צורה כיוצאה בה, שנאמר אם כה יאמר, אמר לא נאמר, אלא יאמר:

(ט) בזה שהוא תצליל הן הגיוון, ככלומר דבר שהוא נאבד מן העולם, זה שנפללה עליו דליה, או שהשתפחו הרים ובא אחר והצלו. כך הצליל הקב"ה את מקנה אביכם ויתן לי: (י) ר' ואיש. הפריש, כמו ואל תצלל טפי דבראמת (תכליס קיט מג): את מקנה אביכם ויתן לי. שנאמר ויהי בעת יחם הארץ הטעירות; שהיו טהערות מאיליהן:

(יא) ויאמר אליו טלאך האלים בחלים יעקב. (יא) ר' אלעזר בן יעקב אמר לו ולדורותיו; אין דור שני בו כאברודם, אין דור שלישי בו ביעקב:

(יב) ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העולים על הארץ; עקדים נקדים וברודים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך. לממדך שלא מפני הארץ עקדים אלא מפני עקרות המקומות:

(יד) ותען רחל ולאה וחטינה לו. בשם שנקרה רחל תחלה, כד בעניה רחל תחלה: ט) הלא נכריות נחשבנו לו. (יב) אפשר בן, אלא כל מה שהיה רואה לבן בבית רחל ולאה דבר נאה היה גוטלו, לכך נאמר ויאכל גם אוכל את כפפנו, (יג) ומשמעו של פסוק על שעבד לו יעקב אבינו ארבע עשרה שנה ברחל ולאה: ט) כי כל העושר אשר הצליל האלים מאבינו לנו הוא ולבינו ועתה כל אשר אמר אלהים אלקיך עשה. הבירוי בו בצדק ששבינה עמו בכ"ט שהוא הוא:

(ז) זיקם יעקב וישא את בניו. (יד) ושיה לב חכם לימינו ולב בסיל לשפטינו (קהלת י כ) דסתיב (טו) ויקח עשו את נשיו (נחלתית לו) ואח"ב בניו:

(יח) וינרג את כל טקנוו. מקנה קניינו אשר רבש, מעטלו ומקינו:

הערות ותקוניים

נד טופג וריט פט"ג וטס פנ"י. (ז) כן לו. נ"ר נס פנ"י. כי מוז עארה פערם לפערם צנולמר כן לו. כנ"מ רחים מן סכתוב וילמר לנו כן לו יס' כדרון, דלון כו, טול גוללה, ומלה לו פוח דלון שמלה. (ח) ר' לוי נ"ר חמלה נ"רagi. וכ"ס נ"ר פלהרטק, נ"ר נס פנ"י רצוי נרלייס נ"רagi, ונילקם רמז קיל חפר סס הולומר. (ט) כו"ס טפוח מגיל מן פגימות... נ"ר נס, ושין פריך פריך גול סכתוב ו"ל נ"ר פס"ה [ג"ל פס"ג] כלוח הולת לי נרכח, מן סמלות, נספסה ע"ה (ז"ל פ"ל) וילל מיליס חת מקם, צמיגל מן פגימות, פ"י סמחיות, ורמי"ה נמתניר טחוב טסיל יונית גזאלחטס ופי' חולה ונלוות. ורניינו פוניה מבלר כוונת אמלהך וכחן כלומר דנור זקום נולנד מן השולט כו". וכ"ס פלהרטק חפר מן סמלות על מהליין. (י) ד"ה וילל כפליט. וכן מ"ה וטפליט.

(יא) רהנ"י. חמר לו ולדורותיו. כ"ה נ"ר נס, הולס סדרתס סולמת חיון כלון מקומות. כי נקלוח ממלר דק פפס לחמת יטקב, ויתהמר חיון מלך טמפליס נחלוס יטקב, ווומר פנ"י, והלוות דרשת על כפילת נס יעקב יטקב, כמו טמלייט לאגן נחלתית מ"ז כ'. ויתהמר הולס ליטרלן נמלאות כלולה וויתהמר יטקב יטקב יטקב. וכן תמן סדרתס כ"ר. ס"ו. ויקרא חיון מלך ס' כן פגמים וויתהמר חנרכס חנרכס חללי ר' חיון דלון חינס דלון זיהו ר' לאטולו נס יטקב חמלט ולזרות חיון חזר טהין ט כהנרכס וחיון דור טהין ט יטקב כו'. ואמדתס טסניהם "חני ר' חיון" כוון נספלת ס' ויקרא פ"ט ס' נ' ו"ל כפסלה מטה חנרכס יטקב יעקב צוואת צוואת דלון חינס דלון זיהו, וכן טהון נולית צוואת ספ"מ ותוספה ס"ק דנרכות, וככוווס טנקלוח. נס נכלפ טול דלון חינס מבל ר' לאטולר נס יטקב חמר כפל ספס חד לטפייה, וחד נרמות לזרות לי ימלה טוד דזגמותו, ופל יש טיסט טהין דור טהין ט כהנרכס ט'. ונילקם רהו קיל בוגין דלון סכתוב וויתהמר חיון מלך טמפליס נחלוט יטקב יטקב. (יב) טפסר כן מה מה טסיה רוחה. נ"ר פט"ג וילקם נס טו"ג נטבון לרמי' מסקל נס מה מה טס קוקה פנה בוה נטבון ליא, ופי' המפלייך קוקה כלוי מוב. (יג) ומטמטו כל פטוק. פ"י רט"י סט"ה טכתח ו"ל סלה נכרות נטבון ט מטילו נטבון סדרך נס הדר נחת מזעיר ננטחו ננטחו יטחוין וככ טבון נכלויות לי מיכלנו לך נאכלה, נטבון פ"ל. (יר) ז"ה לא חכס. נ"ר נס נ"ר יוחנן. (טו) דכתיב ויקח עשו להם טבוי. לג' חלט לימייט זס יעקב דכתיבין ויטל מה נלו ווח"כ חות טבוי, אנל נג' כבוי נטמלו זס פטבו דכתיבין וימת פטבו חות טבוי, וטה"ל מה נלו ולהט נטבוי, ומגולר כן נ"ד נס וקס"ר ט' נט'

בראשית לא ויצא

158

יט) ולבן הלק לגור את צאנו . (טו) בכב' שנאמר . גזירה שם תקלת, ייה נזויים לאבשלום (פ"ג יג). וצוה והדרו את אטנו אחיו, ובן בנבל הרטל, כי נזויים לך (פ"ה כה), וכתיב ויגף ה' את נבל וימת (פס טט לח): ותננו רחל . (יז) לא נבחת אלא נחכונה לשם שמיים, אטרה שלא יהא אביה עומד בקהלתו :
 ב) ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי . לפי שהליך בטור כתוב ויגנוב יעקב את לב לבן,
 כי לא הוודיעו כי הולך הוא :
 כא) ויברך הוא וכל אשר לו . כל הצדיקים ברחו והומלטו והצליחו, ונתנו מקום לשעה ולא עמדו לפני השעה :
 כב) ויוגד לבן ביום השלישי . (יח) א"ר אמר מה שהליך יעקב אבינו בשלשה ימים הלא לבן ביום אחד, רכתיב וישם דרך שלושת ימים בין יעקב (גילה ל' לו):
 בג) ויקח את אחיו עמו . שהיו לשם מקובצים אל הגזירה : וירדו אחריו דרך שבעת ימים כי דרך שלושת ימים בין יעקב . והליך השליח להגין דרך שלושת ימים, וירדו אחריו דרך שבעת ימים, כי מתקום לבן עד הר הנילע דרך שבעת ימים : כד) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחולם הלילה . (יט) מה בין נביי ישראל לנביי אומות העולם, אין הקב"ה נגלה על האומות אלא בלילה : (כ) השמר לך מדבר עם יעקב מ טוב עד רע . (כא) אפילו דברים שאתה אומדן לטובתו הוא חישבן לרעתו, לפי שטובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים :
 כה) וישג לבן את יעקב . לטעה אמר וידבק, לפי שנקרב לו אמר וידבק, אבל לא השינו עדיין עד הבקר, רכתיב וישן לבן את יעקב :
 כו) ויאמר לבן ליעקב מה עשית . התחילה לערער עליו דברים :
 כו) למה נחאת לבrhoות ותננווותי ולא הנחת לי ואשליך בשטחה ובשירים בתוקה ובכונר . בנגד ד' חופות לד' נשים אמר ד' טני שיר :
 כח) ולא נטהתני לנשך לבני ולבנותי . (כב) אין אדם נטנע מלקרות לבני בנותיו בניו : לנשך . נשיקה של פריזה, (בג) כדאמרנן לעיל : עתה (כד) הסבלת עשה, אבל כל מה שעשית מעודך חכמה ודעת : הסכלת (כה) שכנות בשין' חכמה, סכלות בסמ"ד כסכלות :
 בט) יש לאל ידי . (כו) כה וחיל של בני אדם, אבל אלהי אביכם אמר אליו לאמר השמר לך מדבר עם יעקב מ טוב ועד רע, הוא רכתיב ויבא אלהים אל לבן הארמי: לאמר. לאמר לדורות, אל תגעו במשיחי ובנביי אל תרעו: (לט' טו נג') השמר לך מדבר עם יעקב מ טוב ועד רע . הודה על ברחו שלא בטובתו, ואמר ואלהי אביכם אמר לאלי, צירף הבנים והנשיות אל זכותו של אברהם, היינו רכתיב ואלהי אביכם: לעתה הלק ההלכה כי נבסוף נספת . (בז) לשון הפרדה, כמו נספת ונש בלחתה נפשי (חלייס פד' ג): למה נגבת את אלהי . הם התראפים שלקחה רחל :

ה ערות ות קוגים

לע חסס ומונקו גלט"י עט"ת . (טו) נכ"מ טנומל מיש סס תקלת . נג"ר וילקוט סס נכ"מ טנו' גויס טסה לוסס, ונכ"ר פפ"ה סייס פמידת וכן מיט נגעל, ולגן, ותונטלים . וס טומטף רגניות ויקיו נזויים להנטלות ט', רמיות מכחוניות על חנטטלס ונגעל . (יז) לע ננטתס הלא מתקונס לט"ט כו'. נ"ר וילקוט ותונטמל ופלל"ה פל"ז ורכ"י עט"ת . (יח) טמר לר' חנכו . נ"ר וילקוט . (יט) מ"ט צין נינו' יטמל . נ"ר סס, ולייט ויק"ר . (ב) השמר לך מדגר עט יעקב . וכן נכ"י פלטרכן, נמקלט, שטמר לך טן פלדר, ונסטוק כ"ט לטוב שטמר לך מדגר . (כא) מפי' דנרים טלהט לומרן למונטו . ינמות ק"ג ע"ג, ונכ"ר פפ"ל, וילקוט סס, ורכ"י עט"ח . (כב) חיון הדר גממע . פ"י ינמות ס"ב ע"ג סקטט גטפי וסנגי נ"י מיל טה מרלי רגן ניני נימס סרי טן כנניות כו'. (בג) קלטמאלין לעיל . כ"ט י"ה . (בד) סטכלט טטה . וכן נכ"י פלטרכן, נמקלט כהוב טטו וכו' מקור ט"ז נמקוס ט"ה . ועיין גממתה ט' ירטש כ"ג ד' . (כה) טכלות נס"ז חכם, טכלות נסמ"ך טכלות . וס ליתל נכ"י פלטרכן, סלד"ק נטרכט טרכט טכל טכיה וויל': וטמר נמסורה כל לטון מפטוחה כהוב נסמ"ך, נ"ר מן מה כהוב נס"ז, ונטה הטללוות וטכלות (קהלת ה'). ונעל מחת ט' נקסלה סס סנו' נ"כ כן וכחט הטל מתרגס מתרגמו מלטן טכל . (כו) כה וחיל . וכן פילט"י וכ"כ קרלט"ע יט' נמל, כה כהו' נגנול ומן טיל . (כו) נספת . וכ"ט נכ"י פלטרכן, וטמך כהוב נספת ונט קרלט"ק נארטיס וטפ"ת סנו' נספת כהו' ס"ה . (כו) לטון חמדך

בראשית לא ר' יגא

לא) ויען יעקב ואמר לבן . (כח) תנן חתם שבעה דברים בוגלים , ושבעה בחכם חכם אינו מדבר בפני עצמו כי שהוא (כט) נדול ממענו בחכמה , ואינו נבחל להשיב לאינו גבננו לתוכ דברי חבריו , אומר על ראשון ראשון , ועל אחרון אחרון , וסורה על האמת , שואל בעניין ומשיב בהלכה , שהרי לבן אמר לייעקב למה גנבת את אלهي ולא השיבו על אותו הדבר , אלא ראשון ראשון , שאמר לו למה נחבות לברות ולא הנרת לי , ואומר לו כי יראתי כי אמרת פן תגוזל את בנותיך מעמי , שהרי לא הייתה אפשר להשתקע בחוץ לארץ , ואתה בדעתך שלא להפריד מבנותיך , ויראתי ואמרת כי פן תגוזל , ועל אשר אמרת לי למה גנבת את אלهي , אמר לו

לב) עם אשר תמצא את אליך לא יהיה. שאסור לנו מacobתו להשוותו עמו, ולא זה בלבד דבר שהוא אסור בהנאה, אלא אפילו שאר מטלטלים שהן מותרים בהנאה: גנד אחינו אלו רועי לבן: הכר נא טה עטדי. משלך: ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם. (ל) לשם שמים שלא יראה אביה עובדים. (לא) אעפ"כ פגעה בה קללה הצדיק, (לא) היינו דאמר ריבנן קללה חכם אפי' על חנם היא באה: לא יהיה. וכתיב ותמת רחל ותקרב בדרך אפרתה (כללית לך יס), וכתיב ואני בבואי מפדן טה עלי רחל (פס מיט ז), עלי חרם מלחה:

לן) ויבא לבן באهل יעקב. מלמד שהיה לו ליעקב לבדוק אתו לתחלה: ובأهل לאה, שהיה לצד שמאל של אهل יעקב, ואחרי כן באهل שתי האמחות, ובצד ימינו היה אهل רחל; לבך נארט באهل יעקב ובأهل לאה ובأهل שתי האמחות, ולא פגא ויצא מأهل לאה ויבא באهل רחל, (לב) נכנים באهل רחל ב' פעמים, לפי שהיה יודע בה שהיא משמשת בתראפים:

לד) ורחל לkerja את הטרפים . . (לנ) יש אומרים אלו הטרפים הם טיני קוממיות , וככה"א כי הטרפים דברו און (אכלייך י ז), (לד) ויש אומרים הטרפים ע"ז , כמו ואון ותרפים הפטזר (ס"ט צו כ), (לה) והיאך דומין הטרפים שהן טיני קוממיות , הי' משימין את האדם בחביה של שמן , והיה בה ימים רבים , עד שבלה בשרו , ואוחזין בשער קדקדו , ומושך ונשמטה הリアה עם הראש , ודומה כתו שהוא שורה עלית רוח טומאה , וכל מה שהוא שואלין ממנה הייתה משהם להם , ומדובר עמהם

הערות ותקוניים

ט' וכאן סכnil רהנ"י והרכ"ע כתוב מלת נספת כמו כתווית וכן יסוף למזרך. (כח) תנן כתוב.
שנות. פ"ט. (בט) גדור ממען בחכמה. נמשכל בחכמה ונמנין. (ל) טס. טmis. עיין לטין.
פסוק י"ח וככשרה י"ז. (לא) הפס"כ פנטה נטה קלה סדר נ"ה ימיה וסוחה כן כטנגה
כיזה מפי הצלים, יט נתקון צויל כטנגה טיה מלבני הצלים וכוח נטע סחוכ בקלה י' פ',
ונמלת ק"ל טס פל ספקות זכרי כטנגה טיה מלבני הצלים כך ח"ל יעקב נלכד עט חצץ
חמלת ה"ת הלאיר לו ייחיש וכן כתוב כטנגה טיה מלבני הצלים ומיתת רחל פ"ג. וכן תלחה בסדר"ה פל"ו
ונמלר כל מי שנגב כתלasis ימות גלו טטו. וטיה מפי סדר נמלר. וילדה רחל ומלה, גן,
וישי נטה ספק כי מהה ע"ל, יט נתקון בסדר"ה. צויל ימות גלו מתו כטנגה טיה מלבני הצלים ונפעות
נמלר מפי במלר, וכן לט"ת כתוב לו ייחיש ומלה קלה מהה רחל בדרכ. (לא) סייט דהMRI
רבנן קלה חכם ט'. נרכות י"ז פ"ל גמירות דקלות האס לו, חיל נסדרין י' פ"ג ובמכות י"ח פ"ה
מייתי לא נס רני יבודה למאל רג. (לב) נכם נמל רחל ב' פעמים. לט"י פ"י כי הכל יעקב כו
מלך רחל ומלר שמחת הכל המלחית חור וחפס נמל לחל טיען נטה טפייה משמענית, וכוח מג"ל טס,
ועיין. גלמצ"ן. וברחנ"ע כתוב ומלר כן זב. ספס טנית ה"ל הכל להה וספ"ד וויל מלהן להה, נס זס נכו^ן
שכיס טכל יעקב בין ה"ל להה ונין ה"ל רחל, ובקלו. הלי שפטות לחז. דרך קארס וויתר להזיכר טכל
רחל. וכן כס נ"ה נמל יעקב ומל"כ נמל להה ומל"כ נמל רחל ומל"כ נמל טתי. סלהמות. ועי', נס
ברחנ"ס. (לג) יט הוואריס ה"ל כתלasis סס מיינ' קווטניות וכט"ה כי כתלasis דגלו הון. וכן כתיב
ברחנ"ע זו"ל. וטהרים ה"ל כי יט כה נחמי פמלת לטאות גורש נשות ידוות מדבר גולש וסעל טפס
לי טרפים דגלו הון. (לה) ויט הוואריס תלasis ע"ז. פ"י טס נרחנ"ע. (לה) וכיין זומין כתלasis.
כפל"ה פל"ז ומודה נילcum רמו ק"ל ובזיליא רמו מקע"ז נס פדר"ה. וכן מודה נערוך ערך תלף, ונאסר
נס כטהומול וויל וטצע מפלר"ה ומייה קד: מה כן כתלasis שתחmis לדט נטול וטלקין ה"ת רהטו
וטהחים ה"ו גמל וכתמן וכותבן. עלה. אין זטב טס דוח טומחה ומיהימן ה"ו תחת לטוטו וטחין ה"ו
בקיר ומליקין גרות לפיו ומטהומייס לא וויל מדבר עטס ע"כ. וכן מוגה צי"ע נרחקית נ"ה י"ט
ושיון

בראשית לא וצא

160

וזוא אחד מן המברי תבר. ותשיטם בבר הגמל. (לו) מזה לטריטה כי גלטים חזז, כי יכול להשים בבר הגמל: בבר הגמל. (לו) מחרעת הגמל: (לח) ד"א בבר הגמל אינטישוין, כלומר בכל שהוא אוכל הגמל: ותשב עליהם ויטשש לבן. כעוז חמשש באפילה, הוא שאמרנו לטעה, כל העולם בחוקת סוטין: ולא מצא.

(לט) א"ר יוחנן תרפים לא מצא, אבל (ט) קיתוניות מצא: לה) ותאמר אל אביה אל יזר בעני אドוני כי לו אוכל מקום טפנץ. לפי שטבקש ע"ז, אבל אילמלי לא הייתה מבקשת ע"ז, היהתי חייבת לעמוד לפניך,

(טא) לבך כתוב לו אטלא, (טב) ביוואה בו אם לו איניד ונשא עונו (ויקלו כה), זה ששביע הגיד לאדם אחר, ולה ששם את האלה לא הגיד לא יצא ירי חותמו.

(טג) כמו אשר לו אחות (פס כה ז), כלומר אע"פ שאין לו עכשו היה לו קודם לבן, (טד) וכמו אשר לו אבראים (פס יח כה), כלומר שעתיד לנDEL ואין לו עכשו, שאין קריסטו ובענפיו חופין את רזבו. יש הפרש ביניהם באלו שאמרתי, כי שנים לו אטלא בוי"ז, ואלו חן, כי לו אוכל מקום, ואם לו איניד, אבל אשר לא בראים, ואשר לא חומה, לא כתיב ولو קורין: נשוב אל עניינינו: כי דרך נשות לי. והלא מעוברת הייתה שהרי ילדה בדרכ, יש לומר כובה לו, יש לומר מאורה שעה נתעbara:

וילדה בשבועה חדשים: ולא מצא את התרפים. אבל דברים אחרים מצא: לו) ויחר ליעקב וירב בלבון וייען יעקב ריאמר לבן מה פשי וטה חטאתי. (טה) תען בש"ר תענא בר יצחק קפדרנותן של אבות ולא ענותנותן של בני, שהרי יעקב חרוה לו בלבון, והוא סדרה עמו דברי פיוים:

(טו) כי מששת את כל כל מה מצאת סבל כל ביתך. (טט) א"ר סיטאי חתן שהוא

הערות ותקוניים

ושין דמיוט גמפרצי נesson נסמלס לפרק לרקל. ורליות נינויו ויגל דג' ג' פ"ד סנייל זה נקס מגנת סתריס, וגצקס ומולחים מלווע נמלח ונצמן, סנייל כווע נמגה וגענטיס סילופיס. נס סייס נס וויל כי פרטיס כווע נניין מלול מהונרי חניל נוקמין מלט ומתקיימין לוועו נצמן מד אכלט ולוועו נרילס נאשל קלדקו וטומס גלייכס מס ערלט וטורה עליו רוחה כסומלה פ"ג. מעה יט לאער כי רניט טווגיס נאחו דנרכו ממנגת מתריס. (לו) מזה למדת כי גלמייס סיון נלמות מלט. וח"ל סטלט"ע ופקזוב חלי אהארטיס פט על זורת גני מלט וסילט טויס נקניל כה מלוייס. ולט הולל נסלאט מכ"ל. (לו) מלעת סנמל. וכן ח"ל געניפל דגמאל, וכן טול נכ"ר פט"ד, וכייה מרדעת טפזיס כט כה, וכמו סקייטס געניפין (פיזונין פ"ז ע"ג), וכן פירט". (לח) ד"ל נכלר בגמל היינט"ז, נכ"ז פלערען חסר מון ד"ל פט הולל סגמל וסמלס סולת דל ידעתי נסלהס ונוודאי מתחנטה וולין לאכירות. (לט) מה' יוחנן. צ"ל פט"ל ילקט רמא קיל. (ט) קיתוניות מלט. בטופטי פי' נעלן קהון נלי' מין גלווחה וטום, וכיסית פי' נגليس אליך כאלס לפנט עליין, ונמלרט סייס מעטו תריס קיתוניות צעל גניטח אה רה. (טא) נך כטוב לאל מלע. נספורס קנטס היינט ג' מלגייס חמוץ, כי טול הולל נקס, ותבגו הטע לא יניד, ומיין נסמל טפזיס זאטה זאטה וחליל טוט עכ"ל. (טב) כיווה נו הטע לא יניד. סיין טנות ליט' פ"ה ה"ה הטע נו יניד כהיב (פיטט") כהיב מלע למדת ניס לאל הטע לא יניד. וכמו זאטה זאטה וחליל טוט, וטול הטע לא יניד פטול. (טג) וכמו זאטה זאטה כלומר ער"ט טול פקטו, מגילס ג' פ"ג, ערלין נ"ל פ"ג נקס רהמד", וסילט"י גפלclin לאל כהיב מטמת לא ומטמת לא, כלומר חיין לא פקטו וכיס לא חומס קולדס, וכתנו סס חממי טומס פירט"י נו: כהיב מטמת לא ומטמת לא, ווילן כו גחומייס מלוקיס כהיב נו נחלף וקרוי נו"ז פכ"ל. חולס לדעתו נזר כי נפל מס נרט"י וכז"ל לא כהיב [ולז קרי] מטמת לא ומטמת לא. כי: בס' ליט' לט"י טיס סכתין נחלף וסקרי נוי"ז וכמו קטרוס נס גרט"י פס"ח (נכל כ"ה ז') הפל לא חומס לא קריין לאל כהיב עכל ער"ט טול עכטוו, וכן קטרס טנס לרניט טווגיס סייס ויט פטראס גטלו שטמרהייט, ט' חכל לאבר לא כהיב וולס וולס לא חומס, נו כהיב וול קריין. וכן גטראס גטלא חלת נחלירית לאכטינין נחלף וקרוי נוי"ז, ומפה צפ' קמיין על אקל לא כהיב, טנס לרניט רניט וטאליט נאל לא יטס, וכן גטס טפלייס פ"ז ס"ל טט לא כהיב נו כהיב ער"ט וקרוי נלמי"ז ווי"ז וולן קן הפל לא כהיב, מזא לא חומס, הטע נו יניד, וסני' קומת מטמת לא הטע נו יניד טווע מלהוון כהוביס מלגייס נוי"ז וחיל"ז הלא נאל לאבר נו יעלס, וכן נחן טס נמס טפלייס. (ס"ד) ומזו פטרא לא טווע כהיב כלומר ט. וולן ס"ס פ"ל וט"ט גט"ז ווועס' ליט' ער"ט. (טה) חני נקס ר' מאיה. צ"ל פט"ל וילקעס ריאז קיל, וכן סלערען מי ר' חנינס נר' לאבר. (טט) מ"ד פיטל. נכ"ז סלערען ווילג' נקס ה"ר פיטין. געטלל

ברם הכא כי דלקת (על) [אחרי] :

לח) זה ל' עשרים שנה אני עטך רחליך ועויך לא שבלו. שנשלחה ברכה לרצוי
בצאנך : ואילו צאנך לא אכלתי . כדורך שאר הרועים שאוכליים את האילים
ואטרו הזאבים אכלום , (טח) במט' שבת מפורש , הזרים יוצאים לבובים , (טט) ואמדז
בגמרא מא' שנה זכרים , וטטרץ משום (ג). דסינא בראש עדרא (נא) ווקפי חוטריידז
וואזלי כדובי נפלו עליהם זאבים :

(ט) טרפה לא הבאת אליך. שבוכותי לא היהת טרפה בצאנך: אני אחטנה.
 (נב) מלשון קולע באבן אל השערת ולא יחתיא (סומטס כ ט),
 (נג) אשטווביש"ז: ד"א אני אחטנה. (נד) אינニアומינ'ן כמו אחטם לך לבלתי הבריתך
 (יקעיס מה ט), כלומר אם נאבד כלום מצאנך ע"כ אני אתנו לך: גנבתין יום וגנבתין
 לילה. (נה) שומר שכר חייב על השבורה ועל השבואה ועל המתה ועל האבראה
 (נו) בין ביום לבין בלילה: (ו) היהת בלילה אכלי חרב וקרח בלילה. בקיין ובחרוף: ותרד שנתי מעני.
 בכל יום חייתי אומר שמא לבחיר יהליף את טשנורתי, וכן הוא אומר

... הַמּוֹבֵחַ כִּשְׁנָעַךְ וּפְרָחַ נְשָׁמְתוֹ וְהַחוּרָה הַקְּבָ"הּ בְּטַלְיוֹ תְּחִיהּ, זֶכְוּתָם עַמְתָה
לֵי; וַיְזַכֵּחַ אֲמֵשׁ. הַוָּא שָׁאַמֵּר לְבָנָן וְאַלְדִּי אַבְיכֶם אֲמֵשׁ אָמֵר אַלְיָ: (נו) ד"א
וּפְחַד יִצְחָקּ. כְּסֻוּ יִרְקַּשׁ שְׁחוּיו נְשָׁבָעִים עַל בְּרִית מִילָה, וּמְנִין לְנוּ. רָאִיתָ פָּנָן הַמְּקָרָא,
שְׁנָא' נִידִי פְּחַדְיוֹ יִשְׁוֹרָנוּ (לִיּוֹכְמִינְכָּא): אַתְּ עַנְיִי וְאַתְּ יִנְיִיעַ-כְּפִי. בַּוּא וּרְאָהָה כְּמָה צְוָותָ
הַמְּלָאָכָה, שְׁרָאָה הַקְּבָ"הּ אַתְּ יִנְיִיעַ-כְּפִי שֶׁלְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, וְזַכְוִיחַ עַל כֵּךְ, וּכְהֵא יִנְיִיעַ
כְּפִיךְ כִּי תַּאֲכִל אֲשֶׁרֶיךְ וּטוּב לְךָ (תַּכְלִיס קְכָח 3):

מן) ויען לבן וגנו' הבנות בנותי. (נו) הרי שתיים: ולבנותי. הרי ארבעה (נה) וכולם
חשייבות לי כבנות:

ט) ועתה לך נכרתת ברית אני זאתה והיה לך בין ו בגין . יש"ה כי עם אבנין
השדה בריתך וחית השדה (גט) הושלטה לך (מיוכס ע), ברצותך רצבי
איש נם אויבינו ישלים (עמו) [אתו] (מפליג פז ז) :

הערות ותகוניים

(מו) ייטלה . ווין טפוייס צו סטטיס' ועיגן . ערוץ עריך גדר ל' . " זונכ"ז פלאהרען סטטס סטטס ייטלה .
 (טח) נמס' אנטה . דף כ"ב ע"ג נמאניה . (בט) וחדרו בגמליה . דף כ"ג ע"ג . (נ) לסייעני . יון בכ"ז
 פלאהרען , זגנמרלט למנסנו , פ"י מסלכין . (נא) זוקפי חומרייכו ולחזי כדוני . לפניעט גגמ' זוקפי חוממייכו
 ומנסנו כי לזו . זוכ"ז פלאהרען זוקפי חוממייכו ולחזי כי כפל עילויזיכו זלייניב . (_nb) מלצון קלווע גהננן
 אל אטעלס ולו יHAMICH . נס רט"ז פא"ת כחוב כן , ופי' חנכי לאחמדינה להס מהלך מסלא ל' זומידי אטקלס
 וווארגרכמי למלס געדה , וכן ארטכ"ס פ"י מלשה זו מלצון מסלון , וכן מ"ה , ודרלימי כטמברת מנהס סראט
 חמץ כחוב זיל חמץ לטעון טנניא , ומגזרתו קלה גהננן היל אטערת ולו יHAMICH , וסיגתי חי זנכי טלמה מטהיזיס
 פ"ז הוועיס וטונגייס ומגזרתו חנכי החרניא , סטטיס , חנכי אטניזיטה לי וכטאלמיטה , וכטב טס האמנאל
 פ"ז חילאי מאנטטיס לטעניא סלי ולחנכי טלמיטה חמורתה . (נג) לאטזוביק"ז . האמל בזאת ליטק נכ"ז פלאהרען
 וחסיל מד חי זתכלו לך . האמל מאטונט וויל אשטוביישו זכל"פ תמורת בי"ת וכטמל זוניכט אטזודזטס
 (הי"ז ווועלדי"ז פצראפעטלטען , מיר לילדען) . (נד) חייניגוומי"ז . נס האמל אטולט מאטונט וויל אינגייל י"ז
 וכטיל זוניכט זיאגאטענץ' (פערפטעדן) . (גה) אטזומל טכרכ חיינכ על אטנולא . ב"מ ג"ג ע"ל גמאניא . (נו) כין
 ניוס וגבין גלייה . פ"ז בגמליה מד מתי זומל טכרכ חיינכ לאטמל פל כדי כייקי ביוס חילאי חולב וקדוח
 גליילס פ"ט . (נו) טפחד על גני פטאנח . וויל קרלאכ"ע גספוק נ"ג זויפגע יעקב גטאל לביו יטמק , וויס האמל
 זיך בטפחל רמו ליוס בעקידא ולחיניא לחוק . (נו) ד"ה וטחד יטמק . זיך חכבל נכ"ז פלאהרען . (נו) כי
 טטיחס . ג"ל פמ"ד וילקוט טס . (נח) כוֹלֵס הַטְוּבָות לִי כְּכָנוֹת . ר"ל גַּלְכָּס זַלְפָס חַנִּיכּוֹת לִי כְּכָסָתִי ,
 ע"ז רְסָ"ז וְאֶחָד ל"ה נ"י בְּנֵתִי בְּנֵתִי בְּנֵי כְּעָמִים הַיּוֹם כָּלָס חַלְפָה נְטוּיו כִּי מְפַלְגָת . (נת) גַּזְלָמָס . נְקָרָה
 אטקלס .

בראשית לא ינץ

פה) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה . ויקיפה מצבה , (ס) קו"ף ור"ש משמשין :
ט) ויאמר יעקב (סא) לאחיו לקטו אבניים . (סב) אלו בניו ; (סג) א"ר חנינא א"ר
יהודה כיון שלבש אדם מלבוש של אביו הרי הוא ביצא בז' :
ט) ויקרא לו לבן ינر שהדותא . ארשב"ג אל זהי לשונם כורסי קל בעיניך , שבתورد
בנביאים בכתביהם מצינו שהקב"ה חלק לו כבוד . בתורה ינר שהדותא .
(סד) בנביאים כתוב (סה) כדנא תאפרון להום (ילמי' י' י) ובכתביהם כתוב וידבו
הברושים למלך ארמיה (לימל' ג' ג) :
ט) ויאמר לבן הנל זהה עד ביני ובינך היום . אלו האבניים שלקח :
ט) והמצפה אשר אמר יצפ' ה' ביני ובינך כי נסתה . והמצפה זה האבן שהרימה
הוא מצבה : אשר אמר . כלומר אשר לבן הרימה , כי אמר יצפ' ה'
כני נסתה , (טו) אמר לו עד באן היינו רואים זה את זה , סובן ואילך נסתה איש טרעהו ;
ט) אם תענה את בנותי . אלו האמתות ואם תקח נשים על בנותי . (טו) אלו האמתות :
ט) (סח) ארוז'ל אם תענה את בנותי , (טט) מביאות אחריות , ואם תקח נשים ,
(ע) אלו הצרות , כמו וכעתה צורתה נם כעם (צ"ה ה' ו) :
ט) אשר יריתי . (עא) א"ר יוחנן כadam יורה . (עב) ד"א אשר יריתי , כלומר
אשר העסדי והשרשתי :
ט) עד הנל הזה : ארבעה פעמים כתוב עד הנל . תראשון ינר שהדותא וייעקב קרא
לו גלעד . השני ויאסר לבן הנל הזה עד . השלישי הנגה הנל הזה , הרביעי
עד הנל הזה בנגד ד' אמתות : אם אני לא עברור אליך את הנל הזה ואם אתה לא
תעביר אליו את הנל הזה ואת המצבה הזאת לרעה . (עג) לרעה לא תעבור , אבל
אתה עובר לטובה ולפרגנטטיא :
ט) אלהי אברהם . קודש : ואلهי נחור . חול : אלהי אביהם . משמש קודש וחול :

הערות ותקוניים

בכלם, ומוון נכוון בכ"י פלארנט. (ט) קו"ף ורי"ש מסתמיס. רעל ייחלפו זו בזו, פ"ס מלך מלך
ביתו דמלכ"ט וכו' הקט"ל. עיין גמחניש טטרוך. נל' טמונה ספלחון גערך נתק אכתן זען צתקור מה'ה
בטרוך גנומלייה של הל"ג ני"ת גימ"ע ייחלף קו"ף פס ריא"ש. ועיין פה טפער החכם אחוקה מקר"ז כ"ט
גמזה שלו גלאת גמפרייה. (סא) להחיו. בכ"י כחוּ הל' חייו, חולס בכ"י פלארנט מוכן לנכון כמו
טאוּה ניגלה. (סב) הל' בינו. נ"ל פפ"ל ותנומת ויטלה, ועיין פדר"ה טוף פלוּו וילמר יטקב להחיו
וכי חייו סי' וכלה בינו כי הל' למלך טנוו טל' חלט כל'ו, ולזה כוון לאתרנום סטונג'ל יב"ע ווילמר
ישקג' לנטוי לcosa קרי להוט להז. (סג) הל' מגינה הל' זולח. בכ"י פלארנט סג' למיל ל' יcordה נטה
חלט לטטו טל' האנו כמותו ל' חינוך גדור כמותו. ועי' נ"ל ופס סג' מ"ל הוועה, גנளיס כיוונת
ט' הל' יוחנן לנכ' חלט לטטו טל' האנו קרי פה כו' כיון טכוּה גדור טלטו טוּה מלהות ט'
טאוּה טוּט לאבנוי ונקרלה מה'ו, וכן פ"י לייפ"ת. ויט להתקן גמלהט טז' למיל יולס צמץ' ח'ל' יומן כ'ו
טאניל' לבניט וכן נילקום טוף ויל' פג' למיל יודפ. (סד) וגנאי'ים כחוּ. פה כי' חמץ זולח צל'ים
ויאסטע [הרטצ'ג'ג הל' יהא לטזון טריסי קל' נשייך צטולס גנאי'ים גמוניות מלייט טבק'ס חולק ט' כז'ז
כטורה ייגל טפלותה] וגנאי'ים כמוכ' כ' , וגנאי'ים במתהיך מן ייגל טפלותה ה' מיל' ייגר טפוזה כ' ,
וימלול לנטען בכ"י פלארנט ונד'ר וילקום טס. וכן נירוזלמי סופס פ"ז דף כ"ה פ"ג. ויט להתקן
טמאנט טז'ל לטזון טריסי גמץ' לטזון טריסי, כי לטזון טריסי מלה עניל' סאי', וכמו שאנו לנכון נירוזלמי^ט
טס, ובכ"י פלארנט. (סה) כלה. נגיד' לדרכ' בט'ו, בכ"י פלארנט, ונס טילקום טס גניא'ה לדרכ'
טמל'ג'. ונירוזלמי טס מוגה' לנאון בט'ז. (סז) למיל ט' מיל כהן. נ"ל פפ"ל נאש ל' היגא. (סז) היגו
טטמאות ט' . ונס רט' פה'ת כתב גנאי' גנאי' , טני פטמי'ס ה' גלכס וולפס גטמי'ז ה' מפלג'ז . וכוח
גס' נ"ל מע"ז . (סח) היז'ג'. יומלה פ"ז רט'ג'. (סט) מניחות התרות . פ"ז גפירות' , ובכ"י פלארנט
טס תענג' טט' גטמי' טס תניהם החרחות . (ע) הל' גאלוּת . גמ'וס, 'כט' ו'כט' גראט' , פה' דגנ'י' לבניט,
וחז'ין רט' גנמלה טס . (עו) מ"ד יותגן כל'ס יולס . נג'ל' ה'ל' יולקן טה' טכוּה מולס לא' נאגיאת .
יזה'ר נטען נירפט רט' נס' טל' סטראט, צה' גאומ' יולס נחן , ונס בכ"י פלארנט כל'ס זיולס נחן .
(עב) ד' ט' ט'ל' ילי'ט ט'ל' פגמדתי . כט' טט'ו וינ'ט'ז הקיימות , וס'ו מעניין ייס' ה'ן פאג'ה , ובכ"י
פלארנט חפל מן ד' ט' מיל' וט'ל'ת' . (עג) נרעב לה' חטבר . נ'ל וילקום טס ולט'ז פפ'ת . (עד) קדא' .
ב'ר טס, וילקום טס, ונס' כוסטיס פ'ל' פ'ל' וט' פ'ל'ת, רק' בכ'ל' וילקום גג' כט' טאניל' לדג'ט
ה'ג'י

בראשית לא: לב ויצא

וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. שלא להזכיר מכל מה שאמר לבן, שלא לשתוף
 (ליברמן, עמ' 12) חול' עם קודש: (ט' ע' 12) ויזבח יעקב זבח כהה. זימנים והאכilmות והשകם והפטירים לשלום:
 (לבן) א) ויישבם לבן בבקר וינשך לבניו ולגנותיו ויברך אותם. בפה: יילך וישב
 לבן למקומו. לרמתו: ב) ויעקב הילך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אליהם. (א) אותן מלאכים שהנעה בו ויפגע
 במקומות בהם פגע עוד שמלאים של ארץ ישראל פגע בו:
 (ב) ויאמר יעקב כאשר ראמ מחנה אליהם זה. (ב) רב הונא בש"ר אייבן אמר ששים
 ריבוא היו שאין שכינה שורה על פחות מששים ריבוא, שנאמר שכינה
 ה' ריבבות אלף ישראל (גמdeg ע' 10): ויקרא שם המקום ההוא מלחנים: (ג) מחנה
 חמלאים שבאו עמו טחוין לארץ, ומחנה חמלאים שפגעו בו בכניסתו לארץ ישראל,
 לכך נאמר מלחנים: ו"א נאמר כאן מחנה אליהם זה, ונאמר בדברי הימים שבו
 ישראל להטлик את רוד, (ד) והחנה נдол כמחנה אליהם (לס"ל יב ע'), יליף מלחנת
 אליהם ממחנה אליהם, בוגר אותם היו. גם אלו:

סליק פרשת ויצא

ספר שחת וישלח

בתוכם טוב אחרית דבר מראיתו טוב ארך רוח מנבה רוח (קאלת ז' ח), זה יעקב אבינו
 שהלך לארים נתקלים, ואחריתו שב בשתי מלחנות, טוב ארך רוח,
 שהאריך אףו, ולא דחק את השעה, וברח לו לחן. טוב ארך רוח, שלא נתנו
 בעשו אלא האריך אףו, ובא לו דרך שפלות:
 (ד) וישלח יעקב מלאכים לפני אחיו. (ה) א"ר שמואל בר נחמן בוא וראה
 בצדיקים כמה מתייראים מן החטא, שאחר כל הבטחון שהבטיחה הקב"ה
 את יעקב אבינו היה מתיירא מעשו ושלח לפני מלאכים, ולמה היה מתיירא, אמר
 זה עשרים ושתיים שנה שלא ראייתי את אביו, ולא שיטשתי אותו, שמא יגروم
 החטא, ויעמוד עלי ויהרני, שעמד לפני אביו ושורתו, לפיכך וישלח יעקב מלאכים
 זה שאמור הכתוב חחכם עיניו בראשו (קאלת ז' יד); (ה) בראשו של דבר: אל עשו
 אחיו. שמא תאמר שהוא עשו זר הינו, תל' אחיו, ואפילו הכى חזך לשלוח
 מלאכים לפני, כל שכן למי שיש לו דבר עם נטרי, שלא יתאטץ ויתגרה בגדנו: אמר
 ר' יהונתן כל מי שרוצה לרצות מלך או שלטון ואין יודע דרכם וטביסיהם, יניח
 פרשה זו לפני, וילמוד הימנה טביסים וריצויים: ארצה שער. אין שער אלא
 לשון שידין, וכן הוא אומר ושוריות יركדו שם (יטעה יג' כה): שדה אדום.

הערות ותקוניים

הנ"ט טניאס מטעש קולד וחול. וכן טפלייס וככל"ז כני' לאלט' חניאס מטעש חול. ועיין גם' סמסטוש
 לט' סמסטוש. קולד וחול כי מלח חמי חניאס מתחלה טה עונד ע"ז ולנטוף חול, למוכב ומי' גמאלת ט'
 טאגי טמלה כמו טאגי נג"ר וכמו טאגי רג'יט. וככל' פלארמן גמאלת חניאס קולד וט'ל' מלאי
 (לבן) (א) גומס מלכיס טגייח צו. וכן כתוב לט' מלכיס אל ט' צהו נקלתו גלוותן להלן, ועיין
 ג"ד טס, ותנומול ויטלה. (ב) רב סונול נט"ל חייט. ב"ל טס וילקום טף ויגן, וככל' פלארמן
 כ' טנו נטס לר' חניאס: (ג) מלחיכ במלחיכים. נט רט' טגייח כן מלחיכ קתי מהטת צה' צה' טנו
 על כהן ועל הרין יאלל צה' נקלתו וטה' מתהומם ויטלה טס. (ד) וכמוהם גדו'ל כמלחיכ המלחיכים. וכן

וישלח (ה) מ"ר טמוהן צי'. סמאלר כס' וכון סמאלר סמאלרין כס' לר' יוכנן, וככל' פלארמן כס' ל' יומכן ג' מלחמי וטולי כס' צימלט סאלנד, ומי' מגילס ט' ע"ג. (ה) נרלהו טל' לט' צ'רניטש. וככל' צמאנט חלייח מסטכל נרילט מ' לטיל' למכו' נטוף, וככל' נקסט' פ' ג' וט' רט' נקלטה. כהן